

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

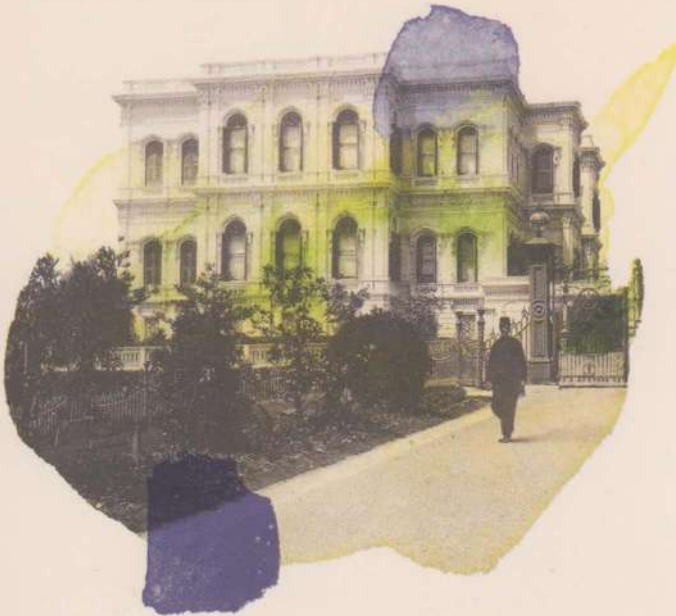
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SUAT DERVİŞ

BİR HAREMAĞASININ
HATIRALARI

Suat Derviş

(1903-1972)

Suat Derviş İstanbul'da doğdu. Tıp profesörlerinden İsmail Derviş Bey'in kızı olan Suat Derviş, çocukluk yıllarında özel eğitim aldı. Daha sonra Kadıköy Numune Rüştiyesi'yle Bilgi Yurdu'nda eğitim hayatına devam etti. Konservatuvar eğitimi için ablasıyla birlikte Almanya'ya giderek piyano dersleri almaya başladı ve edebiyat fakültesine yazılarak felsefe derslerine yöneldi. Konservatuvar eğitimi bırakıp Almanya'daki çeşitli dergi ve gazetelerde yazmasıyla gazetecilik hayatı başladı. 1932'de Türkiye'ye döndükten sonra da *Son Posta*, *Vatan*, *Cumhuriyet*, *Gece Postası*, *Yeni Ay*, *Tan* gibi gazetelerde röpotajları, hikâyeleri, romanları yayımlanarak yazı hayatına devam etti. Reşat Fuat Baraner ile birlikte Türkiye'de toplumsal gerçekçi akımın ilk yayın organlarından sayılan *Yeni Edebiyat Dergisi*'ni yayımladı. Bu dergide kısa öyküler, fıkra ve eleştiriler yazdı. 1944 tutuklamaları sırasında eşi Reşat Fuat Baraner'i sakladığı ve yasadışı Türkiye Komünist Partisi'ne katıldığı gerekçesiyle yargılanarak bir yıl hapse mahkûm oldu. Ardından Paris'e giderek 1953-1961 yılları arasında Fransa'da kaldı. 1961'de Türkiye'ye döndükten sonra romanlarının yazımı ve yayınıyla uğraştı. Birçok ilke de imzasını atan Suat Derviş, yazı hayatına adım attığı *Alemdar* gazetesindeki "Hezeyan" şiiiri başta olmak üzere, gerek farklı mahlaslarla gerek kendi ismiyle yazılmış birçok eseri geride bırakarak 1972'de Kasımpaşa Askeri Deniz Hastanesi'nde hayata gözlerini yumdu.

Bir Haremağasının Hatıraları
Suat Derviş

İthaki Yayınları - 1816

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Dizi Editörü: *Serdar Soydan*
Yayıma Hazırlayanlar: *Serdar Soydan, Roni Ekinci*
Kapak Tasarımı: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*
2. Baskı, Nisan 2021, İstanbul

ISBN: 978-625-7650-00-7

Sertifika No: 46603

© İthaki, 2021

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

Bu eser ONK Ajans aracılığıyla satın alınmıştır.

İthaki™ Penguen Kitap - Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

SUAT DERVİŞ

BİR HAREMAĞASININ
HATIRALARI

BİR HAREMAĞASININ HATIRALARI*

* *Bir Haremağasının Hatıraları* adıyla *Son Posta* gazetesinde 21 Eylül 1933 – 3 Ocak 1934 tarihleri arasında 92 tefrika olarak, daha sonra pek çok değişiklik ve eklemeyle *Saray Kadınları – Haremağasının Hatıraları* başlığı ve S. B. takma adıyla *Hürses* gazetesinde 12 Ağustos – 3 Kasım 1953 tarihleri arasında 81 tefrika olarak yayınlanmıştır. Lakin bu iki tefrika öncesinde, Suat Derviş'in Almanya'da yaşadığı dönemde 1931-32 yıllarında *Tempo* gazetesinde Almanca çevirisi yayınlanmıştır.

Esircinin Elinde

Annem beni çıplak göğsü üstüne bastırırdı ve kulağıma “Aç bir kaplan nasıl ininden çıkıp kulübelere yaklaşırsa, beyaz adamlar da bizim köyümüzü öyle sarar. Biz onun ne mal olduğunu ve bizden ne istediğini pek iyi biliriz yavrum, aman ihtiyatlı ol. Kulübemizden çok uzaklarda oynayıp onun ağına düşme. O, çaldığı çocuklara karşı çok merhametsizdir. Onun ellerine düşen çocukları biz bir daha hiç görmeyiz. Allah onun pençelerine düşmüş olan bütün siyahlara acısın,” diye fısıldardı. Annemin bu sözleri, onun bana ne söylemek istediğini pek açık bir şekilde anlamamış olmama rağmen kalbime hüznün doldururdu.

Ben sadece onun küçük çocukları çalan o korkunç beyaz adamdan bahsettiğini anladım.

Bizim kabilemiz içinde onu her çocuk bilirdi. Çünkü annelerimiz her birimize ondan bahsederlerdi. “Süt gibi beyaz bir teni, güneş gibi sarı sakalı, kıpkırmızı kulakları ve korkunç iğrenç kırmızı dudakları var. Beyaz bir harmani onun uzun vücudunu sarar,” diye onu bize tarif ederlerdi. Yaramazlık yaptığımız zaman annelerimiz bizi “Beyaz adam geliyor,” diye korkuturlardı.

Evet, o, çocukların olduğu kadar anne ve babaların da umacısıydı.

Onu köyümüzün civarında gördüler mi hemen yine çocuk çalmaya geldiğini anlardı.

O, bu taraflarda son defa görüldükten sonra benim bir oyun arkadaşım ortadan kaybolmuş ve bir daha meydana çıkmamıştı.

İşte benim sevgili anacığım bu korku ile bana o tatlı, o nazlı sesiyle her gün bu nasihatleri veriyordu.

Bizim köye zaman zaman yabancı siyah adamlar da gelip çocuk çalarlardı. Fakat babalarımız onlarla mücadelede o kadar güçlük çekmezlerdi. Fakat çocuk hırsızları içinde en müthişi bu beyaz adamdı. Çünkü onun gök gibi, yıldırım gibi öldüren silahları vardı.

Ben her gün anneme bu korku içinde dikkatli olmayı vadediyordum.

Fakat bir çocuktum ve oyuna daldığım zaman sözümü unutuyordum.

Yine bir gün birkaç küçük arkadaşım ile oyun oynarken beyaz adamı, çalınmak korkusunu filan unutmuştum ve kulübemizden bir hayli uzaklaşmış bulunuyordum.

Bugün benim hafızama ebediyen kazınmış bir gündür.

Bu fevkalade sıcak bir son bahar günüydü.

Gökteki ateşten bir topu andıran sıcak güneş, kumların üstünü pembemsi bir renge boyamıştı.

Biz beş çocuktuk. Beş küçük, neşeli, vahşi zenci çocuğu...

Çırılçıplak vücudumuzun üstünde avuç içi kadar bir örtü bile yoktu.

Sade boynumuzda fildişinden yapılmış tılsımlı süsler ve muskalar vardı.

Kahkahalarla gülerek kumların üstünde oynasırken benim tam karşımda yerde oturan küçük kız çocuğunun birdenbire artık gülmediğini ve putlaştığını gördüm.

Mesut yüzü aniden ifadesini değiştirmişti.

Gözleri korkudan kocaman kocaman açılmış ve imdat diye bağırarak isteyen dudakları titremekten başka bir şey yapamaz bir hale gelmişti. Çocuğun bu şaşkınlığı pek kısa sürdü. Birden kendini topladı. Küçük parmağıyla benim arkamda bulunan bir şeyi işaret ederek yerinden fırladı. Ve geri gelen

sesiyle acı acı bağırarak küçücük bacaklarının olanca süratiyle koşarak kaçmaya başladı.

Diğer çocuklar onun işaret ettiği noktaya baktılar. Gördükleri şey o kadar korkunç olmalıydı ki onlar da oyunlarını bıraktılar ve onlar da tarif edilmez bir korku içinde sağa sola kaçışmaya başladılar.

Ben yerimde kalmıştım hatta başımı arkaya çevirecek vakit bulamamıştım bile. Çünkü çelik gibi sert iki kol benim küçük vücuduma dolanmış ve beni yerimden kaldırmıştı.

Ben “İmdat!” diye bağırmaya vakit bulmadan ağzıma bir bez tıkanmıştı.

Beni kolları arasına alarak kulübelerden mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaştırmak ve emin bir yere götürmek için koşmaya başladı.

Bu çelik kollardan sıyrılıp kurtulmaya çabalıyordum.

Fakat mini mini bir çocuktum, beni hafif bir çıkın gibi kolaylıkla taşıyan bir insanın elinden nasıl kurtulabilirdim?

Onun ellerine düşmüş, onun esiri olmuş bulunduğumu anlamaktan büyük bir ümitsizlik duyuyordum.

Beni çalan adamın yüzünü görmemiştim. Çünkü o beni arkadan yakalamıştı. Şimdi de koltuğunun altına sıkıştırmış, koşuyordu ve ben sadece onun harmanisinin beyaz eteğini ve kumları görüyordum.

Fakat onun yüzünü görmediğim halde başıma geleni iyice anlıyordum, beyaz adam beni avlamıştı.

Daha bu sabah annem bana tekrar tekrar “Oğlum beyaz adam yine bu taraflara gelmiş. Köyün yakınlarında onu görmüşler. Sakın bugün uzaklara gitme, kendini koru. Onun buralara tekrar dönmüş olduğunu öğrendiğimden beri kalbimin rahatı kaçtı gece uykuvarımı uyuyamıyorum,” demişti.

Bir müddet koşuktan sonra birdenbire kolunu açtı ve ben sıcak kumların üstüne düştüm.

Onun kollarından kurtulur kurtulmaz ilk düşüncem yerden fırlamak ve kaçmayı denemek isteği oldu. Fakat bir parça kıpırdanır kıpırdanmaz, amacımı anlayan adam iki küreğimin ortasına bir tekme vurdu.

Canım müthiş acıdı ve bu acıyla gözlerim kararıp âdeta kendimi kaybetmiş gibi tekrar kumların üstüne düştüm.

Kıpırdanacak halim kalmamıştı.

O, beni kumların üstünde bitkin bir halde bıraktı ve bir ağaca bağladığı atını çözdü ve beni yarı baygın bir halde yerden kaldırarak benimle birlikte atın üstüne atladı.

Ağzımdaki bez rahat nefes almama engel oluyor ve onun beni sımsıkı tutup göğsünde sıkışı nefes almamı büsbütün güçleştiriyordu.

İşte müthiş sıcak bir günde, ben bir at üstünde böyle yurdumdan, anamdan, babamdan ve bütün sevdiklerimden, benim olan ve benim onlara ait bulunduğum her şeyden uzaklaştım.

Bu gidiş meçhul ve acıklı bir kadere yol alıştı.

Daha gece basmadan bir kervansaraya geldik. Burada hepsi de siyah ırktan olan altı insanla buluştuk. Bu altı zenci onun adamlarıydı ve içlerinden bir tanesi de benim ana dilime pek yakın olan bir lehçe konuşuyordu.

Yanlarında sekiz çocuk vardı. Çalınmış sekiz zenci çocuğu... Aşağı yukarı hepsi benim yaşımdaydılar ve aralarında üçü kızdı.

O akşam bize biraz hurma ve biraz ekmek verdiler. Çok ağlamış, çok yorulmuş, çok harap olmuşum. Pek de küçüktüm. Beni yere bıraktıklarından biraz sonra ağlaya ağlaya uyudum.

Ertesi sabah kervanımız erkence yola çıktı.

Bu yolculuk bizim için pek müthişti.

Susuzluk, yorgunluk ve dayak yol boyunca bize işkence oldu.

İçimizdeki kızlardan biri dayanamadı. Onu güneş çarpmıştı. Çok ateşi vardı. Daha ölmeden onu kumların üstünde bırakarak yolumuza devam ettik.

Her akşam bir kervansaraya rastlamak mümkün değildi.

Bazen geceyi açıkta geçiriyorduk. O zaman vahşi hayvanlar yaklaşmasın diye büyük ateşler yakıyorduk.

Kervandakilerden hepsi uyuyorlardı. Sadece içlerinden bir tanesi nöbet bekliyor ve ateşin sönmemesine gayret ediyordu.

Biz çocuklar felaketimiz içinde gayet sıkı dost olmuştuk, geceleri birbirimize sarılarak yıldızlı göğün altında uyuyorduk.

Fakat uykumuz derin değildi. Huzursuz bir uykuydu bu. Çünkü vahşi hayvanların korkunç kükreyişleri, çakalların korkunç ulayışları, derin uyumamıza mani oluyordu.

Bu sesler duyulduğu zaman develer korkudan titreşerek ayağa kalkıyorlar ve biz çocuklar birbirimize sımsıkı sarılıyorduk. Ve müthiş bir korku içinde sabahı bekleyiyorduk.

Seyahatimiz sanırım sekiz gün sürdü. Nihayet küçük bir kasabaya geldik.

Taştan yapılmış mini mini evleri, kaldırım taşları döşenmiş fakat pek kirli sokakları vardı.

Sokaklara atılmış çöplerden tahammül edilmez bir koku geliyor, milyonlarca kara sinek bu pisliklerden kalkıyor, insanın ağzına gözüne yüzüne konuyordu. Kervanımız bu kasabanın taş evlerinden birinin önünde durdu.

Develerden indik. Bize kapıyı derisi bizim derimizden bir hayli açık renkte olan bir melez kadın açtı.

Biz çocukları sanki canlı mahluklar değil de eşyaymışız gibi karşıladı.

Hepimizi evin arka tarafındaki bir odaya götüren bu kadının yaşı da belli değildi. Genç de olabilirdi ihtiyar da.

Sonra bizi birer birer tepeden tırnağa kadar yıkadı. Bize entariler giydirdi, yemek verdi, yedirdi.

Bütün bu işleri bitirdikten sonra da bizi yalnız bıraktı. Gece olmuştu.

Yanımızdaki odadan gürültüler, yüksek sesle konuşmalar, gülüşmeler işitiliyordu.

Biz çocuklar sessizdik. Sadece içimizden sekiz yaşlarında olan bir erkek çocuğu hasta başının müthiş ağrıdığını söylüyordu. Odanın bir köşesinde sessizce ağlıyor, arada bir daha yüksek sesle olan iç çekişleri ve hıçkırıkları işitiliyordu.

Çöldeki Uğrak

Bulunduğumuz oda gayet zayıf bir şekilde aydınlatılmıştı. Yere serilmiş hasırlar üstünde, bu müthiş yolculuğun korku ve yorgunluklarından güçsüz bir halde yatıyorduk.

Fakat ben çok bitkin olmama rağmen uyuyamıyordum. İçimde gitgide büyüyen yeni bir huzursuzluk ve korku gözüme uyku getirmiyordu.

Hasta çocuk ateşin etkisi altında sayıklıyordu. Ve hırsızlarımız yan odada gülüp eğleniyorlardı.

Fakat bu sesler yavaş yavaş söndü.

Nihayet gecenin mutlak sessizliği içinde uyuyan çocukların muntazam nefesleri ve hastanın hafif inleyiş ve sayıklamalarından başka bir ses kalmadı.

Fakat bu da pek kısa sürdü. Ondan sonra evin içinde birtakım kapıların açılıp kapandığını duydum.

Bu sesler bana biraz evvelki kahkahalar ve gürültülerden çok daha korkunç geliyordu.

Bizi buraya getiren bu beyaz ve siyah adamların, bizi buraya muhakkak bir fenalık için getirdiklerini biliyordum.

Zaten buraya gelinceye kadar bize yaptıkları muamele hakkımızdaki kötü niyetlerini pek açıkça göstermişti.

Mademki artık yolculuğumuz sona ermişti. Demek bize yapılacak şey de gelip çatmıştı. Bizi yiyecekler miydi, kesekler miydi... Bilemiyordum.

Öteki çocuklar ne yapıyorlardı bilmiyorum ben korkudan çıldıracak bir haldeydim.

Bu gece mutlaka kötü bir şey olacaktı.

Ve ben ölesiye bir korku içinde bu olacak kötü şeyi bekliyordum.

Kapı yavaş ve gürültüsüz bir seklide açıldığı zaman feryat etmemek için kendimi güç tuttum. Ve ellerimle yüzümü örterek parmaklarımın arasından bakmaya başladım.

Kapı çerçevesi içinde kırmızı sakallı beyaz adam görünmüştü. Elindeki meşale bütün odayı aydınlatsın diye kolunu yukarıya kaldırmıştı. Bu meşalenin ışığı onun gölgesini bir dev gölgesi kadar büyüterek duvara aksettiriyor ve meşale ışığının titreyişleri bu duvardaki korkunç gölgeyi durmadan küçültüp büyültüyordu.

O odaya girince arkasından kapı çerçevesi içinde üst üste altı baş göründü.

Zencilerden birisinin alnında bir yara veya bir çıbanı örten kirli, kanlı ve irinli bir sargı vardı. Bu kan ve irin iri damlalar halinde durmaksızın sargının altından sızıyordu.

Ben yüzümü avuçlarımla kapatmışım. Olup biteni aralık bıraktığım parmaklarım arasından seyrediyordum.

Meşaleyi başlarımız üzerinde tutan ihtiyar adam soğuk ve kuru bir sesle bize yaklaşan birine birtakım emirler vermektedir.

Ben kalbimin göğsümden fırlayacağını zannediyordum. Çünkü o kadar kuvvetli çarpıyordu, o kadar korkuyordum ki vücudum ter içinde kalmıştı. Bir yerimi kıpırdatacak halde değildim.

Beyaz adam küçük erkek çocuklardan birini bir baş işaretiyle gösterdi. O zaman zenci onun üstüne avına saldıran bir vahşi hayvan gibi atıldı, onu yataktan kapıp kucağına aldı ve öteki odaya götürdü.

Yataktan böyle birdenbire kapılan çocuk korku ile o kadar kuvvetli bağırmıştı ki bütün diğer çocukları uyandırmıştı.

Beyaz adam, çocuğu götüren zencinin arkasından ağır ağır çıktı ve arkalarından kapı kapandı.

Kapının dışında bir müddet bir ölüm sessizliği hüküm sürdü onda insan sesine benzemeyen müthiş bir ses, acı dolu bir çığlık geceyi yırtarak ve duvarları, kapıları delerek kulağımıza ulaştı.

Biraz evvel götürülen küçük felaket arkadaşımız, Allah'ım ne garip, ne müthiş bir sesle bağıyordu. Allah'ım acaba içerdeki mini mini çocuğu bu vahşi adamlar nasıl bir işkence yapıyorlardı?

Gecenin içinde onun birbirini takip eden müthiş ve acılı haykırışlarından, yerlerde çırpınan küçük vücudunun çıkarıldığı sestten ve erkeklerin arada bir söyledikleri birkaç sözden başka bir şey duyulmuyordu.

Gece çok sıcaktı ama benim vücudum korkudan buz ke-silmişti. Odanın havası bozuktu ve bana boğuluyorum gibi geliyordu.

Küçük arkadaşımızın sesi şimdi daha zayıf çıkıyordu. Kuvveti tükenmiş olacaktı. Artık bağıramıyor, sadece inliyordu.

Bu işkence ne kadar devam etmişti? Saatlerce sürmüş müydü yoksa birkaç dakika içinde mi sona ermişti?

Bunu kestiremiyordum. Kendimden o kadar geçmiş bir haldeydim.

Şimdi içerideki esirciler aralarında konuşup gülüşüyorlardı. Birden yeniden kapıya yaklaşan ayak sesleri duyduk.

Kapı açıldı.

Bu defa meşaleyi bir zenci tutuyor, bir ikinci zenci de küçük arkadaşımızı kucağında taşıyordu.

Çocuk bitkin bir sesle durmadan inliyordu.

Onu yerine bıraktılar ve o da bırakıldığı yerde cansız bir külçe gibi hareketsiz kaldı.

Onu yerine bırakan zenci bir ikinci çocuğa yaklaştı.

Küçük çocuk bu iri yarı adama karşı kendisini ümitsizce korumaya çalışıyordu. Çocuk kendini duvardan duvara çar-

pıyor, vücudunu kısıkırak tutan kocaman ellere sivri, beyaz dişlerini geçiriyordu.

Fakat zaptedilmesi güç olmadığı için az sonra o da odadan çıkarılmış bulunuyordu.

Biz geride kalanlar bir insanın ancak fevkalade bir şiddetle canı yandığı zaman çıkarabileceği korkunç bir seslerle atılan feryatları yine korkudan ölmüş bir şekilde dinledik.

Fakat bu defa çocuk birdenbire sustu.

Herhalde yapılan işkenceye tahammül edememiş, bayılmış olacaktı. Arada bir yine erkeklerin aralarında konuştuklarını işittik ve yine ilk defada olduğu gibi bu ikinci çocuğu da kucakta getirdiler.

Bu bitkindi, öteki gibi inlemiyordu, sesi çıkmıyordu. Tamamı ile baygındı.

İşkence odasına gidenlerin üçüncüsü bendim.

Çocuk adalelerimin en son kuvvetini bile sarf ederek kendimi ümitsizce savunuyordum. Fakat ben yaşta bir çocuk kendisini altı erkeğe karşı sonuna kadar nasıl koruyabilirdi? Beni de yakaladılar ve ümitsiz feryatlarıma rağmen beni götürdüler.

Beni götürdükleri oda birçok meşale ile aydınlanmıştı. Kenarda ayakta duran tek gözlü bir zenci bana doğru yaklaştı. Bu adamın öteki gözü oyuk ve boştu. Çılgılık çılgılığa bağırıyordum. Bana ne yapmak istediklerini bilmiyordum.

Evet, bana ne büyük ve müthiş bir acı vermeye ve bana ne büyük bir kötülük yapmaya hazırlandıklarından haberim yoktu.

Hatta tek gözlü zenci bana dünyanın en müthiş acısını verirken ve bu acıyla kendimden geçtiğim zaman bile beni hadım ettiklerini anlamamıştım.

Beni arkadaşlarıma yanına hasırın üzerine yatırdıkları zaman ayıldım.

Fakat bitkin bir haldeydim. Elimi kolumu kıpırdatamıyordum.

Sabah olmaktaydı. Bütün erkek çocuklar yarı baygın bir halde yerlerinde yatıyorlar hırıltı ve iniltiyle nefes alıyorlardı.

Büyük bir hayretle kızlara işkence yapılmamış olduğunu gördüm. Her biri bir köşeye büzülmüş, korkak gözlerle bize bakıyorlardı. Bilmiyorum kaç gün hasta yattım. Çok ateşim vardı. Ve bana ne yapmış olduğunu da anlamıyordum.

Bir gece dalgınlıktan uyandığım zaman bütün pencerelerden odaya incecik bir ay ışığının dolduğunu gördüm.

Kız çocukları yerdeki hasırın üstünde birbirlerine sokulmuş, muntazam nefesler alarak uyuyorlardı.

Benim felaket arkadaşlarım ve dert ortağım olan erkek çocukların da hepsi uyuyordu.

Sadece içlerindeki en küçükleri, zaten o müthiş geceden evvel hasta olanı uyumuyordu. Ay ışığı yüzüne vurmuştu.

Gözleri iri iri açılmış ve tavanın bir noktasına takılmış kalmıştı. Ağzından düzenli aralıklarla hırıltılar çıkıyordu.

Ve göğsü güçlükle nefes alıyor, sık sık inip kalkıyordu.

O müthiş geceden sonra ben ilk defa olarak vücudumu biraz kıpırdatabiliyordum. Biraz doğruldum, dirseğime dayandım, avcuma yanağımı dayadım ve ona dikkatle bakmaya başladım.

Tavana dikilmiş gözleri, hırıltıları beni korkutuyordu. Buna rağmen ona yardım etmek ümidiyle birkaç kere omuzuna dokunarak ona “Nen var?” diye sormak istedim, o bu teması duymadı bile.

Benim gözümün önünde ölmekte olduğunu ve beni artık duymadığını anlamamıştım. Saatler geçti. Birden her zamankinden daha kuvvetli bir nefes aldı. Hırıltılar bir bıçakla kesilir gibi kesilmişti. Açık gözleri hâlâ odanın tavanına boş ve dik bir bakışla bakıyordu. Ölmüştü!

Hepimiz iyileştikten sonra bu küçük şehri terk ettik. Küçük arkadaşımızın ölümünden sonra geriye iki kız beş erkek çocuk kalmıştık. Bizi beyaz adamla üç zenci muhafaza ediyordu.

Bu defaki yolculuk deve üstünde yirmi dört saat sürdü.

Bu defa ilk indiğimiz şehirden daha büyük ve daha temiz bir şehre geldik. Doğrudan doğruya götürüldüğümüz büyük konak esircinin konağıydı. Beyaz adam bizi sıra ile esirciye gösterdi. O da bizim gibi bir zenciydi.

İkisi anlamadığımız bir dilde konuşarak uzun uzun pazarlık ettiler. Herhalde bu pazarlık bizim fiyatlarımız hakkındaydı.

Nihayet anlaştılar. Zenci içi para keseleriyle dolu küçük bir çekmece açtı ve içinden bazılarını çıkararak beyaz adama verdi. İş tamamlanmış, biz satılmıştık.

Birkaç ay esircinin konağında kaldık. Evi birçok güzel kadınlarla, zenci kız ve erkeklerle doluydu

Hepimiz de cansız bir eşya gibi satılmış olan esirlerdik.

Bu evde kölelik hizmetine alıştırılmak için yetiştirilmemize başlandı. Bize yemek nasıl yenilir, herhangi bir vaziyette ne yapılır, terbiyeliçe hizmet nasıl görülür onu öğrettiler.

İki ay kadar orada kalıp ilk terbiyemizi mükemmel bir şekilde aldıktan sonra günün birinde, şişman yusyuvarlak, tostoparlak bir beyaz adam geldi. Esirci onu büyük bir nezaketle karşıladı.

Çünkü o buraya esir satın almaya gelmişti.

Evde bulunan esirlerin hepsi onun karşısına çıkarıldı. O da bunların içinde beğendiklerini satın alacaktı.

Evvela genç kızlar giyindirilip kuşatıldılar, onların arkasından da karşısına biz çıktık. O, kendisinin karşısına çıkarılan beş esir arasından üç tane birbirinden güzel beyaz cariye, bir küçücük zenci kızı bir de beni... Evet, beşimizi seçti.

Bizi yol için giydirdiler. Konağın önünden bir arabaya bindik limana gittik. Ve oradan bir kayıkla limanın ortasında demirlemiş bir vapura bindik.

Üç hafta kadar süren çetin ve fırtınalı bir deniz yolculuğundan sonra İstanbul'a vardık.

Burada her birimizi bir başka esirciye sattılar. Bu yüzden hepimiz birbirimizden ayrıldık.

Ben satıldığım esircinin konağında tam üç sene kaldım ve burada bir paşa, bir sultan ve bir şehzade veya padişah sarayına haremağası olarak satılabilmek için yetiştirildim.

Bana pek güç gelen Türkçeyi ve bu dilde okuyup yazmayı öğrettiler. Usul, erkân terbiye, nezaket ve teşrifat öğrettiler.

Üç sene sonra o kadar iyi yetişmiştim ki sarayı hümayunun esircibaşısının karşısına çıkartıldım ve o beni satın aldı. Böylece üçüncü defa satılmış ve efendi değiştirmiş bulunuyordum.

Esirci başının konağında çok daha sıkı bir terbiye gördüm ve daha birçok usul öğrendim.

Günün birinde sarayı hümayundan iki haremağası esir mubayaasına geldi.

Yine bütün cariye ve köleleri onların karşısına çıkarıldılar. Onlar bunların içinden iki harikulade güzel Kafkaslı Çerkez kızı ve bir de beni seçtiler. Artık dördüncü defa olarak satılmış ve sarayı hümayun haremağalarından biri olmuşum.

Sarayı hümayuna girdikten sonra daha bir müddet Yıldız Sarayı'nın ağalara mahsus dairesinde haremi hümayunda hizmet görebilmek için yetiştirildim.

Haremi Hümayunda

Yıldız Sarayı'na ilk geldiğim gün beni baş ağanın yardımcısı karşısına çağırarak sert bir sesle "İsmin nedir?" diye sordu.

Annemin babamın, bana taktıkları ismi çoktandır kullanmıyordum. Çalındığımdan beri, beni her satın alan bana bir başka isim takmıştı. Ben, bana takılmış olan son ismi söyledim.

"Nadir kulunuz efendimiz."

"Nadir mi? Hayır, bu olmadı. Efendimizin babalarının ismi Nadir Ağa hazretleridir. Onunla aynı ismi kullanmazsın, sana bir başka isim bulmalı. Bu dakikadan itibaren senin ismin Hayrettin oldu."

"Emirleriniz baş üstüne ağa efendi... Allah ömrünüzü uzatsın."

Tıpkı sahibini değiştiren bir köpek gibi yine yeni bir isim almıştım. Ben bir köle idim, ismine dahi sahip olamayan biri... Dünyada hiçbir hakka sahip olmayan bir zavallı...

Benimle konuşan ağa yaşlıydı ve çok besili bir hayvan gibi yağlıydı.

Şokola rengindeki teni pırıl pırıl pırıldıyor ve incecik kadının sesi muazzam vücuduyla bir tezat oluşturunuyordu.

Bana bu ince sesiyle "Hayrettin," dedi. "Beni iyi dinle. Bugünden itibaren sen artık sarayı hümayun köleleri arasına girmiş bulunuyorsun. Zannederim, sen henüz bunun ne anlama geldiğini anlamıyorsun. Nasıl olsa bunu anlayacaksın fakat daha bunu anlamadan evvel baştan hemen öğrenmen gereken şeyi ben sana öğreteceğim. Çünkü bunu öğrenmezsen burada rahat yaşayamazsın. Evet... Bu sarayda rahat yaşamak istersen

üstüne vazife olmayan şeylere burnunu sokmamalı, lüzumsuz bir merak göstermemelisin. İstemedi öğrenilen bir şey sarayda insana felaket getirebilir. Zeki ve sessiz ol... Ve tekrarlıyorum. Hiçbir zaman meraklı olma.”

Meraklı olmayacağım hakkında ona söz verdim fakat sözümü tutmak bana pek güç geliyordu. Bu kadar güzel ve esrarlı şeyler arasında meraklı olmamak mümkün müydü? Şimdiye kadar köyümden ve refahı kademe kademe yükselen esir ev ve sonra konaklarından başka bir yer görmemiştim.

Esircilerin evinde birçok defa hünkârın sarayından ve kendisinden bahsedildiğini duymuştum. Kendisinin milyonlarca insana hükmeden bir padişah, sayısız milleti hükmü altında tutan bir imparator ve bütün Müslümanların halifesi olduğunu duymuştum. Sarayın dünyanın en zengin sarayı, Abdülhamit’in dünyanın en kudretli hükümdarı olduğunu bana anlatmışlardı.

Bana verilen odanın penceresinden birçok muhtelif köşk ve şelalelerden oluşan Yıldız Sarayı’nın harem dairesinin bir kısmını görüyordum. Bu köşkler ikişer üçer katlı köşklerdi. Fakat birbirleriyle kapalı köprüler, avlular ve bahçe yolları ile bağlydılar. Bütün pencereler kafesliydi. Ve bu kafeslerin, bu duvarların arkasında dünyanın en güzel kadınları yaşıyordu. Onlar da benim gibi esirdiler. Fakat burada büyük bir bolluk içinde ve hiçbir ağır işe kullanılmadan, sarayın birer süsü, mücevheri gibi yaşıyorlardı.

Onlar da benim gibi çocukluklarında çalınmış veya akrabaları tarafından satılmışlardı. Onların da benim gibi zorluklarla dolu yolculukları vardı. Bir esirciden ötekisine satıla satıla âdeta bir nevi güzellik süzgecinden geçmişler ve esir pazarına düşen bizlerin en güzellerinden oldukları için kalburüstü kalmışlar ve saraya satılmışlardı. Sarayın bu kısmından henüz evlenmemiş sultan hanımlar, genç şehzadeler ve kadınefendilerle gözdele oturmaktaydı.

Bilindiği gibi kadınefendi unvanını sade padişahın bir evladına ana olan saraylılar taşırlardı. Bu köşkler daha da evvel söylediğim gibi birbirlerinden ayrı fakat yine hususi yollarla birbirlerine bağlıydılar. Bu köşklerde debdebeli muhteşem bir hayat sürölmekteydi.

On beş yaşıındaydım.

Meraklıydım. Sarayın içini tanımak oradaki hayatı görüp yaşamak için kuduruyordum. Ağalar dairesinde tam bir sene terbiye gördükten sonra beni hareme geçirdiler. İhtiyar bir Çerkez olan Melekper Kalfa'nın maiyetine verildim. Hareme ilk girdiğim zaman, bu harikulade güzel köşklerin içinde hakim olan derin bir melankoli sezdim.

Bu kadar servete rağmen, refaha, ihtişam ve debdebeye, saraylıların çocukça neşesine rağmen havada gamlı bir sıkıntı var gibiydi. Osmanlı sarayının harem dairesinde mutlak bir saadetin hüküm sürdüğünü zannedenler hata ederlerdi.

Kafeslerden içeriye bol ışık girmiyordu ve burada insanlar ağır bir hastayı uyandırmaktan korkuyorlarmış gibi hep fısıltı halinde, hep alçak sesle konuşuyorlardı. Koridorlar boyunca serilmiş yol halıları üstünden gayet zarif ve pahalı kumaşlarla süslenmiş güzel kadınlar, sessiz adımlarla gelip geçiyorlardı.

Siyah istanbulin ve kırmızı fes giyen haremağaları canlı mahluklardan ziyade birer heyulayı hatırlatıyorlardı.

Padişahın Huzurunda

Saraya girişimin üçüncü günüydü. Akşam ezan vakti olmuştu. Sarayın her tarafında avizelerin binlerce mumları yakılıyordu. Ben zatı şahanenin dairesine doğru ilerliyordum. Melekper Kalfa beni haznedar ustaya gönderiyordu. Bilindiği gibi haznedar usta saraydaki kalfaların başı ve padişahın hususi hizmetlerini gören ve kendilerine haznedar denilen en güzel ve en müstesna saraylıların başıydı.

Melekper Kalfa da saray kethüda kadısı vazifesini görürdü. Sarayda bulunduğumdan beri ilk defa olarak hükümdar dairesine bu kadar yaklaşmış bulunuyordum. Dairenin sofasına yaklaştığım zaman içeriden büyük bir telaşın hüküm sürdüğünü anlatan karışık ayak sesleri, konuşmalar işittim. Sofa kapısını açmak için vurmaya gerek yoktu. Bunu için elimi kapının tokmağına tam koymuştum ki kapının öteki tarafından gayet kalın ve yüksek bir sesin manasını anlamadığım bir şeyleri âdeta bağıırır gibi söylediğini duydum. Birdenbire kapının tokmağı elimin altında oynadı. Korkak parmaklarımı tokmaktan aceleyle çektim.

Kapı açılmıştı ve dışarıya çıkan haznedarlar kapının önündeki perdeleri iki tarafa ayırarak saygılı bir vaziyet alarak yanlarda durmuşlardı. Ben nefes almaktan bile ürkerek bir kenara çekildim. Kapıda seksen beş yaşlarında kadar görünen siyah, gür sakallı ve bir ölü kadar solgun yüzlü bir insan görünmüştü. Hemen el pençe divan durarak bir kenara büyük bir hürmetle çekildim ve yerlere kadar eğildim. Çünkü kapıdan görünen solgun yüzlü genç adamın II. Abdülhamit olduğunu anlamıştım. Kendisi sade bir şekilde iyi bir İngiliz kumaşından son Avrupa erkek modasına uygun bir kostüm

giyyordu. Başında sert kalıplanmış büyük bir fes vardı. Padişah karşısında böyle hiç tanımadığı bir yüz görür görmez ürkererek duraksadı ve sonra gayri ihtiyari olarak bir adım geri çekildi. Fakat bu hali uzun sürmedi, hemen kendini topladı ve gür kalın sesiyle “Sen kimsin? Burada ne arıyorsun?” diye bağırdı.

Heyecan ve dehşetim o kadar büyüktü ki âdeta çenelerim kilitlenmişti. Ona cevap verecek ne sözüm ne sesim vardı. Bu susuşum onu bu defa daha sert bir sesle “Sana burada ne aradığını, kim olduğunu soruyoruz!” diye gürledi.

“Ben Hayrettin köleniz,” dedim. “Haznedar usta hazretlerine kalfam cariyeinizden bir haber getiriyordum.”

“Nasıl bir haber?” diye müthiş bir ses ile sordu. “Ne zamandan beri buradasın?”

Padişahın etrafındaki haznedar kalfaların hepsi gayet ince vücutlu, kara saçlı, kara gözlü ve çok güzel kızlardı. Ben daha evvel sultanın esmerleri sarışınlara tercih ettiğini işitmiştim. Daima müstakbel gözde veya kadın olacak diye seçilen haznedarların kara gözlü, kara saçlı güzellerden seçilmiş bulunması pek tabiiydi. Onların hepsi de benim gibi divan duruyorlardı ve eğilmişlerdi.

İhtiyar ve şayanı hürmet, okumuş yazmış ve sarayın en aydın kadını olan haznedar usta padişahın ta yanında duruyordu.

Hünkâr birkaç saniye beni yukarıdan aşağıya, çok şüpheli bir bakışla süzdü sonra arkasında uzanan koridora telaşlı bir bakışla baktı.

“Haznedar ustaya ne haber getirdin?”

Padişaha buraya niçin geldiğimi anlatmak bir saygısızlık olur muydu? Bunu kestiremiyordum. Bütün kadınların yüzüne birer birer, onlardan âdeta imdat isteyen bir bakışla baktım. Fakat maalesef bakışlarım hiçbirinin bakışıyla karşılaşmadı.

Çünkü hünkârın hususi hizmetinde bulunan haznedarlar ve hatta bizzat haznedar usta da bakışlarını yere indirmişlerdi.

Bu müşkül vaziyette benimle birlikmiş gibi görünmek istemiyorlardı. Bu vaziyette hemen içgüdülerim imdadıma yetişti. Zekâmla değil fakat içgüdülerimle ne kadar çabuk cevap verirsem, benim için o kadar iyi olacağını anladım.

“Melekper Kalfam cariyeniz haznedar usta hazretleri cariyenizden bu akşam ikinci kadınefendi hazretlerinin toplantısında yeşiller giymek için izin istediklerini söyledi. Eğer haznedar usta hazretleri cariyeniz bunda bir mahzur görmüyorlarsa, kutucu usta hazretleri cariyenize bu hususta bilgi vermesini de rica etti.”

Haznedar usta kulaklarına kadar kızardı. Herhalde hata etmiştim. Hünkâra bu manasız şeyi anlatmakla laubalilik göstermiş, saygısızlık yapmışım. Hünkâr bu cevabımı duymamış gibi birdenbire sordu.

“Nereye gitti? O ne tarafa gitti?”

Ne sorduğunu anlamamıştım. Bu soru şimdi nereden çıkmıştı? Etrafıma çaresiz bakışlarla baktım.

“Sana nereye gitti diye soruyorum. Bu kapıdan çıkıp nereye gitti?”

“Efendimiz bu kapıdan hiçbir kimse çıkmadı. Ne girdi ne de çıktı.”

Haznedar usta hünkâra biraz daha yaklaştı ve bir anne şefkati ve inceliğiyle “Hâkipayiniz cariyeniz ikindi namazından beri sofadaydı ve kapınızın önünden hiç ayrılmadı. Kimse odanıza girmedi, kimse odanızdan çıkmadı. Aslancım kendilerini boşu boşuna meraka kaptırıyor,” dedi.

Heyecan içinde bulunan sultan hiçbir şey dinlemiyordu. Hep bana bakıyordu ve baktıkça gözlerindeki şüphe artıyordu.

Birden “Sivil miydi? Yoksa askeri üniforma mı giymişti?” diye sordu.

Ne cevap verebilirdim? Kimden, neden bahsettiğini hiç bilmiyordum. Kimseyi görmemiştim. Bu vaziyet beni o kadar korkutuyordu ki, gözlerime yaşlar gelmişti.

Nihayet cevap verdim.

“Köleniz, efendimiz tam kapıyı açtıkları sırada buraya gelmiş bulunuyordu. Kimseyi görmedi.”

“Efendim, aslancım kapısında bir köpek sadakatiyle bekleyen naçiz cariyelerine inansınlar, hiç kimse zati şahaneninin odalarına girmedi. Girmek isteseydi ben bırakmazdım.”

Haznedar usta da pek heyecanlıydı.

Abdülhamit “Fakat biz size onu kendi gözlerimizle gördüğümüzü söylüyoruz. Siz bizim yalan söylediğimizi mi iddiaya cüret ediyorsunuz?” dedi.

“Haşa! Tövbe estağfurullah böyle bir küstahlık, böyle bir günah sadık cariyenizden nasıl umulur? Allah beni böyle bir küfürden muhafaza buyursun.”

“Seccadede oturmuştuk. Onun arkanızda olduğunu fark ettik. Şöyle sağdan sola doğru yürüdü. Gözümüzün ucuyla onu gördük. Hemen selam vererek namazı bozup seccadeden fırladık. Arkamıza baktığımız zaman ortada yoktu. Bize bir hayal görünmüş, herhangi bir gölgeyi o zannetmişiz. Yanlış görmüşüz, bize öyle gelmiş zannederek namaza tekrar oturduk ve bu defa onu tekrar odada gördük. Tam karşımızdaydı bu defa. Namazı bozup tekrar kalktığımız zaman gene ortadan kaybolmuştu.”

Büyük bir asabiyet içinde haznedar ustayı kocaman elleriyle omuzlarından tuttu ve “Sonra da siz bizim yalan söylediğimizi iddiaya cesaret ediyorsunuz!” diye bağırdı.

Haznedar usta elleriyle yüzünü örterek “Cenabı hak beni böyle bir gûnahtan korusun,” diye kekeledi.

Padişah kendini tutamayıp hıçkırığını zaptedemeyen haznedar ustayı bıraktı geri döndü.

Cariyeler ve hemen kendine hakim olup artık hıçkırma-
yan haznedar usta onu takip ettiler.

Ben gördüğüm sahnenin korkusu içinde olduğum yerde
putlaşmış, kalakaldım. Bilmiyorum, hünkâr benim yerimde
kaldığımı nereden hissetti. Birden topukları üzerinde geri
döndü ve korkunç bir bakışla bana bakarak “Hey küçük ağa!
Sen neden orada kaldın? Ne bekliyorsun?” diye bağırdı. Ben
hemen koşarak onların arkasından içeriye girdim.

Buraya girince biraz evvel yanılmış olduğumu anladım. Bu-
rası tahminin gibi bir sofa değil, bir nevi ön odaydı. Hünkârın
yatak odasına bitişik olan ve haznedarların gece sabaha kadar
nöbet tutup hünkârın hizmeti ve muhafazası için bekledikle-
ri oda. Hünkârın yanına gitmek isteyen biri mutlaka burayı
geçmek zorundaydı.

Hünkâr bu odayı geçti.

Haznedarlar onu takip ettiler, hep beraber bu odaya açılan
iki kanatlı tek kapıya yaklaştılar. Buranın başka kapısı yoktu.

Onlar, o kapıdan içeriye girerlerken haznedar usta bana
eliyle gel işareti verdi, ben de arkalarından içeriye girdim.

Burası, sarayın bütün diğer süslü ve yaldızlı eşyalı odala-
rıyla tezat oluşturan bir sadelikteydi. Burada hiçbir ağır eşya
yoktu. Bütün eşya küçük, narin ve ince şeylerdi. İncecik ba-
caklı, bir bakışta arkaları ve altları görünen şeyler... Daha
sonraları sultanın hususi odalarını neden böyle eşyalarla dö-
şetmiş olduklarını kavradım.

Sultan Hamit kuruntulu bir insandı. Bu ince bacaklı, sa-
çaksız, hafif eşyaların arkasında ve altında kötü niyetli bir
kimsenin saklanmasına ihtimal olmadığı için o bunları ter-
cih ediyordu. Kıymetli el işleriyle bezenmiş bir seccade halı
yerde yayılmış duruyordu. Namazın ortasında bırakılmış, bo-
zulmuş olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Sultan Hamit bir an
odanın ortasında durdu sağa sola dikkatle baktı, sonra tekrar

dışarı çıktı. Onu biz de takip ettik. Haznedarlar nöbet odasını geçti ve oradan koridora çıktı. Biz de arkasındaydık. Bütün odaları araştırdı.

Ben, sonu hakkımda belki de hiç de hayırlı olmayacak olan bu garip hadisenin mahiyetini hâlâ anlayamamıştım. Sa-dece beni böyle bir vaka ile karşılaştıran kötü bahtıma lanet ediyordum.

Padişah bir ara olduğu yerde duraksadı. Sağ eli içinde her zaman silah bulunan cebindeydi. Hünkârın müthiş bir atıcı olduğu da malumdu.

O bir an duraklayınca haznedar usta olmayacak bir şey tutturmuş şımarık ve huysuz çocuğunu sakinleştirmek isteyen bir anne şefkatiyle ona sokuldu.

“Ah aslanım, kendinizi boş yere helak buyuruyorsunuz. Çırağan Sarayı’ndan çıkmaya imkân var mıdır? Bu mümkün değildir. Siz de bilirsiniz ki sarayın kapısı gayet iyi muhafaza edilir. Oradaki asakiri şahane sultanlarına öylesine bağlıdırlar ki arzu ve emri hümayuna aykırı hareket etmektense bin kere ölmeyi tercih ederler. Bana ne kadar gazap ederseniz ediniz. Yine ben bu şeyin imkânsız olduğunu tekrarlayacağım. Efendimiz hayal etmişler.”

“Fakat haznedar usta, sizi şimdi nasıl görüyorsak onu da öyle gördük.”

“Efendimiz, kardeşiniz hastadır. Çırağan Sarayı’ndan uzaklaşamaz.”

Sarayda herkes Sultan Abdülhamit’in Sultan Murat’ın bir gün taraftarları tarafından kurtarılıp hakkını aramak üzere saraya gelmesinden ve kendisinden intikam almasından ne kadar korktuğunu biliyordu.

Kardeşine yaptığı fenalık ve günahının zaman zaman yarattığı vicdan azabı onu çok kuruntulu bir adam yapmıştı.

Ölüm korkusu, saltanat hırsı ve vicdan azabı onu günden

güne daha kuruntulu, daha korkak ve dolayısıyla daha zalim ve despot yapıyordu.

İşte şimdi de yıllardır Çırağan Sarayı'nda hapsedilmiş olan Sultan Murat'ı odasında gördüğünü iddia ediyor ve onu ele geçirmek için bütün sarayı bizzat kendi araştırıyordu.

Haznedar ustaya cevap vermeyen Hünkâr bu defa mabeyin dairesine doğru yürüdü. Mabeyin kapısından içeriye, öteye geçince bütün saraylılar oldukları yerde kaldılar. Onu sadece ben takip ettim.

O mabeyin kapısına yaklaşıncı ben köprü'nün iki kanadını birden açmıştım. Kapıdan o geçtikten sonra ben de onu takip etmiştim. Mabeyin odasında iki mabeyinci, bir hünkâr yaveri ve bir de kızlarağası bulunmaktaydı.

Bu saatte zatı şahanenin bu beklenilmez gelişi karşısında şaşalamakla beraber hemen yerlerinden fırladılar ve yerlere kadar eğilerek saygılı bir vaziyet aldılar.

Padişah hepsine ayrı ayrı ve sert bir bakışla baktı sonra "Biraderimiz nerede?" diye sordu.

Dört insan, birbirlerine şaşkın şaşkın bakıştılar. Ve sonra dördünün ağzından aynı dakikada bu cevap çıktı.

"Çırağan Sarayı'nda efendimiz."

Bunu öyle büyük bir emniyetle söylemişlerdi ki sultanın yüzü biraz daha sarardı. Elini alından geçirdi, sonra yüksek sesle "Kapıya yaklaştığımız sırada içeriden yabancı bir ses duyduk yanınızda olan zat kimdi?" diye sordu.

Mabeyincilerle, kızlarağası ve yaverlerin ne kadar korktukları yüzlerinden okunuyordu.

Mabeyincilerden biri ortaya atıldı.

"Sadık kölelerinin mabeyin odasına bir yabancı alacak kadar dirayetsiz olmadıklarına inanılmasını hakipayi şahaneye yüz sürerek rica ederiz."

Padişah iki üç adım ilerledi ve oradaki bir koltuğa yıkılır gibi oturdu. Sonra eliyle mabeyincilerden birini yanına çağırarak saray muhafızlarının komutanını görmek istediğini söyledi.

Mabeyinci “Baş üstüne efendimiz” diyerek hemen dışarıya çıktı.

Padişah şimdi yaverine dönmüştü.

“Bülent Paşa, hazır ol göreve... Şimdi Selim Ağa’nın refakatinde hemen Çırağan Sarayı’na gideceksiniz. Biraderimize selamı şahanemizi bildirecek ve kendilerinin herhangi bir arzuları olup olmadığını sorup hatırlarını soracaksınız.”

Bülent Paşa hazır ol vaziyetinde padişahın emrini dinledi. Sonra askeri bir selam vererek “Baş üstüne padişahım!” cevabını verdi.

Kızlarağası Selim Ağa hünkârın önünde eğilerek ayaklarını öperek ona veda etti. Sonra ikisi yüzleri hep hünkâra dönük olarak ve bakışları hep onun yüzünden bulunarak geri gittiler ve yine kapıdan öyle çıktılar.

Bu vaziyetten belası kurtulmak ve bir an evvel kalfanın yanına gitmek için boş yere beyin yormaktaydım. şu dakikada bundan başka bir arzum yoktu. Padişah sanki benim düşüncelerimi okumuş gibi bana baktı ve “Sen hâlâ burada mısın?” dedi. Ve sonra kısaca ilave etti. “Artık gidebilirsin!”

Yere eğilerek ayaklarını öptüm geri geri kapıya gittim. Fakat telaşımdan hareme gideceğime selamlık tarafına gitmiştim.

Talihsizliğim yine tuttu, çünkü koridorda ayakta durup Bülent Paşa ile bir şeyler konuşan kızlarağası beni görmüştü. Beni görünce küçük bir el işaretiyle beni yanına çağırdı. Yanına geldiğim zaman elini omuzuma koydu ve Bülent Paşa’ya dönerek “Bunun geleceği parlaktır paşa hazretleri. Daha hareme girmesi üç gün olmadı. Kendisini zatı şahanenin hususi hizmetinde görüyoruz,” dedi.

Bir müddet dikkatli dikkatli gözlerimin içine baktıktan sonra “İsmin nedir?” diye sordu.

“Hayreddin köleniz.”

“Hayreddin Ağa bize araba hazırlansın!”

Biraz sonra kızlarağası ile yaver paşa arabaya girmişlerdi. Kapısını kaparken ağa efendi bana keskin bir sesle şu emri verdi.

“Arabacının yanına çık!”

Dehşetle yüzüne baktım. Yapacak bir şey yoktu. İster istemez bu emre itaat ettim.

Mehtaplı güzel bir eylül gecesinde Çırağan Sarayı’na doğru yollanmıştık.

Murat Efendi'nin Acı ve Alaycı Tebessümü

Bu ilerlemiş sakin gecede sarayın gamlı ve sanki terk edilmişçesine harap bir görünüşü vardı. Arabamız bahçe kapısından ağır ağır girdi. Nöbetçiler Selim Ağa ile yaver paşayı tanımış oldukları için acele ile kapının iki kanadını birden açarak saygıyla bize yol verdiler.

Arabanın bahçenin çakıl taşları üzerinde ilerlemesi, sarayın içinde bir heyecan yaratmıştı. Kalın kadifelerin arkasında hafif fısıldaşmalar ve hareket eden gölgeler vardı.

Arabamız durunca muhafız kumandanı koşarak yanımıza geldi. Yaver Paşa ona zatı şahanenin iradesini ilettili. Biraz sonra harem kapısının önüne gelmiştik.

Kumandan cebinde bir anahtar çıkararak kendi eliyle kapıyı açtı ve içeridekilere haber vermeyi lüzum görmeden kapıdan girdi. Biz de onu takip ediyorduk. Hayatımda ilk defa olarak Müslüman kadınların bulunduğu bir yere erkeklerin böyle pervasızca girdiğini gördüğüm için hayretim son dereceyi bulmuştu. Geniş koridorlar, büyük dehlizler gayet az ve kuvvetsiz ışıklarla aydınlatılmış olduğu için âdeta karanlıktı. Etraf tozlu, kasvetli ve korkunçtu. Merdivenlerden yukarı çıktık. Eski hünkâr, aile fertleriyle ikinci katta bir daireye yerleştirilmişti.

Kumandan cebinde bir anahtar daha çıkararak bu kapıyı da açtı yüksek sesle “Destur!” diye bağırdı.

Önümüzde tutulmuş küçük sayhalar, fısıldaşmalar, kaçışan ayak sesleri oldu. Bunlar şüphesiz kadınefendilerin, genç sultanların, saraylıların ayak sesleri ve haykırılarıydı.

İçeri girmiştik. Büyük sofada karşımıza gayet ihtiyar bir

kadın çıktı. Sonradan öğrendim ki bu kadın Murat Efendi'nin dadısıymış. İhtiyarlığına rağmen dimdik ayakta duran bu kadın solgun ve buruşuk bir yüzü ve inanılmayacak kadar donuk ve cansız mavi gözleri vardı.

Kenardaki masanın üstünde üç mum yanıyordu. İhtiyar kadın sofanın ortasına kadar gelmiş ve durmuştu.

Kumandan onu selamlamaya lüzum görmeden "Paşa hazretleri padişahın buyruğunu Murat Efendi'ye iletecektir. Kendisini görmek istiyoruz," dedi.

İhtiyar kadın, Murat Efendi'nin oda kapısı ile bizim aramızda duruyordu. Yolumuza mani olmak ister gibi bir hareket yaparak ta uzaklardan geliyor gibi bir ahengi olan titrek bir sesle "Mümkün değil," diye cevap verdi. "Zatı şahane şimdi org çalıyorlar. Böyle müzik ile meşgul oldukları zaman rahatsız edilmek istemezler. Çaldığı parça bitene kadar beklemelisiniz."

Bu kadın tahttan indirilmiş padişaha korkmadan zatı şahane demeye devam ediyordu. Yaver Paşa ses çıkarmadı fakat rengi sararmıştı. Başını çevirerek hareketsiz duran kızlarağasına baktı. Belki de biraderini odasında gördüğünü söyleyen zatı şahanenin hakkı vardı. Acaba Murat Efendi odasında değil miydi?

Kumandan alaycı bir sesle "Murat Efendi'nin konserinin bitmesini bekleyecek vaktimiz yok," dedi. Sonra şiddetli bir hareketle, güzel bir org sesi işitilen odaya girdi.

Onu takip ettik.

Yalnız iki mumla aydınlanmış bir odadaydık. İlk bakışta köşedeki büyük bir orgun başında oturan Murat Efendi'yi gördüm. O, bizim odasına girdiğimizi görmemiş ve duymamış gibi kaşını bile çevirmeden org çalmaya devam ediyordu.

Kumandan "Murat Efendi," diye seslendi. Fakat o bu sesi işitmemiş gibi yüzümüze bakmayarak "Hoş geldiniz," dedi.

“Sizi çok bekletmediğimi ümit ederim. Bu akşamki ziyaretinizi hiç beklemiyordum.”

Sonra başını çevirip paşaya baktı ve biraz alaycı bir tebessümle “Ziyaretinizin sebebi acaba nedir paşa?” diye sordu.

“Zatı şahanenin selamlarını iletmeye memuruz,” dedi. “Zatı şahane bir şeye ihtiyacınız olup olmadığını soruyor.”

Murat Efendi’nin dudaklarında hâlâ acı ve alaycı tebessüm duruyordu.

Sararmış duvarlara, iki mumla âdeta karanlık görünen odanın her köşesine, en sonra da robdöşambrının eskimiş kollarına baktı ve gözlerini paşaya çevirerek “Padişahımız sayesinde hiçbir şeye ihtiyacım yoktur,” diye gülümsedi. “Biraderime beni bu kadar çok düşündüğü için kendisine minnettar olduğumu söyleyiniz! İçi rahat olsun, siz de gözlerinizle bir kere daha gördünüz ki burada gayet iyi tutuluyorum. Çırağan’dan dışarı çıkmam imkânsızdır. Bazı günlerim oluyor ki şu gördüğünüz koltuktan bile kalkamıyorum. Boş yere endişe etmesin!”

Paşa ile ağa efendi bakıştılar, kimsenin sesi çıkmıyordu. Murat Efendi yerinden kalkmak ister gibi bir hareket yaparak “Maalesef sizi daha fazla alıkoyamayacağım,” dedi. “Bir an evvel zatı şahanenin içini rahatlatması lazımdır. Biraderimin gözlerinden öperim.”

Onu selamlayarak odasından çıktık. Çırağan’dan çıkarken kapının önünde ve sarayın civarındaki nöbetçilerin fazlalaşmış olduğunu gördük.

Sarayı hümayuna dönünce, mabeyin kapısında yaver paşa ile kızlarağası birbirinden ayrıldılar.

Ben de kendi daireme çekilmeye hazırlanırken ağa efendi başı ile bir işaret yaparak kendisini takip etmem gerektiğini

anlattı. Koridorun bir köşesinde ve yavaş bir sesle “Hayrettin Ağa,” dedi. “Allah’ın ve Muhammed’in namıyla ve Kuran-ı Kerim’in üzerine yemin et ki, bu akşam şahit olduğun şeyleri unutacaksın ve bir daha onlardan hiçbir yerde bahsetmeyeceksin.”

“Yemin ederim.”

“Hayır, benim söylediğim gibi... Bu şekilde... Allah’ın, Peygamber’in ismine Kuran-ı Azimüşşan üstüne yemin ederim ki, vallahi derim ki, ben bu akşam gördüğüm ve işittiğim şeyleri bir daha...”

Onun söylediklerine şu şekilde tekrar ettim.

“Kimseye hiçbir yerde ve hiçbir fırsatta söylemeyeceğim. Esasen bu akşam sarayı hümayunu terk ettiğimi hatırlamıyorum. Beni bu gece sarayı hümayunda gördüğünü biri iddia edecek olursa tamamen yanılmaktadır. Hatta bunu iddia eden kızlarağasıyla yaver paşa dahi olsalar bile yanılmaktadırlar.”

Kızlarağası yüzüme baktı ve ben de yeminimi bitirdiğim zaman gayet kısa “Haydi Hayrettin Ağa çekilebilirsiniz,” dedi.

Odama gelince fesimi ve istanbulinimi çıkardım. Yüzümü gözümü soğuk su ile yıkadım. Harem dairesine gitmeden evvel biraz düzelmek istiyordum.

Kalfanın yanına gitmek için koridorlardan geçerken ses seda yoktu. Tesadüf ettiğim genç bir ağa bana “Bu akşamki eğlenti geri kaldı,” diye mırıldandı. “Kadınefendinin dairelerinde olacak olan eğlenceden son dakikada vazgeçildi. Bir görseniz kalfalarla cariyelerin hallerini... Kaç gündür ne büyük bir hevesle buna hazırlanmışlardı!”

Kapı yoldaşımın bu sözleri bana unutmuş olduğum bu eğlenceyi hatırlattı. Bu akşam ikinci kadınefendinin dairelerinde bir eğlence olacaktı. Bütün saray bu eğlenceye davetliydi.

Halbuki bu akşamki hadiseden sonra tabiatıyla bu eğlence ertelenmişti. Böyle eğlencelerden başka oyalanacak hiçbir şeyleri olmayan saray kadınları çok üzgünlerdi.

Yavaşça Melekper Kalfa'nın odasına girdim. Kızlarağasının bana ettirdiği yeminden sonra kalfama nerede kaldığımı nasıl açıklayacaktım?

Odaya girdiğim zaman Melekper Kalfa minderde oturmuş, genç bir cariye ile konuşmaktaydı. Beni görünce kaşlarını çattı. Soru sormasına meydan bırakmadan hemen “Haznedar usta meşgul olduklarından kendilerini göremedim,” dedim.

İhtiyar kalfa hayretle yüzüme baktı. Mutlaka hünkâr daireesinde olanları o da biliyordu, fakat herhalde benim kızlarağası ile Çırağan'a gittiğimden haberi yoktu. Bunun için bu kadar uzun müddetten beri işime dönmeyerek niçin ortalarda dolaştığının sebebini öğrenmek istiyordu.

“Neden bu kadar geç kaldınız?” dedi.

Cevap vermiyor, önüme bakıyordum. Kalfam çok hiddetli görünüyordu. Acaba bu hiddeti sahi miydi, yoksa mahsus mu böyle görünüyordu? Olanları bilmiş bile olsa, haberi yokmuş gibi davranması lazımdı.

“Bu kadar zaman nerede kaldın?” diye sordu.

Titrek bir sesle “Odamdaydım efendim,” dedim. “Biraz dinleneyim derken uyuyakalmışım! Kölenizi af buyurunuz kalfacığım.”

Bu sözlerimle kalfamı gerçekten hiddetlendirmiş oldum ve âdeta yerinden sıçrayarak “Hayrettin Ağa” dedi. “Biliyor musunuz bir köle için vazifesine önem vermemek ne demektir?”

Başımı yere eğmiştim. Ellerim göğsüm üzerinde, hiç ses çıkarmıyor, nefes bile almaktan korkuyordum. Bu sessizliğim onun büsbütün canını sıkıyordu. Genç cariyeye dönerek fısıldadı.

“A kız, git bana hemen Mercan Ağa’yı çağır.”

Kalfamın bu sözleri bütün vücudumu titretmişti. Çünkü Mercan Ağa’nın niçin çağrıldığını anlamıştım. Mercan Ağa genç ağalarının hatta genç cariyelerin Azrail’iydi. Kırbacı karşısında titrememek imkânsız bir şeydi.

Genç cariyenin bana baktığını hissettim. Eşi benzeri bulunmaz bir güzelliğe sahip olan bu genç Çerkez kızının karşısında hissettiğim korkuyu belli etmemek için nefsimi zorluyordum. Bu cariye henüz çok gençti ve odaya girer girmez göz ucu ile kendisine baktığım zaman onun da benim gibi acemi olduğunu anlamıştım.

İri, siyah gözlerine merhamet dolmuştu. Gözlerini Melekper Kalfa’ya çevirdi ve ona âdeta yalvarır gibi baktı. Kırmızı dudakları titriyordu. Bir şey söylemek istediği belliydi. Fakat buna cesaret edemedi. Melekper Kalfa sabırsızca tekrarladı.

“Size Mercan Ağa’yı çağırınız demiştim.”

Cevap vermeden başını eğdi ve odadan çıktı.

Biraz sonra da Mercan Ağa ile beraber dönmüştü. Başımı önüme eğmiş, duruyordum. Bütün gayretimle, dehşetimi onlara hissettirmemeye uğraşıyordum. Melekper Kalfa benden af dilememi ister gibi ısrar etti.

“Herkes vazifesine sadık olmaya mecburdur. Çünkü her şeyden ben mesulüm.”

Mercan Ağa iri yarı bir Arap’tı. Çehresi koyu siyah, gözleri parlak ve dişleri kar gibi beyazdı. Kalfamı hürmetle selamladıktan sonra kapının önünde ellerini kavuşturarak emirlerini bekledi.

Eğer şimdi kalfamdan af talep etmiş olsaydım belki her şey bitecekti. Halbuki buna cesaret edemedim.

Daha doğrusu genç ve güzel cariyenin önünde korkuyormuş gibi görünmek azametime dokunuyordu. Kalfam beni cezalandırmaktan başka bir iş kalmadığını anlamıştı. Mercan

Ağa'ya "Ağa Efendi," dedi. "Bu acemi bugün vazifesinde kusur etti. Onu akşam namazından evvel hazinedar ustaya göndermiştim ancak yatsı namazından sonra geldi. Özür olarak da odasında uyuyakaldığını söylüyor."

Mercan Ağa bütün dişlerini göstererek güldü.

"Uyumak hastalığına karşı güzel bir ilacım vardır. Yalnız siz ilacın miktarını buyurunuz."

İhtiyar kalfam bir an tereddüt etti. Hâlâ benden bir kelime bekliyordu. Affını rica edecek kelimeyi. Fakat sessizliğim karşısında şu emri vermek zorunda kaldı.

"Beş kırbaç vurunuz. Eğer bu ilaç iş saatlerinde uyumak hastalığından onu kurtarmayacak olursa sonra düşünürüz."

Mercan Ağa bana dönerek "Haydi bakalım küçük ağa, düş önüme," diye mırıldandı.

Genç cariye korkudan ve merhametten büyümüş, nemli gözleriyle arkamızdan bakarken biz sessizce odadan çıktık. Yiyeceğim kırbaçlara rağmen kalben memnundum. Çünkü güzel Çerkez kızının yanında korktuğumu göstererek af talep etmemiştim.

Koridorlarda tam bir sükûnet vardı. Mercan Ağa'nın arkasında terliyordum. Kalbimde gitgide büyüyen bir korku vardı. Aşağıda koridorda uzaktan bir adam geliyordu. Biraz yaklaşıncı bu adamın kızlarağası olduğunu büyük bir memnuniyetle tanıdım. Ancak bu adam beni cezadan kurtarabilirdi.

Çünkü o hakikati biliyordu. Beni Mercan Ağa'nın yanında görünce hayret gösterdi fakat bana bir kelime söylemeden Mercan Ağa'ya döndü.

"Hayrola Mercan Ağa burada işiniz nedir?"

Mercan Ağa sırtarak "Ağa hazretleri kölenizi vazife başında görüyorsunuz," dedi. Sonra bana gülerek baktı ve ilave etti. "Bu çocuğun uyku hastalığını geçirmeye uğraşacağım."

Kızlarağası beni hiç tanıımıyormuş gibi hareket ediyordu. Hatta yüzüme bile bakmaya tenezzül etmeden sordu.

“Ya nedir kabahati?”

“Melekper Kalfa’dan aldığı vazifeyi ihmal ederek gidip odasında uyumuş. Yegane özü de dinlenmek istemiş olmasımı.”

Nihayet kızlarağası bana hitap etti.

“Bundan başka özrün yok mu?” diye sordu. Ben Selim Ağa’nın beni müşkül vaziyette bırakmayacağından emindim. Gayet telaşsızdım. Hiç cevap vermedim.

“Söylesene çabuk hiç kendini savunacak bir sözün yok mu?”

“Hayır Ağa hazretleri.”

“Senin ya aklın yok yahut da çok cesaretin var yavrum,” dedi.

Sonra Mercan Ağa’ya dönerek sordu.

“Kaç kamçı vuracaksınız?”

Mercan Ağa “Yalnız beş tanecik Ağa hazretleri,” dedi.

“O halde beş tane de benden ilave ediniz.”

Acaba beni denemek mi istiyordu? Ne dereceye kadar ağzı sıkı olabileceğimi anlamak istediği kesindi. Ben bu halini buna yordum. Kızlarağası ağır adımlarla bizden uzaklaştı.

Bitkin bir halde odama döndüm. Bütün gece evde çocuk gibi ağladım. Bu, yediğim kırbaç darbelerinden daha fazla kızlarağasının bana yaptığı haksızlıktandı. Bütün olanı bildiği halde nasıl olmuştu da bu kadar merhametsiz hareket etmişti?

Ertesi sabah Melekper Kalfa beni asık bir yüzle karşıladı. Kalfamın maiyetindeki vazifem katiyen yorucu bir iş değildi. Bütün günüm harem dairelerinde kalfamdan başka kalfalara haber götürmekten ibaretti. Bu işimi çok seviyordum. Çünkü böylece bütün harem dairelerini iyice görüyor, öğreniyor-

dum. Kadınefendilerin, genç sultanların, şehzadelerin dairelerinden en fazla hoşuma giden Nazende Hanım'ın dairesiydi. Onun dairesi sarayın hiçbir dairesine benzemezdi. Çünkü sarayın bütün daireleri Avrupai bir tarzda döşenmişken, onun dairesi en eski şark usulünde döşenmişti. Bütün saraydaki kadınlar gibi Avrupa tuvaletleri giyinmediği söyleniyordu.

İlk defa olarak bir haber götürmek için Nazende Hanım'ın dairesine girince dairenin güzelliğine hayran olmuştum. Hanımın cariyeleri eski tarzda giyiniyorlardı. Kapıda beni emsalsiz bir güzelliğe sahip iki genç cariyeye karşıladı.

İkisi de Türk kılığında giyinmişlerdi. Bu kıyafet Nazende Hanım'ın hoşuna gittiği için hem de esirleri bu kıyafetle geziyorlardı. Kırmızı ipekten şalvarları, sırmalı kadifeden dört peşli entarileri vardı. Açık olan boyunları ve bilekleri bin bir çeşit bileziklerle süslenmişti. Başlarındaki nar çiçeği hotozlarının üzerinde koyu kırmızı ipekten çiçekleri vardı. Kulaklarındaki altın halkaların uçlarında iri mercanlar sarkıyordu. Giyinişlerinde öyle bir başkalık öyle bir güzellik vardı ki âdeta kendimden geçmiştim. Esasen Nazende Hanım'ın ve cariyelerinin güzelliği sarayda dillere destan olmuştu. Sarayda en iyi rakkaseler, sazandeler, hanendeler onun cariyeleri arasındaydı. Sonra da bu genç kızların sonsuz neşeli olduğu söylenirdi. Nazende Hanım her nedense gayet hüzünlü, neşesiz bir kadındı.

Bunun için cariyeleri hep şen kızlardan ibaretti. Zatı şahane sevgili gözdesini biraz güler görebilmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmiyordu.

Cariyeler beni güler bir yüzle karşılamışlar ve getirdiğim haberlerin cevabını almak için biraz beklememi rica etmişlerdi.

Yalnız kalınca büyük sofada bir köşeye oturup beklemeye başladım. Birdenbire arkamda ayak sesleri işittim. Yerimden

fırladım, karşımda tam sofanın ortasında genç ve harikulade güzelliğe sahip bir kadın vardı. İnce bir fidana benzeyen düzgün belini gümüş sırmadan enli bir kuşak sıkıyordu. Başında bir sıra inci, boynunda ve kollarında kıymetli mücevherler vardı. İnce ve uzun boyundan bir ceylanın gözünden daha güzel olan çekik, iri, yeşil gözlerinden inanılmayacak derecede parlak olan saçlarından bu kadının Nazende Hanım olduğunu hemen anlamıştım.

Yarabbi bu ne fevkalade güzellikti! Ben ömrümde bu derecede güzel olan kadına henüz tesadüf etmemiştim. Hemen eğilerek ayaklarını öptüm. Bana kırmızı ve güzel ağzının en güzel tebessümü ile güldü.

“Aman estağfurullah ağa efendi,” dedi ve hafif adımlarla, geldiği kadar sessiz sofayı geçerek başka bir kapıdan çıktı.

İşimi bitirip kalfamın yanına döndüğüm zaman hâlâ zihnim gördüğüm şeylerle meşguldü. Nazende Hanım'ın güzel yüzü gözlerimin önünden gitmiyordu.

Odama çekileli henüz bir saat olmuştu. Kapıyı vurarak kızlarağasının beni yanına çağırdığını haber verdiler. Heyecanla yataktan fırlayarak yanına gittim. Odasının kapısında bir an duraksadım. Yine başıma ne gelecekti? Kalbim dehşetli çarpıyordu. Bu kalpsiz ve merhametsiz adam yine benden ne istiyordu? Sadakatimi gösterdiğimi bile bile beni kırbaçlatan adam yine benden ne istiyordu?

Odasındaydım.

Köşesinde oturuyordu. Elinde büyük bir fincan kahve vardı. Yüzüme bile bakmadan kahvesini içiyordu. Yanına yaklaştım, eteğini öptüm. Beni fark etmemiş gibi hareket ediyordu. Geri geri çekilerek odanın kapısı önünde divan durdum. İçeri girdiğimi hiç görmemiş gibi gözleri yarı kapalı, sessizce duruyordu. Kalbim o derece şiddetli bir şekilde atıyordu ki

gürültüsünü onun duyacağını sanıyordum ve böylece dakikalar geçti. Başımı kaldırıp yüzüne bakamıyordum. Ve nihayet bana asırlar kadar uzun süren bir sessizlikten sonra yerinden kımıldadığını duydum. Başımı kaldırarak baktım. Göz göze geldik. Kelimeleri ağır ağır telaffuz ederek “Hayrettin Ağa,” dedi, “sadakat ve azı sıkılığınız beni memnun etti. Size bir hediye vereceğim. Şu karşıdaki çekmeceyi açınız.”

Bunu söyleyerek bana küçük bir anahtar uzattı.

Ağa efendinin emrini yerine getirdim, çekmeceyi açtım. Oturduğu yerden seslendi.

“Sağ tarafta küçük bir çekmece var... Onu buraya getiriniz.”

Altından olan bu çekmeceyi Ağa efendiye uzattım. O, bu çekmecedен al ipekliden bir kese çıkardı. Elime vererek “Bu sadakatinizin mükâfatıdır,” dedi.

Harem dairesine girdiğim şu birkaç gün içinde yaptığım ve gördüğüm şeyler hakikaten inanılmayacak şeylerdi.

... Kadınefendi’nin dairelerinde hazırlanan ve dün geri kalan eğlence bu akşam olacaktı. Bizim daireden de cariye kalfalar bu eğlenceye davetliydi. Ben de Melekper Kalfa ile orada hazır bulunacaktım.

Bu eğlence o kadar büyük bir hâdiseydi ki, bütün harem âdeta bir coşku ve heyecan içindeydi. Saraylılar hatta Sultan Efendi için de bu eğlence pek mühimdi.

Dört duvar içinde hapis hayatı yaşayan bu kadınlar büyük bir sevinçle ne zamandan beri bu şeye hazırlanmaktaydılar.

Dün zatı şahanenin iradesi ile bu eğlence geri kaldığı zaman bütün harem derin bir hayal kırıklığına uğramıştı. Fakat bugün nihayet beklenen eğlence yapılacaktı.

... Kadınefendi pek mükemmel bir kadındı. Kendisinden sonra zatı şahanenin pek çok hanımları, gözdeleri olduğu hal-

de o saraydaki nüfuzunu, nezaketi, neşesi ve inceliği sayesinde daima korumuş, Hünkârın sevgi ve ilgisini hiç kaybetmemişti. Sarayda herkese kendini sevdirmişti. Hatta hünkârın Nazende'den evvelki gözdesi Melek Hanım'ın bile bu davete icabet edeceği söyleniyordu.

Melek Hanım ne zamandan beri dairesine kapanmış, hiçbir kimse ile görüşmüyordu. Bu akşam meydana çıkacağı işitildiği zaman büyük, büyük bir heyecan yaratmıştı. Melek Hanım, Nazende Hanım'ı dehşetli şekilde kıskanıyordu. Bu kıskançlık onu âdeta hasta etmişti. Bu akşam ... Kadınefendi'nin davetinde iki rakibin karşılaşması hakikatten pek heyecanlı bir şey olacaktı.

Akşam yemekten sonra odaya çekilip birazdan kalfamla birlikte davete gitmeye hazırlanıyordum. Harem dairesinde verilen eğlencede hazır bulunacağımdan son derece mutlu ve gururluydum.

Bu eğlenceye bütün saray katılıyordu. Her sultan, şehzade ve kadınefendilerin dairelerinden onlarla birlikte bir hayli cariye de gidecekti.

Kendi dairelerinde nöbette kalacak saraylılar hakikaten açınacak derece mahzundular. Arkadaşlarının tuvaletleriyle meşgul oluyorlar ve hasetlerini saklamaya lüzum görmeden söyleşiyorlardı. Saraylıların hazırlanması önemli bir olay olmuştu. Her daire aynı kılıkta ve aynı renk tuvaletlerle eğlenceye katılacaktı. Bu onların arasında bir sırdı. Hepsi birbirlerinden giyecekleri elbisenin rengini, biçimini özenle saklanmıştı. Yeni elbiselerim üstümde, kalfamın yanına girdiğim zaman kalbim sevincimden hızlı hızlı atıyordu. Biraz sonra Melekper Kalfa ile ... Kadınefendinin dairelerine gidecektik. Bizim dairedeki saraylıların eğlenceye katılacak olanları hazırlanmışlardı. Tuvaletleri açık, koyulu mavi ipekten-

di. Başlarında aynı renkle hotozlar vardı. Hepsi birbirinden güzel görünüyordu. Zatı şahane saç meraklısıydı. Güzel saçları çok severdi. İşte bizim dairenin saraylıları da güzel saçları ile tanınmışlardı.

Kalfanın şalı ve yelpazesi elinde, onun arkasında olarak daireye doğru ilerliyorduk. Nöbette kalan genç cariyeler hemen hemen ağlayacak kadar hüzünlü arkamızdan bakıyorlardı.

... Kadınefendi açık yeşil tuvaletle harikulade güzeldi. Sarışın başını bir kraliçe gibi kaldırmış sevimli ve iltifat dolu gözlerle misafirlerini son derecede bir nezaketle karşılıyordu. Maiyetindeki cariyelerin tuvaletleri hakikaten pek cazipti. Hep bir örnek giyinmişlerdi. Yeşil işlemeli, süslü, beyaz elbiseler giyiyorlardı. Her daireden grup ayrı ayrı yerleşiyordu. Hepsini tuvaletleri ile birbirinden ayırmak mümkündü.

Bizim grup da ... Kadınefendi'ye saygılarımızı sunduktan sonra bize ayrılan yerlerimize çekildik.

Sultan ve şehzadelerden ekserisi gelmişlerdi. Yalnız bu eğlenceye bizzat teşrif edeceği güçlü bir şekilde ümit edilen hünkâr henüz gelmemişti. Sevgili gözdesi Nazende Hanım'dan da eser yoktu.

Gözlerim boş yere onu arayıp durmuştu.

Nazende'nin saraya girmesi gerçekten bir hadise oldu. Bütün gözler büyük bir takdirle kendisine çevrilmişti.

Bütün ağızlarda aynı kelimeler...

"Ne kadar güzel!"

Nazende Hanım kadınefendinin önünde saygıyla eğildi, onun eteğini öpmek ister gibi bir hareket yaparken hanım onu tuttu ve iki yanaklarından öptü. Genç gözde ile Kadınefendi bir müddet ayakta kaldı sonra Nazende Hanım, Kadınefendinin yanından çekilerek salonun başka bir tarafına doğru gitti.

Nihayet Melek Hanım da geldi. Beyaz erminlerle süslü siyah ve harikulade güzel bir tuvalet giyyordu. Kadınefendi bu rakibesini de fevkalade sıcak, iltifat eder bir yüzle karşılamıştı.

Birden salonda bir fısıltı, bir heyecan bir ipek, koku ve renk dalgası oldu.

“Aman kardeş dur!”

“Destur çekil!”

“Zatı şahane efendimiz!”

“A... Maşallah kırk bir kere dünkü solgunluğu kalmamış.”

Kadınlar ve şehzadeler ayağa kalkmışlardı. Saraylılardan oluşan bir musiki heyeti Abdülhamit’in marşını çalmaya başlamıştı.

... Kadınefendi zatı şahaneye yaklaştı. Ayaklarına doğru eğilerek onu selamladı. Tebessüm ederek söylediği şeyler muhakkak ona eğlenceyi onurlandırışından dolayı teşekkür olacaktı. Zatı şahane onunla biraz konuştu. Onları olduğum yerden pek iyi görüyordum. Hünkâr bir iki adım atıktan sonra Melek Hanım’ın önüne gelmişti. Genç gözdenin solgunluğu dikkatleri çekecek bir derecedeydi. Padişah eski gözdesine her zamanki nezaketi ile selam verdi. Fakat hatırını sormak için duraksamadan odada telaşla ilerdi.

Kendisine ayrılan yere gitmek için Nazende Hanım’ın önünden geçecekti. Ve belki Sultan bunun için Melek Hanım’la konuşmadan ilerlemişti. Herhalde Melek Hanım bunu böyle zannetmiş olacaktı ki yüzü büsbütün bozularak düşmemek için yanındaki koltuğun arkasını tuttu.

Şimdi zatı şahanenin Nazende Hanım’la görüşüğünü görüyorduk. Bütün saraylılar gayet yavaş bir sesle hemen yanlarındaki arkadaşlarına fısıldıyordu.

“Fesuphanallah! Nazende Hanım âdeta efendimizi büyülemiş a kardeş!..”

Eğlence neşe ve zevk içinde başladı. Kadınefendi güzel bir program düzenlemişti. Salonun bir kısmı sahne haline konulmuştu. Sarayın opera artistlerinden dördü, bir İtalyan operasından güzel bir parça söylediler. Sonra Kadınefendinin rakkaseleri bir balet oynadılar. Bu akşamın en heyecanlı numaraları balet olmuştu. Çünkü baletin birinci rakkasesi bir harikaydı. Saraylılara raks dersi vermek için İtalya'dan getirilmiş ihtiyar usta en ziyade bu genç kızdan memnun olmuş, onu bilhassa büyük bir özen ve dikkatle yetiştirmişti. İhtiyar İtalyan hocanın söylediklerine bakılacak olursa bu küçük ve sevimli Çerkez rakkase dünya yüzündeki sayılı büyük ve mühim sanatkârlardan biriydi.

Aralarında bulunduğum genç cariyeler fısıldaşıyorlardı.

“Kadınefendi, bu genç rakkase ile dört beş seneden beri uğraşıyor.”

“Kardeş Allah için emeği hiç de boşa gitmemiş doğrusu.”

Hakikaten bu Çerkez kızı harikulade bir sanatkârdı! İnce ve biçimli vücudu körpe bir dal gibi kıvrılıyordu. Ayaklarının parmakları üzerinde büyük bir maharetle, âdeta akarcasına bir ahenkle kayıyordu.

Oh, bu gece ne sıcak ve ne boğucu bir geceydi!

Bu kalabalık salonda rahat nefes almaya hiç imkân yoktu.

Bilmiyorum, nasıl olup da gözlerim Melekper Kalfa'ya çevrilmiş bulundu. O zaman onun bana bakıp eliyle çağırdığını gördüm.

Bin zorlukla kalfamın yanına gittim. Kalfam benden yelpazesini istiyordu. Yelpazesini vermiştim fakat yeniden geri dönmem imkânsız olduğundan kalfamın yanında kaldım.

Melekper Kalfa bir iki adım ötede, haznedar usta ile beraberdi.

İhtiyar haznedar usta, zatı şahaneye ayrılan ağır kadifeden

bir perde ile loca şekline konulmuş köşenin arkasında her an hünkârın emirlerine amade bir vaziyette duruyordu.

Sahnenin üzerine ağır perde indiği zaman salonda büyük ve sürekli alkış tufanı koptu. Perde tekrar tekrar açtırıldı.

Zatı şahane bile genç rakkaseyi uzun uzun alkışlamıştı.

Tam bu sırada haznedar kalfama “Rica ederim kalfam,” diye fısıldadı. “Bir dakikacık benim yerimde durur musunuz? Sıcakta yüreğime bir fenalık geldi. Azıcık pencereye gidip hava almaya ihtiyacım var.”

Ve ağır bir biçimde sırmalarla işlenmiş olan beyaz ipekli resmi elbisesinin içinde hakiki bir kraliçe vakar ve azameti ile ona yol vermek için saygıyla kenarlara çekilen gözde ve cariyelerin arasından süzülerek kenardaki pencereye doğru ilerledi.

Melekper Kalfa zatı şahaneninin bulunduğu locanın kapısına biraz daha yaklaşmıştı. Ben de ona yaklaştım.

Şimdi perdenin öbür tarafında eski kadını ile konuşan hünkârın kalın ve gür sesini tamamiyle işitiyordum.

Bu ses, dün olduğu gibi endişe ve heyecanla dolu, o hasta ve asabi ses değildi. Kadınefendiye “Bu geceki eğlenceniz gerçekten bir şaheser,” diyordu. “Sonra da genç rakkaseniz bir harikaydı! Sizi tebrik ederim!”

... Kadınefendinin sesi heyecan ve memnuniyetten âdeta titriyordu.

“Efendimiz cariyelerini ihya buyuruyorlar,” diye mırıldandı. “Cariyeniz böyle büyük ve değerli bir iltifata layık olmak için hiçbir şey yapmadı ki... Eğer efendimizi bir parça oyalayabildiyse ona ne mutlu! Aslancığımın lütfen hoş bulmak tenezzülünde bulundukları rakkaseyi, bu mutlu gecenin bir hatırası olmak üzere hakipayi şahaneye yadigâr etmek isterdim. Ama bilmem ki buna cesaret etmek doğru olur mu?”

Zatı şahane iltifat edici bir sesle “Hediyenizin bence pek büyük bir kıymeti vardır,” diye söze başladı. “Onun büyük bir memnuniyetle kabul ederdim ama sizin bu çok kıymetli ve hünerli heyeti rakkasenizi bozmak istemem.”

Kadınefendi şakrak ve cazip bir kahkaha ile güldü.

“Aman aslancığım,” dedi, “Elbette ki heyeti rakkase birinci rakkaseye aittir, yoksa birinci rakkase o heyete ait değildir. Onun için naçiz cariyeleri efendimizin hakipayı hümayunlarına bütün raks heyetini birden sunmaya cesaret ediyor!”

Bu defa zatı şahane güldü.

“Fakat siz bir harikasınız. Siz Osmanlı saraylarında şimdiye kadar yaşamış kadın efendilerin en cömerdisiniz.”

... Kadınefendi o tatlı, sihirli sesiyle konuşmaya devam ediyordu.

“Efendimiz hepimizin sahibidirler, hepimiz onun malı, onun esiriyiz. Burada cömertliğin sözü mü olur aslanım? Cömertlerin cömerdi, eli açıkların açığı, cömertliğin ta kendisi zatı şahanedir.”

Padişah “Hatırlıyor musunuz kadınefendi, Nazende Hanım da sizin bir hediyenizdi,” dedi.

“Ben efendimizin sadık bir cariyesinden başka bir şey değilim.”

Zatı şahane biraz heyecanlı bir sesle sordu.

“Nazende Hanım bu akşam harikulade güzel değil mi?”

“Evet, inanılmayacak kadar güzel!”

Bir müddet sessizlikten sonra zatı şahane biraz asabi bir sesle sordu.

“Rakkasenizin Nazende cariyemiz kadar güzel, onun kadar cazip, onun kadar değerli olduğunu zannediyor musunuz?”

Kadınefendinin parlak ve şakrak sesi birdenbire ürkek bir ahenk almıştı.

“Efendimiz cariyelerinin ne kadar akılsız ne kadar izansız bir hatun olduğunu bilirler. Cariyeniz entrikalardan ve kiskançlıklardan hiçbir şey anlamaz. Aslancığının kutsal başı üzerine yemin ederim ki bir dakika bile Nazende Hanım’la o küçük, o manasız, zavallı rakkase cariyemizi karşılaştırmak küstahlığında bulunmadım.”

Bir müddet bir sessizlik oldu, sonra hünkâr şu soruyu sordu.

“Niçin bu akşam Melek’i davet ettiniz?”

“O zavallıyı kederlerinden uzaklaştırmak, biraz meşgul etmek ve böylece efendimizin de takdir ve sevgilerini kazanmak için. Yanlış ve hatalı düşündümse hakipayi şahanemizden affımı rica ederim.”

Hünkâr cevap vermedi. Kadınefendi heyecanlı bir sesle kendini savunmaya devam ediyordu.

“Efendimiz artık pek tabii olarak hiçbir şey hatırlamıyorlar. Fakat ben padişahının her bir iltifatının sevgili hatırasını kollarımda kutsal ve paha biçilmez bir hediye gibi saklarım. Bir kere hiç unutmam, aslancığım cariyelerine ‘Sen emniyet ettiğim yegâne insansın,’ diye iltifat buyurmuşlardı. ‘Sen çok sade ve çok doğru bir kadınsın. Sadakat ve muhabbetinden bir an bile şüphe etmedim. Senin kalbinin çok temiz olduğuna eminim. Ben yalnız senin yanında rahat bir nefes alabiliyorum?’”

Hünkârın kadınefendiye verdiği cevabı duymamıştım. Zira gayet alçak bir sesle konuşmuştu. Fakat kadınefendinin heyecandan titreyen bir sesle vermiş olduğu cevabı işittim.

“Ah efendimiz hakipayinize yalvarırım. Şimdi bu sözlere ne lüzum var? Bunlar artık eskisi gibi yürekten gelmedikleri öyle aşikâr ki...”

Ve daha uzun bir müddet yavaş bir sesle konuştular.

Herkes ayaktaıdı. Hünkâr dairesine dönüyordu.

Musiki heyeti zatı şahanenin marşını çalmaya başlamıştı. Nazende Hanım, hünkârın hemen arkasından yürümekteydi.

Böylece Melek Hanım'ın önüne geldiler. O zaman genç kadın büyük bir heyecanda olmasına rağmen padişahı büyük bir saygıyla selamladı.

Heyecanından yüzü şimdi kıpkırmızı kesilmişti. Bütün vücudu titriyordu. Onun bu perişan halini zatı şahane fark etmiş olacaktı ki, ona merhamet ederek hatırını sormak tenezzülünde bulundu. Bunun için de onun önünde biraz durdu.

“Nasıl bu akşam hoş vakit geçirdiniz mi?”

“Padişahımız sayesinde harikulade güzel bir akşam geçirdim efendimiz.”

“Çok memnun oldum. Hakikaten bu akşamı harikuladeden başka bir kelime ile ifade etmeye imkân yok.”

Hünkâr bir adım attı onunla beraber durmuş olan Nazende de tam ilerleyeceği zaman Melek bütün saray teşrifatını ve terbiyesini hiçe sayan bir hareket yaptı.

Onun yolunu kesercesine önüne geçerek ve hafif hafif hünkâra duyuracak bir sesle “Aman kardeş, bu akşam maşallah, teberekallah öyle bir güzelsiniz,” dedi. “Bu ne güzel bir elbise... Ne kadar da iyi dikilmiş. Size de öyle bir yakışmış ki...”

Ben henüz pek acemi olduğum için işin önemini pek kavramamıştım.

Halbuki zatı şahanenin huzurunda ve bu kadar yakının da böyle bir laubalilik şimdiye kadar sarayı hümayunda görülmüş şey değildi.

Bütün salon bu vaziyet karşısında hayretten putlaşmış gibiydi.

Fakat Melek Hanım'ın bütün bu insanlara kıymet vermediği, bütün kökleşmiş teşrifat ve terbiye kurallarını bile bile çiğnediği yüzünden belliydi. Şimdi artık fısıltı halindeki ko-

nuşmayı terk etmişti. Asabi ve telaşlı sesi salon da çın çın ötüyordu.

“Hele şu göğsünüzdeki madalyon ne hoş, ne hoş... Doğrusu uzaktan dikkatimi çekti.”

Nazende'nin, Melek'in önüne çıkışından hayret ve korku duymuşa benzeyen yüzü madalyondan bahsedilince sapsarı kesildi.

Rakibesi ona kindar gözlerle bakıyordu. Kocaman salonda hiçbir ses seda yoktu. Bir çıt dahi işitilmiyordu. Bu beklenilmeyen hareketten doğan acayip hava içindeki şaşkınlık devam ediyordu. Herkes bu hava içinde değil konuşmak, nefes almaktan dahi ürker bir vaziyet almıştı.

Melek'in sesini duyup geriye bakan padişah onun Nazende'nin yolunu keser gibi önüne geçtiğini görünce olduğu yerde duruverdi.

Padişahı takip etmek için oradan ayrılacağını ümit eden Nazende, hünkâr da durunca Melek'e cevap vermek zorunda kaldı.

“Aman efendiciğim, bu kadar methettiğiniz madalyon pek kıymetsiz bir şeydir. Nasıl oldu da dikkatinizi çekebildi? Bu eski ve basit şeyi ben çocukluğumdan beri taşıyım.”

Nazende Hanım'ın elbise ve güzelliğinden de bahsedilmişti. O bütün bu iltifatlara cevap vermeyip sadece madalyona takılmış ve onun hakkında vaziyetin ve konunun icap ettirdiğinden fazla malumat vermeye gayret gösteriyordu. Bu husus bütün acemiliğime rağmen benim de dikkatimi çekti.

Benim dikkatimi çeken bu şey, zekâsı, vesveseliliği, her şeyden şüphe etmesiyle tanınan hünkârı kuşkulandırmamış mıydı bilmem.

Melek Hanım'ın yüzü kıpkırmızıydı. Gözlerinde de tuhaf bir ışık yanıyordu.

“Ya demek bu madalyon size yadigâr olarak verilmiştir.”

Nazende Hanım’ın solgun yüzü birdenbire ta gözlerinin içine kadar kızardı.

Bu gözler şimdi derin bir korku ve dehşet ifadesiyle Melek Hanım’a bakıyorlardı.

“Hayır yadigâr değildir,” diye kekeledi.

“Öyle ise nedir? Rica ederim bunu bana verir misiniz bir yakından göreyim şu madalyonu.”

Melek Hanım hakikaten bugün doğallıktan uzak bir haldeydi. Ne yaptığını bilmeze benziyordu. Deli mi olmuştu?

Nazende Hanım’a gelince... Onun yüzü şimdi âdeta morarmıştı. Müthiş bir heyecan ve korkunun pençesinde ne yapacağını kestiremez bir halde olduğu belliydi.

Madalyon meselesi neden onu bu kadar şaşırtmıştı? Rakibesinin sözlerine cevap dahi vermemesi ve hünkârın bu muhavereyi beklemek için durup yorulmaması için hemen lafı kesip yürümesi daha mantıklı ve doğrudu. Nazende Hanım belki de bu ani şaşkınlıktan kurtulup o hareketi yapacaktı fakat Melek Hanım vakit bırakmadan kolunu kadının boynuna doğru uzattı ve tam madalyonu tutacağı zaman Nazende ondan daha atik davrandı ve boynundaki madalyonu kendi çıkardı ve avucunda tuttu.

Melek Hanım elini uzatarak Nazende’nin yumruk gibi kapanmış avucunu yakaladı. Onu âdeta sıkarak ve zorlayarak açmak ister gibi yaptı. Nazende buna meydan vermemek için avucunu açarken bir sarhoş gibi sallandı.

“Aman kardeşler ne hoş bir mücevher. Bu madalyon açılır değil mi? Böyle madalyonlar içine bazen iki üç kişiyi katledecek zehir konulabilir derler.”

Şu dakikaya kadar Melek Hanım’ın ne yapmak istediğini anlamayan bütün salonu dolduranlar yaptığı şeyin çirkinliği karşısında dehşet duydular.

Bu sözü duyan zatı şahane geri döndü. Nazende'ye yaklaştı. Zeki ve meraklı gözlerle “Şu madalyon nasıl şeymiş? Onu bir kere de biz görmek isteriz,” dedi sertçe.

Hünkârın bu sözleri zavallı Nazende'ye bir yıldırım tesiri yapmıştı. Âdeta sallanıyordu ve dehşetten büyümüş perişan gözlerle efendisine bakıyordu.

Her yerde, her şeyde ve herkeste bir ihanet kokusu sezen padişahın yüzü bir ölü yüzü gibi sararmıştı. Ve gözleri korkunç bir ışıkla pırıldıyordu.

Nazende Hanım'ın bu tuhaf hali onun büsbütün sinirlendiriyordu, heyecandan titreyen kısık bir sesle “Nazende şu madalyonu açınız!” dedi. Nazende'nin yüzü yine birdenbire sarardı.

Âdeta damarlarında bir damla kan kalmamış gibiydi.

“Baş üstüne efendimiz,” diye kekeledi.

Sonra emsalsiz derecede güzel ve düzgün, kar gibi beyaz, ince parmaklarıyla madalyonu açmaya uğraştı.

Parmakları o kadar çok titriyordu ki madalyonu açamıyordu. Yoksa açmak mı istemiyordu?

Rakibesi onun şaşkınlığını ve bitkinliğini galip ve alaycı bir tebessümle seyrediyordu. Birden Nazende Hanım'ın elindeki madalyon zincirinin ucundan kayıverdi ve yere düştü. Genç gözdenin titreyen parmakları arasından yere düşen bu küçük ve tehlikeli şey halının üstünden bir müddet yuvarlandıktan sonra da benim ayaklarımın dibine kadar gelmişti.

Salonda hiç kimse madalyonun bu kadar uzağa kadar yuvarlandığını fark etmedi.

Bunu yalnız, mücevherinin halının üzerinde yuvarlanışını büyük bir korku ve dehşetli bir heyecanla takip etmiş olan Nazende Hanım görmüştü.

Melek Hanım zatı şahanenin hiçbir hareketini gözden kaçırmıyordu. Sevincinden yanakları pembe pembe olmuştu,

gözleri pırıl pırıl yanıyordu. Eski gözde, tehlikeli rakibinin vaziyetinin pek fena olduğunu, gözden düşmek üzere bulunduğunu pekâlâ anlıyordu.

Hünkâr kendisinde değildi. Asabiyeti son dereceyi buldu. Kükreyen bir sesle dişleri arasından “Hemen madalyon bulunsun!” diye emretti.

Birden bütün haremağaları ve cariyeler yere eğildiler ve düşen madalyonu araya koyuldular.

Bilmiyorum, nasıl oldu da böyle bir şeye cesaret edebildim? Bu, gençliğimin ve tecrübesizliğimin verdiği budalaca ve hesapsız bir cüret miydi?

Belki de bu cüreti bana, bu genç gözdenin, o bitkin yüzündeki gözlerde okuduğum o yalvarış manası karşısında duyduğum merhamet veriyordu. Ne yaptığımı kendim de iyice bilmeden ve anlamadan ayaklarımın dibinde duran bu madalyonun üstüne ayağımın biriyle bastım ve onu bütün gözlerden sakladım.

Nazende Hanım bu hareketi görmüştü. Gözlerinin içine kadar kıpkırmızı kesilmişti. Ve gözyaşlarının büsbütün parlak gösterdiği o şahane gözlerinin en yalvaran bakışlarıyla gözlerime baktı. Ve onu ele vermek istemediğimi hemen anladı. O zaman gözlerini ışıldatan yaşlardan bir damlası bir yanağında aşağıya doğru süzülürken, kimsenin anlayamayacağı kadar hafif bir gülümsemeyle bana gülümsedi.

Bu vaziyet böyle daha ne kadar zaman devam edebilirdi?

Herkes böyle harıl harıl madalyonu ararken ben daha ne kadar zaman burada dimdik durur ve ayağımla madalyonu kapamayı ve onu padişahın gizlemeyi başarabilirdim? Bu tehlikeli ve belki de ölüm taşıyan ufak madalyonu uzun müddet bu şekilde saklamaya çabalamam delilikti. Esasen bu tehlikeli madalyonu saklamaya kalkışmak hiç şüphesiz ki zatı

şahaneye karşı sadakatsizlikte bulunmak, ona karşı yapılan bir ihanete ortak olmak demektir. Halbuki bu küçük mücevheri hünkârın ellerine vermek de Nazende Hanım'ı mahvetmek olacaktı.

Genç gözde bu tereddüdümü hissetmiş gibi dehşet ve heyecanla bana bakıyor ve bakarken dudakları titriyordu. Onun bu zavallı ve perişan çehresinin karşısında ne yaptığımı bilmez bir halde yere eğildim ve diğerleri gibi ben de yerde madalyonu büyük bir dikkat ve ciddiyetle aramaya koyuldum.

Bir müddet böyle hareket ettikten sonra ilk fırsatta acele bir hareketle ayağımın altındaki madalyonu avucumun içine aldım ve yine bir an için bu tehlikeli şeyi hünkâra götürüp vermeyi düşündüm.

Bu oyun benim için pek uğursuz, pek korkunç bir sonuç doğurabilirdi.

Şakaklarımda soğuk ter damlaları vardı. Kalbim dehşetli bir süratle atıyordu.

Bu madalyonu zatı şahaneye teslim etmek benim vazifemdi. Bunu iyice hissediyordum. Fakat böyle olduğu, bunu kavradığım halde bütün korku ve tereddüdüme rağmen o tehlikeli oyuna devam ettim. Bir müddet daha ötekilerle beraber kaybolan mücevheri büyük bir dikkatle arar görünmeye devam ettim. Ve böyle aranırken ilk bulunduğum yerden yavaş yavaş uzaklaştım.

Salonun büyük kapısına yaklaştığım zaman bu kapının önünde yedi sekiz haremağası duruyordu. Acaba dışarıya çıkılması yasak mı edilmişti? Böyle olduğunu farz ederek geri döndüm. Pencereye doğru gittim. Ve yeniden yere eğilerek madalyonu aramaya başladım. Birkaç dakika sonra bu araştırmadan başım dönmüş gibi bir vaziyet aldım ve bir elimle alnımı tutarak doğruldum. Böylece parmaklarımdan arasından

etrafıma dikkatle baktım. Ancak kimsenin benimle meşgul olmadığına kanaat getirdikten sonra gayet seri bir hareketle avucumdaki mücevheri cebime atıverdim.

Geniş bir nefes almıştım. Artık bu kalabalık salondan bir an evvel sıvışmaktan başka yapılacak bir işim kalmamıştı. Fakat bunu nasıl başarabilecektim?

Bu pek güç bir şeydi. Dışarıdan soğukkanlı görünmeme rağmen çok sinirli, çok heyecanlıydim. Eğer bu madalyon benim üstümde bulunursa ben ne olacaktım?

Hem bunları düşünüyor hem de yeniden yere eğilmiş, hâlâ madalyon arar gibi yapıyordum.

Birden yanımdan geçen iki saraylı benim bu halimi görünce gülüştüler biri diğerine “Aaaa... Destur... Kardeşler genç ağamın haline bakınız hele... Nazende Hanım madalyonu nerede düşürdü, bu ağa bunu nerede arıyor? Divane olmuş gibi...”

Genç cariyenin hakkı vardı. Ben hakikaten divaneydim.

Bir kere dünyanın en müthiş kabahatini üzerime almıştım. Şimdi de bu vaziyetim sahiden çok gülünç ve münasebetsizdi. Kendimi topladım. Hemen doğruldum ve tam bu sırada bir kalabalık arasına sıkıştım. Acele ile iki tarafa dizilen saraylılar arasında itilip tartaklanıyordum.

Saraylıların böyle telaşla iki yana dizilmeleri kapıya doğru hışımla ilerleyen padişaha yol açmak içindi.

Ben de bir kenara sıkıştım.

Hünkârı haznedar usta ve haznedar kalfa takip ediyorlardı.

Hünkârdan sonra şehzadeler, sultanlar ve kadınefendiler de salondan çıktılar.

Onları eski ve yeni gözdeleler takip etti. Bunların en arkasından, başı öne eğilmiş, rengi kül gibi olan Nazende Hanım titrek adımlarla çıktı.

Öyle irade buyurulmuştu. Salon bir kere boşalacak, sonra güvenilir ağalardan oluşan bir grup kalıp mücevheri arayacaktı.

Bunun için bile istisnasız herkes salonu terk etmek zorundaydı. Ben de bu şeyden yararlanarak telaşlı adımlarla kalabalığa karışarak dışarı fırladım ve koşarak odama geldim.

Son derece heyecanlıyım. Düşünmeden, istemeden içine girdiğim bu tehlikeli oyun beni dehşetli bir surette korkutmaya başlamıştı. Âdeta bir rüyada gibiydim.

Odaya girip büyük bir özenle kapımı kapadıktan sonra yatağımın başucundaki küçük masaya yaklaştım ve üstündeki mumu yaktım sonra cebindeki madalyonu çıkarıp ışığa yaklaştırarak baktım.

Bu irice ve pek sade bir madalyondu. Bütün süsü bir tek küçük pırlantaydı. Bu madalyonun kıymetinin dışında değil içinde olduğu muhakkaktı. Acaba bu küçük şey ne saklıyordu? Melek Hanım'ın söylediği gibi sahiden bir zehir mi saklıyordu? Buna acaba imkân var mıydı? Heyecandan titreyen parmaklarım madalyonu âdeta güçlkle açtı.

Hayır! Melek Hanım yanılmıştı, daha doğrusu yalan söylemişti.

Bu madalyonun içinde zehir yoktu. Madalyonun içinde sadece bir resim vardı ve resmin altında şu sözler yazılıydı: “Nazende’me” ve imza yerinde sade bir M harfi vardı.

Resme dikkatle bakınca bunun tahttan indirilmiş Sultan Murat olduğu anlaşılyordu. Bunu büyük bir hayret ve dehşetle gördüm.

Bilmem ne kadar zaman böyle hareketsiz, elimde madalyon gözlerim hayretten büyümüş bir halde kaldım.

Ben bu küçük şeyin içinde eski gözde Melek Hanım'ın söylediği öldürücü bir zehir bulacağımı zannederken bir aşk sırrına ermiş bulunuyordum.

Bu sevda zehirden de daha müthiş bir şey değil miydi?

Şimdi zavallı Nazende Hanım'ın güzel gözlerindeki o son-

suz üzüntünün manasını pekâlâ kavramış bulunuyordum. Heyecandan şaşkına dönmüş, âdeta kendimden geçmiştim. Nasıl olmuş da baş kalfanın bana verdiği bütün öğütleri dinlememiş ve böyle bir belanın içine girmiştin? O bana meraklı olmamamı öğütlememiş miydi? Kendime ait olmayan şeylere neden karışmıştım? Yarabbi!

Harem-i hümayuna seçildiğimde, ağam bana açıkça böyle bir merakın hayatıma mal olabileceğini söylemişti. Ben şimdi lüzumundan fazla şeyler bilmekteydim. Bildiğim, öğrendiğim bütün bu şeyler çok korkunç şeylerdi. Bu sır başıma büyük bir felaket getirebilirdi. Başım ateşler içinde yanıyordu.

Bir müddet düşündükten sonra bu uğursuz mücevheri zatı şahaneye teslim etmeye karar verdim. Şüphesiz ki bu hareket benim için en hayırlısı olacaktı.

Madalyon elime geçtiğinden beri onu zatı şahaneye teslim etmek fikri ikinci defadır ki aklımdan geçiyordu.

Fakat yine ikinci defa olarak genç gözdenin korkudan büyümüş olan o harikulade güzel gözlerini hatırladım. Hayır Nazende Hanım'ı ele vermeyecektim. Madalyonu bulunmayacak bir yere saklamak icap ediyordu.

Yatağıma yaklaştım. Şiltemin bir ucunu sökerek bunu içine sakladım, sonra şiltemi yeniden dikip yatağıma düzelttim ve odadan çıktım. Korkak ve tereddüt dolu adımlarla dehlizlerde ilerliyordum. Ne yaptığımı ne yapacağımı bilmiyordum.

Bu şaşkın ve doğal olmayan tavırlarımla dikkati üstüme çekmekten korkuyordum. Fakat çok şükür ki, sadece ben değil, bütün sarayı hümayunda telaş içerisindeydi. Koridorda daimi ve heyecanlı bir gidiş geliş vardı. Zatı şahanenin müthiş bir gazap içinde bulunduğu kulaktan kulağa söyleniyordu. Kendisi madalyonun sabahtan evvel meydana çıkarılmasını irade etmişti.

Nazende'nin Sırrı

Ertesi sabah zatı şahanenin bütün geceyi uykusuz ve rahatsız geçirmiş olduğunu öğrendim. Gönlüm rahat değildi, korkuyordum. Sarayın içinde her tarafta dolaşıyor, haber almaya gayret ediyordum.

Bu sabah haznedar usta zatı şahane tarafından Melek Hanım'a kadife bir muhafaza içinde çok kıymetli bir broş götürmüştü. Melek Hanım'ın oyununda muzaffer olduğuna en büyük delil buydu.

Nazende Hanım'a gelince o odasından dışarı çıkmıyormuş. Zavallının âdeta mahpus olduğu söyleniyordu. Cariye-leri dahi daireye bırakmıyorlarmış. Dairesine giden koridorlarda haremağaları nöbet bekliyorlardı.

Böylece birkaç gün geçti.

Nazende Hanım'ın daima mahpus olduğunu ve odasını ancak zatı şahanenin huzuruna çıkıp sorgulanmak için terk ettiğini duyuyordum.

Bir gün tesadüfen haznedarlardan biriyle kalfamın bir konuşmalarına şahit oldum. Onlar beni görmemiş oldukları için çekinmeden konuşuyorlardı. Haznedar Şebabıdil Kalfa "Aman kafam," diyordu. (Saraylılar 'Kalfam'ı 'kafam' diye telaffuz ederlerdi.) Doğrusu "Nazende Hanım'ın hali pek yürekler acısı bir şey. Her gün padişah huzurunda sorgulanıyor. Efendimiz soruları bizzat soruyormuş."

Şebabıdil Kalfa buraya gelince sesini biraz hafifletmişti.

"İşittiğime göre Nazende Hanım hiçbir şey olmadığını ısrar ediyormuş. Bunu ben kasten düşürmedim, rica ederim arayıp buldurun, diyormuş," diyordu.

Kalfam "Evet, bunu sarayın her tarafında aramalı," deyin-

ce Şebabıdil Kalfa da “Evet, Nazende Hanım da öyle söylüyor-
muş. O sarayın her tarafını arayınız. Madalyon ortaya çıksın,
ben onu kasten düşürmedim, bu şüpheden kurtulayım diyor-
muş,” diyordu.

Genç haznedarın bu sözleri beni endişeye düşürdü.

Eğer Nazende Hanım bunu söylemişse ve onun arzusu
üzere sarayın her tarafı aranırsa madalyonu benim odamda
bulunması pek muhtemeldi.

Sonra ne olacaktı? Bu şey benim mahvolmam değil miydi?
Kendi hayatımı kurtarmak için bu tehlikeli mücevheri kay-
betmem gerekiyordu.

Benim için ilk yapılacak şey bir kere Nazende Hanım ile
konuşmaya muvaffak olmaktı. Bunun için de aklıma hariku-
lade bir çare geldi. Bu tehlikesiz bir şey değildi ama bulundu-
ğum şu tehlikeli durumdan kurtulmak için o zor ve tehlikele-
ri olan bu çareye başvurmak lazımdı.

Akşama kadar başımda bu düşüncelerle sarayın içinde
gezdim durdum. Hiç kendimde değildim. Bana söylenen söz-
leri anlamıyor, ne yaptığımı bilmiyordum.

Sultan Abdülhamit kedileri pek fazla severdi. Dünyanın
en güzel, en emsalsiz kedileri onun sarayında bulunurdu.
Hünkâr neşeli ve keyifli olduğu zamanlar bu birbirinden gü-
zel olan harikulade hayvanlarla oynar, onlarla vakit geçirirdi.

Van’dan, Ankara’dan, Siyam’dan ve daha bilmem nereler-
den getirilen bu güzel hayvanlar inanılmayacak kadar vahşiy-
diler. Zatı şahanenin dairelerine götürülmeden evvel bu yarı
vahşi kediler bir yere kapatılır ve orada insana alıştırılırdı.

İşte bunun için de harem dairesinde dışarıdan gelen kedi-
lerin bir müddet için kapatıldıkları böyle bir oda vardı. Oda-
nın kapısından geçerken beni içinde bulunduğum tehlikeli
durumdan kurtarabilecek çare aklıma geldi.

Bu kapıyı araladım. Odada on beş tane kadar vahşi kedi vardı. Bunlardan henüz pek kısa bir zamandan beri gelmiş olan dördü demir kafesler içinde bulunuyordu.

Odaya girdim. Kapıyı arkamdan kapadım. Pencereye yaklaştım. Pencerenin önünde dar bir balkon vardı ki duvar boyunca sarayın diğer bir dairesinin pencereleri önüne kadar uzanıyordu.

Bu balkona birden fazla pencere açılıyordu ve bunlar şimdi tamamıyla terk edilmiş olan bir daireye aitti. Ve bu terk edilmiş daire Nazende Hanım'ın dairesinin yanındaydı. Bunun esasen böyle olduğunu tahmin ediyordum. Fakat dikkatli bir araştırmadan sonra bunun böyle olduğu sonucuna vardım. Zaten buraya da bunu tespit etmek için girmiştım. Zihnım tasarladığım şeylerle meşgul olarak ağır ağır odadan çıktım.

Yanına girdiğim zaman kalfam beni askın bir yüzle karşıladı.

“Nedir Allah aşkınıza bu sizin haliniz? Bir şeycikler anlamıyorum.” diye de söylendi. “Vazifenizi pek ziyade ihmal ediyorsunuz. Hayrettin Ağa, yoksa hasta mısınız? Veya bir derdiniz mi var? Bilmem ki...”

Hiç şüphesiz derdim vardı. Ve bu dert beni âdeta hasta ediyordu. Fakat ben bunu söyleyemezdim.

Gece yarısı epeyce geçtikten sonra yatağımdan kalktım ve acele giyindim. İşe başladığım zaman kimse tarafından görünmek istemiyordum. Bunun için de bu saati seçmişim. Giyindikten sonra, şiltenin ucunu söktüm. Madalyonu çıkardım, mumu söndürdüm ve yavaşça kapıdan çıktım. Saray derin bir sessizlik içindeydi.

Ara sıra koridorlarda nöbetçi haremağalarının ayak sesleri işitiliyordu. Yolumda hiç kimseye tesadüf etmeden kedilerin bulunduğu odanın kapısına kadar geldim.

Dar istanbulunimin altında kalbim şiddetle çarpıyordu.

Kendi kendime niçin ve neden böyle tehlikelere atıldığımı mantığım ve hislerimden soruyordum.

Neden bunu yapıyordum? Odanın kapısında bir an duralamıştım ve geri dönmek istiyordum. Geri dönmek, gidip kızlarağasını uyandırmak, onun dizlerine kapanmak, ona yalvararak yaptığım suçu itiraf etmek ve canımı kurtarmak...

Gözlerimin önünde Boğaziçi'nin esrarlı kıyıları canlanıyordu.

Siyah kayıklar, kırmızı fesli kimselerin, bir el fenerinin solgun ışığında hatları belli belirsiz seçilen cellat yüzleri, sonra kendim... Sonra sonsuz bir korku. Bütün vücudu iliklere kadar donduran korku... Suyu düşen bir cisim... Canhıraş bir feryat... Ve sonra koridorların karanlığına karışan hayalimin ölüm karanlığı...

Titriyordum.

Biz genç ağalar, ağalar dairesinin kuytu köşelerinde Abdülhamit'in verdiği cezaları böyle anlatırdık. Sonsuz korkuma rağmen odanın kapısını açtım. Siyah oda fosforlu mini mini beneklerle noktalanmıştı. Işıltılı yeşil beneklerle.

Bunlar simsiyah odanın içinde zehirli bir ışık gibi pırıldayan gözlerdi. Kedilerin gözleri! Bu karanlık odada bu benekler ne korkunçtu.

İçeriye sessizce süzülüp kapıyı yavaşça üstüme kapadım. Fakat benim gürültü çıkarmamak için gösterdiğim bu gayret boş yereydi. Onlar benim aralarına girdiğimi hissedince hemen miyavlamaya başladılar. Herhalde kendilerine yiyecek getirdiğimi sanmışlardı.

Ayaklarımın yanına geliyorlar, şişirdikleri sırtlarını bacaklarıma sürerek bana yaltaklanıyorlardı.

Gözlerim karanlığa alışınca kadar bunların arasında yürümeme imkân yoktu. Hele miyavlaşmalarının gittikçe yükselmesinden öyle korkuyordum ki...

Nihayet gözlerim karanlığa biraz alıştı. Adım atmama mâni olan kedilerin arasından bin bir güçlkle pencereye yaklaştım. Pencereyi gürültü etmeden açmak da ayrıca bir meseleydi. Uzun zamandan beri açılmamış olan pencere yağmurla rutubetle şişmiş, sıkışmıştı.

Bunun için çatırdıyor, gıcırıyor, bin türlü acayip sesler çıkarıyordu. Nihayet pencereyi açtım. Bahçede bekleyen nöbetçiler ve bekçiler vardı. Onlar acaba pencere açılırken çıkan sesi duymuşlar mıydı?

Bunu anlamak için bir müddet geceyi dinledim. Ortada tuhaf bir şey olmadığına kanaat getirdikten sonra, kafese ellerimi uzattım ve onu kaldırmaya başladım.

Fakat bu harekete başlar başlamaz yeni bir güçlkle karşılaştım. Ben kedileri hiç hesaba katmamıştım. Halbuki onlar pencere ve kafesin açılacağını anlar anlamaz, birdenbire omuzuma veya pencerenin içine çıkmışlardı. Açılan pencereden dışarı çıkmak ve bir an evvel özgürlüklerine kavuşmak için âdeta birbirlerini eziyorlardı.

Hemen kafesi örttüm. Onların odadan dışarı çıkması demek benim mahvolmam demektir. Kafes kapalı, pencere açıktı ve kediler, kimisi omuzumda, kimisi sırtımda, kimisi ayaklarının dibinde miyavlayıp duruyorlardı. Nerede ise bütün daireyi uyandıracaklardı.

Allah'ım ben şimdi ne yapacaktım? Şaşkın gözlerle etrafıma bakınıyordum. Gözlerim artık odanın zifiri karanlığına alışmıştı. Bunun için kenardaki büyük bir dolabı seçtim. Bu dolabın yanına gittim. Kapağını açtım, bomboştı.

Bu benim için büyük bir şanstı. Bundan sonra kedilerle aramda büyük bir mücadele başladı, onları teker teker yakalayıp bu dolaba soktum ve kilitledim. Bunu yapıncaya kadar epeyce bir zaman geçirmiştim.

Buraya giren kedilerin sesi dışarıdan duyulmuyordu. Çünkü bu azgın kedileri kapatmaya mahsus olan dolaptı. Ve bu-

raya kapatılan kedinin miyavlayışları sarayı rahatsız etmesin diye içi kapitoneydi ve sesi boğacak şekilde yapılmıştı.

Bu işi bitirip de pencerenin önüne geldiğim zaman yeni bir zorlukla karşılaştım. Buna zorluk değil aksilik demek daha doğru olacaktı. Sarayın gecesi pek sessizdi. Bunun için tam balkonun altında duran iki bekçinin konuşmaları duyuluyordu.

Kafesi açmadan ne konuştuklarını dinledim. Havadan sudan bahsediyorlardı. İçerdeki gürültüyü duymamışlar ve yahut kedi miyavlamalarına alışık oldukları için buna kıymet vermemişlerdi.

Onlar buradan uzaklaşınca kafesi sürdürdüm, balkona çıktım ve yerde yüzüstü sürünerek balkonun öteki ucundaki pencereye kadar geldim. Yattığım yerde cebimden hazırladığım çakıyı çıkardım, evvela kafesi sonra da pencereyi onunla açtım ve pencereden içeriye kaydım.

Burası küçük bir odaydı. Odanın etrafında peyke genişliğinde sedirler ve kenarda aynasıyla bir tuvalet masası bulunuyordu. Etraf karanlıktı, gözüm karanlığa alışık olduğu için bu kadar seçebiliyordum.

Burası dairelerdeki hamamların soyunma odalarına benziyordu. Herhalde öyleydi.

Bu odanın iki kapısı vardı. Bu kapıların ikisi de kapalıydı. Kapalı kapılardan birinin altından ışık süzülüyordu.

Hafif bir ışık... Bu neydi?

Ne olursa olsun, diye düşündüm ve altından ışık sızan kapıya doğru yürüdüm. Tokmağı çevirdim. Kilitli değilmiş, açıldı. Bir koridora çıkmıştım.

Yapacağımı pek iyi bilmiyordum. Karşıma Nazende Hanım'ın adamlarından birisi çıkarsa ona beni zatı şahanenin Nazende Hanım'la konuşmak üzere gönderdiğini söyleyecektim.

Bu bir cüretti. Fakat karşıma çıkan saraylı bir casus dahi olsa onun bile padişahıtan gelen bir ağanın buraya gelişini padişaha jurnal etmeye lüzum görmemesi şansı vardı.

Tam böyle düşünürken birden karşımda bir endam aynası gördüm. Aynanın içinde istanbulin ve fesimin toz içerisinde bulunduğunu gördüm. Ellerimde, hatta yüzümde tırmıklar vardı. Gülünç ve açıklaması zor bir durumdaydım.

Aynanın önünde biraz durdum. Cebimden mendilimi çıkardım. Yüzümü gözümü sildim. Ellerimle üstümdeki tozları silkeledim, kendime çekidüzen verdim ve yoluma devam ettim.

Terk edilmiş dairenin hamam giyinme odasının kapısı Nazende Hanım'ın dairesinin koridoruna açılmıştı. Daha doğrusu bu ortak bir koridordu. Ve sarayın diğer koridorlarına bir kapı ile açılıyorlardı. Ve nöbetçiler orada bekliyorlardı.

Ben etrafı dinleye dinleye biraz daha yürüdükten sonra birdenbire durdum, kulağıma gayet peşten çalınan bir ut sesi gelmişti.

Ut pek yavaş çalınıyordu. Ve buna gayet sıcak bir kadın sesi eşlik ediyordu. Bu ne güzel bir sestir yarabbi!

Bu ses nereden geliyor diye araştırdım ve buldum. Bu kapısı aralık bir odadan, ipek kapı perdesinin ötesinden geliyordu. Kapıya yaklaştım, perdeyi gayet hafif araladım, içeriye baktım.

Oda, köşedeki ayaklı gümüş bir şamdanın on iki mumu ile aydınlanmıştı. Kıymetli halılar ve işlemelerle süslü olan bu odanın nihayetinde kırmızı örtülü ve çok yastıklı bir sedir vardı. Bu sedirin üstünde harikulade bir kadın uzanmıştı. Ve bu sedirin önündeki bir erkân minderinde oturan bir cariye ut çalıyordu.

Sedirde uzanmış olan yüzü solgun gözleri sonsuz bir keder ifadesiyle dolu olan bu kadın, Abdülhamit'in çılgınca sevdiği gözdesi, Nazende'ydi.

Derin bir düşünceye dalmış bir hali vardı ve tatlı, hazin bir şarkı çalıp okuyan cariyeyi dinliyordu. Bu güzel saraylının sesinde öyle bir büyü vardı ki, bütün tehlikeye rağmen ben de o şarkı bitinceye kadar hiçbir hareket yapmadım ve sonuna kadar o şarkıyı dinledim.

Ve ancak şarkı bittikten sonra birdenbire perdeyi sıyrarak ortaya çıktım. Benim böyle tıpkı bir hayalet gibi ayak sesleri işitilmeden ortaya çıkışım gözdeyi de ut çalan saraylıyı da pek ürküttü.

Nazende'nin solgun yüzü birdenbire kızardı.

“A, desturun, desturun!” diye yattığı yerden doğruldu. “Aman tövbe estağfurullah, bu da ne? Destur!” dedi.

Cariye de udu elinden bırakmıştı.

Ben Nazende'nin korkudan irileşmiş gözlerinin soru so-
ran bakışları altında ona doğru yürüdüm, eğildim, eteklerinin ucunu ve ayaklarını öpmek istedim.

Nazende'nin eteklerinin ta ucunda bile ne sarhoş edici ne hafif ne bambaşka bir hoş koku vardı.

O, eteklerini ve ayaklarını öpmeme engel olmak ister gibi bir hareket yaptı. Doğrulduğum zaman hâlâ tek söz söylememiştim, konuşmamıştık. Fakat ben sadece onun gözlerine baktım. O da gözlerini gözlerimden kaçırmıyordu.

Birkaç saniye süren bu suç ortağı bakışlarından sonra yine hep konuşmadan sadece eliyle cariyeye çekilmesini işaret etti. Ve o tam yanımdan kalkarken ince parmağını dudağına götürerek bir sus işareti yaptı.

Bu işaretle ona benim içeride bulunduğumdan kimseye bahsetmemesini tembih ediyordu. Genç cariyeye sadece gözle-
rini eğerek kimseye bir şey söylemeyeceğini anlattı ve dışarı-
ya çıktı.

Genç kadın odadan çıkar çıkmaz elimi cebime götürdüm, cebimden aldığım madalyonu avucumda sıkarak “Efendimiz,

kaybetmiş olduğunuz madalyonu bulmuş olan köleniz, onu hakipayinize sunmak için bu şekilde karşınıza çıkmak cüretinde bulunduğundan sizden affını rica ediyor. Bu madalyonun kölenizde daha uzun süre kalması hem köleniz hem de bizzat kendiniz için tehlikeli olacaktı. Çünkü bu madalyonu bulmak için sarayın her tarafını ve herkesin eşyasını arayacaklarmış, böyle bir söylenti var,” dedim.

Nazende bana minnet dolu gözlerle baktı.

“Köle ne demek? Aman, estağfurullah kardeşim...” dedi. “Siz benim ne kölem ne de bendemsiniz. Sadece kapı yoldaşımsınız. İkimiz de esiriz. Siz bir ağa, ben bir cariye... Bana yaptığınız bu iyiliğin karşılığını, hediyesini elbette ki size Allah-ı Azimüşşan verecektir. Böyle iyilikler mükâfatsız kalmaz. Madalyonumu bana iade ediniz ve siz bu tehlikeden kurtulunuz. Bizim dairemizin her tarafı ve üstümüz başımız çoktan arandığı için madalyonun bizde bulunuşu hiçbir tehlike yaratmayacaktır.”

Kendisine uzattığım madalyonu titreyen ellerle aldı. Bu madalyonu eline alır almaz, bütün vücudu bir titreyişle sarsıldı. Bu madalyon derisine temas eder etmez sanki ona sonsuz bir zevk veya bir heyecan vermişti.

Kendini toplamak ister gibi bir an gözlerini kapadı ve madalyonu ince parmaklarıyla yavaş yavaş okşadı. Sonra onu ağır ağır açtı, onu mumların titrek ışığına yaklaştırarak içindeki resme hasretle ve uzun uzun baktı.

Şimdi yüzü heyecandan kıpkırmızı olmuştu.

Başını bana çevirdi ve dünyadaki bütün güzelliklerinin fevkinde bir sihri olan sesiyle “Bu madalyon bir hayli zamandır elinizde kaldı ağam,” dedi. “Hiç şüphesiz ki artık siz bu madalyonun ve benim kalbimin sırrını öğrenmişsinizdir.”

Ona bir şey bilmediğimi söylemek istedim fakat sözümü kesti.

“İnkâr etmeyiniz,” dedi. “Bunda hiçbir fenalık yok. Ben de sizin yerinizde olsaydım ve o geceki o sahneden sonra bu madalyon elime geçseydi, ben de içine bakardım.”

Bir an nefes almak için sustu, sonra devam etti.

“Evet, inkâr etmeyiniz. Biliyorum, çok iyi biliyorum, siz de benim felaketimi öğrenmiş bulunuyorsunuz. İçinde yaşadığım debdebeyi, içine gömüldüğüm süsü, zenginliği görenler beni kim bilir ne kadar mutlu zannederler. Evet, benim kudretli ve mutlu olduğuma hükmederler. Kudretli... Bugün dünyanın en kadir ve azametli bir hükümdarının gözdesi değil miyim? Öyle bir padişah ki kendi arzusundan başka bir arzunun, kendi kanunundan başka bir kanunun yaşamasına izin vermez. Ve ben onun en sevdiği gözdesiyim.”

Yine bir müddet sustu sonra bakışlarını önüne indirdi ve bir nefes almak için sustu, sonra devam etti.

“Ben ne bu kudreti ne bu devleti ne bu saltanatı ve ne bu debdebeyi istiyorum ağa. Dünya benim gözümde yok. Benim bu sarayda tek istediğim şey ölüm. Çünkü benim büyük bir acım var. Çünkü benim bütün kalbim, bütün gençliğim, neşem, ümidim, varlığım onunla beraber orada hapis. Çırağan Sarayı denilen Çırağan zindanının kalın duvarları arkasında. Bana gelince ben burada bahtsız bir esirden başka hiçbir şey değilim.”

Onun önünde eğildim ve “Kölenizi affediniz,” dedim. “Çünkü o sizin söylediğiniz sözlerden hiçbir şey anlamıyor.”

Nazende Hanım mahzun mahzun “Bırakınız Ağa,” dedi, “yalvarırım bu sözleri bırakınız ve hem de hiç olmazsa ömrümde bir kerecik olsun kalbimi bir başkasına açayım. Hiç olmazsa bir tek insan derdimi bilsin. Beni dinlesin. Biliyorum, siz benim kalbimin en tatlı sırrını bir tesadüf neticesi öğreniniz. Bu sırra ait olarak öğrenmiş olduğunuz şeyler o kadar çok ve o kadar mühimdir ki, belki hayatınızı bile tehlikeye sokabilir. Bunun böyle olduğunu siz de biliyorsunuz. Onun

için benim karşımda bir yabancı tavrı takınmayınız. Siz benim en yakın dostum, en iyi kapı yoldaşım, hakiki kardeşim ve kurtarıcısınız.”

“Ben sizin sessiz, dilsiz bir kulunuzum.”

“Hayır, siz benim kurtarıcısınız. Enrika ve nefret dolu bir sarayda, ağaların göze girmek için en ufak bir fırsatı bile kolladığı bu lanetli yerde siz bir kapı yoldaşınızın hayatını kurtarmak için genç canınızı tehlikeye attınız. Siz benim canımı kurtardınız. Siz beni intikamı vahşi olan bir zalimin kiskançlığından kurtardınız. Merhametsizliğinden kurtulmamı sağladınız. Melek neden bunu yaptı? Nasıl olur da bir kadın bir başka kadına, bir esir bir başka esire, aralarındaki şahsi rekabet ne olursa olsun böyle bir şey yapabilir? Hünkârın beni seçmesi, beni güzel bulması veya sevmesi benim kabahatim değil ya! Allah şahidimdir ki ben kendimi ona beğendirmek, onun dikkatini çekmek için hiçbir şey yapmadım. Nasıl yapabiliyordum ki? Ben bütün varlığımla, kalbimin bütün kuvvetiyle bir başkasını seviyordum.”

Nazende Hanım birdenbire yerinden kalktı. Elleriyle şakaklarını ovuşturarak bir müddet odanın içinde dolaştı. Gözleri kafes içinde kapanmış dişi bir parsın bakışlarıyla garip garip ışılıyordu.

Tekrar gelip sedire oturduktan sonra yorgun bir sesle içini dökmeye devam etti.

“Ne yapabiliyordum? Ah ne yapabiliyordum ki... O hükümdar, ben halayıktım. Kul kısmının hünkâr karşısında sözü geçer mi? Bütün varlığım, hayatım ve özgürlüğüm ona aitti. Herkes gibi onun malıydım. Benim üzerimde sayısız hakları vardı. Ben kendi canımın bile sahibi değildim, sahibin oydu. O müthiş adam, o korkunç, o kudretli ve merhametsiz adam... Sayısız anasırı idare eden imparator, önünde milyonlarca başın acz içinde eğildiği hükümdar!”

Nazende Hanım heyecanından titriyordu. Humma içinde çırpınan, sayıklayan bir hasta gibiydi. Yanakları kızarmıştı, gözlerinde yaşlar vardı.

“Ben onun gibi herkesi titreten bir zalimin karşısında ne yapabilirdim ki? Benim gibi kendi üstünde ve nefsinde dahi hakkı olmayan bir zavallı esir, onun herhangi bir arzusu, bir emri karşısında nasıl hayır diyebilir? Ona kim hayır diyebilmiş ki ben hayır diyebileyim? O kıskanç kadın neden bunu göz önünde bulundurmadı? Neden intikamını kendinden usanmış erkekten değil de benden aldı? Kabahatli oydu! Ben kabahatli değildim ki...”

Nazende Hanım iki elleriyle yüzünü örtmüştü. Vücudu hafif hafif titriyordu.

“Çok korkuyorum,” diye mırıldandı. “Pek iyi hissediyorum ki daha her şey bitmedi. O kadın daha benimle uğraşacaktır. O birçok şeyler biliyor. Bunları nereden öğrenmiş bilmiyorum, fakat birçok şeyler bildiğinden eminim. Eğer bilmemiş olsaydı, bu madalyon meselesini ortaya atmazdı.”

Bir müddet ikimiz de sustuk. Onun yüzü elleriyle kapalıydı. Belki de ağlıyordu. Ve benim bu acılı sessizliği bozmaya cesaretim yoktu. Onun bu azabına, bu ıstırabına hürmet ediyordum ve kendi kendime düşünüyordum. Nazende Hanım’ı bulunduğu tehlikeden büsbütün kurtarmak için bir çare arıyordum.

Birden boğuk ve heyecanlı bir sesle sordum.

“Peki ama bu kadar büyük bir sırrı bir yabancı nasıl biliyor?”

“Ben ne bileyim? Belki de cariyelerden biri bana ihanet etmiştir. Benden habersiz madalyonu açan biri...”

“Dairenizdeki kalfalar arasında şüphelendikleriniz var mı?”

“Hayır, hayır! Hiç kimseden özel bir sebebe dayanan

şüphem yok! Fakat bu uğursuz sarayda kime güvenilebilir? Kimseye güvenmek doğru değildir. Artık olan oldu. Benim için kurtuluş yoktur. Hünkâr o madalyonun içinde zehir bulunduğunu ve kendisini öldürmek istediğini zannediyor. O kadın oyunlarıyla onu bu şüpheyeye düşürmeyi başardı. Onun kadar kuruntulu bir kimse böyle bir şüpheyeye kapıldı mı, artık onun başında bu yer aldı mı, o bunu bundan sonra kafasından söküp atamaz. İş işten geçti artık. Benim bu beladan sıyrılıp kurtulmam bundan sonra imkânsızdır. Ben bundan eminim.”

Nazende Hanım bana bu sözleri derin bir ümitsizlik ve acı içinde söylüyordu.

“Hayır,” diye cevap verdim. “Daha mahvolmuş değilsiniz! Neden böyle büyük bir ümitsizliğe düşüyorsunuz? Her şeyi düzeltebileceğimizden ben eminim. Soğukkanlı bir çare arayalım. Zatı şahane henüz hiçbir şey bilmiyor. Sizi bu vaziyetten kurtarmak için en evvel masumiyetinizi ispat etmek lazım.”

Nazende Hanım omuzlarını silktiler ve titreyen sesiyle “Neler söylüyorsunuz?” dedi, “Benim masumiyetimi kim ve nasıl ispat edebilir? Siz mi? Çocuk musunuz? Bunu nasıl yapabilirsiniz kardeşim?”

Bana ‘kardeşim’ diye hitap etmek yüceliğinde bulunan, bana kendi seviyesindeymişim gibi kibirsiz bir samimiyetle bütün kalbini açan bu harikulade insana nasıl yardım edebileceğimi kendi kendime soruyordum. Onu bu zor, bu tehlikeli durumdan kurtaracak bir çare araştırıyordum. Bu şeye bir çare bulabilmek için bütün gücümü sarf ediyordum. Zatı şahanenin gözünde gözdesi Nazende Hanım’ı muhakkak aklamak lazımdı. Hünkârı mutlaka onun masumiyetine ikna etmek gerekiyordu.

Uzun bir müddet bu havası hoş bir kokuyla dolu odada bu adi iki esir, yani bir cariye ile bir köle, efendimizi nasıl kandı-

rabileceğimizi düşündük. Artık hiç konuşmuyorduk. Bulduğumuz bu tehlikeli vaziyet içinde her bir dakika bizim için bir asırlık bir müddetten daha mühim ve daha kıymetliydi.

Evet, muhakkak ki bir çare bulmak lazımdı. Hem de çok çabuk bir çare bulmalıydık. Eğer şimdi biri buraya gelirse, beni Nazende Hanım'ın odasında görebilirdi.

O zaman?

O zaman genç gözdenin sırrı, Çırağan Sarayı'ndaki bahtsızın sırrı, madalyonun sırrı ve zavallı Hayrettin'in sırrı meydana çıkardı.

Bu dehşetli sırrın meydana çıkması da hepimizin birden bu zalim padişahın affetmeyen intikamı ile mahvolup gidi vermemiz demekti.

Bir çare...

Evet, hepimizi kurtarmak için ve bilhassa bana kardeşim hitabında bulunmuş olan sultan gözdesini kurtarmak için bir çare lazımdı.

Birdenbire aklıma bir şey geldi, başımı kaldırdım ve "Efendiciğim... Sultanım," diye mırıldandım.

Nazende Hanım sesimi duyunca büyük bir ilgiyle başını bana çevirdi. Soru soran gözlerle bana baktı.

Ben devam ettim.

"Galiba bir çare bulacağım. Acaba efendiciğimin bu madalyona benzeyen, bunun büyüklüğünde ve bunu hatırlatan bir başka madalyonu yok mu?"

Hayretle yüzüme baktı.

"Olsa da ne çıkar?" dedi.

Ona tekrar sordum.

"Lütfen kölenizin sorusuna bir cevap veriniz. Böyle bir madalyonunuz var mı, yok mu?"

Nazende Hanım dudaklarını büktü.

"Tıpkı eşi değil ama ona benzer bir madalyonum daha var."

“Ümit ederim ki bu benzerin iç kapağı minyatür bir resim bulunmuyordur.”

“Hayır... Bunun içi düz altındır.”

“Rica ederim onu bana veriniz,” dedim “Ve lütfen kölenize güveniniz. Zatı şahane sorgulamak için sizi huzura çağırdığı zaman kendisinden istisnasız her bir tarafının aranılmasını ısrarla rica ediniz. Sizi sevmeyenlerin, çekemeyenlerin zatı şahanenin sevgisini kaybetmeniz için sizin madalyonunuzu çalmış, ortadan yok etmiş olduklarını yine tekrar arz ediniz ve bunda inat edin ve sonra sabırla, güven içinde bekleyiniz. Size bu işi halledeceğimi vadediyorum.”

Nazende Hanım bana âdeta çocuk denilecek kadar genç bulduğu şu zenciye tuhaf tuhaf baktı.

Şüphesiz ki içinden, ona itimat edilebilir mi diye düşünmüştü. Ben de ona bakıyordum ve gözlerimle, bakışlarımla kendisine karşı hissettiğim muhabbet ve sadakati anlatmak, dostluğumun kıymetli olduğu hissini telkin etmek istiyordum.

Zannederim buna başarılı oldum, çünkü genç gözde iki ellerini bana doğru uzatarak beni omuzlarımdan tuttu.

“Size güveniyorum,” diye mırıldandı. “Bana dost olduğunuza, bana iyilik yapmak istediğinize kanaatim var. Durunuz, size benden istediğiniz madalyonu getireyim.”

Genç gözdeye biraz olsun ümit ve cesaret verebilmiş olduğum kesindi. Sedirden kalktı ve yandaki küçük kapıdan çıktı.

Birden odada yalnız kaldım fakat Nazende’nin uzaklaşması fazla sürmedi.

Odaya döndüğü zaman elinde bir başka madalyon vardı. Onu bana uzatırken “Hemen hemen ötekinin tıpkı eşi,” dedi. “Yalnız bunun daha çok taşları var, fark bundan ibaret.”

Madalyonu elinden aldım ve onun eteklerinden öpmek için eğilerek ondan gitmek için izin istedim.

O zaman buradan bir an önce gitmem gerektiğini o da hatırladı.

“Evet, evet, hakkınız var,” dedi. “Bir an evvel buradan gidiniz, Cenabı Hak size merhamet etsin. Bana yardım etmek iyiliğinde bulunduğunuz için size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.”

Yerimden kalktım ve penceresinden girdiğim odaya kadar benimle beraber geldi ve tam ayrılacağımız sırada “Ne olur,” diye yalvardı. “Eğer mümkün olursa bu gecelerin birinde yine bana geliniz ve olanlardan beni haberdar ediniz.”

Ona eğer başıma bir felaket gelmezse yine bir gece böyle habersizce geleceğimi vaat ettim.

Tam pencereden çıkacağım zaman Nazende Hanım küçücük elini omuzuma koydu ve çok yavaş bir sesle “Ben sizin isminizi bile henüz bilmiyorum. İsminizi söyler misiniz?” dedi.

“Hayrettin köleniz.”

“Hayrettin Ağa bana yaptığınız bu iyiliğin karşılığını Allah size verecektir,” dedi. “Ben de ölünceye kadar size minnettar kalacağım.”

Nazende'nin Hizmetinde

Ertesi sabah, her günden bir az daha geç uyandım. Dün geceki harikulade maceranın yorgunluğu, heyecanların, korkuların, üzüntülerin şiddeti beni o kadar harap etmişti ki, yatağıma girince uzun müddet uyuyamamıştım. Bunun için sabahleyin böyle geç kalkıyordum.

Bu sabah Melekper Kalfa beni yine büyük bir asabiyet ve asık bir suratla karşıladı. Benim kalfam bütün ihtiyar kızlar gibi çok sinirli ve fazlaca hırçın bir kadındı. Ufak bir şeye çabuk hiddetleniyor ve hiddetli olduğu zamanda da insanı uzun uzun azarlamaktan âdeta büyük bir zevk hissediyordu. Ancak kendi bağırmaktan yorulduğu zaman susmaya razı oluyordu.

Sabahleyin odasına girdiğim zaman kendisini, ekseriya olduğu gibi gergefinin başında gördüm. Odaya girdiğim zaman başını bile kaldırmamıştı ama göz ucuyla içeriye kimin girdiğini görmüştü.

Kısılmış dudaklarım çatık kaşlarını görür görmez hiddetli olduğunu anlamış olduğumdan hiç sesimi çıkarmamış ve beklemiştim. Çünkü onun adeti idi, bir taraftan gergef işlerken, bir taraftan da beni azarlar dururdu.

Ben kapıdan girince divan durmuştum. Böylece sessiz ve hareketsizdim. Kalfamın yanında geçen defa benim için Mercan Ağa'yı çağırmış olan genç cariye vardı. Onun karşısında oturmuş aynı gergefte iş işliyordu.

Bu genç kızın ismi Peyamıdil'di. O akşamdan sonra kendisiyle birkaç kere konuşmuştum. Peyamıdil çok güzel bir kızdı. Sonra da onda diğer kapı yoldaşlarına benzemeyen bir hal

vardı. Gözlerinin inatçı ve acayip bakışını ben şimdiye kadar hiçbir saraylıda görmüş değildim.

Nazende Hanım'a vermiş olduğum sözde durabilmek için Melek Hanım'ın dairesine girebilmem icap ediyordu. Nihayet bunu başardım. Hiç şüphesiz ki tesadüfler de bana yardım ediyordu.

Çünkü hiç beklemediğim bir zamanda Melekper Kalfa beni Melek Hanım'ın dairesine gönderdi. Genç gözdeye kalfamdan bir haber götürmüştüm. Melek Hanım'ın cariyesi beni birkaç dakika salonda yalnız bırakarak hanımına haber vermeye gitti.

İşte bu kısa zamandan faydalanarak beraberimde getirdiğim madalyonu cebimden çıkardım. Ortadaki mermer masanın üstünde duran kapalı bir Japon kâsesinin içine koyarak kapağı tekrar örttüm.

Melek Hanım'ın dairesinden çıkarken kalbim sevinçten hızlı hızlı çarpmaktaydı. Nazende Hanım'a verdiğim sözde durmuştum. İlk defa onun dairesine girişimin kimse farkına varmamış olduğu için daha cesaretliydim. Hem de kedileri zahmetsizce bir dolaba tıkacak çareyi de bulmuştum.

Hasta olduğumu bahane ederek yataktan kalkmamış, bu suretle odama gelen yemeği de bir kalın kâğıt içine doldurmuştum. Kedilerin odasına girince de bu kâğıdı dolabın içine götürmüş bu sefer kedilerle boğuşmaya gerek kalmadan hepsini dolaba tıkmıştım.

Ve ondan ayrıldıktan tam üç gün sonra yine balkondan geçerek onun dairesine gizlice gitmiştim.

Nazende Hanım, beni beklediği için her akşamki gibi o akşam da pencereyi açık bırakmıştı.

Vardığım zaman odayı karanlık buldum. Kendisi beni ka-

ranlık odada bekliyordu. Ona madalyonu Melek Hanım'ın odasına nasıl bıraktığımı tüm detaylarıyla anlattım.

Ellerimi tutarak bana uzun uzun teşekkür etti. Kendisinden bu üç gün içinde zatı şahaneyi görüp görmediğini sordum Hayır, henüz hünkârı görmemişti.

Zatı şahane sorgulamak onu bir daha çağırmamıştı.

Fakat Nazende Hanım ona haber göndermiş, kendisini bir kere daha dinlemek lütfunda bulunmasını yalvarmış, arz edecek pek mühim söyleyecekleri olduğunu bildirmişti.

Fakat bu habere rağmen genç kadın halen dairesinde hapis tutuluyordu.

Eğer zatı şahane ricalarını dinleyip kendisini bir defa daha dinlemeye razı olursa o zaman Nazende Hanım istisnasız bütün sarayın ve saraydakilerin üstlerinin aranmasında ısrar edecekti. O günden sonra kendi dairesi ve kendi saraylıları iyice aranmış olduğu için bu aramadan kendisi ve dairesi elbette muaf tutulacaktı. Buna karar verdikten sonra Nazende Hanım'ı bırakarak aynı yoldan odama döndüm.

Tabii ilk defa da yapmış olduğum gibi kedileri dolaptan çıkarmayı da ihmal etmedim.

Yeni bir olay çıkmadan, aradan dört gün geçti. Beşinci günü bir irade çıktı. Sarayda bulunanların hepsi odalarında yeni bir irade çıkıncaya kadar mahpustular. Çünkü her taraf aranacaktı. Sabah erkenden kızlarağası beni yanına çağırttı.

Sadakat ve ağzı sıkılıklarıyla tanınmış olan bütün köleler, kaybolan madalyonu sarayın her tarafında aramakla sorumluydular.

İşte ben de bu ağa efendilerin aralarına dahil olmak şerefine erişmiştim.

İstisnasız her daire sultan, şehzade ve kadınların daireleri

de dahil, büyük bir dikkatle ve inceden inceye aranılacaktı. Bu işe de bizzat baş ağa memurdu.

O, yanında birkaç ağa ile birlikte sultan, şehzade, kadınefendi ve gözdelelerin dairelerini aramakla vazifelendirilmişti. Kızlarağası, bu işte kendisine yardım edecek olan ağaların arasına lütfen beni de almış bulunuyordu. Bu benim için pek mühim bir şeydi. Bir nevi terfi sayılabilirdi.

Ağa hazretlerinin arkasından daire daire dolaşmaya başlamıştık.

Sultan, şehzade ve kadınefendilerin dairelerinde araştırma yaptıktan sonra sıra gözdeleler ve onlar meyanında Melek Hanım'ın dairesine geldi.

Melek Hanım dairesinin aranılacağını duyduğu zaman buna pek fazla tepki göstermişti. Kendisine karşı gösterilen bu bir nevi emniyetsizlik ve şüpheden dolayı âdeta kendine hakaret edilmiş gibi sinirleniyordu.

Fakat, biz bu hale katiyen ehemmiyet vermeden padişahın emrine uygun olan araştırmayı yaptık.

Hiçbir yerde bir şey bulmadık, fakat tam daireden dışarıya çıkacağımız zaman ben mermer masaya yaklaşarak üstündeki Japon vazosunu elime aldım.

Ağa efendi yanı başımda duruyordu. Vazonun içindeki şıngırtı onun da dikkatini çekti. Vazoyu masanın üstüne çevirdim ve içinden çıkan madalyonu sessizce kızlarağasına uzattım.

Bunu gören saraylılar sapsarı kesildiler. Bütün daireyi büyük bir korku kaplamıştı.

Titrek sesle fısıldaşmalar oldu. Kulaktan kulağa bu dehşetli olay yayılıyordu.

Selim Ağa hemen işe başladı. Melek Hanım'ın dairesine iki nöbetçi haremağası bıraktıktan sonra aceleyle, evet, âdeta koşarak bulunan madalyonu zatı şahaneye götürdü.

Ve daha o akşam, Melek Hanım saraylıların en büyük korkusu ve hapishanesi olan Topkapı Sarayı'na kapatıldı.

Nazende Hanım yeniden eski mevkiine çıkmıştı. Haznedar usta dairesine kadar gelerek genç gözdeyi zatı şahanenin huzuruna götürmüştü.

Bu emsalsiz güzel Çerkez kızını kurtarmak için diğerlerini tereddütsüz feda etmiş bulunuyordum. O zavallının mahvolmasına sebep olmuş bulunduğum için zerrece üzgün ya da pişman değildim. Çünkü bulunduğum bu sarayda, birbirine fenalık yapmadan yaşamak, birini çığnemedi diğerine yardım edebilmek mümkün değildi.

Yaptığım hizmetin hediyesi olarak haznedar usta bana al atlastan bir kese dolusu altın verdi. Kızlarağasına gelince, o âdeta benim başardığım işlerle iftihar etmekteydi.

Bütün manasıyla Selim Ağa'nın gözüne girmiştım. Bu bir genç haremağası için az nimet değildi. Kızlarağasının sevgisini kazanmak demek istikbalin temin edilmiş olması demekti. Bütün kapı yoldaşlarım bana gıpta ve haset ediyorlardı.

Şimdi, saraydaki mevkii eskisinden çok daha iyi olan gözdenin bir dediği iki olmuyordu. Bunun için birkaç gün sonra zatı şahanenin bir iradesiyle Nazende Hanım'ın hizmetine nakledildim. Böylelikle, Melekper Kalfa'nın yanından ayrılmış, hünkârın baş gözdesinin emrine girmiştım.

Bu yeni dairedaki ismimi söylemiyorlar, beni küçük ağa diye çağırıyorlardı. O genç ve güzel gözde ise bana karşı inanılmayacak kadar şefkatli ve iltifat ediciydi. Yalnız kaldığımız zaman bana yine 'kardeşim' diye hitap ediyor kendisinin kurtarıcısı olduğumu, canını kurtardığımı her vesileyle söylüyordu.

Onun hizmetinde geçirdiğim günler hâlâ benim için hayatımın en mesut günleridir. Ne ondan evvel ne de ondan sonra hayatımda kendimi hiçbir zaman bu kadar mesut hissetmedim.

Evet, Nazende'nin dairesinde hayatım çok tatlı geçiyordu, fakat hiçbir saadet pürüzsüz olmaz. Burada beni üzen düşündürücü ve zor bir duruma sokan şey, birdenbire sarayda kulaktan kulağa dolaşmaya başlayan bir şey olmuştu.

Tahttan indirilmiş Sultan Murad, (Sarayın diliyle Murat Efendi) ağır hasta deniliyordu.

Çırağan Sarayı'nda geçen yoksulluk ve sefaletle dolu hapisane hayatına artık dayanamadığı söyleniliyordu. Kış başladığından beri Çırağan Sarayı'nda birkaç cariye hastalanıp ölmüştü.

Bir gece yatsıdan çok sonra, tam uyumaya hazırlandığım sırada kapıma vurulmuş ve Nazende Hanım'ın beni çağırdığı söylenilmişti.

Acele ile kendime bir çekidüzen verdim, telaşla odasına gittim.

O gecenin bu saatinde beni çağırdığına bakılırsa herhalde pek mühim bir mesele hakkında benimle görüşmek istiyordu. Yoksa başına yeniden bir tehlike mi gelmişti? Heyecanla odasının kapısından içeriye girdiğim zaman onu, her zamanki gibi geniş sedirinin üstünde buldum. Sırmalı ve ipekli yastıkların arasına gizlediği güzel yüzünü bana çevirdiği zaman heyecanım son dereceyi buldu. Zira sevgili hanımımın emsalsiz çehresi gözyaşları ile ıslaktı.

Küçük yüzü solgun ve bitkindi, onun bu perişan hali karşı hayret ve üzüntüden donmuş kalmıştım. Bir müddet böyle göz göze kalmıştık. Ona söyleyecek tek bir kelime, soracak hiçbir soru bulamıyordum.

O da sesini çıkarmıyordu. Büyük bir asabiyet içinde olduğu belliydi. İncecik vücudu ve bembeyaz elleri gözle görünecek kadar titriyordu.

Uzun bir sessizlikten sonra yerinden doğruldu ve ağlayan

zavallı bir sesle “Ah kardeşim,” diye inledi. “Niçin beni o tehlikeden kurtardınız? Neden canımı kurtardınız? Keşke beni kendi halime, kederimin merhametsiz ellerine bıraksaydınız, beni müdafaa etmeseydiniz. Öyle ya... Sanki ölüm bu çektiğim ıstıraptan daha tatlı değil midir? Kalbimin sonsuz derdine bir çare bulamadıktan sonra, hayatımı kurtarmanız günlerimi bana bağışlamanız neye yaradı? Artık bu kadar ıstırap ve azaba tahammülüm kalmadı.”

Nazende Hanım’ın sözlerini birbirini takip eden hıçkırıklar kesti. Yine dantelli mendilini dudaklarına götürdü. Bir an için gözlerini kapadı. Kirpiklerinin arasından durmaksızın gözyaşları süzölmekteydi. Sonra gözlerini açarak başını yeniden bana kaldırdı.

Son derece şikâyet eder ve sinirli bir sesle “Rüzgârın sesini duyuyor musunuz?” dedi. “Camları patlatacak, panjurları kırıp sökecek kadar şiddetli esiyor.”

Sesi âdeta bir mırıltı kadar hafıftı, sanki kendi kendine sesleniyordu.

“Dışarıda dehşetli bir uğultu olmalı. Böyle bir kışta böyle bir havada, böyle bir gecede gönlümün efendisi, sevgilim, Osmanlı İmparatorluğu’nun meşru padişahı Çırağan Sarayı’nın ısınmamış, belki de pencereleri camsız bir odasında buz gibi soğuk ve fakir bir yatak içinde hasta yatıyor. Kimse onunla ilgilenmiyor. Kimse ona bakmıyor. Sultanıma imdat eden yok! Ona acıyan, onu kurtarmak isteyen kimseler yok. Kimsecikler yok! Ah Allah’ım bu hal böyle devam ederse efendiciğim muhakkak ölecek!”

Hanımım ellerini yalvarır gibi açarak bana doğru uzatıyordu.

“Hayrettin Ağa, Allah aşkınıza bana merhamet ediniz,” diyordu. “Halime acıyınız. Ne olur bir çare bulup da onun yanına gidiniz. Kendi gözünüzle onu görüp bana nasıl, ne halde olduğunu anlatınız. Ah bilseniz aklıma ne müthiş ne

fena şeyler geliyor! Neler düşünüyorum. Yok artık ben bu azaba tahammül edemem. Hakikati öğrenmek istiyorum. O nasıldır, bunu bilmek istiyorum. O ne haldedir, ona ne oldu? Eğer bunları öğrenmeyecek olursam ya deli olacağım yahut öleceğim. Gönlümün rahatı için sizin yardımınıza ihtiyacım var. Bütün ümidim sizdedir. Anlıyor musunuz? Siz de beni bırakacak olursanız artık ben yaşayamayacağım.”

Nazende'nin benden istediği bu şey çok güç tamamıyla imkânsız görünen bir şeydi. Nazende Hanım'ın kederi ve gözyaşları bana son derecede tesir etmişti. Onun bu pek haklı üzüntü ve acısı karşısında âdeta irademi kaybetmiştim. Hiç şüphesiz ki bu harikulade güzel olan hünkâr gözdesi beni pembe avuçlarının içine almış bulunuyordu.

Bu nefis kadın üzerimde bana ne isterse yaptırtabilecek bir güce sahipti. Bunlar çılgınlık derecesinde tehlikeli işler de olsa yine yapacaktım. Ama onun için en büyük tehlikeleri göze alacak cesareti de göstersem onun benden istediği şeyi yapmama mâni olacak benim kendi cesaret ve fedakarlığım dışında birtakım maniler vardı.

“Efendiciğim bilirler ki,” diye cevap verdim. “Bütün arzu ve emirleri başımın üstündedir. Hanımımın en küçük bir arzusunu yerine getirmek için icabında canımı bile seve seve feda edebilirim. Fakat şunu iyi bilin ki hakipayinizden istediğiniz şey fevkalade zor, daha doğrusu düpedüz imkânsız bir şeydir. Bir kere kerem buyurup düşününüz, ben isteyince Çırağan'ın kapısını bana açarlar, beni içeriye sokarlar mı? Dünyada en imkânsız şey yüzlerce muhafızın beklediği o kapıdan içeriye girmektir. İnsanı sarayın yakınına bile sokmazlar. Bu emrinizin yerine getirilmesi bence en büyük fedakârlıklar pahasına dahi mümkün değildir.”

Nazende Hanım cevap vermedi ve iki eliyle yüzünü kapayarak başını yastığının altına soktu.

“Efendiciğim kendilerini böyle üzmesinler,” diye yalvardım. “Durunuz bakalım belki de, belki de...”

Belki de ne olabilirdi? Hiçbir çare aklıma gelmiyordu ve ben böyle susunca Nazende Hanım hıçkırıkları arasından kesik kesik konuşuyordu.

“Hayrettin Ağa, eğer siz de bana merhamet etmeyecek olursanız beni bu halimde yalnız bırakırsanız iyi biliniz ki öleceğim. Fakat onu bir kere daha görmeden, ölmek istemiyorum. Ölmek istemiyorum. Mutlaka bir çaresini bulup onu görmelisiniz. Beni bu halde bırakamazsınız. Siz de bana bu fenalığı yapmamalısınız. Benim sizden başka kimim var?”

Hanımımın önünde diz çökerek eteklerini öptüm.

“Kulunuza lütfen birkaç gün mühlet veriniz de bir çare araştırın,” dedim. “Bir çare bulmak için düşünmek veya fırsat araştırmak lazım. Siz artık hiç üzülmeysiniz. Mümkün olan her şeyi yapacağım. Sadakat ve fedakârlığımdan şüphe etmeyiniz. Aslancığımın saadeti ve huzuru için gerekirse hayatımı bile seve seve feda etmekten çekinmeyeceğim.”

Selim Ağa'ya Bir Oyun Oynuyorum

Kızlarağası Selim Ağa'nın sevgi ve güvenini çoktan kazanmıştım. Şimdi ağa hazretlerinin gözü önünde olmam lazımdı. Bunun için bir müddet onun ayakları altında dolaştım durdum. Çırağan Sarayı'na giderken ona eşlik etmek fırsatını ele geçirebilmek için yine ona yaklaşmak, daima elinin altında bulunmak icap ediyordu. Bu da pek kolay bir iş değildi.

Bir şey düşünmek lazımdı. Bir müddet bir gölge gibi peşi sıra dolaştım. Kimlerle dost olduğunu, kimleri çekemediğini, düşmanı olup olmadığını tespit ettim.

Sarayda entrikadan başka bir şey yoktu.

Mevki ve ihsan kapmak yarışı almış yürümüştü. Herkes kendinden yüksek mevkidekinin yerine göz dikmişti. Ondan bir mevkii kapabilmek için elinden geleni yapıyordu. Elbette kızlarağasının mevkiine göz dikenler de vardı. Bunları yüksek ağaların arasında aramak lazımdı. Ben işe bu insanı meydana çıkarmakla başlamak istiyordum.

Bütün dikkat ve gayretimi bu hususta kullandım ve dört beş gün içinde Selim Ağa'nın en büyük ve en mühim düşmanını keşfettim. Bu başağaydı ve kendisi son derecede zeki ve kurnaz bir adamdı. Sarayda gayet mühim bir mevkii vardı. Ve bilhassa zatı şahanenin emniyet ve sevgisini kazanmış olduğu herkesin bildiği bir şeydi.

Baş ağanın bir tek ve mühim hırsı ve bir tek büyük emeli vardı. O da Selim Ağa'yı hünkârın gözünden düşürüp onun yerine geçmek. Bunun için de kızlarağasını gözden düşürecek en küçük bir meseleyi diline ve parmağına doluyor, bu fırsatı hiç kaçırmıyordu.

Fakat Selim Ağa da akılsız bir adam değildi. O, sarayın içinde senelerce yaşamıştı, hırsların, emellerin arzu ve tutkuların nasıl ve ne gibi cereyanlara bağlı olduğu, ne şekilde gerçekleştiği onun malumuydu.

Hasetlerin ve rekabetlerin oynadıkları merhametsiz ve çirkin oyunları bilmez değil ki...

Ve bundan dolayı Selim Ağa, kendisi de en büyük hasmının baş ağa olduğunu biliyordu.

Zatı şahane nezdindeki gücünü de göremiyor değildi. Onun kendi aleyhinde bulunduğunu bildiği için ondan nefret ediyordu, ilk fırsatta onun başını ezmek istiyordu. Ben de bir saray ağasıydım. Benim de entrikacılıkta onlardan geri kalmam doğru değildi.

Bunun için, evet bunun için ilk yapacağım şey, Selim Ağa'nın iyi niyetini, sevgisini hakkıyla kazanmak ve gözüne hakkıyla girebilmek için iki ağa arasındaki bir rekabetten, düşmanlıktan en iyi şekilde yararlanmaktı. Bu bana lazımdı ve ben bunda kusur etmedim.

Bir cumartesi akşamıydı. Çırağan Sarayı'na yine bir denetleme ve merak giderme heyetinin gönderileceğini duydum. Sultan Abdülhamit erkek kardeşini her zaman böyle beklenmeyen saatlerde yoklatırdı. Bu suretle herhangi bir günün veya bir gecenin belli olmayan bir saatinde (yani her günün ve gecenin her saatinde) Çırağan Sarayı'nda olup bitenlerden baskınları hatırlatan bu teftişle haberdar olmak isterdi. Bu cumartesi akşamı da Çırağan'a gidecekler arasında kızlarağasının da bulunacağını öğrendim.

Bir müddet bir kenarda oturup zayıf vücudumu soru işareti şeklinde bükmüş bir vaziyette düşündüm, düşündüm. Yarım saat sonra planım hazırды. Tasarladığım planı uygulamak üzere Selim Ağa'nın odasına doğru yollandım.

Odasının kapısına geldiğim zaman yüzüme dehşetli bir heyecan ve sonsuz bir üzüntü ifadesi vermeye gayret ettim ve sonra ağa hazretlerinin oda kapısını vurdum.

İçerden incecik bir ses “Giriniz,” dedi.

Bu ince sesin sahibi olan Selim Ağa şişman vücuduyla bir köşe minderine oturmuştu. Gözleri her zamanki gibi yarı kapalıydı. Sanki bir hülyaya dalmıştı. Sanki benim odaya girdiğimi fark etmemiş gibi hal ve tavrını hiç değiştirmedim.

Gözlerini açıp bana bakmaya tenezzül dahi etmedi.

Bilmiyorum ne kadar zaman orada divan durarak benim varlığımı fark etmesini daha sonra da bu naçiz varlığıma ilgi göstermek tenezzülünde bulunmasını bekledim.

Nihayet uzun bir bekleyişten sonra, minderde hafifçe kıpırdadığını hisseder gibi oldum.

Sonra bana ağır ağır sordu.

“Ne istiyorsunuz?”

Onun bu basit hareketi cesaretimi katiyen kırmamıştı. Gayet saygılı bir tarzda başımı eğerek yavaş bir sesle “Ağa Efendi hazretleri,” dedim. “Emriniz olmadan huzurunuzda çıkmak küstahlığımda bulunduğum için beni affediniz. Sadakat ve iyi niyetimi bağışlayın fakat emin olunuz ki kölenizin bundan başka türlü hareket etmesine imkân yoktu. Çünkü mesele çok mühimdi. Söyleyeceklerimi hakipayinize arz etmek efendimizin beni huzurlarına çağıracakları zamanı bekleyemedim.”

Selim Ağa başını lütfen bana çevirdi. Sarkık ve şiş dudakları arasından çıkan o incecik sesiyle “Bana ne söylemek istiyorsunuz?” diye sordu.

Bir müddet söyleyeceğim şeyi söyleyip söylememekte kararsızmışım gibi sustum. Nihayet büyük bir heyecan taklit ederek bir nefeste “Mademki kölenize müsaade ettiniz,” dedim “O da hakipayinize arz etsin. Ağa Efendi hazretleri zatı

aliniz büyük bir tehlikedesiniz. Bunu size bildirmeyi ben kendim için bir görev bildim.”

Kızlarağası yerinden sıçradı. Ben onun söz söylemesine müsaade etmedim ve kendi sözümüne devam ettim.

“Ağa hazretleri sizin çok büyük, çok mühim çok sinsi ve çok kuvvetli bir düşmanınız var.”

Hiddetten gözleri büyümüştü sesi titriyordu.

“Sus deli,” diye bağırdı. “Bunu nereden uyduruyorsun? Benim karşıma düşman olarak çıkmaya hangi çılgın cesaret edebilir? Benimle boy ölçüşmek kimin haddine düşmüş? Padişahımız sayesinde bütün haremi hümayun ve sarayı hümayun içerisinde en kudretli adam benim.”

“Bunu kime söylüyorsunuz efendiciğim?” diye cevap verdim. “Köleniz bunu bilmeyecek kadar anlayışsız ve görmeyecek kadar kör değildir. Bunu benim bildiğim gibi herkes de biliyor ve bunu bilen, gören, onaylayan ve anlayanlar içinde bir adam var. Evet, bir adam var ki bunu bilerek üzüyor, hırsından kuduruyor. Evet, bu sarayda kötü ve entrikacı bir adam var ve sizin mevkiinize haset ediyor. Padişahımızın yanında sizi kötölemek için elinden geleni yapıyor. Maksadı ve emeli yerinizi almaktır. Bu adamın kim olduğunu biliyor musunuz? Bu adamın kim olduğunu anladınız mı?”

Selim Ağa benim kadar basit bir ağadan böyle sözler işitebileceğini bir an bile zannetmemişti. Kendinin bile hayret ettiren bu soğukkanlılık ve bu cüretle devam ettim.

“Efendi hazretleri, düşmanınız olan bu melun kimse sizi kabahatlerin en büyüğü ile lekelemek istiyor. Sizi sadakatsizlikle, haşa sümme haşa zatı şahaneye ihanetle suçluyor.”

Bu sözlerim Selim Ağa’nın üzerinde bir yıldırım tesiri yaptı. Bir an kocaman vücudu arkaya doğru yıkıldı. Kanlı ve şişman adamcağız, eminim ki, bir baş dönmesi geçirmişti. Ona doğru bir adım atmak istedim. Korkuyordum. Fakat birden

onun fırlayıp kalktığını gördüm. Dudaklarının etrafında köpükler vardı.

Bembeyaz dişleri ve gözlerinin akı loş odada pırıl pırıl yanıyordu. Deli gibi sanki hasmını boğmak ister gibi kıvrılmıştı ve bana doğru uzanmıştı.

Kendini bilmez bir halde haykırıyordu.

“Yıkıl karşımdan lanet olasıca köpek seni. Eğer canını seviyorsan bir daha gözüme görünme benim.”

Ben de korku ile geriliyordum. Bu söz üzerine yerden bir temenna ettim ve kapıya doğru hep arka arka yürüyerek gittim.

O, çıkmak istediğimi görünce homurdanır gibi bir sesle fakat artık bağırmadan “Dur orada küstah, haydut seni... Dur ve bana bütün bildiklerini söyle!”

Önüme bakarak sakın bir sesle “Baş üstüne ağa hazretleri,” dedim. “İşte bildiklerim... Bu hakipayı şahaneye ağa hazretlerinin iş ve vazifelerini hakkıyla görmekte tembellik ettiği söyleniyor. Güya velinimet efendim siz, Çırağan Sarayı’na, efendimizin biraderlerini Murat Efendi’yi görmeye giderken refakatinize bilhassa, bilhassa böyle bir ziyaret sırasında yanınıza almamanız icap eden kimseleri almaktaymışsınız. Sizinle beraber saraya giden bu kimseler sonradan, şurada, burada birtakım hezeyanlarda bulunuyorlarmış. Sayenizde biraderinizin hiçbir şeyi eksik olmadığı halde, Çırağan Sarayı’nın içinde olup bitenler hakkında kulaktan kulağa yanlış ve yalan rivayetler dolaşıyormuş. Ve efendiciğim siz, bizzat zatı aliniz... Haşa sümme haşa... Tövbe, estağfurullah, siz zatı şahaneye bağlı olmadığınız için bu şeyleri kasten yapıyormuşsunuz. Evet, bu pek aşikârmış. İhanetiniz meydandaymış.”

İhtiyar ağa ben konuşurken ha bayıldı ha bayılacaktı. Elini istanbulininin yakasına götürmüştü. Bu onun nefes almasına

mâni oluyormuş gibi onu açmaya uğraşıyordu. Yerine âdeta düşer gibi oturdu. Ve ben onu nasıl harap ettiğimi fark etmiyormuşum gibi devam ettim.

“Diyorlar ki yanınızda Çırağan’a götürdüğünüz kimselerin yalancılığı ve boş boğazlığı yüzünden bütün saray, hatta bütün memleket Çırağan’da sözde olanları biliyormuş. Orada güya açlık ve soğğun hüküm sürdüğü, verilen yemeklerin sözde sadece kokmuş şeylerden ibaret bulunduğu dillerde destanmış. Güya saraydakilerin yiyecek ve yakacakları olmadığı gibi giyecekleri de yokmuş. Sultan efendiler bile –söylentiye göre– yalınayak dolaşmak zorundaymışlar. Üzerine giyecek kalın bir şeyleri de yokmuş. Odalarda buz gibi olduğundan, dadıları ve valideleri onları kalın yorganlara sarıyorlarmış. Ve çıplak ayak yere basmasınlar diye cariyeler onları bir odadan diğerine kucakta taşıyorlarmış. Yemeklerin içinden hamamböcekleri, kertenkeleler, ölmüş fareler çıkıyormuş. Güya Murat Efendi ağır hastaymış ve hastanın odası ısınamıyormuş. Bu oda biraz olsun ııınsın diye sarayın bütün kadınları bu odaya doluyorlarmış. Evet, ağa hazretleri, Murat Efendi’nin odası sade saraylı nefesiyle ısınıyormuş. Etrafta böyle yalanlar söyleniyor. Hem sadece sarayda değil bütün şehirde ve bütün memlekette... Sizin oraya bu söylentileri yaymaları için götürdüğünüz kimselermiş. Sizin güvenilir adamlarınız.”

Selim Ağa’yı galiba kan boğacaktı, gözlerinin akı şimdi ateşi al olmuştu. Dudaklarının etrafından ise yeniden beyaz köpükler belirmişti.

“Bu hezeyanları söylemek cesaretinde bulunan kör olasıca kimdir?” diye ayağını yere vuruyordu. “Çabuk bana onun kim olduğunu söyle!”

Şimdi yeniden yüksek sesle haykırmaya başlamıştı. Ben ise yüzüme cidden masum bir ifade takınmıştım. Fakat susuyordum ve önüme bakmaya devam ediyordum.

“Bu hainin bu rezilin kim olduğunu bilmek isterim diyorum sana be adam! Bu hezeyanları hangi rezil heriften işitin?”

Fena, çok fena bir söz söylenmiş, inanılmaz bir hürmetsizlikte bulunulmuş, dinime küfredilmiş kadar telaşlı ve hassas göründüm.

“Efendiciğim, aman efendiciğim Allah aşkınıza, Habibullah aşkınıza bu kadar yüksek sesle bağırmayınız. Kendinizi ne büyük bir tehlikeye attığının farkında değilsiniz. Sonra da kim olduğunu bilmediğiniz kimseler hakkında da birden böyle bir dil kullanmayınız.”

Esrarengiz bir tavır almıştım. Rolümü gayet iyi oynuyordum. Yüzüme ciddi ve çok bilmiş bir ifade vermiştim. Halim galiba Selim Ağa'ya iyi tesir etti. Kendini adam akıllı topladı. Sesi daha sakinleşti ve yüzüme bakmadan “Bunu iddia edenin kim olduğunu bana söylemeyecek misin?” diye sordu.

Gayet küçülmüş ve zelil olmuş gibi bir tavır takındım.

“Velinimetim,” dedim “Size canımı vereyim, size hayatımı vereyim, fakat müsaade ediniz emrinize itaat etmeyeyim, çünkü edemem. Size bu ismi, bu sözleri, bu haberleri kimden nerede nasıl duyduğumu anlatamam çünkü bu benim elimde değil. Hele o ismi söylemek benim için mümkün değildir. Ben bu sözleri tesadüfen işittim ve emin olunuz ki eğer siz efendimin ve hamimin ismi geçmemiş olsaydı Cenabı Kadir-i Mutlak şahidimdir ki ben bu isimleri bir daha hatırlamayacaktım. Fakat sizin şerefınız, sizin mevkiiniz, sizin hayatınız...”

Yan gözle Selim Ağa'ya bakıyordum. Ben hayatınız der demez o yeniden fenalaşmıştı.

“Evet, sizin hayatınız söz konusuysen, benim hayat bulmama imkân yoktu. Bu çok büyük bir nankörlük olacaktı ve ben nankör olmamak için işte size geldim.”

Selim Ağa'nın perişanlığından faydalanmak lazımdı. Bunun için nefes almadan arka arkaya söylenip duruyordum.

“Dışarıda ağalardan bugün Çırağan Sarayı’na gideceğini-
zi işittim. Onun için hemen yanınıza koştum. Bu cesaretimi
mecburiyetime bağışlayınız. Tam Çırağan’a gideceğiniz bir
günde tesadüfen öğrenmiş olduğum bu tehlikeyi sizden sak-
lamaya vicdanım mâni oldu. Sizden dikkatli ve ihtiyatlı olma-
nızı rica ederim. Rica ederim bu defa giderken yanınıza ala-
cağınız kimseleri iyi seçiniz çünkü zatı aliniz o kadar şerefli
bir kalbe sahipsiniz ki etrafınızdakilere hudutsuz, bir emniyet
ve güven besliyorsunuz. Affedersiniz benim gibi bir aciz ve
naçiz kölenizin akıl hocalığı eder gibi konuşmasını hoş görü-
nüz. Gayem sadece bir felaketi önlemek arzusundan ibarettir.
Bu sırf sadakatimin kuvvetinden hız alan bir hamledir. Ağa
Efendi hazretleri, Allah aşkına, Resulullah aşkına eğer bugün
oraya gidecek olursanız yanınıza alacağınız insanları seçmek-
te dikkatli olunuz. Eğer mümkünse bunlar her defa sizinle
birlikte gidenler olmasın. Aman onlar olmasın. Cüretimin af-
fını tekrar tekrar rica ederim. Benim saraya geldiğimden beri,
lütuf, himaye ve sevginizle öyle minnettar ettiniz ki sizi her-
hangi bir tehlikeden korumak için hayatımı seve seve feda
ederim: Şunu iyi biliniz ki sizi bu sarayda kıskanan fena bir
adam var. Tehlikeli bir düşmanınız var. Bu korkunç bu hain
kimseden kendinizi koruyunuz.”

Selim Ağa iki eliyle şakaklarını tutmuştu. Onu yendiğimi,
onu elime aldığımı hissediyordum. Yüzünde yorgun bir ifade
vardı. Dişleri arasından hafifçe mırıldandı.

“Ben bu düşmanın kim olduğunu pekâlâ biliyorum. Hay-
rettin bana bak... Ben öyle pek görüldüğüm kadar derviş
değilim. Ama ne yaparsın... Halbuki o bana düşman değil
minnettar olmalıydı. Halbuki baksana işimi elimden almaya
bakıyor.”

Düşmanınin kötülüğü onu çok üzmüştü.

Yerinden kalktı. Bir müddet odanın içinde dolaştı. Pence-

reye yaklaştı. Biraz dışarıya baktı, sonra bana döndü. Gözlerinin akı artık kıpkırmızı değildi. Yüzünde verilmiş bir karardan doğan bir huzurun izleri vardı.

“Bu akşam Çırağan Sarayı’na tek başıma gideceğim.”

Aman! Acaba oyunum suya mı düşüyordu? Hemen heyecanla atıldım.

“Aman maazallah!” dedim. “Sakin ha böyle bir şeyi yapmayınız. Böyle bir ihtiyatsızlıkta bulunmayınız, sizin canınıza kastınız mı var? Sonra kendinizi töhmet altından kurtaramazsınız. Allah rızası için bir az daha düşünceli hareket ediniz. Ağa Efendi hazretleri, bu hareket sizin mahvınız demektir. Bir düşününüz... Eğer zatı şahaneye bu kadar alçakça söylenmiş yalanlardan sonra bir de sizin Çırağan’a tek başınıza gittiğiniz söylenilirse... Efendimiz hakkınızda ne düşünür? Murat Efendi ile Selim Ağa hazretleri yanlarında üçüncü biri olmadan, evet, şahitsiz olarak baş başa Çırağan’da görüşmüşler! Dikkat buyurunuz ama... Dikkat buyuruyor musunuz ağa hazretleri? Selim Ağa hazretleriyle Murat Efendi Çırağan’da tek başlarına kaldıkları zaman neden bahsedilebilir? Birçok planlardan... Birçok tertiplerden, mesela efendimize karşı bir suikast.”

Ağzıma yediğim şiddetli bir tokatla sustum. İçimde bu tokada aynı şiddette bir tokatla karşılık vermek arzusu tutuştu. Damarlarımdaki zenci kanı, temiz Afrika’nın temiz kanı kaynıyordu.

Pis, iğrenç, entrikacı ve esir bir saray ağası kimliğim, üzerimde iğreti bir elbise gibi bana yabancı kaldı. Hatıramda sonsuz kumların üzerinde samandan örülmüş küçük kulübeler, çıplak kara vücutlarıyla kaynar kumlar üstünde ve tutuşmuş bir güneş altında oynayan çıplak zenci çocukları dirildi.

Sonra bir ses tatlı ve uzak bir kadın sesi işittim. Şimdi konuşmasını unuttuğum ilkel fakat ifadesi basit ve açık bir dille kulağıma şu sözleri fısıldıyordu sonsuz tatlı bir ses.

“Aç kalmış bir vahşi sıcak kumların üzerinden nasıl deli gibi köylere doğru av bulmaya koşarsa beyaz adam da yine köyümüzün etrafında öyle dolaşıyor. Bu adamın güneş rengi bir sakalı ve süt rengi bir yüzü var. Parlak günlerde birdenbire güneşi kapayıveren bulutların renginde bir harmaniye sarılıyor. Şimşek gibi çakan gök gürültüsü gibi gürleyen yıldırım gibi öldüren silahlarla insana saldırıyor. Evladım, bu beyaz adamlardan kendini koru. Bu beyaz adam köyümüzün çocuklarına musallattır. Bu beyaz adamın köyümüzün yakınında her görünüşü bir felaket işaretidir. Bir anne kalbinin bir daha hiç sönmeyecek bir ateşle yanacağına işaretler. Bu beyaz adam, çocukların üzerine atılan, çocukları kapalı, çocukları kaçırarak yok eden adam, ah bu çocuk hırsız görüldüğünden beri geceleri gözlerime uyku girmiyor. Kalbimin rahatı gönülümün neşesi kalmadı.”

“Ya benim anne? Ya benim?” diye şimdi bir çocuk gibi hıçkırmak istiyordum.

Fakat kendimi zorla tuttum ve Nazende Hanım’ın hatırı için oyunuma devam ederek bir köpek gibi küçülüp şöyle konuştum.

“Beni döversiniz, ben sizin azat kabul etmez bir kölenizim. Fakat sizin aleyhinizde yapılacak bir sürü kötülüklerden ben korkarken benden susmamı nasıl istersiniz? Size diz çökerek yalvarıyorum. İhtiyatı elden bırakmayınız. Bu akşam Çırağan Sarayı’na giderken yanınıza düşmanlarınızı almaktan sakınıınız. Yanınıza size karşı olan sadakatinden emin olduğunuz sıkı ağızlı kimseleri alınız. Öyle kimseler seçiniz ki dönüşte burada lüzumsuz gevezelikler yapmasın.”

Kızlarağası yavaş yavaş bana yaklaştı, iri elleriyle iki omuzumdan tuttu ve bana “Bu akşam Çırağan Sarayı’na beraber gideceğiz,” dedi. “Senin ağzının sıkı olduğundan eminim.”

“Bana gösterdiğimiz en büyük güvenden dolayı size min-

nettarım efendiciğim,” dedim. “Şimdi Nazende Hanım’a gidip müsaadelerini rica edeceğim. Eğer lütuf buyurup da bana işimden birkaç saat uzaklaşmaya müsaade ederse hemen ağa hazretlerinin yanına katılacağım.”

Sevinçten âdeta kanatlanmış ve yaptığım işten duyduğum gururla âdeta kanatlanmış bir vaziyette Nazende Hanım’ın yanına gittim. Ve kıymetli hanıma her şeyi anlattım. Duyduğu şeyler onu o kadar memnun etmişti ki beni omuzlarımdan yakalayıp bir ağaç silker gibi salladı. Hem gülüyor hem de gözlerinden yaşlar dökülüyordu.

“Allah sizden razı olsun. Size çok büyük şanslar temenni ederim” dedi.

Bu sözleri söyledikten sonra yazı masasına yaklaştı eğildi ufak bir pusula üstüne bir şeyler yazdı.

Sonra bu kâğıdı bana uzatarak “Eğer bunu kendisine vermeyi başarırsanız çok mutlu olacağım,” dedi.

Çırağan Sarayı

O gün Boğaz'da karayel pek sert esiyordu. Hava buz gibiydi. Kar yağıyordu. Arabalarımızın atları son süratle esasen pek uzak olmayan Çırağan Sarayı'na doğru gidiyordu. Oraya vardığımız zaman sarayın rıhtımına çarpıp tekrar denize dökülen dalgaların sesini işittik.

Deniz âdeta kükrer gibi uğulduyordu. Bahçe yolları çamurlu ve bakımsızdı. Sallanmaya başladık. Rüzgâr yaprakları dökülmüş iri ağaçları yerlere kadar eğiyordu. Küçük fidanların boynu büküldükçe, etraftaki hüznün kat kat artıyordu.

Fakat sarayın içi çok daha büyük bir felaket ve keder içinde görünüyordu. Birçok pencerelerin camları kırıktı, yerine cam takılmamıştı. Acaba bunu mahsus mu yapıyorlardı yahut da bu camların kırıldığını Yıldız'a haber vermekten, yani Murat Efendi'ye karşı bir ilgi göstermekten mi korkuyorlardı?

Saraya girdiğimiz zaman, ısınmamış buz gibi duvarlarda, dehlizlerde ve sofalarda buz gibi bir rüzgârın ısıklıklarını duyduk. Soğuğundan vücudumuz ürperdi kaldı. Bu saray-hapis-hanede yaşayan insanların hepsi henüz camları sağlam bir odada toplanmışlar, kendi nefesleriyle ısınmaya gayret ediyorlardı.

Tahttan indirilmiş sultanın hasta olduğunu söylediler. Yatakta yatmıyordu ama iyi değildi. Biz odasına girince onu koltukta oturmuş bulduk. Arkasına iki yastık koymuşlar, dizlerine eski bir battaniye örtmüşlerdi.

Biz saray muhafız kumandanıyla birlikte saraya girdiğimiz zaman, hastanın odasında bulunan kadınlar, bir haremağasıyla birlikte erkekler de geldiği için kaçıştılar.

Şimdi tahttan indirilmiş sultanla onun odasında yalnız kalmıştık. Bu defa sultan ilk gördüğüm günkü gibi serinkanlı ve sakin değildi. Yüzü daha zayıflamıştı ve balmumu gibi sarıydı. Çukura batmış gözleri sıtmal bir ateşle parıl parıl parlıyordu.

Bizi görünce asabi bir ifadeyle “On haftadan fazladır hastayım,” dedi. “Ateşim var. Zatı şahaneye sizin aracılığınızla ağa efendi, isteklerimi bildirdim. Ve kendilerinden bana bir doktor gönderilmesini irade buyurmalarını rica ettim. Şimdiye kadar büyük bir sabırsızlıkla bekledim. Acaba ricalarımı haşmetli biraderime bildirmeyi unutmuş olmayasınız ağa hazretleri... Çünkü zatı şahanenin hasta ağabeyine bir doktor yollamayı ihmal etmesini hiçbir zaman hayal dahi etmek istemem.”

“Zatı şahane, efendimizin sağlıklarının pek yerinde olmadığından haberdar ve bundan dolayı pek üzgünlerdirler. Bir iki gün için de bir doktor gönderilmesini irade buyurdular. Zati şahane özel doktorlarını bu işle görevlendirmişlerdir. Doktor gayet kısa bir zaman sonra gelecektir.”

Tahttan indirilmiş sultan bu akşam fevkalade sinirliydi. Ondan olacak Selim Ağa'ya “Bir iki gün içinde diyorsunuz. Bize Çırağan'da bir iki günün nasıl belirsiz ve ne derecede korkunç bir şey ifade ettiğini biliyorsunuz. Benim bir iki gün içinde değil, hemen şimdi şu dakikada doktora ihtiyacım var. Zaten on haftadan fazla bir zamandır ki her an her dakika acilen doktora ihtiyaç hissetmekteyim. Hastalığım günden güne ilerliyor. Birkaç gün benim için çok geçtir. Zaman geçtikten sonra, sorarım size ağa efendi ben doktoru ne yapayım?” diye çıkıştı.

Selim Ağa eğildi.

“Arzularınızı ve doktora olan ihtiyacınızın aciliyeti hakkında lazım gelen malumatı hakipayi şahaneye hemen arz edeceğim,” dedi.

Sultan Murat “Evet, bir doktora hem de süratle ihtiyacım var,” diye âdeta bağıırır gibi konuştu. “Evet, ihtiyacım var. Bir hekimin beni muayene etmesini istiyorum. Yardım ve tedavi görmeden ölmek istemiyorum. Birkaç zaman evvel ölen iki bedbaht saraylı kız gibi ben de doktorsuz ölmek istemiyorum. Halbuki hepimizi, beni ve diğerklerini bekleyen feci akıbet budur. Burası çok rutubetli... Yakacak gnderilmediğinden saray ısıtılamıyor. Gıda eksikliğinden herkes zafiyet geçiriyor. Bütün bu olan bitenlerden haşmetli biraderimizin habersiz olduğundan eminim. Selim Ağa sizi çocukluğunuzdan beri tanırım. Sarayın sadık bendelerinden Ali Osman hanedanının sadık kölelerinden biri bulunduğunuzdan şüphem yoktur. İler acısı halimizin olanca fecaatiyle bildirilmemesi suçunun sizde olduğunu zannetmek bana üzüntü vermektedir.”

Selim Ağa saygılı tavrını hiç bozmadan sesi gitgide zayıfladı ve birden kuvveti tükenmiş gibi sustu. Belki de sesinin titremesinden, çektiklerini ekemeyecek duruma geldiğik için ağılamaktan ürkmüştü.

Çünkü Ali Osmanların hepsi müthiş surette kibirlidirler. Onlar hiçbir zaman baş eğmiş görünmek istemezlerdi.

Hasta, sefil ve perişan bir halde bulunmasına ve bir hekim görmeden öleceğinden korkmasına rağmen gene de maneviyatını ne derecede kaybetmiş olduğunu göstermek istemiyordu.

Ona mütemadiyen bakıyor dikkatini bir an üzerime çekmek istiyordum. Fakat o kızlarağasıyla konuşuyor, benim varlığımla katiyen alakadar görünmüyordu.

Kızlarağasının birkaç adım daha gerisinde duruyor, devrik sultanın bana bir bakış atmasını heyecan ve sabırsızlıkla bekliyordum. O bana bir kez bakacak olursa işim işti. Çünkü ona gizlice avucumdaki birkaç kat bükülmüş kâğıdı, Nazende’nin mektubunu gsterecektim. Halbuki o bana ehemmiyet gs-

termemekte âdeta inat ediyor, kendini şimdi toplamış, kuvvetini yeniden kazanmış, yeniden konuşuyordu.

“Sizden, haşmetli biraderimden cenazelerimizin sarayda bırakılmamalarını rica ederiz. Vefat edenlerin öldüklerine inanılması ve onların bir an evvel defnedilmesi için irade buyursunlar. Bir cenazenin sekiz günden fazla bir yerde kalması naaşın kokuşmasına sebep olmaktadır. Bu vaziyet bizim hepimizin de sıhhati için bir tehlike oluşturuyor. Üstelik kızlarım çok gençtiler. Bu, onların ruhunda çok derin akisler yaratıyor.”

Bir an sustu. Selim Ağa’nın vereceği cevabı bekliyordu. O, hiçbir cevap vermeyince biraz daha hiddetlendi ve sert bir sesle “Ağa sözlerimi duydun mu?” diye sert ve emreder bir sesle sordu. Selim Ağa yere kadar eğildi, yerden bir selam verdi.

“Baş üstüne efendi hazretleri.”

Devrik sultanın esasen sapsarı olan yüzü biraz daha sarardı. Bu hakaret onun asabını büsbütün alt üst etmişti. Yerinden kalktı. Ayakta durabilmek için koltuğun iki kenarına tutunarak ve bir söz söylemeden bize baktı. Bu suretle artık orada bulunmamızı istemediğini bize anlatmak istiyordu.

Ve işte bu suretle ilk defa olarak onunla göz göze geldik. O zaman ben kendisine avucumu açarak içindeki kâğıdı gösterdim ve sonra onu yanındaki koltuğun kenarındaki yastığın altına koydum.

İş olmuştu. Arkası bana dönük olan Selim Ağa hareketimi görmemişti. Odada Sultan Murat ve Kızlarağasından başka yalnız ben vardım.

Saray muhafızları komutanı hareme girdikten biraz sonra, ikinci koridorun kapısından itibaren dışarıda kalmıştı.

Bu hareketimi yalnız Sultan Murat görmüş ve büyük bir hayrete düşmüştü. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki korktum.

Kendisine bir tertip hazırlandığından ürkerek ve böyle bir oyuna gelmemek için bana “Oraya bıraktığınız kâğıt nedir?” diye sormasından korkuyordum.

Fakat yüzünün bu ifadesi bir saniye sonra silindi. Her ne pahasına, hatta bir oyuna ve tertibe kurban gitmek ihtimaline rağmen merakı galip gelmişti. Her mahpus gibi zindancısından gizli bir şey yapmak, dışarıdan bir haber alabilmek onun için bir zevk olacaktı. Bunu çok manalı olan ve hislerini artık gizleyemeyen gözlerinden okudum. Bir an evvel yalnız kalmak için artık bizim varlığımızla alakadar değilmiş gibi arkasını dönerken “Haşmetli biraderime hürmet ve muhabbetlerimi lütfen götürünüz,” dedi ve kenardaki bir kütüphanenin önüne giderek raflardan bir kitap aramaya koyuldu.

Kızlarağası “Emir buyurursunuz efendimiz,” dedi.

Bunu söylerken bir an tereddüt etmişti. Ona efendimiz dese de boş bulunduğu, kendi lisanına hâkim olamadığı diğer zamanlarda efendi hazretleri demeyi tercih ediyordu.

Bu akşam da yine öyle olmuştu, ona onu ezmek kastıyla artık bir padişah değil, bir efendi olduğunu hatırlatmak istemişti.

Sultan Murat kitap arar gibi yaparken parmakları tir tir titriyor, bir eliyle kitap ararken diğer eliyle kütüphanenin yan pervazını tutarak düşmemeye çabalıyordu.

Hayır, bugün Sultan Murat onu ilk gördüğüm günkü içinden geçenleri belli etmeyen, kibar, soğukkanlı adama benzer miyordu. Vakarının ve gururunun örtüleri altında ne kadar da saklanmaya çabalasa nafileydi. O bugün zavallı ve hasta bir insandı, başka bir şey değildi. Tedaviye muhtaç bir zavallı hasta...

Kızlarağasıysa padişaha bu vazifenin kendisine bir şeref getirmemekte olduğunu başıyla belki değil ama muhakkak ki hisleriyle hemen kavradı ve eğildi.

“Eğer Efendi hazretleri müsaade buyururlarsa isteklerini bir an evvel padişah efendimizin hakipayı devletlerine arz etmek için acele edelim,” dedi.

O bize bakmadı, sadece eliyle gidiniz manasına gelen bir işaret yaptı.

Dışarıya çıktığımız zaman kenardaki bir ayaklı beşizli şamdanda yanan üç mumdan dökülen bir ışıktaki, sultan tayasını gördük. Baştan aşağıya beyazlar giyinmiş, omuz ve omuz başlarını saran beyaz bir başörtüsüyle namazdan kalkmış olacaktı. Elinde kocaman bir tespih vardı. İstirap yüzünde taşlaşmış bir ifade almıştı.

Çukura batmış bu ihtiyar yüzde gördüğüm müthiş kini şimdiye kadar hiçbir yerde görmemiştim. Bir ölünün çehresi kadar sarı yüzünün korkunç ifadesiyle ve yaşına rağmen hâlâ dimdik bir yürüyüşle yanımıza yaklaştı. Ve boğuk bir sesle “Kuran-ı Azimüşşan’ın emirlerine itaat etmeyen kâfirlere, başkalarının haklarını çalanlara Müslüman ölümlerine hürmet göstermeyenlere lanet olsun!” diye bağırdı, sonra doğrudan doğruya Selim Ağa’ya hitap ederek “Ağa! Ağa!” dedi, “Sen nasıl bir kızlarağasısın ki harem dairelerine erkekle girmeye cesaret ediyorsun,” dedi.

Hitabı bana olmadığı halde ürktüm ve geri çekildim. O şimdi değnekler gibi olmuş kemik parmaklarıyla Selim Ağa’nın şişman omuzlarını yakalamıştı. Onun da sinirlerine hâkim olmadığı belliydi.

“Fellah, söyle senin efendini hangi bir şeytan zaptetmiş ki Allah emirlerine ve insanların adetlerine karşı geliyor, Allah’tan dünyanın sonundan korkmuyor mu, mahşer gününde bir kere daha dirileceğini hiç mi düşünmüyor? Müslüman kadınlarının naaşlarını erkeklere göstermek olur mu? Artık dini bilen insan ortada kalmadı mı? Ölen iki saraylının naaşlarını görmeyen erkek kalmadı. Bu memlekette Kuran’ı

dinleyen, ilahın emirlerini sayanlar kalmadı mı? Din kalmadı mı? İman kalmadı mı? Allah korkusu ve vicdan kalmadı mı? Allah'ın ism-i celili, haşa sümme haşa unutuldu mu? Neden hepimizi birden tutup denize atmıyorsunuz? Neden bu ıstıraba bir son vermiyor? Neden bize bu kadar çektiriyor da bizi öldürmüyorsunuz? Fellah, git efendine söyle Osmanlı İmparatorluğu padişahı ve halifesi Sultan Murat Han'ın haremindeki bütün cariyeleri ondan bir an evvel celladını Çırağan Sarayı'na yollamasını istiyorlar. Ona diyorlar ki 'Eğer damarlarında dolaşan Âli Osman kanı asaletinden sende bir şey kaldıysa, eğer hâlâ kalbinde cüzi bir insanlık duygusu varsa, eğer annesinin göğüslerinden bir Müslüman sütü emdiyse bizi öldürtsün... Artık işkenceye tahammülümüz kalmadı. Biz ölmek istiyoruz."

Selim Ağa "Mestinaz Kalfa, siz bunamış, kocamış bir emektarsınız. Karşımdan hemen çekilip odanıza gidiniz ve secdeye kapanarak böyle ihtiyar bir hatun olduğunuz ve böyle bir mazerete sahip bulunduğunuz için Cenabı Allah'a şükrediniz," dedi.

Selim Ağa, Mestinaz Kalfa'ya arkasını döndü ve merdivenlerden aşağıya doğru yürüyordu. Ben de yine birkaç adım geriden onu takip ederken yukarıdaki dehliz ve divanhaneler de bir kadın feryadı, hıçkırık ve iniltisi koptu.

Geriye dönüp baktığım zaman eskimiş süslü saraylı elbiseleri içinde fakat saçları dağınık kadınların merdivene doğru koşuştuklarını gördüm. Hepsi ellerini açmışlar, hepsi zayıf ve solgundular. Mahşer gününde mezarlarından fırlamış genç ve ihtiyar kadın ölülerine benziyorlardı.

"Bizi öldürtünüz! Bizi öldürtünüz, ölmek istiyoruz, bizi denize attırınız!" diye bağıryorlardı. Selim Ağa işitmemezliğe geldiğinden ben de onu taklit ettim. Arkamızdan merdivenlere doğru koşan kadınları görmemezliğe gelerek yürüdük.

Alt katta, bir koridor kapısı önünde bizi saray muhafız kumandanı bekliyordu. Kapıya yaklaşırken adımlarımızı sıklaştırdık ve tam kapıyı geçer geçmez işi anlamış olan kumandan hemen kapıyı örttü ve yanındaki neferlere kilitletip kol demirini koymalarını söyledi.

“Bir haftadır saraylılar delirdi,” diye homurdandı. Kapının kilidi kilitlenip demirler takılırken kadınların öteki taraftan haykırışlarını işittik.

“Abdülhamit Efendi’ye söyleyiniz... Bizi öldürtsün. Biz cellat istiyoruz,” diye bağıyorlardı.

Kumandan “Delirdiler Ağa hazretleri,” diyordu. “Tabii mazur görünsün, delirdiler.”

Selim Ağa bir şey söylemeden koridorda yürümeye devam edince biz de yürüdük. Arkamızdan birkaç kapı daha kilitleyip kapadıktan sonra kumandan bizi odasında kahve içmeye davet etti.

Saray bahçesinde bulunan küçük bir köşke girdik. Burası iyi ısıtılmıştı ve sarayın içindeki soğukla buranın sıcaklığı kuvvetli bir tezat teşkil ediyordu. Kumandanın emireri aceleyle bize birer kahve hazırlarken kumandan bize Çırağan Sarayı’ndaki mahpuslara neler yaptığını, onları nasıl kızdırdığını, hünkâra yaranmak için belki de abartılı olarak anlatmaya başladı. Son günlerde meydana gelen ve bütün harem kadınlarını bu çılgın hale sokmuş bulunan hadiselerin bütün ayrıntılarını anlattı. Bir hafta evvel Çırağan’da genç bir kalfa ölmüştü. Cenaze o günden beri kaldırılmamış bulunuyordu. Cenaze bir haftadır haremde ve dirilerin arasında duruyor, kadınların arasında bu isyan havası bundan dolayı çıkmış bulunuyordu.

Çırağan'da Nasıl Ölüür?

Zabit anlatıyordu.

“Geçenlerde kadınlar harem içinde kapıya vurmaya başlamışlar ve nöbetçi asker onlara ne olduğunu sormuş. Ona içeriden bendenizle konuşmak istedikleri cevabını vermişler. Tam yemekten sonraydı. Bendeniz de dinlenmeye çekilmiştim. Ağa hazretleri tahmin buyurulur, hemencecik ilgilenemedim. Onları biraz beklettim. İtiyat meselesi, ani istirahatimde birden kalkarsam pek rahatsız olurum. Böylece galiba bir bir buçuk saat geçmişti. Bendenizi tekrar çağırtmışlar. Kapıyı vurdum zaten kapı önünde bekliyorlarmış. Kendilerine ‘Ne istiyorsunuz? Beni çağırtmışsınız,’ diye sorunca beşi altısı birden ‘Doktor istiyoruz, doktor... Çabuk bir hekim gönderiniz,’ cevabını verdiler. Sonra hepsi sustu. İçlerinden sadece bir kalfa konuşmaya devam etti.

‘Üç hafta evvel zatı alinizden bir hasta için hekim gönderilmesini rica etmiştik. Her iki üç günde bir de aynı ricayı tekrarladık. İşte o hasta şimdi çok ağırlaştı. Ona nasıl yardım edeceğimizi bilemiyoruz. Acilen bir doktor çağırılması gerekiyor. Aman bir adam koşturup getiriniz, hastanın hali yamandır,’ dedi.”

Zabit burada sözünü kesti ve yüksek sesle güldü. Anlattığı şeyin çok eğlenceli ve tuhaf bir şey olduğunu düşünüyordu.

“Düşününüz ağa hazretleri. Ben gece yarısı yahut gündüz ortası... Hepsi bir ya... Çırağan Sarayı’na bir hekim çağırarak için buradan haberci göndereceğim. Düşününüz... Benden ne olmaz şey istiyorlardı, insan gülmeden çatlar vallahi.”

Hakikaten Çırağan Sarayı’na bir hekim getirtmek imkânsız

bir şeydi. Ama bu gülünecek değil ağlanacak bir şeydi ve saray muhafızları kumandanı buna can ve yürekten gülüyordu.

Selim Ağa da hafifçe tebessüm etti. Ben merhametli bir insan değildim. Bu hal karşısında gözlerim yaşarmadı ama buna gülene ve tebessüm edebilene müthiş içerledim.

Binbaşı bir müddet güldükten sonra sözüne devam etti.

“Bu vaziyet karşısında kalfalara ne cevap verebilirdim? Hayır desem kadın kısmı söz anlamaz, etlerinden et koparıyormuşsunuz gibi avaz avaz bağırmaya başlarlar. Yine böyle lüzumsuz bir yaygara kopmasın diye onları sakinleştirmeye çalıştım ve onlara ‘Telaşlanmayınız... Şimdi sarayı hümayuna birini yollar vaziyeti zatı şahaneye arz ettiririm,’ dedim. ‘Padişahımız sayesinde kısa bir zaman sonra hastaya bir doktor yollanacaktır.’ Bu sözüm içerideki kadınlar üzerinde çok aksi bir tesir yaptı. İçlerinden biri hiddete kapıldı. Haremi hümayunda... Yani kadınlar arasındasınız. Bir kere kadınlar hangi cins din ve ırktan olsalar hepsi, asabi, mantıksız ve hırçındırlar, fakat üstelik onlar bir de Çerkez olurlarsa dinamit gibi bir şey oluyorlar. İçlerinde sesinden yaşlıca olduğunu tahmin ettiğim bir kalfa onlara sakin olmalarını tavsiye ediyordu fakat maazallah kadınlar almış yürümüşlerdi. Bendenize ‘Sizde vicdan yok mudur? Canavar mısınız?’ diye bağırıştılar. Haşa sümme haşa, ‘Sizde Allah korkusu, din, iman yok mu, Müslüman değil misiniz?’ dediler. İçerdeki kalfalardan bir tanesi de ‘Daha on hafta olmadı. İçerde yirmi yaşında bir civanı böyle bakımsızlıktan öldürdünüz. Doktor ve ilaç yüzü görmeden ölüverdi. Hatta naaşı iki hafta sarayda bıraktınız. Kokuşuncaya kadar... Biz kadınlar, biz kendi ellerimizle onu saray bahçesine defnedelim dedik ona da mâni oldunuz. Bize hekim gelecekmiş. Biz hekimden vazgeçtik. Bize cellât göndersin padişahımız.’”

Zabit bir an sustu söyleyeceği sözü söyleyip söylememekte

tereddüt ediyordu. O konuşmaya başladığından beri gözlerini yarı örtük tutan Selim Ağa onları açtı ve binbaşuya bakarak “Devam buyurunuz binbaşım,” dedi.

Binbaşı birden söyleyeceği sözden ürkmüştü. Öyle bir devir yaşıyordu ki, başkasını kötölemek için söylenilen bir söz kendi aleyhlerine dönebilirdi.

Çünkü bu sözü dinleyenin kötü niyetiyle bu düşüncenin kendi beyinin mahsulü olduğu ve kendi kötü düşüncelerini söyleyip yazabilmek için bunu başkalarına mal ettiği iddia edilebilirdi.

Bunun için binbaşı fazla konuştuğu için pişman olmuştu.

“Vallahi ağa hazretleri hakipayiniz karşısında aynı sözleri söylemekten utanıyorum. Hem o neviden sözleri velev naklen olsun söyleyeceğime dilim kopsun. Padişahımız efendimize karşı sonsuz bağlılığım ve birçok hususta çok sır vermez ve fedakâr bir kalbim bulunduğunu ortadadır. Siz de bilirsiniz ağa hazretleri...”

Selim Ağa hep uyuklu hissi veren bakışlarıyla ona baktı ve sadece “Binbaşı beyefendi o sözün ne olduğunu lütfen tekrarlar mısınız?” dedi. Bilirsiniz ki biz buraya bir gezmek ve eğlenmek için değil, bir teftiş için gelmekteyiz. Burada geçen şeylerin hepsini bilmemiz icap eder,” dedi.

Yüzü yemyeşil bir renk alan binbaşı acınacak bir haldeydi.

“Herhalde aynı sözleri veya benzerlerini içeride size de tekrarlamışlardır. Çünkü durmadan aynı hezeyanları geveliyip duruyorlar.”

Selim Ağa “Belki fakat size söyledikleri sözün hangisi olduğunu cümle halinde bilmek isterim,” dedi.

“Bana dediler ki...” Binbaşı fazla konuşmuş olmaktan çok pişmandı. “Velinimetimiz padişahımız efendimize karşı bağlılığım, kulluğum...” diye bir cümleye başlamak istedi fakat Selim Ağa onun sözünü kesti.

“Zatı şahaneye esasen bütün halkının beslemeye mecbur oldukları bağıllık ve kulluk hislerinin sizde de ve fazlasıyla mevcut olduğundan emin olunmasaydı, sizi kimse Çırağan muhafızlığına tayin etmez ve bu kadar bir zaman sizi bu işte bırakmazdı. Bu hususta emin olunuz.”

Binbaşının yüzüne birden kan geldi.

“Değil mi efendim?” diyordu, “Öyle değil mi ya... Benim sadakatim...”

Selim Ağa lafı yine onun ağzından aldı.

“Evet,” dedi, “Sizin sadakatiniz sözü sarf edenler karşısında en ufak bir merhamet hissi beslemeden bu sözleri dinlemesi icap eden makama kadar işittirmemizi amirdir.”

“Ona ne şüphe efendim... Bendeleri daima vazifelerini kavrayan bir...”

“Evet evet, binbaşı beyefendi. Sonra anlatır mısınız o kadının ne dedi?”

Binbaşı birden hiddetlendi mi, yoksa başka çıkar bir yol olmadığını görerek hemen konuşmaya mı karar verdi anlayamadım. Birden “O kadın aşağı yukarı şu sözleri söyledi. ‘Bu padişah, Çırağan’a ancak felaket ve ölüm getirebilir. Abdülhamit, affedersiniz ağa hazretleri bu saygısızlığı yapan ben değilim, evet, Abdülhamit bize lütfen sağ kolu olan Azrail’i bir an evvel göndersin de hepimizin canını birden aldırınsın,’ dedi. ‘Padişahımızdan göreceğimiz lütuf bari bu olsun.’”

Selim Ağa binbaşının yüzüne dikkatli dikkatli baktı. Kim bilir neden, bu adamı –bence de lüzumsuz yere– böyle üzmekten âdeta zevk alıyordu.

“Bunu söyleyen kalfanın herhalde kimliğini tespit ettiniz,” dedi.

“Evet, ağa hazretleri... Onu yaptım ve kapı arkasından, böyle konuştukları için hepsine zaptiye nazırına jurnal edeceğimi söyledim. O zaman içlerinden bir ses ‘Birimizin sözünü

hepimize mal etmeye ne lüzum var?’ dedi. ‘Böyle konuşan benim ben. Buyibahar Kalfa... Duydunuz mu ismimi? Buyibahar Kalfa,’ diye tekrarladı.”

Binbaşı sustu cebinden çıkardığı bir mendille alnında biriken terleri sildi ve sordu.

“Eğer bunları böyle konuşan bir kimse bir Ali Osman şehzadesinin haremünde bulunan bir kadın olmasaydı, hemen onu ayaklarım altına alır ve onu pataklardım. Hatta, hatta vallahi ve billahi ve tallahi onu tabancamı çekip öldürürdüm. Fakat ne yazık ki bunu yapamazdım. Esasen aldığım emirlerde böyle bir hareketi yapmamam amirdir. Kendilerini tatlı sözle teskin edemediğimi, onların bu hiddet ve şiddetlerinden anladığımı için birkaç sözle onlara çıkıştım ve tekrar odama döndüm. Bizim kol ağasına her işle alakadar olmasını tembih ettim. Vakit de geçtiğinden yatsı namazını kıldıktan sonra biraz uzandım. Dalmışım... Bir bir buçuk saat kadar uyumuş olacağım. Birden kapıya tekrar vuruldu. Baktım kolağası oradaydı.

‘Aman binbaşım,’ dedi, ‘hemen buyur da gel bu kadınlara söz anlat. Sanki Çırağan’da ateş çıktı zannedersin. Feryatları ayyuka çıkıyor.’

Zaten biz burada tavşan uykusu uyuruz, hemen yerimden sıçradım, harem kapısına gittim, kadınlar kapıları yumrukluyor ve feryat edip ağlaşıyorlardı. Sert bir sesle ‘Nedir bu vaveyla?’ diye bağırdım. ‘Susunuz bakalım. Bütün Beşiktaş’ı huzursuz ettiniz, eğer böyle devam ederse hepinizi ya mahzene kapayacak yahut da Topkapı sarayına nakledecekler, susunuz!’

Çok sert bağırıyordum. Korkmuş olacaklar ki birden sesleri bıçakla kesilmiş gibi sustu.

Sade hıçkırıklar işitiliyordu.

‘Ne istiyorsunuz yine?’ dedim. İçerden ağlayan bir kadın

sesi ‘Sade insaf ve merhamet,’ dedi. ‘İnsaf ve merhametten başka bir şey istemiyoruz: İçerdeki hasta can çekişmektedir. Bir hekim istiyoruz. Allah hakkı için, Rabbena aşkı için, Hazreti Resûlullah’ın yüz suyu hürmetine Kuran-ı Azimüşşan, din iman Müslümanlık ve insanlık hürmetine hastamıza bir doktor gönderilmesini istiyoruz.’

Bu kadına da şu sert cevabı verdim.

‘Kalfa burada hiçbir kimse bana yapacağım vazifeyi emre demez. Ben askerim, alacağım emri aldım, yapılacak işi ben bilirim ve lüzumlu şeyleri kimseden, emir almadan yaparım.’

‘Ölüm halindeki bir hasta için doktor getirmeyi hakikaten lüzumsuz bir şey mi zannediyorsunuz binbaşı beyefendi?’ karşılığını verdi.

Ve tekrar odama giderek Çırağan Sarayı’nda ölüm halinde bir insan bulunduğunu bildiren malumunuz olması icap eden yazıyı kaleme aldım ve saraydan bu hususta neler yapmam icap ettiğini bana öğretecek yeni emirler istedim.

Hasta ölünce vefatı tespit edecek bir hekimin gelmesini ve lüzumlu evrakı tanzim etmesinin sağlanmasını rica ettim. Ondan sonra da kapıcılara sıkı emir verdim. Bu yazıma cevap gelinceye kadar kimse yerinden kıpırdamayacak, Çırağan Sarayı kapılarından canlı hiçbir mahluk dışarıya çıkamayacak ve içeriye girmeyecekti. Mahpusların çeşitli hileleri vardır. Kim bilir belki bir ölüm bahanesiyle bir tertip hazırlıyorlardı.

Gün sakin geçti. Hiçbir şey yapmadan günü geçirdim. Akşam üstü kadınlar beni tekrar çağırdılar. Bu defa artık yirmi kadın birden konuşuyordu. Türkçe konuşan yirmi Çerkez kadını birden konuşuyordu. Çerkez kadınlarının gürültüsü... Bunun ne olduğunu siz de bilirsiniz. O kadar büyük bir heyecan içerisindeydiler ki ne söyledikleri anlaşılmıyordu.

Ben onlara ‘Telaş etmeyiniz, Yıldız’a haber gönderdim. Neredeyse doktor gelecek,’ dedim.

İçeriden bir kadın ‘Hekim biraz daha gecikirse artık ona ihtiyaç kalmayacak. Hekim yerine bir imam getirmeniz daha doğru olacak,’ cevabını verdi. Ben bu cevabı küstahça bulduğum için ‘Padişahımız isterse ihtiyaca göre doktor da gelir, imam da gelir,’ karşılığını verdim. Kadınlar arkamdan ‘Padişahımız yüzünden Çırağan’dakiler hekimsiz ölüyorlar,’ diye bağışırlarken ben sustum. Bir müddet daha anlaşılmaz sözler söyledikten sonra geri çekildiler. Feryatlar, ağıtlar yükseldi. Pencerenin arkasından aralarında az bir mesafe olan iki mumun yandığını gördüm. Bütün diğer pencereler ışsızdı. Telaşlanmıştım. Su uyur, düşman uyumaz derler. Onların bir oyun yapmalarından korktuğumdan ‘destursuz’ içeriye girdim. İçeriye girdikten sonra sesleri daha net işitmeye başladım. Bu sesler sultanların ve kalfaların sesiydi. Bu sesler karanlık bir odadan geliyordu. Kadınlar karanlık odada ah u vah edip ağlaşıyorlardı. İki mumla aydınlatılmış olan odanın kapısını açtım, ölü döşeginin iki baş ucuna geçip oturmuş olan iki ihtiyar kadının Kuran-ı Kerim okuduklarını gördüm. Yatağın üstünde hareketsiz bir vücut uzanmış yatıyordu. Ve bu vücut beyaz bir çarşafı örtülüydü.

Tabii taktir buyurursunuz ağa hazretleri, vazifem icabı çarşafı açıp altında hakikaten bir ölü kadın mı yatıyor, yoksa Çırağan’dan bir hileyle kaçmak isteyen bir adam mı bulunuyor bunu tespit benim vazifemdi. İhtiyar kalfalar beni görünce bağışırlar ve yüzlerini Kuran-ı Kerim’in arkasına sakladılar. Ben, yatağa yaklaştım çarşafı açmak istedim fakat iki ihtiyar saraylı deli gibi üstüme atıldılar ve ellerimi vahşi kediler gibi tırmalamaya başladılar. Tırnaklarının izleri hâlâ ellerimin üstünde,” diyen binbaşı ufak tırnak yaralarıyla kaplı elini ağaya gösterdi.

“Kalfalar geri çekiliniz, görevimi yapmama engel olmayınız,” dedim. İçlerinden biri ‘Ah Allah’ım bize merhamet et,’

dedi. 'Bir mümin naaşına saygı dahi kalmamış bu insanlarda. Senin emirlerin artık dinlenilmiyor.'

Onların bu çocukça haykırıları üzerine bütün kadınlar telaşla odaya geldiler.

Hepsi ağa hazretleri Rabbena hakkı için zerrece yalanım yoktur, hepsi bendenize saldırdılar. Bendeniz, padişah efendimizin ordusuna alınışımı gururlanan ve iftihar eden kulunuz kendimi bu birer divaneden farksız kadınlara karşı müdafaa zorunda kaldım. Düşününüz. Nihayet karşımdakiler kadın kısmı... Sonra da ben onları terbiye etmeye değil korumaya mecburum. Kendileri ne de olsa padişah efendimizin Allah ömürlerini uzatsın biraderlerinin sarayı haremine mensup hatunlar. Şimdi hatırladıkça bu sahne bana pek tuhaf geliyor ama o zaman hakikaten şaşırdım.

Bir taraftan saraylılardan korunmaya gayret ederken, diğer taraftan da cesedi örten beyaz çarşafı açmak istiyordum ve bir türlü muvaffak olamıyordum. Fakat pek tabii olarak onlar da benim bu hareketime sonsuza dek engel olamazlardı. Saraylı kalfalar ve hatta sultan efendiler gücenseler dahi benim her ne pahasına olursa olsun örtüyü cesedin üstünden sıyrıp bu ölü vücudu ve yüzü görmem lazımdı. Güzellikle onlara söz dinletmenin imkânsızlığı karşısında bir hile aklıma geldi. Hemen elimi silahımın kabzasına attım. Bilirim kadınların silaha pek muhabbeti yoktur. Bizim refika cariyeniz ne zaman biraz fazla konuşsa ve başımın etini yese, bendeniz kendisine sözle karşılık vermem, elime silahımı alır onu temizlemeye koyulurum. O zaman refika cariyeleri ortadan sır oluverir. Bu kendisini tehdit için değildir. Fakat silahın manzarasından dahi kadınlar korkarlar. Rahmetli valide cariyeniz tabancamın bulunduğu kata çıkmazdı. Şeytan doldurmuş.

İşte bütün bunlar aklıma geldiği için ben de elimi silahı-

mın kabzasına koydum ve 'Bir adım yaklaşanı yakarım,' diye bağırdım.

Bu söz umduğum ve beklediğim uğurlu tesiri gösterdi. Genç bir kalfa düşüp bayıldı. Bir ikisi kaçıştılar ve diğerleri arasında da umumi bir şaşkınlık oldu ve ben de bu şaşkınlıktan faydalanarak hemen beyaz çarşafın bir ucundan tutup çektim.

Çarşafın altından bir genç kız vücudu çıktı. Allah rahmet eylesin, herhalde birkaç saat evvel ölmüş bir insandı. Bu yüzünden belliydi. Vefatı hemen sarayı şahaneye ve zaptiye nazırı paşa hazretlerine bildirmek üzere oradan ayrıldım. Kadınlar arkamdan beddua ettiler.

Pek tabii olarak buraya gelir gelmez hemen bu haberleri gönderdim. Ama sarayı şahaneden bir kıymetli bir emir gelinceye kadar birkaç gün geçti. Zaptiye Nazırı Paşa hazretleri ise benden haberi alır almaz hemen arabasına atlamış, gece yarısı gelmişti. Harem dairesine onunla beraber tekrar girdik. Haznedar usta ile o konuştu, başsağlığı diledi.

Zaptiye Nazırı Paşa Hazretleri şahsen gelip alaka gösterdiği için saraylılar galiba müteşekkir olmuşlardı ki ona ses çıkarmadılar. Paşa giderken sabah cenazenin kaldırılacağını onlara söyledi fakat siz de biliyorsunuz, saraydan daha bazı kimse-ler geldi. Onlarla da ölüm döşeginin baş ucuna gittik. Onlar da vefatı tespit vazifelerini yaptılar. İşte bu suretle doktorun gelip vefatı tıbben tespit etmesi lüzumlu ve sevk kâğıdının hazırlanması için pek tabii olarak günlere ihtiyaç oldu.

Tabii bunun haricinde yine üç beş kişiden oluşan bir heyet huzurunda cesedi uzun bir muayeneden geçirmek de icap etti. Bir demir yaktık, tabanının altına tuttuk. Tabanı biraz yaktık. Sanki cinayet işlenmişti. Yine harem dairesinden bir feryattır yükseldi.

“Amanın ümmeti Muhammed, naaşı yakıyorlar!” diye bağıyorlardı. Nihayet bir hafta kadar geçtikten sonra Dahiliye Nazırı ve Zaptiye Nazırı paşalar buradayken cesedi harem da-iresinden aldık.

Bir hafta rahat, huzur görmedim. Ağa hazretleri zerrece yalanım yok, şu gözüme uyku girmedi. Her an saraylılar beni çağırıyor, ceset çürümeye başladı, kokuyor. Allah aşkına, Resulullah aşkına alın şunu buradan diye beni baskı yapıyorlardı. ‘Sultanlar gençtirler, korkuyorlar geceleri uyku uyuyamıyorlar,’ diyorlardı.”

Kumandan kendinden memnun bir gülüşle ‘Herhalde içerde siz de gördünüz,’ dedi. ‘Hepsi hâlâ aynı etki altındadırlar. Onun için akılları başlarında değil, sinirleri de bozuk. Yani işi ben olmasaydım idare güç olacaktı.’

Bu hikâyeyi sonuna kadar dinledikten sonra sarayın içindekilerin neden bu kadar sinirli ve heyecanlı olduklarını anladım. Fakat beni gördüğüm sahneden daha fazla yaptığım iş ilgilendiriyor, bütün düşüncem bu iş üzerinde toplanıyordu.

Nazende Kalfa, Çırağan Sarayı mahpusu hakkında bana bin bir soru soruyordu. Kendisine aynı şeyleri birkaç defa tekrarlıyordum.

“Saraya girdiğiniz zaman ne yapıyordu? Hali, görünüşü nasıldı? Çok çok hasta mıydı? Götürdüğünüz kâğıdı kendisine gösterdiğiniz zaman ne yaptı?”

Ben yüzlerce defa aynı soruya cevap vermekten âdeta usanmıştım Halbuki o... O, bu sözleri dinlemeye doyamıyordu. O beni günlerce dinleyebilirdi. Çünkü saray ve Sultan Murat hakkında ona anlatabileceğim çok şeyler vardı.

Fakat ben pek az şeyi ona anlatıyordum. Talihin bu kadar bedbaht yaptığı bir kadını ben de o kadar görüp şahit oldu-

ğum korkunç şeyleri anlatarak daha da bedbaht etmek istemiyordum.

Nazende Kalfa benim Çırağan Sarayı'na bir kere daha gidişime büyük bir sabırsızlıkla bekliyordu. O, benim yeni bir kurnazlık gösterip kızlarağasına yeni ziyaretinde refakat etmemin yolunu bulacağımdan emindi.

Bana gelince... Ben bu şeyin pek kolay bir şey olmadığını iyi biliyordum. Ben mühim bir ağa değildim. Kızlarağası bu sefer gidişinde, mevkii benden daha yüksek ve daha tecrübeli bir başka ağayı refakatine almayı tercih ederdi. Ağa beni Çırağan'a birlikte götürdüğünden beri onun sarayın içindeki özel casusları benim peşimi bırakmıyorlardı. Hep bana sokuluyorlar, ağzım sıkı mı, Çırağan'da gördüklerimi acaba anlatacak mıyım, yoksa susmasını biliyor muyum diye beni deniyorlardı.

Bana gevezelik ettirmek için çeşitli hikâyelere başvuruyorlardı. Fakat bütün gayretleri boşa gidiyordu.

Sınavını başarıyla geçirmekte olduğum muhakkak gibi görünüyordu. Hakikaten sıkı ağızlılığımın mükâfatını iyice gördüm. O Çırağan'a gittiğimiz günün üstünden tam on dört gün geçtikten sonra bir Cumartesi akşamı kızlarağası yine beni dairesine çağırttı.

Odasına girdiğim zaman “Bugün yine Çırağan'a gidiyorum,” dedi, “Sen de benimle beraber geleceksin.”

“Emirleriniz başım üstüne ağa hazretleri ama zatı alilerinin malumudur ki, bendeleri Nazende Kalfa hazretlerinin kölelerindendir. Kendilerinin özel dairelerinin, hizmetiyle görevliyim. Vazifem başımdan o kadar uzun zaman ayrılmam kalfa hazretlerini sinirlendirir. Kendilerinin bana izin vereceklerini hiç ummuyorum.”

Kızlarağası “Ben bu iş için bizzat rica ederim,” dedi. “Çünkü seni iyi denedim, sen çok ağzı sıkı bir gençsin. Benim senin gibi sıkı ağızlı insanlara ihtiyacım var.”

Selim Ağa önde ben arka da kalfanın dairesine gittik. Kızlarağası gibi mühim bir şahsiyetin Nazende Kalfa’nın ayağına kadar gelmesi, diğer gözde ve kadınları pek kızdırdı. Nazende Kalfa ise ağayı ayakta kabul etti. Ağa kendisinden benim için müsaade talep edince Nazende Kalfa en tatlı bir gülüşüyle ona gülerek “Aman Ağa hazretleri,” dedi, “ağaya dairemde daima ihtiyaç vardır ama siz kendisini özel bir işinizde kullanmak istediğiniz zaman akan sular durur. Rica ederim alınız kendisini götürünüz. Siz ne istersiniz de Nazende Kalfa hayır der.”

Kızlarağası derin bir temenna ile ona teşekkür ettikten sonra dışarı çıktı. Ben de Nazende Kalfa’nın eteklerini öpüp doğruldum. Doğrulduğum zaman göz göze geldik. Nazende Kalfa bana bakışlarıyla çok şeyler anlattı. Bana bakışlarıyla anlatmak istediği şeyi iyice anladığımı ben de ona bakışlarımla anlattım.

Bir kupa araba bizi gecenin bu karanlık saatinde Çırağan Sarayı’na doğru âdeta uçurdu. Vazifemiz gizli bir vazife olduğu için sarayda pek az sayıda kimse bizim nereye gittiğimizi biliyordu.

Bu ziyaretimizde Murat Efendi’yi bambaşka bulduk. Yine zayıf ve yine solgundu ama çukura batmış gözlerine bir başka ateş dolmuştu. Kendini daha iyi hissettiği yüzünün ifadesinden okunuyordu. Evet, yüzünün ifadesinde hayata karşı yeni bir alaka ve ümit belirmişti.

Kızlarağasının arkasından onun odasına girdiğim zaman beni belli belirsiz bir gülümseme, fakat çok dost ve minnettar bir bakışla karşıladı. Bundan fazlasını yapamazdı çünkü çok ihtiyatlı olmamız lazımdı. Bu bakışlar ve hafif gülümseme bile belki fazlaydı. Önce biraz dikkat edince gözlerinden

bana bir şey anlatmak istediğini okudum. Bana bir müddet ısrarla baktıktan sonra gözlerini geçen defa Nazende Kalfa'nın mektubunu bıraktığım koltuğa çevirdi. Ben yine geçen defa durduğum gibi kızlarağasının birkaç adım gerisinde ve tam o koltuğun yanında duruyordum.

Bakışlarımla onun bakışlarını takip edince koltuğun üstündeki yastığın altından küçük bir kâğıdın ucunun çıktığını gördüm.

Belli belirsiz bir baş eğmesiyle ona işi anladığımı söyledim. Bu birkaç an kadar kısa bir zaman içinde olmuştu.

Sultan Murat beni onun bana anlatmak istediği şeyi anlamış olduğumu görmekten büyük bir memnuniyet duydu. Ve hemen kızlarağasına hitap ederek onunla uzun uzun bir şeyler konuştu. Heyecandan kulaklarım uğulدادığı için onların konuştukları şeyleri işitemiyordum. Bütün alakam o küçük kâğıt parçasındaydı. Şimdi bu kâğıdı Selim Ağa'ya göstermeden nasıl olup da buradan alabilecektim? Onlar konuşurlarken yerimden kıpırdamama imkân yoktu. Tamam, koltuğun yanımdaydım ama elimi uzatıp da yastığın altından ucu görünen mektubu alacak kadar ona yakın değildim. Hafifçe daha sağa doğru gidebilirim mektuba daha yaklaşmış olacaktım. Yavaş yavaş sağa doğru süzülür gibi kaydım. Nihayet elimi uzattım ve mektubu oradan alarak cebime koydum.

Bu işi belli etmeden yan gözle seyreden devrik sultan bana yardım etmek için durmadan Selim Ağa ile konuşuyordu. Benim mektubu alıp cebime indirdiğini görünce içinin rahatladığını yüzünden gördüm. Fakat o hiçbir hareketini bozmadı ve ağa ile konuşmaya devam etti. Selim Ağa'nın arkasında Çırağan'dan çıktığım zaman cebimdeki mektup sanki vücudumu yakıyordu. Neden başkalarının aşkı için kendimi böyle ateşlere atıyordum? Bu yaptığım tehlike benim hayatıma mal olabilir.

Bana yazık değil miydi?

Fakat Nazende Kalfa'ya sevgilisinin mahpushanesinden gönderbildiği bu ilk mektubu ona verdiğim sırada gözlerinde tutuşan saadeti gördüğüm zaman kendi kendime Çok tehlikeli bir iş yaptın ama değdi, diye düşündüm. Çok iyi yaptım, pişman değilim.

Mektubu kendine uzattığım zaman hemen kollarını açıp boynuma doladı.

“Allah sizden razı olsun. Size hiçbir keder göstermesin,” diye bana teşekkür etti. Böyle söylerken hem küçük kâğıdı açmadan öpüyor hem de ağlıyordu. Sonra mektubu açtı. Küçük küçük harflerle yazılmış olan bu kâğıt bir tezkere, uzun bir mektuptu. Hep ağlayarak okuyordu.

Bitince tekrar baştan başlıyor ve tekrar onu sonuna kadar okuyordu. Bunu birkaç kere yaptı. Sonra bir koltuğa çöker gibi oturdu. Başını iki avuçları içine aldı. Ne kadar ağladı ya-rabbi! Ben çok duygulanmıştım. Sadık bir köpek gibi ona sokuldum ve kulağına dilimle “Bu mektubun size saadet getireceğini zannetmiştim efendiciğim,” dedim. “Eğer aslancığımı böyle üzeceğimi bilseydim getirmezdim.”

O zaman Nazende ellerini gözlerinden çekti. Bu gözlerin içinde elemle sevinç, saadetle bedbahtlık yan yana ifadelerini almışlardı. Güzel ellerini bana uzattı siyah parmaklarıma parmaklarını geçirerek onları sıktı ve “Ah ağa,” dedi, “Ümitsiz sevmenin acısını siz anlayamazsınız.”

Gözlerime yaşlar dolduğunu hissettim. Utanmasam ağlayacaktım.

Ağlayacaktım.

Hayatta bana o büyük kötülüğü yapmış olanlar sanki benim kalbimi de öldürmüşler miydi? Benim hayattaki nasibim sade ümitsizce sevmek değil miydi? Nazende Kalfa kendi

aşkı, acısı ve derdiyle o kadar meşguldü ki, gözlerimin yaşla dolduğunu, ağlamak üzere olduğumu fark etmedi bile.

“Bir mahpusu sevmek,” dedi, “onun her an maruz bulunduğu mahrumiyetler ve ıstıraplar bilirken, onun can düşmanının sarayında her türlü nimetten yararlanarak ve o düşmanın gözdesi olarak yaşamak zorunda olmak...”

Sesi boğuklaştı.

“Bu bir cehennem azabıdır Ağa,” dedi. Sonra iki elimi birden avuçları içine aldı onları sıkarak “Siz bu felaket içinde bana tek sevinç veren mübarek bir insansınız, evet... Evet, iyi kalpli kardeşim benim. Karanlık bir gece olan hayatımda siz bana bir an dahi olsa güneşin ışığını getirdiniz. Onun hâlâ beni unutmadığını, beni düşündüğünü, bana kavuşmayı hâlâ ümit ettiğini bana öğrettiniz. Bu visal bu fani dünyada nasip olmazsa Nazendem mahşer gününde biz yine birbirimize kavuşacağız diye yazmış. Mahşer gününde...”

Zavallı Nazende Kalfa. Zavallı güzel ve talihsiz esir kız! Ben bir buçuk sene onunla sevdiği arasında gizli mektup postacılığı yaptım. Bir sene onun kendi tabiriyle karanlık bir gece olan hayatına zaman zaman kısa anlar içinde olsa güneş ışığı katabildim.

Bu gizli ve ümitsiz aşkın varlığını kimse bilmedi. Kimse bu işte benim oynadığım rolden şüphelenmedi. Bu iş Nazende Kalfa'nın kendi kendini ele verdiği güne kadar böyle devam etti.

Nazende'nin Sükûtu

Madalyon hadisesinden sonra da padişah Nazende'den uzaklaşmadı. Bilakis onun böyle oluşu, yani sonunda onun kendi masumiyetini ispat edişi padişahı büsbütün ona bağlamıştı. İki sene süren bu ilişki zamanında padişah saraydaki diğer kadınlara ve gözdelere hiçbir yakınlık göstermedi.

Nazende'nin çocuğu olmadığı için kadınefendi unvanını almamıştı ama sarayda kadınefendiler kadar saygınlığı vardı. Abdülhamit gözdesini âdeta seviyordu. Belki de bu aşk padişahın hayatının tek büyük aşkıydı. İki sene süren bir alaka ve sevgi yüzünden bütün gözdelere ve kadınlar Nazende'ye düşman olmuşlardı. Onu hünkârın gözünden düşürmek için her biri ayrı fırsat gözlüyordu. Kimse onu çekemiyordu. Halbuki hünkâr onun delisiydi. Nazende Kalfa padişaha karşı sakın ve çekingen bir nezaketten fazla hiçbir şey göstermiyordu. Belki de doğrudan doğruya onun bu hali padişahı kendisine daha fazla bağlamaktaydı. Hünkâr ondan her şeyi isterken o hünkârdan hiçbir şey istemiyordu.

Eğer Nazende istemiş olsaydı Osmanlı İmparatorluğu'nun en kudretli bir şahsiyeti olabilirdi. Çünkü padişahın üstünde çok büyük bir gücü vardı. Fakat o hiçbir şey istemiyordu ve hünkârın kendisine gösterdiği bağlılığı nazik bir alakasızlıkla ve ona hiçbir karşılık göstermeden karşılıyordu. Onun hiçbir nüfuz hırısı, saltanat ihtirası yoktu.

Onun tek düşüncesi, tek bağlılığı, Çırağan Sarayı'ndaki haşmetli mahpusa karşı duyduğu sevgiydi. Hiçbir zaman bir daha görmesine ihtimal olmadan sevmekte devam ettiği Sultan Murat'tan başka hayatta hiçbir alakası yoktu.

Hünkârın yanında ve kollarında ruhsuz bir gölgeden farkı yoktu. Çünkü ruhunu bir başkasına vermiş, ona bağışlamıştı. Bu ümitsiz aşk onun hem felaketi hem de saadeti idi. Hayata onu bağlayan tek bağ ve işte bu kuvvetli ve vefalı sevgi sonunda onun hayatına da mal oldu.

Onun bütün sarayı dehşet ve heyecan içinde bırakan feci ölümünün sahnesine şahit olanlar bu elim saatleri bir daha unutamamışlardı.

Bir gece kapıma vurulan yumruk darbeleriyle uyandım. Sarayda herhangi bir kapının böyle yumruklanması hiç işitilmemişti. Fakat beni uyandırmak emrini almış olan ağa, o kadar heyecanlıydı ki, aldığı bütün terbiyeye ve saray usullerine iyice vakıf olmasına rağmen beni çabuk uyandırmak için kapıya bir iki darbe vurmakla yetinmemiş onu yumruklamıştı.

Bu suretle beni uyandırmış olan ağa, bana sert bir yüz ifadesiyle “Sizi kızlarağası hazretleri dairelerinde bekliyorlar. Çabuk giyinip geliniz,” dedi.

“Baş üstüne,” diyerek elimi yatağımın ayak ucunda bıraktığım siyah elbiselerime doğru uzattım.

“Acaba ne gibi bir emirleri var?”

Ağa “Bilmiyorum,” dedi. Ve başka bir soru sormama vakit bırakmadan oradan uzaklaştı. Bu şekilde uyandırılmış olmam sebepsiz olamazdı. Vicdanım çok temiz olmadığı için müthiş korkuyordum. Yoksa nihayet tahttan indirilmiş padişah ile Nazende Kalfa arasındaki aşk meydana mı çıkmıştı? Korkudan bütün vücudum titriyordu. Birçok kötü şeyler düşünüyordum. Hayatımı büyük bir tehlikede hissediyordum. Maazallah! Padişah eğer gözdesiyle erkek kardeşi arasındaki bu gizli aşka yardım ettiğimi öğrense benim bu canım ne olurdu?

Kızlarağasının yanına korkudan âdeta tutmaz hale gelmiş bacaklarımın üstünde dik yürümeye gayret ederek girdiğim vakit onun da acele ile uyandırılmış ve masası başına alelacele oturmuş olduğunu gördüm. Gözleri hâlâ uykulu ve üstü başı da biraz dağınıktı. Ben içeriye girer girmez ince bir düdük sesini hatırlatan sesiyle “Bre domuzun gözü, bre kâfir köpek!” diye bağırdı. “Allah’ın bütün laneti üstüne çöksün. Senin vazifen padişahımız efendimizin sadık bir kölesi olarak hizmet etmekken, sen Allah’tan korkmadan ona ihanet ettin ha!”

Demek olan olmuştu. İhanetimiz hünkâr tarafından öğrenilmişti. Mahvolmuştuk! Kurtulmamıza imkân yoktu. Kendime hâkim olmak, korkumu gizlemek ve doğru dürüst konuşabilmek için nefesimi zorluyordum.

Hiçbir şeyden anlamayan, haberi olmayan bir yüz ifadesiyle “Ağa hazretlerinin hakipayilerini öperim, af buyursunlar... Söyledikleri sözlerden maalesef hiçbir şey anlamıyorum,” dedim.

“Ya, anlamıyorsun öyle mi? Biz böyle konuşanları çok işittik. Bütün caniler bu lisanı kullanır. Bütün suçluların sözü budur. İzahı imkânsız, mazereti mevcut olmayan suçlar işleyenlerin hepsini ‘bilmiyorum ne olmuş, anlayamıyorum?’ diye söze başlarlar ama Yıldız Sarayı’nda herkesin dilini çözecek bir vasıta vardır. Hele hafızaları tazelemenin usulü pek basittir.”

Birdenbire yerinden fırladı, şişman ve iri eliyle yüzüme müthiş bir tokat aşk etti. Gözlerinden ateşler çıktı. Kırmızı fesim başımdan fırladı, yere düştü.

“Şimdi mevzu bahis olan şeyin ne olduğunu hatırladın mı?” diye sordu.

Bu tokat sadece kafamı ve yanağımı sızlatmakla kalmadı. Bana müthiş bir hiddet de verdi.

Selim Ağa kuvvetli fakat ihtiyar bir adamdı. Ben bir köle olmasaydım onu yakasından yakaladım mı yere atabilir ve ayaklarımın altında tepeleyebilirdim. Çünkü ondan gençtim, ondan daha küçük bir cüssede olmama rağmen ondan daha kuvvetli ve muhakkak çok daha atıktım. Fakat hiçbir şey yapmadım. Ani ve hayvani hiddetimi yendim, yerden fesimi alıp başıma geçirdim ve yere ağamın karşısında el pençe divan bekledim. O benim böyle sessiz ve ezilmiş bir halde karşısında durmama daha sinirlendi ve bağırdı.

“Hatıralarınız tazelendi mi ağa hazretleri? Zatı alinize soru soruyorum. Cevap versene!”

Boynumu büktüm, hiçbir şeyden haberi olmayan ve maruz kaldığı davranışa fena halde kızmış bulunan bir adam tavrıyla “Hakipayinize ne cevap vereyim ağa hazretleri... Rabbena hakkı için söylediğiniz şeylerden köleniz hiçbir şey anlamamaktadır.”

“Peki, o halde seninle bir az daha açık konuşayım. Madalyon bulundu.”

“Evet, efendim...”

Selim Ağa ‘Madalyon bulundu’ dedikten sonra bir susmuştu. Ben büyük bir masumiyetle “Evet, efendim...” dedikten sonra yeniden hiddetlendi.

“Bir de soğukkanla evet diyor.”

“Ayağınızın turabı olayım ağa hazretleri, ben kimseden habersiz bir şey almadım. Bulunan madalyonla benim bir alakam olamaz.”

“Hayrettin anlamazlıktan gelme ve işi laf kalabalığına boğma. Sana kayıp madalyon bulunmuş diyorum.”

“Ağa hazretleri, öldürünüz beni. Fakat bana muamma çözdürmeye kalkışmayınız. Benim kaybolan bir madalyondan haberim yok. Madalyonu kim kaybetmiş, sonra bu madalyon nerede bulunmuş? Eğer bir madalyon kaybolmuş ve

sonra benim eşyalarım arasında bulunmuşsa birisi bunu bana düşmanlık olsun diye yapmıştır. Ben padişahımızın sadık bir kuluyum, o madalyonun her tarafı pırlanta, yakut olsa neyleyim.”

Ben konuştukça Selim Ağa hiddetten kuduracak hale geliyordu.

“Bu masum tavırlarla, bu abuk sabuk sözlerle beni kandıramazsın,” dedi. “Bütün sarayın bundan birkaç sene evvel aradığı ve bulamadığı madalyon bulundu diyorum sana.”

Birden hatırlamış olduğunu gösteren bir çehre ile “Nazende Kalfa’nın madalyonu mu?” dedim.

“Bak nasıl hatırladın.”

“Çok sene evvel kaybolmuştu da.”

“Fakat bulundu.”

Büyük bir telaşla “Ağa hazretleri,” diye yalvardım. “Yemin ederim ki o madalyonu ben bulmamıştım. Demin de söylediğim gibi eğer bu madalyon bana ait bir çekmecedeki filan bulunmuşsa vallahi onu oraya ben koymadım.”

“Bu madalyon Nazende Kalfa’nın elinde bulundu.”

“Oh ne âlâ! O halde ortada benim suçum nedir?”

“Madalyonu bu akşam zatı şahane Nazende Kalfa’nın elinde bulmuş.”

Bunun ifade ettiği manayı pek iyi anlıyordum ama renk vermek istemiyordum.

“Hakipayinize yalvarırım ağa hazretleri vallahi hâlâ bir şeyler anlamıyorum.”

“Anlatayım da korkundan düş de geber lanet olasıca! Bu akşam zatı şahane Nazende Kalfa’ya bir iltifat olsun diye evvelden ziyaretini kendisine bildirmeden, ani olarak dairesine girmiş, ayakları ucuna basarak odasının içine geldiği vakit Nazende Kalfa’yı sedirin üstüne uzanmış ve elinde açık tuttuğu bir madalyon içindeki bir resme bakarak ağlar bulmuş.

Madalyon içinde bir erkek resmiyle, resmin üzerinde bir de imzalı bir iltifat bulunmaktadır. Şimdi anladın mı?”

“Evet ağa hazretleri, Nazende Hanım’ın elinde yabancı bir erkeğin resminin bulunduğunu ve ona bakarak ağladığını anladım. Efendimizin o anda duyacakları hiddeti de tahmin etmek güç değil ama benim bu işte gazabınızı bu kadar büyük bir şiddetle naçiz kölenizin üzerine çekecek ne kusurum olabilir?”

“Hayrettin sana tekrar ediyorum. Yalanı bırak! Bu işin bütün esrarını iyice biliyorum. Bu resim Murat Efendi’nin resmidir.”

“Hayret!”

“Evet, ama buna hayret etmemesi lazım gelen tek insan varsa o da sensin.”

“Aman efendiciğim neler söylüyorsunuz?”

“Ben sana işi biliyorum diyorum. İki sene evvelki madalyon hikâyesi... Hepimizin hâlâ aklımızdadır. O zaman kaybolan madalyonu bulan sensin.”

“Ben miyim?”

“Tabii. Şimdi hadiselerin seyrini düşündükçe her şey olanca açıklığıyla gözümün önünde canlanıyor. Madalyonu bulan, onu Nazende’ye tekrar veren ve ona benzeyen bir ikinci madalyonu da kadınefendinin odasına gizleyen, sonra bu işleri başardığın ve suç ortağı olduğun için Nazende tarafından hizmetine alınan sensin. Sen öyle hilebaz, öyle ahlaksız bir melunsun ki vazifen bununla bitmiş değildir. Sen bana birtakım yalanlar, asılsız iftiralarla geldin. Beni kandırdın, benim emniyet ve güvenimi kazandın ve ben de seni en emin en sadık adamım zannederek her Çırağan Sarayı’na gidişimde yanıma aldım. Artık şüpheyi mahal yok. Bu iki günahkâr arasında aşk postacılığı vazifesini yapan sensin.”

“Ağa hazretleri,” diye söze başladım. “Anlatmak lütfun-

da bulunduğunuz bütün bu şeylerden sonra şunu da açıkça görüyorum ki birkaç zamandır özel hizmetinde bulunduğun Nazende Kalfa zatı şahaneye karşı sadakatsizlik ve ihanet suçları işlemiş olmakla itham ediliyor. Fakat böyle bir ihanetten benim sorumlu tutulmamda hiçbir sebep ve mantık göremiyorum.”

“Senin bu işte oynadığın iblisane oyunu görmemek için ya deli, ya aptal, ya da kör olmak lazımdır.”

Mahvolduğumu anlıyordum. Sorgularda maruz kalacağım işkenceleri düşünmek bütün vücudumu dehşetle titretiyordu. Kamçı ile dövülecektim. Konuşmamakta ısrar edersem koltuklarımın altına sıcak yumurta koyacaklar ve kim bilir bana daha neler neler yapacaklardı. Sonunda Boğaz’ın siyah sularının ta dibinde korkunç bir ölümle ölecektim. Bu tehlike karşısında böyle duramazdım. Ben de en müthiş ve en cesur oyunumu oynamak mecburiyetindeydim. Onun için yüksek bir sesle “Ağa hazretleri,” dedim “bu işte asıl sizin suç ortağı olduğunuz açık bir şekilde meydandadır.”

“Ne dedin? Ne dedin kör olasıca?”

Onun önünde saygıyla eğildim ve “Sadık köleniz şu anda kendi felaketini tamamıyla unuttu. Şimdi sadece sizi düşünüyorum. Sizin sonunuzu düşünüp titriyorum,” dedim.

Selim Ağa yerinden sıçradı ve gırtlığımı yakaladı.

“Seni gidi köpek, seni!” diye bağırdı. “Sen felaketin karşısında aklını kaybetmişsin. Ne yaptığını bilmiyorsun. Sen çıldırmışsın.”

“Maalesef Ağa hazretleri, maalesef aklımı kaybetmiş değilim ve hadisenin vahametini, bu yüzden böyle görmüyorum. Benim bütün akli melekelerim yerindedir ve ondan dolayı da bu felaketli iş içine her ikimizin de ne kadar fena bir şekilde karışmış olduğumuzu ve masumiyetimize rağmen bu işten kurtulmamıza imkân olmadığını görüyorum. Uğursuz

sebepler ve tesadüfler her ikimizi de çirkin bir entrikanın ağırları içine düşürmüş bulunuyor. Bizim kendimizi bundan kurtarmamıza imkân olamayacağını hissederek müthiş surette korkmaktayım. Ağa hazretleri mahvoldunuz, mahvoldunuz! Bu işten kurtulamayacağız ağa hazretleri, bu işten kurtulamayacaksınız.”

“Sus köpek!”

Onun uyarısını dinlemedim, sözüme devam ettim.

“Eğer Nazende Kalfa zatı şahaneye karşı böyle bir ihanette bulunmuşsa, benim masumiyetimi size ispat etmeme imkân yoktur.”

Bir an sustum ve onun tam gözleri içine bakarak “Siz de bu işte benim kadar masumsunuz fakat görünen o ki benden daha fazla bu işte pay sahibi görünüyorsunuz. Söyleyiniz bana eğer madalyonun benim tarafımdan aranması, beni itham altında bırakacak bir şey ise o kadar tecrübeli ağalar varken zatı şahanenin bulunmasında bu kadar ısrar ettiği bir madalyonu neden bana arattınız? Benim gibi bir acemiye... Böyle bir soru karşısında kalırsanız efendimize bunu nasıl izah edeceksiniz? Benden başka sarayda bu kadar köleleriniz var. Ağa hazretleri lütfen müsaade buyurunuz. Biz madalyonu birlikte aradık ve birlikte bulduk. Ve zatı aliniz kendi elinizle bunu hakipayı şahaneye sundunuz. Sonra da eğer ben haşa sümme haşa Murat Efendi ile Nazende Kalfa arasındaki ilişkide bir posta vazifesi görmekte itham edilirim efendiciğim siz bunca yaşlı başlı ağalar dururken her Çırağın Sarayı ziyaretinizde benim gibi sarayın nispeten çok yenisi olan bir ağayı maiyetinize niçin aldığınızı nasıl izah edeceksiniz?” diye sordum.

Kızlarağası bana hiddet dolu gözlerle baktı. Çaresizliği o kadar büyüktü ki verecek cevap bulamıyordu. O sustu ve ben de bu susuşu fırsat bilip sözüme devam ettim.

“Kimse sizin masumiyetinize inanmayacak ağa efendi.

Mushafa el bassanız dahi! Mahvoldunuz. Zavallı kölenize bu hazin talihinize ağlamama müsaade ediniz. Evet, artık kendimi bile düşünemiyorum.”

“İblis sen susacak mısın?”

Onun küfürlerine aldırmış etmeden konuşmaya devam ettim.

“Siz o kadar akıllı, o kadar düşünceli bir büyük kişisiniz. Siz ki bizi kötülüklerden yanlış hareketlerden koruyacak her şeyi bilirsiniz. Eğer Nazende Kalfa hakikaten padişahımız efendimize ihanet ettiyse, neden biz kendisiyle birlikte ve suçsuz yere mahvolalım. Evet, ikimiz de mahvolmak üzereyiz. Efendimizin yaptıkları şeyleri, bizim her zaman bilmemize imkân mı vardır? Siz bana emirleri, mahiyetlerini öğrenmek merakı göstermeden yerine getirmeyi öğretmediniz mi? Ağa hazretleri bende sizin kadar suçsuzum. Bizi kurtarmak için ne olur bir şeyler yapınız.”

Kızlarağası söyleneni işitmez gibi davrandı. Daha sakın bir sesle bana şu soruyu sordu.

“Hayrettin Ağa, umursamazlığınızı ve vazifedeki ihmallerinizi nasıl açıklayacaksınız? Nazende Kalfa'nın kalbinde bu kadar büyük bir günah gizlemekte olduğunu onun hali tavrından, hareketlerinden görmemek ne demektir? Bir haremâğasının baş vazifesi harem kadınlarıyla alakadar olmaktır. Hele zatı şahanenin gözdelerinden birinin emrinde çalışırsa bu hatası bir ilgisizlikten çok daha büyük bir suç sayılır.”

“Ben henüz çok gencim ağa hazretleri. Haremde o kadar uzun tecrübelerim yok. Evet, bu hususta kabahatliyim ve bu yüzden cezalandırmayı canı gönülden isterim fakat bu suçum ne ihanet ne lakaydi ne de ihmaldir. Sadece tecrübesizlik... Bütün suçum budur ve bunu kabul ediyorum.”

“Hayrettin Ağa vazifeniz başına gidiniz, böyle gecede uyku uyunmaz.”

“Emredersiniz aa hazretleri.”

“Sizin daireye kimse girip çıkmasın. Kimse yerinden kıpırdamasın. Nazende Kalfa’nın dairesindeki bütün kadınlara karşı gayet sert davranınız. Durunuz, size yardım için bir aa daha ağıracağın.”

Ellerini birbirine vurdu. Onun zel hizmetinde çalışan bir haremağası içeriye girdi.

“Nizami Aa’yı bana çağırınız,” emrini verdi.

“Baş üstüne aa hazretleri!”

Haremağası saygılı bir şekilde arka arka yürüyerek kapıdan ıktı. Bir az sonra şişman ve yaşlı bir haremağası kapıdan içeriye girdi.

Selim Aa ona hitaben “Nizami Aa, Hayrettin Aa ile birlikte hareme gideceksiniz. Nazende Kalfa’nın dairesindeki kadınlardan hiçbirinin bu ahlaksız cariyenin odasına girmesine müsaade etmeyeceksiniz,” dedi.

Biraz evvel geçirdiğim korkunun hâlâ tesirinde ve uzun bir yoldan gelmiş gibi yorgundum. Hiç şüphesiz ki Nazende’nin başına gelen şeylere ilgisiz değildim. Artık bu dünyada onu hiçbir kuvvetin en korkunç bir akıbetten kurtaramayacağından emindim. O mahvolmuştu. Onun kurtulması için hiçbir mit kalmamıştı. Ah niçin bu ihtiyatsızlığın yapmış ve kendini böyle mahvetmişti! Alın yazısı ne kadar kötüydü onun. Nazende için artık her şey bitmişti.

Titreyen, bükülen dizlerimi âdeta sürüyerek Nazende’nin dairesine gittim. Bütün saraylılar büyük salonda toplanmışlar ağlaşıyorlardı. Muhakkak olan bir şey varsa Nazende’nin suçu yüzünden hepsi ceza görecek, hiçbiri cezadan kurtulamayacaktı.

Nazende’nin günahını hep birden deyeceklerdi. Bu gibi vaziyetlerde af bahis mevzuu olamazdı. Zaten kimse de affe-

dileceğini ümit etmiyordu. Fakat hiçbiri bu cezanın ne olabileceğini düşünemiyordu. Onları acaba hep birlikte Topkapı Sarayı'na mı kapatacaklar, yoksa birer birer mahpushaneye mi atacaklardı?

Beni görünce hepsi yerlerinden fırladılar ve hıçkırıklarla korkularını anlatmaya başladılar.

“Sonumuz ne olacak Allah'ım?” diyorlardı.

Ve benim de kendileriyle aynı cezayı göreceğimi zannediyorlardı. Onların sözünü sert bir eda ile kestim.

“Susunuz,” dedim, “her biriniz kendi odanıza çekiliniz. Çıt olmasın. Padişahın emri budur.”

Bana şaşkın bakışlarla baktılar. Nasıl oluyor da kendini onlardan ayrı tutuyordum bunu anlamıyorlardı. Onlar için gerçek bir muammaydım. Ne olmuştu da birdenbire böyle değişmişim? Daha sert bir sesle “Haydi, haydi çabuk olunuz kalfalar,” dedim.

Ve sonra ilave ettim.

“Şunu da aklınızdan hiç çıkarmayınız. Kimse Nazende Kalfa'nın odasına girmeyecek, o yalnız kalacak.”

Hepsi korku ile geri geri çekilerek kapıya doğru giderlerken içlerinden güzel bir kız ileri atıldı ve “Hınzır fellah!” diye bağırdı.

Güzel gözleri iki meşale gibi yanıyordu.

“Hınzır fellah seni!” diye bağırdı.

Bu haksız hitaba alınmadım. Ben Nazende'ye ne yapmıştım ki şimdi böyle azarlanmaya ve aşağı görülmeye maruz kalıyordum? Nazende'nin kendisi benim hakkımda böyle düşünemezdi ve benim de tesellim buydu. Ben o güzel ve talihsiz kadın için bugüne kadar hayatımı büyük tehlikelere atarak birçok fedakârlıklar yapmıştım.

O kendi kendini ele vermişti. Yapılmayacak bir çocuklukla...

Şimdi hepimiz birden onun bu ihtiyatsızlığının cezasını çekiyorduk. Evet, bu kızlar ne bilebilirlerdi? Her şeyi o biliyordu. O ve ben, bir de öteki... Çırağan Sarayı'nın duvarları arasında yaşayan hayır, her gün bir parça ölen o mahpus... O zavallı adam... Şimdi içinde bulunduğum vaziyetten dü-rüst bir şekilde kurtulmamıza imkân yoktu. Sultan Murat ile Nazende arasında oynadığım rol bir bilinse başımı kaybede-ceğim kesindi.

Gençtim. Her şeye rağmen hayata bağlıydım. Ölmek değil yaşamak istiyordum. Ümitsiz bir vaziyette iki üç saraylının gözünde yükselmek için ben hayatımı feda edecek cesaretle değildim. Nazende'yi sevmiyor muydum? Bu mümkün mü? Sarayı hümayunun bu en etkili ve kudretli kadını kendi hiz-metinde çalıştığım zamanlarda dahi bana hep kapı yoldaşı muamelesi etmişti.

O kadar alçak gönüllü, öyle mütevazı bir insandı ki bana daima "Kardeşim!" diye hitap etmiş ve kendinden bahseder-ken "Bizim gibi kul taifesi," tabirini kullanmıştı. Evet, o da benim gibi bir kul taifesiydi. Ve saraya hâkim olacak bir va-ziyete geldikten sonra şimdi suçlu bir esir olarak bir odaya kapatılmış bulunuyordu.

Nazende'nin başına gelenleri ve gelecekleri düşünürken üzülyordum. Fakat bu üzüntüye rağmen biraz evvel Selim Ağa'nın karşısında bulunduğum ve onun sözlerini işittiğim zaman duyduğum nahoş hissi üzerimden atmıştım. Artık kulaklarımın arkasındaki ve beynimin içindeki basınç hafif-lemişti. Ölüm tehlikesinden işkence ve sorgu tehlikesinden kurtulmuştum. Nazende'ye hiçbir surette yardım etmeme imkân olmadığına göre gitmem sadece bir cinnet olurdu.

Onu hadise günü görmedim. Hadise gecesinin ertesi gece onu bir kere daha gördüm. Bu sonuncu defa oldu. O tıpkı bir ölü gibi gözlerinin etrafı ve içi gölgeliydi. Beni görünce ve ümitsiz bakan gözlerinde birden ümit ve ı ışık, bir cesaret ışı ı doğdu. Heyecan yanaklarına renk getirdi.

Beni görünce “Ah siz misiniz?” dedi, fakat yalnız olmadığını görünce hemen sustu.

Yana ı bir yaramazlık yaparken yakalanmı ş küçük bir çocuk yüzü ifadesi almı ştı.

Gayet sert bir sesle “Evet, benim... Kızlara ıasının emriyle burada bulunuyorum,” cevabını verdim.

O bu türlü konuşmamın Nizami A ıa’nın varlı ı yüzünden olduğunu, onu kurtarmak için muhakkak yeni hileler hazırlamı ş bulundu ıumu zann ediyordu. Evet, büyük bir cesaretle onu kurtarmak için bir şeyler yapaca ıımı zann ediyordu. Bana güveniyordu. Bu vazifeyi de sırf onu kurtarmak gayesiyle aldığımdan emindi. Bunu gözlerine doğ an ümit ve cesareten ve o güzel yüzündeki manadan anlıyordum. Hayatımın en acı ve güç dakikalarını yaşıyordum. Onun bana karşı duydu ı bu emniyet karşısında onu kurtaramayaca ıımı bilmekten doğ an bu ümitsizlik ve ıstırap içindeydim. O gözlerimin önünde ölüme gidiyordu. Ben ise en ufak bir yardım teşebbüsü yapacak bir vaziyette dahi değildim. Evet, hayatımın en acı ve ıstıraplı dakikaları burada geçiyordu.

Nazende Kalfa’nın odasının içinde ve kapısının önünde ikimiz bekliyorduk. Bu, sabaha kadar devam etti. Nazende hiç uyumadı. Sabaha kadar odasında dolaşıtı. Gitgide zayıflayan adımlarla gezindi durdu.

Teselliye ihtiyacı vardı. Bütün kalbimle arzu etti ım şey ona birkaç söz söylemek, ona cesaret vermek istiyordum. Fakat bunu yapmıyordum. Yapamıyordum. Hayatımdan korkuyordum ve onun kapısının içinde bekliyordum.

Nizami Ağa bir an yerinden ayrılmadı. Belki birkaç dakika için buradan uzaklaşmış olsaydı Nazende ile konuşmak fırsatını bulacaktım. Saatlerce burada nöbette kaldık, odada hiçbirimiz konuşmuyorduk. Odadan gelen tek ses Nazende'nin üzerindeki canfes elbisenin bol eteklerinin hışırtısı ve Nazende'nin en ufak bir hareketiyle birbirlerine çarpan bileziklerinin şıkırtısıydı.

Bir de nefeslerimiz duyuluyordu. O kadar!

Müthiş bir korku ve dehşet içinde geçen saatler uzun ve ıstırap vericiydi. Korkunç hadise sabaha karşı vuku buldu. Evvela Abdülhamit gece yarısından sonra Nazende'nin daireesine geldi.

Zatı şahane hiçbir zaman gözdelerinin ve kadınefendilerin dairelerine gitmezdi. Onları kendi yanına çağırtırdı. Bu şeyi belki de hayatı boyunca ikinci defa yapıyordu. Bir kere yine Nazende'nin yanına gelmişti ve o zaman Nazende'yi elinde madalyonla yakalamıştı. Şimdi acaba ne yapmaya geliyordu?

Hünkâr sivil giyinmişti. Onun da uyumamış olduğu belliydi. Yüzü solgun ve yorgundu. Acı dolu bir gece geçirmiş olduğu muhakkak görünüyordu. Sakalı dağınıktı ve gözleri dik ve sert bir bakışla bakıyordu.

O odanın kapısını sessizce açıp birdenbire içeriye girince biz pek şaşırdık, önünde yerlere kadar eğildik. Nazende pencerenin önündeydi. Alnını cama dayamıştı. Gece zifiri karanlık olduğu için dışarıda bir şey görmesine imkân yoktu. Fakat belki de yarım saattir o vaziyette duruyordu. Bunun içinde zatı şahanenin geldiğinin farkına varmadı.

Sultan Nizami Ağa ile bana eliyle bir işaret yaparak dışarıya çıkmamızı istediğini anlattı. Ve biz dışarıya çıkarken o da Nazende'ye yaklaştı ve kalın sesiyle ona "Nazende!" diye seslendi.

Onun sesini duyan genç kadın büyük bir dehşetle sıçra-

dı, ona döndü. Hayret ve dehşet dolu gözlerle ona bakarak “Efendimiz,” diye kekeledi.

Bu sırada biz dışarı çıkmıştık fakat kapının önünde olduğumuz için içeride konuşulanları rahatlıkla işitiyorduk.

Hünkâr ağır ve hiddetsiz bir sesle “Nazende beni dinleyiniz. Bana yalan söylemeyiniz. Şimdi karşınızda maruz kaldığım hakarettten dolayı gazaba gelmiş bir sultan ve yahut gördüğü ihanete karşı duyduğu isyana kudurmuşa dönmüş bir genç yok. Ben sadece üzgün bir insanım. Bedbaht ve üzgün bir insan! Ben buraya, sizinle kavga etmeye, bağırıp çağırma-ya gelmedim. İnanınız bana çok bitkin ve bıçareyim. Hayatımda kendimi bu geceki kadar hiçbir zaman küçük ve kudretsiz hissetmedim,” dedi.

Sinirli ve asabi sesi bu kelimede bir az daha yükselmekteydi.

“Bu kadar milletlere hükmetmem, bu kadar insanın padişahı olmam neye yarıyor? Bana Yüce Osman hanedanının son sultanı ve bütün müminlerin halifesi olmamın ne faydası var?”

Bir an sustu ve çok kederli bir sesle “Ordum, nazırlarım, paşalarım ve saltanatım beni bu akşam devletin içindeki en bedbaht insan olmaktan koruyamadıktan sonra, bütün bunlar benim ne işime yarıyor?” diye sordu.

Nazende cevap vermiyordu. Onun sesini duyamıyorduk. Sultan yine konuşuyordu.

“Nazende Allah aşkına, Resulullah aşkına bana doğru cevap veriniz... Onu ne zamandan beri seviyordunuz?”

Nazende'nin yüksek sesle hıçkırmaya başladığını işittik. Konuşamayarak ağlıyordu.

“Ağlamayınız ve bana cevap veriniz Nazende!”

Nazende hıçkırıklar arasında “Zatı şahane günahkâr cariyesini böyle sorulardan esirgeyemez mi?” diye inledi.

“Şimdi size emrediyorum Nazende, bana hemen cevap vereceksiniz. Bu uğursuz, bu yasak aşk ne zamandan beri mevcuttu? Onu ne zamandan beri seviyorsunuz?”

Ağlayan kadın “Saraya geldiğim ilk günden beri,” cevabını verdi.

“Ya o? O sizinle ne zaman alakadar oldu ve aşkınıza karşılık verdi?”

“Birbirimizi ilk gördüğümüz andan beri... O zaman ben henüz on altı yaşında bir kızdım ve o da daha tahta çıkmamıştı.”

Çok soğukkanlı bir insan olan hiçbir zaman bağırıp çağırmak hazzetmeyen sultanın sesi birdenbire hiddetten değişti.

“Ve o zamandan beri onu seviyorsunuz öyle mi?”

“Evet, padişahım.”

“Ve nankör, ahlaksız mahluk... Bunu bana söylemeye cesaret ediyorsunuz. Bana bu günahınızı hiç sıkılmadan itiraf ediyorsunuz ha! Sizi o kadar çok seven bana bunu böyle hiç sıkılmadan söyleyebilmenize ne diyeceğimi bilemiyorum. Ben ki sizi sevgi ile şımartmış, baş tacı yapmış, sarayında ve kalbinde yüksek ve özel bir yere yükseltmişim. Şimdi ne cesaretle bana ‘Senin kollarının arasında bulunduğum zaman, sen kendini benim sevgime sahip mesut bir insan olduğumu düşündüğün dakikalarda benim bir başkası için, onun için, onun için vuruyordu,’ diyebiliyorsun...”

Nazende hep hıçkırıyordu.

“O halde neden aşkıma kabul ettiniz? Benim aşkıma ve ihtirasıma nasıl tahammül ettiniz? Neden bana ‘Hey divane, kendine gel... Seni sevmediğimi görmüyor musun?’ diye bağırmadınız?”

Nazende’nin ağlayış ve zaman zaman hıçkırıklarla kesilen sesi şu cevabı verdi.

“Ah efendimiz, cariyenize karşı bu kadar merhametsiz ol-

mayınız. Bana sayısız lütuflarınız, iltifatlarınız, layık olmadığım teveccühleriniz... Evet, sevginiz ve iyiliğiniz karşısında sizi hakiki bir aşkla sevmeyi ne kadar istedim bilemezsiniz. Her şeyi unutmak ve kalbimle sizin olmak için nasıl çırpındım. Saadetin, şerefin sizin yanınızda olduğunu biliyordum. Ama ben talihsiz bir kadınıym. Siz benden kalbimi istediğiniz zaman artık ben ona sahip değildim, onu bir başkasına hediye etmiştim. Fakat ben bir esir, siz Osmanlı İmparatorluğu'nun büyük hükümdarıydınız. Kalbimde gömülü olan bu hazin sırrı size nasıl açabilir, nasıl olur da size onu sevdiğimi itiraf edebilirdim? Benim gibi bir cariye en büyük şeref ve en büyük saadet olan ilginizi nasıl olur da reddederdim?"

"İlgi demek... Neden aşktan bahsetmiyorsunuz?"

"Aşk diyelim."

"Evet aşk, size acı veren, işkence olan aşk..."

"Hayır, padişahım yanlış düşünüyorsunuz."

"Yanımda saadet duyuyor muydun? Sana emrediyorum. Bana cevap ver... Yanımda onu unutabiliyor muydun?"

"Neden bana bunları soruyorsunuz?"

"Söyle diyorum sana... Yanımda onu unutabiliyor muydun?"

Padişah birkaç an sustu, ondan cevap bekledi ve cevap gelmediğini görünce devam etti.

"Cevap vermiyorsun! Susuyorsun ve itiraf ediyorsun. Benim yanımda bulundun ama bir dakika bana ait olmadın. En fazla sahip olduğum, sahiplendiğim anlarda bile sen benim değil, onundun, onundun! İtiraf etsene!"

"Senelerden beri olduğu gibi, yine yalan söylesem neye yarar? Siz artık her şeyi biliyorsunuz. Rabbime şükürler olsun günahkâr sırrımın ağırlığı altında ezilmekten kurtuldum. Rahat nefes alıyorum ve çok bahtiyarım. Bana soru sordunuz ve cevap vermemi irade buyurdunuz. Evet, onu

sevdim, sevmeye devam ettim ve bu sevgi yüzünden çok ıstırap çektim.”

Sultan artık kendinden geçmiş olmalıydı. Daima nazik kelimeler kullanırken birdenbire “Sus alçak köpek!” diye bağırdı. “Bana çektirdiğin azabı sen fazlasıyla çekeceksin. Ve o rezil de kendi cezasını fazlasıyla görecek.”

Nazende hiçbir cevap vermedi. Artık ağlamıyordu da. Hünkâr da artık konuşmuyordu. Odada asabi adımlarla dolaşıyordu. Ve biz dışarıdan sade onun ayak seslerini duyuyorduk. Böylece saatler geçti. Nizami Ağa ile kapıda nöbet tutmaya devam ettik. Hünkâr saatlerce odada dolaştı. Bir müddet sonrada Nazende hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Bu saatler ne bitmez tükenmez ve uğursuz saatlerdi yarabbi... Nazende’yi kurtarmak için tek ümit olsaydı. Kendimi feda ederek onu kurtarmak için pek zayıf bir ümit dahi olsa bu ümide sarılırdım ve onu kurtarmak için en çılgın teşebbüsü yapabilirdim. Fakat görüyor ve hissediyordum, bu güzel kadının kurtulması için artık hiçbir imkân kalmamıştı. Saatlerce ayak sesleri ve hıçkırıklar dinleyerek bekledik. Ayaklı gümüş şamdanlarla yanan büyük mumlar erimişti. Bitmek üzere olan mumlardan zaman zaman alevler parlıyor ve sönüyordu. Kafeslerin ve perdelerin arkasında sabahın ilk aydınlığı belirmişti. İşte tam bu saatte sultan gözdesinin odasından çıktı.

Üstündeki siyah elbiseler mi, yoksa bu acayip ışık mı onu bu kadar yeşil tenli gösteriyordu? İri siyah sakalı, ıstıraptan çukura kaçmış gözleri ile zaten bir hayalete benzeyen bu çehrenin ortasındaki o meşhur kümbetli burun bu çehreyi korkunç bir maskeye benzetiyordu.

Sabahleyin biz nöbet değiştirdik. Uykusuz ve heyecandan yorgun olmama rağmen gözüme bir türlü uyku girmedi. Nazende’yi, padişahı ve kendimi düşünüyordum. Bu kadar

müthiş bir hadiseyi bu kadar kolaylıkla atlatmış olmak saadetini tadamıyordum. Can korkusu ve kaygısına düştüğüm sıralarda evvela kendimi düşünmüştüm ama şimdi Nazende'yi unutamıyordum.

Hele hünkârın sabaha karşı gördüğüm o müthiş yüzü aklımdan çıkmıyordu. İçim içime sığmıyor, yatakta durmadan dönüyordum. Nazende'yi merak ediyordum. Fakat vazifem değilken onun etrafında dolaşarak dikkat çekmekten de korkuyordum. Bu suretle yeniden nöbet almak için uyandırılmak üzere kapıma vuracakları anı bekledim. Hatta galiba bir ara yorgunluktan uyumuşum bile. Kapıya vurulan darbelerle uyandığım zaman ne de olsa yorgunluğum çıkmıştı.

Hemen giyindim. Dışarıya çıktığım zaman, beni uyandıran ağa “Selim Ağa hazretleri sizin cenazenin kapısında beklemenizi istiyor,” dedi.

Düşecek kadar başım döndü. Sonra kendimi toplayarak “Hangi cenazenin?” diye sordum.

“Nazende Kalfa'nın cenazesinin.”

“Ne söylüyorsunuz ağa?” diye kekeledim.

Bütün vücudum titriyordu.

“Bugün öğleden biraz sonra öldü,” dedi.

Ağlamamak, bağırmamak için dişlerimle dudaklarımı kınatacak kadar ısırdım. Beni uyandırmaya gelmiş olan ağa sesini alçalttı ve kulağıma “Zatı şahane kızlarağası hazretlerini hususi bir haberle Nazende Kalfa'nın odasına göndermiş. Öğleden evvel bir saat kadar, kızlarağasıyla Nazende Kalfa odada kapalı kaldılar, kızlarağası çıktıktan sonra Nazende Kalfa'nın odasının kapısı dışında beklemelerini ve kimsenin odaya girmemesini tembih etmiş. Kimse de yanına girmemiş. Yine de kimsenin yanına gireceği yokmuş ya. Fakat bir ara içeriden inilti ve feryat işitilmiş içeriye girmek için emir almış olan nöbetçi ağa hemen baş ağanın dairesine

koşmuşlar ve hep beraber Nazende Kalfa'nın yanına girdiklerinde onu yatağının üstünde ve kıvrılır bir vaziyette bulmuşlar. Fakat ıstırapı çok uzun sürmemiş. Yarım saat sonra ölmüş," diye fısıldadı.

"İnanılır şey değil," diye kekeledim.

Ağa "İhanetinin cezasını buldu," dedi ve sonra "İçtiği zehir çok şiddetliymiş," diye de ekledi.

"O böyle acı çekerken doktor çağırmamışlar mı?"

"Çağırmışlar. O da gelip ölümü tespit etmiş."

Söz söyleyemiyordum zaten aklıma gelen söz de zaten şuydu ve onu hiçbir zaman söyleyemezdim.

"Zehri nereden bulmuş?"

Zehri nereden bulduğu malum ve açıktı. Fakat işte benim bu saçma sorudan başka bir şey aklıma gelmiyordu.

Ağa bu soruyu anladı galiba.

"Odasında, çekmecesinde bir zehir kutusu bulunmuş," dedi, "Herhalde böyle günleri düşünerek evvelden hazırlamış olacak."

Kulaklarım uğulduyordu, her şey bana manasız ve boş geliyordu. Ölmek! O kadar genç o kadar güzelken... Böyle kudretli bir sultanın gözdesiyken bir aşk yüzünden ölmek... Böyle feci ve böyle korkunç bir şekilde ölmüştü.

Kulaklarımda şu sözler çınliyordu.

"İstırapı uzun sürmemiş, birkaç dakika içinde hayata gözlerini yummuş!"

Biz kul taifesi, ne zaman hayata gözlerimizi açıp doya doya bakabilmişiz ki onu bir kerede yumalım.

"Akşama doğru ruhunu teslim etmiş."

Zavallı, acı dolu ruhunu bir yükten kurtulur gibi Allah'ına teslim etmiş, öyle mi?

Ağlamamak için kendimi ne kadar zorluyordum Yarabbi!

Sarayda daha sonraları şöyle söylediler.

“Zatı şahanenin gözünden düşmüş olan Nazende Kalfa kahrından canına kıydı. Bir zehir içerek intihar etti.”

Hakikati Nazende Kalfa’nın dairesinde olan birkaç saraylı ile kızlarağasının güvendiği birkaç ağadan başka kimse bilmedi. Daha doğrusu bizler bu ölümün sebebini bildik fakat bizler dahi ölümün şeklini ancak tahmin ettik.

Evet, kızlarağasından gayrı sarayda bir tek kişinin daha bu ölümün şeklini bildiğini tahmin ettik.

Fakat böyle sırları bulmak hatta tahmin etmek nasıl müt-hiş bir tehlike ifade eder, bundan iyice haberdar olduğumuz için başımızı bu hadiseyi düşünmekten, hatırlamaktan ve bu hususta tahminler yürütmekten men ettik.

Kızlarağasının Nazende’ye eliyle zehri götürdüğünü ve başka çıkar bir yol olmadığı için Nazende’nin bunu kendi eliyle içtiğini ve böyle bir ölümü Sultan Hamit’in emretmiş olduğunu tahmin etmek ve hakikate çok yakın böyle bir tahmini başında taşımak pek tehlikeli bir şeydi.

Belki de sultan ve Selim Ağa’nın bu işle hiçbir alakaları yoktu. Belki de artık hayatının mahvolduğunu, bundan sonraki senelerini bir mezardan daha kötü olan Topkapı Sarayı’nda geçireceğini anlayan Nazende Kalfa kendini öldürmeyi bir kurtuluş saymış ve bunu böyle yapmıştı. Bunun aslını hiçbiri-
rimiz bilemedik.

Abdülhamit'in acısı

Nazende'nin ölümünden sonra sultanın hissettiği matem, aşkı gibi hakiki ve ateşliydi. Tahammül edilmez acılar çekiyordu. Bu devrede heyecanı, gazabı, zulmü ve gaddarlığı asabiyetine eşit bir şekilde yükseldi.

Nazende'nin öldüğü akşamın gecesinde bir an gözlerini yummamıştı. Yazı masasının başında oturmuştu. Dirsekleri masaya dayanmış, yüzü avuçların içinde saklı durmuştu.

Bir cuma olan ertesi gün, sultan selamlık merasimine çıkmadı. Abdülhamit'in kendine çok benzeyen bir süt kardeşi vardı. Tayasının oğlu... Padişah herhangi bir hastalığının bilmesini istemediğinden selamlık alayına bu benzeri çıkar ve cuma namazını camide kılar ve merasimde o bulunurdu.

O gün de merasime yine süt kardeşi gitti.

Nazende Kalfa'nın cenaze merasimi büyük ve muazzam oldu. Yüzlerce derviş çağırıldı, tekbirlerle mezarına götürüldü. Abdülhamit'in cenaze merasimini penceresinden seyrettiğini ve Nazende'nin tabutu arkasından, küçük bir çocuk gibi hıçkırarak ağladığını söylediler. Nazende'nin ölümünden sonra kadınefendi Topkapı Sarayı'ndan geri getirildi. Tabii bütün maiyetiyle birlikte. Bunlar yirmi yedi kişiydiler. Eski dairelerine yerleştiler. Bana gelince, ben de eski yerime yani Melekper Kalfamın emrine döndüm.

Nazende'nin hayatımda büyük bir yer işgal etmiş olduğumu görüyordum. Annemden, babamdan, köyümden, yurdumdan uzaklaştıktan sonra ben kimseye bağlanmamış, kimseyi sevmemiştim. Bana yakınlık gösteren ve benim bir köpek

sadakatiyle bağlanmış bulunduğum yegâne insan o harikula-
de kadın olmuştu.

Zavallı Nazende...

Yuvarlanan bir madalyon üzerinde ilk defa bakışlarımız
karşılaştığı vakit ben o gözlerdeki dehşet manasını kavramış,
ona acımış ve aşağı yukarı iki senelik hayatımı bu korkan
gözlere biraz ümit getirebilmek kaygısıyla kaç kere tehlikeye
atmıştım.

Bu yeknesak ve kapalı saray hayatında o macera günleri-
min ne kadar dolu ne kadar tatlı geçmiş olduklarını da yine
şimdi anlıyordum.

Şimdi saray bana hazin, boş ve soğuk geliyordu. Saatler
uzun, uzun, inanılmayacak kadar kuvvetli ve uzundu. Bu
günler ıstırap veren bir iç sıkıntısı içinde birbirlerini kovalı-
yorlardı. Sultanı artık harem dairesinde gören yoktu.

Kadın efendilerden veya gözdelelerinden hiçbirini de daire-
sine çağırtmıyordu. Şimdi hafiyelerinin jurnallerini hep kendi
okuyor, Yıldız'da yapılan gizli siyasi sorgu ve mahkemeleri,
her gece sabaha kadar ya bir perde arkasından dinliyor yahut
da bir sorgu hâkimi gibi zanlıları kendi dinliyordu.

Beşinci Sultan Murat'a taraftar olması ihtimali olan insan-
ların hepsi tutuklanıyor ve imparatorluğun en uzak köşe-
lerine sürülüyorlardı. Hürriyetperverlere yapılan işkenceler de
bu kadar şiddetliydi. En ufak bir kıpırdama, en korkunç bir
şiddetle cezalandırılıyordu.

Fikir ve görüş sahipleri hücrelerde iki üç sene sorgu ve
sualsiz, bir gün güneşe ve ışığa çıkarılmadan ortaçağa yakı-
sır bir ceza anlayışıyla tutuluyorlar, dayanabilenler dayanıyor,
dayanamayanlar ölüyordu.

Abdülhamit bütün bu işleri, sonsuz bir gaddarlıkla şahsen
idare ediyordu. Bir fert tek başına bu hal karşısında duyduğu
isyanın bir yerde en hafif sözlerle ifade etse, hemen jurnal

ediliyordu. Ondan sonra nezaret altına alınan bu adama çok kere dayakla gizli bir kuruluşun şefi olduğu itiraf ettiriliyor ve böylece onun tanıdığı, bildiği kimseler de kendisiyle beraber mahvediliyordu.

Tıbbiye ve Harbiye talebelerinin en gözdeleri hürriyet-pervarane görüşleri yüzünden Marmara Denizi'ne atılıyordu. Ve kanlı sultan, içinin sönmeyen zalimliğiyle bütün bunları onaylıyor ve düzenliyordu.

Esasen zalim olan ruhu, Nazende'nin ihaneti ve ölümü neticesinde büsbütün gaddarlaşmıştı. Nazende'nin kendisine vermiş olduğu ıstırabın acısını o herkesten çıkarıyordu. Herkese karşı bu kadar gaddarlaşan, zulmünü arttırmış olan Sultan Hamit acaba Çırağan Sarayı sakinlerine karşı nasıl davranıyordu? Kardeşinden intikamını nasıl alıyordu? Bunu düşünmek bile insana dehşet vermeye kâfiydi.

Nazende'nin ölümünden tam altı ay sonra idi. Melekper Kalfa'ya bir emir geldi. Zatı şahane akşam ikinci kadınefendinin düzenledikleri eğlence gecesinde raks etmiş olan ve kendilerinin takdiri üzerine kadınefendi tarafından kendilerine hediye edilmiş bulunan kalfanın kendi dairesine götürülmesini irade buyuruyorlardı.

Nurıniyaz Kalfa'yı o akşam süslediler. Padişahın birdenbire böyle bir alakası bütün sarayı sevindirmişti. Evet, Nurıniyaz Kalfa'dan başka sarayda herkes memnundu. Fakat o giyindiği müddetçe hep hıçkırarak ağladı. Sonra gözlerinin kızarmış olduğu belli olmasın diye göz kapaklarının üstüne kadar pudra sürdüler, sürme çektiler ve onu hünkârın dairesine gönderdiler.

Genç kız o gece Sultan Hamit'in dairesinde kaldı ve ertesi gün de ona bir daire açtılar. Gözde olmuştu. Onunla ikbali uzun sürmedi. Birdenbire matemini unutmuş ve ondan kur-

tulmuşa benzeyen sultan değişiklik ve eğlence peşinde koşmaya başladı. Her akşam haremde bir eğlence gecesi yapılıyordu.

Abdülhamit saraylılara alaka gösteriyor, iki üç defa iltifat buyurduğu bir saraylı yerini bir yenisine terk etmeye mecbur oluyordu. Bu ruh halinin ne kadar devam edeceği belli değildi. Çünkü bu hareketler de onun hâlâ tabii haline dönmediğini gösteriyordu.

Kadınlara karşı umumiyetle alakalı ve onlara düşkün olan Abdülhamit daha fazla sevdiğine sadık kalabilen erkeklerdendi.

Peyamıdil Hamamda

Melekper Kalfa'nın maiyetine döndüğünden beri Peyamıdil Kalfa'yı gene sık sık görmeye başlamıştım. Kendisiyle yalnız bir odada kaldık mı gayet münasebetsiz bir şekilde bana yaklaşıyor ve gözlerimin içine şaşırtacak kadar uzun ve sabit bir bakışla bakıyordu.

Bu çok acayip bir kızdı. Herhalde onun içine şeytan girmiş olacaktı. Onun bana karşı nasıl bir his besleyebileceğini anlamıyordum. Benden ne isteyebilirdi onu da anlamıyordum. Mümkün olsa benim bulunduğum yerden hiç ayrılmayacaktı. Yan yana ve yalnız olduk mu, işi dahi olsa bırakıp gitmiyordu. Benimle beraber olmak ve beraber kalmak üzere çeşitli bahaneler icat ediyordu. Bana âdeta musallattı. Onu her yerde gölge gibi arkamda veya karşımda buluyordum.

Ben de garip bir his içindeydim. Her bakışımız ve onun vücudunun her bir hareketi benim huzurumu biraz daha kaçırıyordu.

Nazende'nin feci ölümünden sonra geçirdiğim yeknesak ve gamla dolu günlerimde bu küçük ve acayip kız yegâne teslim ve meşgalem olmuştu.

Yaz ortalarına doğru çok sıcak bir geceydi. Saray derin bir uykudaymış gibi sessizdi. Ben Melekper Kalfa'dan ertesi güne ait emirleri almış, sarayın bu kanadını hizmet merdiveni kısmında terk edip yatmaya gitmek üzereydim. Hamam dairesinin koridorlarına vardığım zaman arkamdan hafif ve seri ayak sesleri duydum. Hemen başımı geriye çevirdim. Koridoru ay-

dınlatan avizelerin titrek ışığında küçük Peyamıdil'i gördüm. Üzerinde incecik bir elbise vardı.

Geriye döndü ve bana tatlı bir tebessümle baktı. Bu bakışlar ne kadar güzel ve ne kadar acayip bir ifade taşıyordu. Ona gülümsemeye gayret ettim. Bilmem muvaffak oldum mu? Çünkü hayatımda birinci defa olarak, her erkekten başka bir insan olduğumun acısını bir şuur olarak başımda buldum ve içim burkuldu. Bu güzel genç kız neden bana böyle bakmıştı? Benimle, haremağası Hayrettin Ağa ile alay mı ediyordu? Eğer ben şimdi bir erkek olsaydım, hatta şehzade efendilerden biri olsaydım Peyamıdil bu kadar tatlı ve davet edici bir gülümseme ile bana bakacak mıydı? Bunu hiç zannetmiyordum. Onun bu kadar güzel bir gülümseme ile bana bakmak cesareti ona benim bu halim veriyordu.

Peyamıdil Kalfa önden gidiyordu. Beyaz ince entarisinin etekleri ipek hışıltılarıyla dalgalanıyor elinde tuttuğu mumun sarı kırmızı ışığı onun gölgesini duvarda büyütüp küçültüyordu. Hizmet merdiveninin başına gelmiştim. Pekâlâ buraya sapar ve aşağıya, kendi odama gidebilirdim. Fakat nedense öyle yapmadım. Acaba neden öyle yapmadım, acaba gecenin bu geç saatinde Peyamıdil nereye gidiyor diye mi merak ettim? Yoksa kendimi onun arkasından gitmekten men mi edemedim bilmiyorum. Fakat onun süratle yanımdan geçip gittiği istikamete doğru gayriihtiyari yürüdüm. Biraz yürüdükten sonra birden onun saraylılara mahsus olan hamam dairesine girdiğini gördüm. Demek yıkanmaya gidiyordu. Onu hamamın buğulu havası içinde ve elindeki mumun ışığında çıplak ve kurna başında hayal ettim. Elbiselerin esaretinden kurtulmuş olan vücudu kim bilir ne kadar güzeldi.

Ellerinin, kollarının, yüzünün derisi bunun bir işareti değil miydi? Bu pürüzsüz, güzel tenin parlak rengini ve bu

incecik belin, yuvarlak kalçaların, elbisenin altından kendini gösteren minicik ve dik göğüslerin bu mum ışığında ve bu buğular içinde ne kadar harikulade olacağını düşünmekten büsbütün manevi de diyemeyeceğim bir zevk hissettim. Bütün vücudum ürperdi. Ve bu ürperiş bana zevkle beraber gayet büyük bir ıstırap da verdi. Bu ne biçim bir his ve ne çeşit bir ıstıraptı? Onun geçtiği yolda sarhoş edici bir iz gibi kalan güzel rayihayı içime çekerek bu izden yürümüştüm.

Ve o kapıdan içeriye girip de kapıyı kapadığı zaman yine yürüdüm ve onun girmiş olduğu kapının önünde durdum. Kafam, kalbim tam bir karmaşa içerisindeydi. Ağlamak, bağlamak, hıçkırmak, bir şeyler parçalayıp kırmak ihtiyacı içinde bulunuyordum. Bence bu hissimi adlandırmaya imkân yoktu. Bu duygu benim için bir muammaydı. Şimdiye kadar hep sarayda, hep saraylılar arasında bulunmuştum.

Hiçbir zaman, Peyamıdil Kalfa'dan çok güzelleri karşısından dahi bu şaşırtıcı, çıldırtıcı duyguyu duymamıştım.

Bu his bana nereden geliyordu? Neydi bu isyan ve bu ıstırap? Bu kız beni nasıl bu hale getirmişti? Neden onun girdiği bu kapıdan bir parçacık olsun ayrılamıyordum?

İçerisini dinliyordum. Muhakkak şimdi soyunuyordu. O güzel beyaz entarisini çıkarıyordu. Farbelalı etekliklerden süzülüyordu. Gömleği muhakkak şu anda yere düşmüştü ve şimdi, şimdi... O titrek mum ışığında ve o güzel vücuduyla kim bilir ne harikuladeydi. Bana ne oluyordu yarabbi ne oluyordu? Yüzlerce güzel kadın arasında yaşıyordum ki birini böyle düşünmemiştim de neden bu Peyamıdil'i böyle düşünüyordum? Ben bu sorunun cevabını maalesef o gece kapının önünde veremedim.

Senelerden sonra...

Evet, yaşadığımız seneler bizi olgunlaştırdıktan sonra

bunu anladım. Saraydaki o cazibeli kadınların hepsi bana bir haremağasına bakar gibi bakmışlardı. Bana bir erkeğe bakar gibi bakmış olan tek kadın Peyamıdil olmuştu.

O anda hamamın kapısı önünde, nefesimi tutarak ve ne yapacağımı bilmeden neden burada bulunduğumu, neden buradan ayrılmadığımı kendi kendime izahtan aciz bir vaziyette olduğum sırada, hiçbir şey düşünemiyor, hiçbir şeyi kendi kendime izah edemiyor, sadece orada duruyordum.

Mıknatısa yakalanmış bir çelik parçası gibiydim. İrademe hâkim değildim.

Hamamın kapısının arkasından her gelen ses bana Peyamıdil'in görmediğim çıplaklığını hatırlatıyordu. Bir narin ses, bu su şıkırtısı kulağıma gelince yerlerin ve başımın döndüğünü, bütün vücudumun su gibi terlediğini hissediyordum. Bu yaz gecesı hava pek bunaltıcı, hava pek sıcaktı. Alnımda biriken ter tanelerini cebimden çıkardığım ince keten mendille kuruladım. Kanımın kulaklarım içindeki çırpınısını duyuyordum. Ve hâlâ beni burada bir felçli gibi hareketsiz, bir deli gibi iradesiz bırakan hissin mahiyetini anlayamıyordum. Beni şimdi birisi burada görse halim ne olurdu? Bunu nasıl açıklayabilirdim?

Peyamıdil içeride sadece su dökünüyor, ayrıca da şarkı söylüyordu.

Hangi şarkıyı söylediğini anlamak için gayriihtiyari biraz daha kulak kabarttım.

Peyamıdil şu şarkıyı söylüyordu.

*Ruyinden at nikabı...**

Bir taraftan gümüş tasa o billur gibi vücuduna su döküyor diğer taraftan da şarkısına devam ediyordu.

Çalsın da şevkim artsın, içsin de zevkim artsın.

Bu güzel yüzü güzel kızın güzel bir sesi olduğunu bilmiyordum.

* Hacı Arif Bey'in nihavent makamındaki bestesidir. -yhn

Hanendeler seraser...

Dümtekler hep beraber

Nağmat ile terater

Yar! Yar! Yar!

Yar... Ey!

İçeriden güzel ve dolgun sesiyle birlikte kurnaya çarpan bir gümüş tasın şıkırtısı da geliyordu.

Peyamıdil bu akşam pek keyifliydi galiba.

Yarabbi ne de güzel sesi varmış, diye düşünüyordum. Ne de güzel sesi varmış Yarabbi...

Sesi ve billûr vücuduna dökülen tas tas su şıkırtısı beni büsbütün çıldırtıyordu. Bir ara şarkısı sustu.

Sade su sesi geliyordu.

Pembe teni üstünde benek benek kalan su damlacıkları muhakkak mum ışığında birer küçük yıldız gibi parlamaktadır.

İçerde biraz evvel susmuş olan ses şimdi yeniden bir başka şarkıya başlamıştı.

Neşveyap etmekte hüzn-i kalb-i naşadım seni

Sen benim gerçi adüvvü, kalb-i naşadım mısın?

Mail-i hab eyliyor dilsuz feryadım seni

*Söyle Allah aşkına mahzunu feryadım mısın?**

Ben buradan ayrılamıyordum. Burada durup kadınlara mahsus bir hamam kapısını dinlediğim ve beklediğim görülürse esasen dairesinde vazifedar olduğum Nazende'nin ölümünden sonra pek kötüleşmiş olan vaziyetim içinden çıkılmaz bir felakete yol açardı. Bunu idrak etmeme rağmen yerimden ayrılmama imkân ve ihtimal yoktu. Hayır! Burada yakalanmak tehlikesine rağmen benim buradan bir adım ileriye gitmeme, aşağıya inmeme ihtimal yoktu.

* Hafız Yusuf Efendi'nin suzinak makamındaki bestesidir. Şarkının güftesi de Tevfik Fikre'ye aittir. -yhn

Bu kızın nesi var? diye düşünüyordum. Benden ne istiyor? Beni büyüledi galiba. Benim bütün irademi cezbedip, kim bilir ne gibi işlere beni sevk etmek istiyor? Ne gibi işlere?

Bu saraylının benden ne istemesine ihtimal vardı? Neden her zaman bana ısrarla, benden bir şey ister, bir şey bekler gibi bakıyordu?

Birden hamamdan hafif bir çığlık işitir gibi oldum. Kurnaların açık musluklarından hâlâ şarıl şarıl sular akıyordu. Bir tasın yere düşüp yerde yuvarlanmasıyla çıkan bir gürültü kulaklarıma geldi. Sanki bir çift nalınlı ayak taşların üstünde koşuyordu. İçerde ne olmuştu ne olabilirdi?

Yoksa Peyamıdil içeride yalnız değildi de ondan evvel hamama girmiş olan başka cariyelerle mi oynaşıyordu? Bu ihtimal beni fena halde ürküttü. Onlardan biri hamamdan çıkar da şimdi beni dışarıda görürse fena olmaz mıydı?

Neden utaniyorum? diye düşündüm. Bir haremağasının harem dairesinin her dehlizinde, her divanhanesinde, her bir köşe ve bucağında bulunmasından, görünmesinden doğal ne var? Ben bir erkek değilim ya bir haremağasıyım.

Kalbim burkuldu. Neden bilmiyorum, fakat muhakkak acı bir hisle birkaç kere, Bir haremağası... Bir haremağası... diye tekrarladım.

Bir an içinde böyle düşünerek elimde şamdan hamam kapısından geri geri ayrılmaya başladım. İşte tam o dakikada koşan nalın sesleri hamamın kapısına kadar geldi. Kapının iç sürgüsünün gıcırta ile açıldığını duydum. Tokmak oynadı.

Kapı açılıyordu. Şaşkınlık içerisindeydim. Ne yapacağımı ne düşüneceğimi bilemiyordum. Acaba dışarıya çıkan kimdi?

Kapı açıldığı zaman gördüğüm manzara başımı döndürecek kadar beni sarstı. Kapıdan çıkan Peyamıdil'di. Çıplak vücuduna sırmalı bir peştamalı örtmeye uğraşarak karşımda

duruyordu. Bu peştamal beyaz güllere benziyor, vücudunun pek az bir kısmını örtebiliyordu. Elimde tutuğum şamdandan dökülen ışık bir anda bu teni beyaz gül yapraklarına benzen omuzlarda, kollarda, bir tanesi aşağı yukarı kalçaya kadar açık kalmış bacakların üstünde binlerce billur tanesi yaratmıştı.

Şimdi bu ten, beyaz gül üstüne sabah güneşi vurmuş olan beyaz gül yaprakları üzerindeki şebnem tanelerini andırıyordu. O bir taraftan çıplaklığını örtmek için peştamalına daha ziyade sarılmaya çabalarken bir taraftan da bu çıplak halinde bana doğru yaklaşıyordu. Gece devriyesi yapan harremağaları bizi bu halde görseler... Maazallah, vallahi kıyamet kopardı.

O yanıma yaklaşırken ben geri geri çekiliyordum. Fakat onun gelişinin sürati benim çekilişimin süratinden fazla olduğu için... Bir an geldi tam karşıma yaklaştı. Hamamın sıcakıyla kızarmış yüzü, taze bir has ekmek gibi üzerinden buğular tüten iştiha verici vücuduyla tam yanı başıma dikildi. Bir eli hep peştamal ile uğraşırken diğer eliyle kolumu yakaladı ve kulağıma eğilerek, hafif gayet hafif fakat heyecanlı bir sesle “Aman Hayrettin Ağa, gel, hamama gel rica ederim,” diye yalvardı.

Hemen cevap vermek ciddi bir yüzle “Ne var kalfa? Ne istiyorsunuz?” diye sormak istedim. Fakat heyecandan dilim tutulmuş gibiydi. Bir müddet dudaklarım kıpırdadı! Sesim çıkmıyordu. Peyamıdil hep koluma tırnaklarını geçirerek “Allah aşkına Hayrettin Ağa, hemen hamama geliniz,” diye tekrarlardı.

Nihayet bin bir güçlkle sordum.

“Ne var Peyamıdil Kalfa? Beni neden çağırıyorsunuz?”

Peyamıdil serbest eliyle elimi kavradı.

Peştamalin tam kapayamadığı göğsünün sol tarafına gö-

türdü ve elinin üstünü çevirerek dik göğüsleri üstüne bastırđı ve “Korkumdan az kaldı ölüyordum,” dedi.

“Ne var?”

Oh Peyamıdıł... Deli ve sevimli çocuk... Ateşli ve ihtiraslı kadın... O geceyi ve Peyamıdıł’i ömrümün sonuna kadar ben unutamam. Gamla dolu ve bahtsız hayatımın bana tek tebessümü o gece olmuştu. O geceden sonra, daha doğrusu Peyamıdıł’in saraydan ayrılışından ve çırak oluşundan sonra benim hayatımın en ufak bir zevki kalmadı. Bu safhadan sonra, hayatımda bir başka safha başladı.

Kızlarağasının Casusu Oluyorum

Günlerin arkasından aylar, ayların arkasından seneler geçiyordu. Sarayda ve haremde hiçbir şey değişmiyor, her gün diğerine benziyordu. Yalnız, değişmiş olan hünkârdı. Onun bir günü diğerine benzemez olmuştu. Artık eskiden olduğu gibi hiçbir gözdesine de sadakati kalmamıştı.

Zatı şahanenin etrafında yaşamak günden güne güçleşiyordu. En neşeli olduğu bir anda en büyük bir ümitsizliğe düşüyordu. Sarayda çılgın bir israf ve sefahat hayatı yaşanırken dışarıda halkın sefaletten mahvolduğu söyleniliyordu.

Benim de hiçbir zevkim kalmamıştı. Meşguliyetimden memnun değildim. İşlerim beni tatmin etmiyordu. Nihayet emrinde olduğum kızlarağasına yeniden sokulmak, yeniden onun emniyetini ve sevgisini kazanmamın gerekli olduğunu hissediyordum. Ondan beni hakkıyla alakadar edecek bir vazife rica etmeliydim.

Artık Selim Ağa ile aramın iyileşmesi lazımdı. Ona sokulmak ve eski mevkiimi yeniden kazanmak zamanı çoktan gelmiş bulunuyordu. Bu zamanlarda, aynı çatı altında yaşamakta olduğumuza rağmen birbirimizi çok seyrek görüyorduk.

Ağa hazretleri muhakkak ki beni bir tarafa bırakmıştı. Âdeta beni görmüyordu. Gözünün önünde bulunduğum halde beni tamamıyla unutmuşa benziyordu.

Nihayet bir sabah fazla tereddüt etmeden Selim Ağa'nın odasına girdim. O masasının önüne oturmuş bir şeyler yazmakla meşguldü. Yüzünden meşguliyetinin pek mühim olduğu görülüyordu.

Beni görünce hafifçe doğruldu. Ve büyük bir alaycılıkla “A Hayrettin Ağa, siz misiniz?” dedi. “Sabahın bu erken saatinde yaptığınız ziyaretle kölenize ne büyük bir şeref bahşediyorsunuz.”

Kahkahalarla güldü. Ve bana bir söz söylemeye vakit bırakmadan devam etti.

“Benden gene ne istiyorsunuz? Azizim Hayrettin Ağa şunu iyice bilmelisiniz ki bundan sonra kulunuzu bir daha gafil avlayamayacaksınız. Anlaşıldı mı? Duydunuz mu?”

Bir iki adımda onun yanına giderek ayakları dibine diz çöktüm ve istanbulininin eteğini derin bir saygıyla öptüm.

“Neden efendim hâlâ o uğursuz günü unutmuyor?” dedim. “Her ikimizin birden korkunç bir belaya girmek üzere olduğumuz o uğursuz saatleri lütfedip de bir unutsanız...”

Başımı önünde yerlere sürüyordum.

“Bugün huzurunuz, kulunuzu artık şimdiki işinden azat etmenizi niyaz etmeye geldim. Hakipayinize yüz sürüyorum. Bu ricalarımı lütfen kabule layık görünüz ve beni bir başka işle görevlendiriniz. Öyle bir vazife veriniz ki bana, ben de size ve zatı şahaneye karşı duyduğum derin kulluk ve bağlılığı ispat edebileyim.”

Kızlarağası acı acı güldü.

“Hayrettin Ağa,” dedi. “Eğer hemen odamdan çıkıp gitmezseniz, yanıma gene fena niyetlerle gelmiş olduğunuza hükmedeceğim.”

Yerimden kalkmadığımı görünce sesini yükselterek ilave etti.

“Eğer kendi iradenizle buradan hemen çıkmayacak olursanız, sizi zorla çıkartmak için ağalarımı çağıracağım!”

Son kozumu oynamak lazım geldiğini anlıyordum. Düşündüklerimi görmemesi için bir an olduğum yerden kımıldamadım. Sonra birden başımı kaldırdım ve doğruldum. Büyük bir yeis ve isyan göstermeye gayret ederek, şiddetle göğsüme

vurdum ve haykırarak “Ben günahsızım,” dedim, “fakat artık şüphe altında yaşamaya gücüm kalmadı ağa hazretleri! Beni tevkif etsinler, muhakeme etsinler, suçum varsa en müthiş cezaya çarpıtsınlar. Efendimiz eğer beni hemen adamlarınıza yakalatmayacak olursanız, hemen mabeyincilerden birine gidip o uğursuz meseleyi olduğu gibi kendisine hikâye edeceğim. Ve hepimizin bir an evvel bu fena zandan kurtulmamız için sorguya çekilmemizi kendilerinden niyaz edeceğim. Bu şey böyle devam edemez. Hakikat artık meydana çıkmalıdır. Efendimiz bu hepimizin selameti için elzendir, bu lekeden her ne pahasına olursa olsun kurtulmak lazımdır. Ben masumiyetimin ortaya çıkmasını istiyorum.”

Kızlarağası bana yıldırımlar saçan gözlerle bakıyordu. Hiddetten boğuk çıkan müthiş bir sesle bağırdı.

“İki yüzlü köpek seni!”

Ben ağır ağır yerimden kalkmıştım, fakat uzaklaşmadan duvara dayanmış, hareketsiz duruyor ve göz ucuyla Selim Ağa’yı seyrediyordum.

O hiddetini zor zaptetmekteydi. Heyecanından dudakları ve elleri titriyordu. Şimdi yeniden masasının üstüne eğilmiş sözde yazılarıyla meşgul olmaya başlamıştı. Hakikatte hiçbir şeyle meşgul olamayacak kadar asabi olduğu belliydi.

Ben yerimde hiçbir hareket etmeden duruyor ve bekliyordum. Böylece aradan bir yarım saat geçti. Kızlarağasının her dakika artmakta olan asabiyetini fark ediyor ve beklemeye devam ediyordum. Çünkü bekleyecek çok zamanım vardı.

Nihayet kızlarağası birdenbire bana döndü ve hiddetten titreyen bir sesle haykırdı.

“İblis oğlu iblis, sen hâlâ burada mısın?”

“Buradayım,” dedim, “Tutuklanmayı bekliyorum.”

Selim Ağa yumruğu ile masaya şiddetle vurarak “Yıkıl karşımdan lanet olasıca!” diye bağırdı.

Yerimden kıpırdamadım ve gayet sakin bir sesle “Evet, tutuklanmayı bekliyorum,” diye tekrar ettim. “Ben hakimlerimin huzuruna çıkmak istiyorum. Hem hakimler hem de zatı şahaneye nasıl kirli bir işe düşmüş olduğumuzu, nasıl habersiz olarak bu kadar aşağılık birer rol oynamış olduğumuzu bildireceğim. Hakikat meydana çıkmalıdır. İşte o zaman benim de masumiyetim gün gibi aşikâr olacaktır.”

Kızlarağası pırıl pırıl yanan düşman gözlerle uzun bir müddet beni süzdü. Şimdi ben gayet masum bir tavır takınmış, ellerimi göğsümün üzerinde kavuşturmuş, başımı eğmiş, ses çıkarmadan hareketsiz duruyordum.

Selim Ağa, pek güçlkle hiddetini saklayan sakin bir sesle bana sordu.

“Şimdi benden istediğin nedir?”

Başımı kaldırmadan yavaş bir sesle “Zatı şahaneye ve ağa hazretlerine sadakat ve bağlılığımı ispat edebileceğim bir vazife rica ediyorum ağa hazretleri,” dedim. “Kulunuza böyle bir fırsat veriniz, istirham ederim.”

Kızlarağası elinin parmaklarıyla asabiyetle oynayarak bir müddet düşündü. Yüzü asık kaşları çatıktı. Bir müddet önündeki yazıları karıştırdı. Ve nihayet başını kaldırdı, ezici bakışlarla uzun uzun beni süzdükten sonra kelimeleri teker teker telaffuz ederek “Hayrettin Ağa,” dedi, “affımı ve güvenimi yeniden elde etmek için her şeyi yapabilecek misiniz?”

Heyecanla ellerimi kavuşturarak haykırdım.

“Elbette ağa hazretleri... Ne emredersiniz, hiç tereddüt etmeden ve büyük bir memnuniyetle yapacağım.”

Kızlarağası gözlerini benden çevirmiyordu. Bu kurşun gibi ağır bakışların karşısında heyecanımı güçlkle muhafaza edebiliyordum.

“Hayrettin,” dedi. “Geliniz, yaklaşınız... Şu iskemleye oturunuz.”

Alçakgönüllülükle “Aman ağa efendi hazretleri,” dedim. “Kulunuz ne cesaretle zatı alinizin huzurunda oturmak küstahlığını gösterebilir.”

“Bunu ben size emrediyorum,” cevabını verdi. O zaman, masasının karşısındaki iskemleye yavaşça ilıştim ve başımı eğerek çok mütevazı bir tavır takındım. Heyecanım çok büyüdü. Bu işin sonu ne çıkacaktı? Bana Selim Ağa ne söyleyecek benden ne isteyecekti?

“Zatı şahaneye karşı hissettiğiniz kulluğu ve sadakati ispat etmek arzusundasınız, öyle değil mi?” dedi.

Bir müddet sustu, sonra ağır ağır sözüne devam etti

“Elimde, bu sadakati ispat edebileceğiniz bir fırsat var. Bu fırsatı size vereceğim. Eğer bu fırsattan hakkı ile yaralanabilecek olursanız hatalarınızı unutturmuş ve yeniden gözümüze girmiş olacaksınız.”

“Ağa hazretlerinin emirlerini harfî harfine yerine getireceğim,” diye mırıldandım. Selim Ağa eline bir kalem almış, onu masanın üstüne hafif hafif vuruyor ve beni dikkatle süzmeye devam ediyordu.

Sonra birdenbire “Beni dinleyiniz Hayrettin Ağa,” diye söze başladı. “Şurada masanın üstünde gördüğünüz kâğıtlar yok mu? İşte bunlar Jön Türkler denilen canilere ait vesikalardır.”

Büyük bir hayretle sordum.

“Bu kâğıtlar nasıl oluyor da ağa hazretlerinin ellerine geçmiş bulunuyor?”

“Bizim gizli istihbaratımızın memurları birkaç zamandan beri bazı kimselerin şüphe verici hareketler yapmakta olduğunu görmüş ve kuşkulandı. Bu efendiler belirli günlerde Çemberlitaş semtinde bir eski evde buluşmaktadırlar. Dün gece bu ev bizim adamlarımız tarafından çevrilerek basıldı. Bu haydutlar bu vaziyeti fark edince hemen anlayamadığımız

bir yerden kaçtılar. Ancak bu serseriler masa üzerinde birtakım evrak bırakmışlar. Adamlarımız şunları alıp getirdiler. Bu çok mühim evrakı baskını yapan polis komiseri hemen siyâşî şube müdürüne, o da dahiliye nazırı paşa hazretlerine, o da sadrazam paşaya vermiş. O da doğrudan doğruya Yıldız'a, zatı şahaneye getirdi. Sadrazam Paşa gece yarısı alelacele saraya geldi, zatı şahaneyi uyandırdı. Zatı şahane beni çağırtmışlar. Zatı şahane çok asabiydiler. Büyük bir sinir içinde bana 'Selim Ağa şunları bir okuyunuz ve bana bunlar hakkında ne düşündüğünüzü söyleyiniz,' dedi. Kâğıtları padişahın elinden aldım ve okuduğum zamanı çıldıracağımı zannettim. Müthiş korkmuştum. Buyurunuz Hayrettin Ağa lütfen bunu siz okuyunuz."

Selim Ağa bana bazı satırlarının altı kırmızı kalemle çizilmiş bir kâğıt uzattı.

Kâğıtta şu satırlar yazılıydı.

"Geceleri uyumadan evvel bir bardak portakal şerbeti içmek alışkanlığındadır. Bu portakal şurubunu ona bizzat kilercibaşı getirir. Kilercibaşı bu şerbetten bir başka ufak kadehe bir parça boşaltır ve içer. Pantolonunun sağ cebinde her zaman bir tabanca bulunur. Onun sarayın hangi odasında yattığını kimse bilmez. O geceyi hangi odada geçireceğini en yakınlarından dahi saklar. Ve en son dakikada kendi seçtiği bir odada yatar. Kendine yapılacak bir suikasttan daima korkar, haremde birden fazla yatak odası vardır. O gözdelerinden dahi şüphe eder. Bayram günleri..."

Kızlarağası okumama nihayet verdi

"Susunuz Hayrettin Ağa," dedi, "Kâfi... Meselenin olduğunu tabii gördünüz."

"Evet, ağa hazretleri," dedim. "Sarayı hümayunun içerisinde bir hainin yaşamakta olduğunu görüyorum."

"Evet, aramızda bir hain yaşamaktadır."

“Onun maskesini yüzünden söküp atmak lazımdır. Bu, Jön Türkler dediğiniz o kötü niyetlilerin bir casusudur. Efendimizin özel hayatı hakkında verilen bu malumatta bize efendimiz aleyhinde kötü niyetler beslenilmekte olduğunu gösteriyor.”

“Evet,” dedi, “işte zatı şahane beni yanına bunun için çağırdı ve bu haini meydana çıkarmanı irade buyurdular. ‘Selim,’ dediler, ‘eğer bu hain düşman on güne kadar ortaya çıkmazsa bilmiş ol ki bugüne kadar sarayda özel hizmetimizde bulunanların hepsi bize şüpheli geldiğinden hepsi, evet, hepiniz birden mahkemeye sevk edilecek ve orada dinlenileceksiniz.’ ‘Aman aslancığım,’ diye dizlerine kapandım ve kendisine bizden hiç şüphe etmemesini sarayı hümayun içinde eğer bir hain varsa bunun burada tek başına bulunduğuna inanmasını münasip bir lisan ile rica ettim.”

Kızlarağası bir an sustu, ben sordum.

“Kendileri ne dediler?”

“Aslancığım sustular, cevap vermediler.”

“Bu fena bir işaret ağa hazretleri,” dedim.

“Evet, çok fena bir işaret Hayrettin Ağa,” mukabelesinde bulundu. “Şimdi bütün gizli memurlar, bu işin peşindeler. Biz de sarayda büyük bir gayretle çalışarak, biz de burada onun eşini yapmalıyız. On günlük bir mühletimiz var. Bu on gün içinde o caninin yakasına yapışamazsak öldük demektir. Fakat eğer o casus pençelerimin içine düşecek olursa vay ona! Lanet olası kafasını kendi topuklarımla ezeceğim. Sana yemi-ni billah ederim ki onun kafasını ezeceğim.”

Ona doğru eğildim tatlı bir sesle “Ağa hazretleri boş yere kendilerini üzüyorlar,” dedim. “Kölelerini kendilerine kâtip olarak alsınlar ve bugünden itibaren bu işte beraber çalışalım.”

Onun gözlerinin içine bakarak sözüme devam ettim.

“Vakit kaybetmeyelim. Her geçen saat bizim aleyhimizde,

o şeririn lehindedir. Boş geçen her saat bu işteki muvaffakiyet ümidini bizden gitgide uzaklaştırır. Fakat size şunu söyleyeyim ki sarayda böyle bir kimseden şüphelenildiği gayet gizli tutulmalı. Eğer bu iş yayılırsa o namussuz kendi canını kurtarmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. Onun için onu bir kuş gibi uçurmak istemiyorsak bu sır aramızda kalsın,” dedim.

Kızlarağası “Teklifini kabul ediyorum Hayrettin Ağa,” dedi. “Zaten ben de seni buraya sana böyle bir iş teklif etmek için çağırdım. Bugünden itibaren arzu ettiğin gibi benim kati-bimsin, hususi kâtibim, anladın mı?”

“Evet Ağa Hazretleri,” diyerek eğildim ve eteklerinin ucunu öptüm.

Selim Ağa yerden doğrulmam için eliyle bir işaret yaptı.

Yerimden kalktığım zaman bana “İşte,” dedi, “şu andan itibaren senin cevval ve genç kafanın mesaisiyle benim ağır fakat isabetli düşünebilen kafamın mesaisini birleştireceğiz ve bu haini bulacağız. Şimdi odana çekil ve düşünmeye başla.”

Önünde eğildim ve odadan çıktım.

Kendi odama geldiğim zaman çok garip bir ruh hali içindeydim. Bir taraftan saraydaki o zavallı halimden artık kurtulmuş olduğum için büyük bir memnuniyet ve iftihar duyuyordum. Gençtim, iddialıydım. İçimde dağları yerinden oynatmaya sanki kuvvet vardı. Her şeyi başaracağımı zannediyordum. Sarayda unutulmuş ve manasız bir haremağası olarak yaşamak değil, sarayın en güçlü, etkili bir şahsiyeti olmak istiyordum.

Sadece hareme değil hatta tüm saraya da hâkim olabilmek gayesindeydim. Fakat böyle bir vazifeyi üstüme aldığımdan beri bunun pek kolay bir şey olmadığını hissediyordum. Oda-ma döndükten sonra yatağımın üstüne oturdum. Karşıdaki

gardırobun üstündeki büyük ayna bana kendi hayalimi gösterdi.

İnce ve uzun kollarım, akları boşlukta bile göze çarpan gözlerim, kırmızı fesim ve siyah istanbulimle kendimi gördüm. Kenardaki konsolun üstüne bıraktığım şamdandan dökülen ziya yüzüme vuruyordu. Kendimi bir gece daha şu aynanın karşısında şöyle seyretmişim. Peyamıdil'in beni hamama çağırdığı o gece... Odama döndüğüm zaman tıpkı bu gece olduğu gibi o gecede böyle yatağımın üstüne oturmuş ve kendimi böyle seyretmişim.

O zaman aynaya bakarken hep kendi kendime "Bu kız benden ne istiyor?" diye sormuştum.

Çocuk değildim, aldığım saray terbiyesinin sıkılığına rağmen insanların hatta saraylarda ve en sıkı bir terbiye içerisinde büyüdükleri zaman da öğrendikleri hakikatlerin hepsini biliyordum.

Onun için Peyamıdil'in bana gösterdiği alakanın ancak bir kadının, bir genç kızın, bir haremağasına karşı değil normal bir erkeğe karşı göstereceği bir alaka olduğunu anlamıyor değildim.

Elini peştamalın altından bütün tazeliğiyle hissedilen göğsünün üstüne dayadığı ve bana "Aman şu heyecanıma bakınız efendim. İçerde maazallah koskocaman bir örümcek var. Allah billah aşkına gelip onu tutunuz Hayrettin Ağa. Haydi geliniz," dediği zaman ne olduğumu şaşırmıştım.

Saraylıların bizden kaçış göçü yoktu ama hiçbir haremağası da sarayda saraylılara mahsus olan bir hamama girmezdi. Hele o hamamda saraylılar yıkandığı zaman bu büsbütün imkânsızdı.

Ya böyle bu hamamda, bir tek genç saraylı yıkanırken ve bütün sarayın uyuduğu bir dakikada benim gibi genç bir ağanın onunla baş başa olarak böyle bir yere girmesine imkân mı vardı?

Ben gayriihtiyari “Aman Peyamıdil Kalfa,” dedim. O beni dinlemedi ve benim kolumu yakalayarak çekti. Ne yaptığını bilmez bir halde onu takip ederek içeriye girdim. Peyamıdil harem kapısını bir omuzuyla iterek kapattı.

Ellerimizde birer şamdan vardı.

Tırnakları siyah istanbulinin kumaşından geçerek kollarıma batarken, bu şamdanlardaki mumlardan dökülen ziya içinde birbirimize bakıyorduk.

Hayatımda hiçbir kadının gözlerinde bu kadar paralayıcı ve bu kadar vaat edici bir mananın birleştiğini görmemiştim.

Başı hafifçe arkaya düşmüştü. İnce kaşları gerilmiş, ıslak saçları beline doğru uzanıyordu. Burun delikleri her soluk alışında hafif hafif titriyordu. Ağzı yarım aralıktı, ufak ve paralayıcı bir hayvan dişi gibi sivri olan dişleri görünüyordu.

Acaba ben ona nasıl bakıyordum? Nasıl bir gözle, nasıl bir yüzle ile onu süzüyordum bilemiyorum. Yalnız bildiğim tek şey içimde sonsuz bir acı vardı. Kendimden utanır, kendimi küçümser gibi bir his içerisindeydim.

Benimle alay ediyor, diye düşünmeye çabaladım fakat bu müthiş saniyeler içinde bütün açıklığıyla onun benimle alay etmediğini, böyle bir niyeti olmadığını anlıyordum.

O her zaman tuhaf bir alayla bakan gözlerinde bu akşam nerede ise akacak yaşlar vardı.

Beni sevemez ya!

Hayır hiçbir kadın, bir haremağasını sevemezdi. O halde...

Bu ateşli kız nasıl bir ihtiras kasırgası geçiriyordu. Bu deli kızı şeytan mı zaptetmişti?

Kendimi toparlamaya gayret ederek boğuk bir sesle “Şu meşhur örümcek nerede Peyamıdil Kalfa?” dedim.

O bana cevap vermedi susuyordu. Ve elimi bırakmıştı, geri çekiliyordu.

Daha sert bir sesle “Örümcek nerede?” diye sordum. Pe-

yamıdil elimdeki şamdanı göbek taşı gibi olan bir mermer üstüne bıraktı.

Ve kollarını bir haç gibi açarak bana yaklaşıırken “Abdal,” diye mırıldandı. “Abdal...”

Omuzlarında iğreti gibi tutunmuş olan peştamalin açılacağını, hemen yerlere sıyrılacağını zannettim. Nefes alamıyordum. Kendimi onun karşısında gülünç hissediyordum.

Ona gülünç olmadığımı, kendisinden daha kuvvetli olduğumu anlatmak için mi yoksa bir an çıldırdım da ondan mı, neden olduğunu bilmiyorum, fakat bir kolumu ben de onun gibi gerdim ve onun güzel yanağına olanca şiddetiyle bir tokat vurdum.

Avucumun onun yanağında şaklamasının aksi hamamın kubbelerinde çınlarken ben hamam kapısını açtım ve geriye bakmayı bir an aklıma getirmeden, elimde kocaman şamdan, önümde uzayıp kısalan acayip gölgem sarayın, sessiz ve تنها koridorlarından geçerek buraya geldim.

Şimdi oturduğum gibi tıpkı şimdi oturduğum gibi yatağımın üstüne oturdum.

Ve aynada yüzüme baktım, baktım ve sonra sabaha kadar yüzüm avuçlarımın içinde hüngür hüngür ağladım.

Fakat bu akşam artık ağlamıyor, artık seviniyordum. Çünkü insanlara karşı olan büyük kinim o zaman kalbimde doğmuştu. Daha doğrusu o zamana kadar içimde yasıyorduydu bile o gün birdenbire bütün varlığıma hükmeden esas duygum haline gelmişti.

İnsanlardan, beni böyle zelil, küçük, gülünç ve şayanı merhamet bir hale sokmuş olan insanlardan intikam alabilecek bir mevkie gelerek onlara kötülük yapabilmek arzusu ile işte ben o akşam böyle tutuşmuştum.

Peyamıdil'e attığım tokadın avuçlarımda bıraktığı haz, ona

hem manen hem maddeten acı çektirmiş olduğumdan ileri geliyordu. Ben Peyamıdil'i bir erkeğin bir kadını sevebileceği bir aşkla sevmiş miydim? Hayır!

Ama o geceden evvel ve o geceden sonra Peyamıdil'i, ona sahip olmasına imkân olmayan bir erkeğin duyabileceği bir ihtirasla arzu etmiştim. Onu kucaklamasını değil her zaman tokatlamasını istemiştim. Fakat o günden donra Peyamıdil hiçbir zaman yanıma sokulmamıştı.

Belki de ilk zamanlar benim onun yaptığı şeyi kalfasına veya kızlarağasına haber vermemden korkmuştu. Bir iki gün sarayda solgun bir yüzle dolaşmıştı.

Kendisine benim yanımda “Ne var Peyamıdil?” diye soran Melekper Kalfa'ya “Vallahi bilmem kalfam, üzerinize sağlık... Kendimi biraz keyifsiz hissediyorum,” demişti.

Onun Melekper Kalfa yanında öyle boynunu büküp ma-sum bir eda ile konuşmaları vardı ki insan hiçbir zaman bu uslu kızın öyle bir hamam sahnesi hazırlayacağını tasavvur bile edemezdi. Eskiden işinin hep benim yanımda olmasına dikkat eden Peyamıdil şimdi benimle bir dakika bile yalnız kalmıyordu. Bana dargın mıydı? Benden utanıyor muydu? Sonuna kadar ben bu işi anlamadım.

Evet, sonuna kadar!

Çünkü Peyamıdil'in sarayda bulunmasının da bir sonu oldu. Bir gün saraya misafir gelmiş olan sadrazam paşanın hanımı Peyamıdil'i görmüş sultan yaverlerinden biri olan yeğeni için onu istemiş. Mediha Sultan'la pek dost olan hanımefendi ona bu arzusunu açmış ve efendimizden müsaade alınmasını rica etmiş. Mediha Sultan, İkinci Abdülhamit'in en sevdiği kız kardeşlerinden biriydi. Hünkâr onun hiçbir arzusunu ve ricasını reddetmezdi. İşte bu arzusunu da reddetmemiş ve bu evliliğe razı olmuştu. Ben bunu bir gün Peyamıdil'in kendi

ağızından öğrendim. Genç saraylı o hadiseden sonra hep hasta olduğunu söyleyerek haremde bir hayal gibi sessiz dolaşıyordu. O hadise üzerinden altı ay kadar bir zaman geçmişti. Bir sabah Peyamıdil'i şarkı söylerken işittim.

Saraylılara mahsus oturma odasına Melekper Kalfa'ya ait bir şalı almaya gitmiştim. Peyamıdil salonda yalnızdı. Kendi kendine oturmuş bir el işi işliyor ve şarkı söylüyordu. Ben girince saray terbiyesi icabı yerinden kalkarak bana derin bir temenna etti. Ben de onun selamına mukabele ettim ve şalı alarak odadan çıktım. Koridora ayağımı bastığım zaman onun içeride şarkısına devam ettiğini duydum. O gecedan sonra bu Peyamıdil'i ilk yalnız görüşüm olmuştu. Onu o zamana kadar hep başkalarının yanında görmüşüm. Demek yalnızken hep neşeli başkalarının yanında ise hep yalandan dertli görünüyör, diye düşündüm. Halbuki ben onun, benim yaptığım o hakarettan beri hep kendisine kahretmekte olduğunu, hep bunu düşünerek ve bunu hazmedemeyerek kendini kahrettiğini, evet, çok kahrettiğini düşünüyor ve bunda garip bir tatmin lezzeti buluyordum.

Demek o mahzun bakışlar, o solgun beniz, o hasta gibi sürünüşler, o içten erir gibi görünüşler hep yalancı hep oyunmuş ha?!

O günüm muhteşem hüzünlü geçti. Bundan sonra da hep onu kollamaya başladım ve gördüm ki, bu neşesi sadece yalnız olduğu zamana mahsus değildi. Akranları arasında bir kuş gibi cıvıldıyor, kendisi gülüyor ve herkesi de güldürüyordu. Bir kelebek uçuşu, bir bahar rüzgârının esişi gibi hafif yürüyordu. Yanakları pembeleşmiş, gözleri pırıl pırıl, dudaklarını her an süsleyen tebessümü bir kahkaha atmak için sanki fırsat bekliyordu. Ondaki bu değişiklik hakikaten nazarı dikkati celp etmeyecek gibi değildi. Benim de dikkatimi çektiği gibi herkeste ondaki bu değişikliğin farkındaydı.

Bunu herkesin fark ettiğini bir gün eski ve ihtiyar kalfalar-

dan Suzidil Kalfa'nın ağzından işittim. Suzidil Kalfa hastaydı. Odasında karyolasında yatıyordu. Harareti olduğu için benden bir limonata istemişti. Suzidil Kalfa çok yaşlı bir Çerkez kızıydı.

Hatta hünkârı o büyüttmüştü, güzel bir kadındı. Fakat sarayda bir padişah veya bir şehzadeyi cezbedemediği gibi dışarıdan da kısmeti çıkmamış, ırak olmamış, sarayda açıp sarayda solmuş bir çiçek gibiydi.

Suzidil Kalfa benden limonata istediği zaman hemen kilercilere gittim, limonatayı kilercilerden aldım. Onların götürmesini istemedim ve kendim aldım, kendim götürdüm. Çünkü sarayda biz hepimiz, hatta Sultan Abdülhamit bile ona hürmet ederdi. Suzidil Kalfa'nın hünkârı bir çocuk gibi paylaştığını söylerlerdi. Hünkâr ona kızmaz, hatta bu azarlamalardan sonra onun ellerini öpermiş derlerdi. Ben kendim onun bir kere hünkâra şöyle hitap ettiğini duymuştum. "Aman ciciğim yine sizin o muzır inadınız tuttu. Size pencere ile kapı arasında oturulmaz sonra nezle olursunuz diye kaç kere söyledim. Ama havai gençler hep başlarının dikine giderler," diye çıkıştığını işitmiştim.

Abdülhamit gülmüş ve ona "Evet tayacığım, hakkın var bizim adam olacağımız yok," cevabını verdiği zaman Suzidil Kalfa "Hak böyle zaten aslancığım, her zaman söz dinler," demişti. "Allah padişahımızın ömürlerini arttırsın. Cicimin sıhhati hümayunun bütün memleket ve bütün Müslümanlar için ne kıymet ifade ettiğini unutmaması lazım."

Evet, ben de işte sarayda bu kadar yüksek bir hürmet ve muhabbet gören Suzidil Kalfa'nın emrini şahsen yerine getirmiş ve ona limonatayı verdikten sonra karşısında el pençe divan durmuş yeni emirlerini beklemeye başlamıştım. Bu sırada, oda kapısı açık duruyordu. Kalfanın yattığı yerden koridoru görüyordu. Benim arkam kapıya dönük olduğu için

ben arkamda olup bitenleri göremiyordum. Bir ara dehlizden hafif hafif koşuşan ayak sesleri ve alçak perdeden bir gülüşme işitildi. O anda Suzidil Kalfa'nın kalkık kaşları çatıldı. Çok çizgili yüzünde bir tenkit ifadesiyle "Peyamıdil delisi çok şı-mardı," dedi.

Bilmiyorum neden, bana bir şey söyleyecek, olanları bi-liyor ve bunu ima edecek zannıyla irkildim. Fakat o bütün bunları söylemedi ve "Eskiden evlenecekleri zaman genç kal-falar hicap ederler, çoğu yalandan bile olsa 'Çırak olmak iste-mem, ben sarayda kalmak isterim,' diye ağlar direnirdi. Ama o bir hünkâr yaveri beni evlendirecek diye âdeta bir sevinç delisi oldu. Neşesini sevincini herkese gösteriyor."

Beynimden vurulmuşa dönmüştüm. Şaşkınlığımın anla-sılmasından korkarak sakın durmaya çabalıyordum. Fakat bu ne lüzumsuz bir korkuydu. Biz sarayı dolduran ihtiyar ve genç saraylılar için bir erkek miydik ki içlerinden birinin ev-lenmek üzere olduğu haberinin bizi sarsabileceğinden bir an şüphelenip bize öyle bir nazarla baksınlar?

"Evlendiler mi sanki başları göğe erişir," dedi. "Deli kız-lar... Sarayın rahatını, sarayın sefasını ve asudeliğini acaba şehirde bulabilirler mi? İşte şeyhülislamın biraderiyle izdivaç eden Çeşminaz. Şahinde ne kadar dayandı. Rabbim rahmet eylesin. Daha ilk yavrusunu dünyaya getirirken lohusa yata-ğında gözlerini yumdu. Ya Sefayîter Kalfa. Paşanın kötü mu-amelesine, kabalıklarına, şehirlilerin terbiyesizliklerine, hoy-ratlıklarına kaç sene dayanabildi. Verem oldu etti gitti. Daha niceleri, niceleri... Pişman oldular. İkbal Kalfa dahiliye na-zırının konağını bir sabah seher vakti terk edip Yıldız'a dön-dü. Hünkârın huzuruna göz yaşları ile çıktı onun dizlerine kapandı, 'Padişahım ya beni bu zalimin nikâhından azat ettir, ya beni ölmüş bir kelle gibi denize attır, artık tahammülüm kalmadı,' diye yalvardı. Biz neler neler gördük."

Büyükler karşısında konuşmak terbiyesizlik olduğu için susup durmam onun dikkatini çekmedi. Bir taraftan limonata-tamı yudum yudum içerken, bir taraftan da konuşmaya devam etti ve bana onun bir hünkâr yaveri olan sadrazam paşasının oğluyla evleneceğini söyledi.

Bu işe de Mediha Sultan'ın aracılık etmiş olduğunu anlattı. "On beş gün sonra düğünü var," dedi.

Evet, ben bir haremağasıydım. Benim bir kadını tıpkı diğer erkekler gibi aynı hislerle sevmeme imkân yoktu. Fakat muhakkak ki bu on beş gün hayatımın o zamana kadar yaşamış olduğu en ıstıraplı on beş günü oldu. Peyamıdil'i görmek istemiyordum. Fakat şeytan kız şimdi yeniden benim peşimdeydi. Mesut, gülümseyen bir yüzle her an karşıma çıkıyordu. Beni her görüşünde âdeta arsız bir gülüşle gülüyordu. Fakat ben bütün gayretimle onu yalnız görmemeye çabalıyordum. Daima kendimi bizim dairemizden uzak tutacak işlere vakfediyor, bunları bulmaya çabalıyordum. Peyamıdil ise bunun aksini yapıyor, daima benim geçeceğim yollarda bulunuyor, daima beni gözetliyordu. Benim bu işten ne kadar ıstırap duyduğumu anlamaktan âdeta zevk duyuyordu.

Bugünden bir on beş gün sonraydı. Bir sabah erken saatte Peyamıdil'i yalnız gördüm. O gün Peyamıdil'in artık saraydan ayrılacağını biliyordum. Denkleri yapılmış, sandıkları kapanmış, çeyizler bir gün evvel sadrazam paşanın konağına gitmişti. Kendisi esvapçı başının konağına gidiyordu. Esvapçı başının konağında nikâhı kıyılacak, sonra gelin alayı sadrazam paşanın konağına gidecekti. Saraydan birçok kalfalar düğüne gideceklerdi. Bir iki haremağası da kapıyı beklemek, davetli hanımları karşılamak ve diğer teşrifat işlerinde hizmet etmek için hünkâr tarafından konağa izam edileceklerdi. Hepimiz Melekper Kalfa'nın maiyetinde olduğumuz için benim de dü-

ğüne gidecek ağalar arasında olmam uygun görülmüştü. San-ki herkes içimdeki bu gülünç hissi, evet, bir haremağası için çok gülünç olduğu muhakkak olan hissi anlayacakmış gibi bu vazifeyi kabul etmemelik etmemiştim, yani kabul etmemek için bir bahane gösterememişim. Herkes benim Peyamıdil'i ölesiye kışkandığını anlayacak diye korkuyordum. Evet, bu-ğün artık ne saklayayım... Bu durumumda benim olmasına imkân olmayan, hiçbir zaman sahip olamayacağım bu güzel ve deli bu muhteris ateşli kızın sadrazamın oğlu olan o ya-kışıklı hünkâr yaverinin saadetini yapacağını düşündükçe günlerdir yatağında kıvranıyor, uyku uyuyamıyor, hatta ağ-lıyordum bile.

Peyamıdil'den her gün bucak bucak kaçıyordum. Kendi-sinden hiçbir şey isteyemeyeceğim bu kıza karşı duyduğum kin ve nefret de payesizdi.

Ben deliyim, ben deliyim. Ben muhakkak büyük bir çılgınım, diye kendi kendime tekrarlıyordum. Fakat bu bile beni akli selime getirmiyordu. Peyamıdil benim için bir aşk değildi. Aşk olamadığı için sadece bir ıstıraptı. Eğer bir erkek olsay-dım, evet, ben de her erkek gibi olsaydım, bu güzel kız bana bir zevk olurdu.

Çünkü daha sonraları ona karşı duyduğum hisle, bütün varlığımı alt üst etmiş olan duyguyu mukayese ettiğim zaman hakiki bir aşkın Peyamıdil'e karşı hissetmiş olduğum duygu ile mukayese edilemeyeceğini anladım.

Evet, onu saraydan gideceği gün bir kere daha yalnız gördüm. Ben Melekper Kalfa'nın yanından çıkmıştım. Ne de olsa o gün sarayda mühim bir gündü. İçimizden biri, bir kapı yoldaşımız azat oluyor, çırak çıkıyor, sarayın dışında bir başka hayata doğru gidiyordu.

Saraydaki hayatımızdan müteşekkir değildik ama ne de

olsa kölelikten ve halayıklıktan kurtulmanın kalbe verdiği bir ferahlık vardı. İşte sadece bizim dairenin değil, sarayın bütün kadınları hep bu heyecan içerisindeydiler. Haremağaları arasında pek tabii olarak bu sevince iştirak eden kimse yoktu. Varsa da bunlar parmakla gösterilecek kadar azdılar. Fakat ben, ben bir matem günü yaşıyordum. Ve bunu kimselere göstermemek, hissettirmemek için kendimi büyük bir cebre nefisle zapt ediyordum.

Melekper Kalfa'nın o gün bana verdiği emirler hep Peyamıdil'in o günkü azameti hakkında yapılacak işlere aitti. Esvapçı başının haremi gelecek kalfayı alacaktı. Onu bir iki gece evlerinde misafir edeceklerdi. O esvapçı başının hanımefendisiyle giderken bir de haremağası onlara refakat edecekti.

Melekper Kalfa bizim daireye bağlı ağaların en genci ben olduğum için benim bu işi yapmamı istiyordu.

Bana “Mesut Ağa, üstünüze şifalar biraz keyifsiz, romantizmaları yine pek artmış bana ‘Aman kalfam rica ederim bu vazifeyi bana vermeyiniz. Vallahi arabaya binip inecek halim yok,’ dedi. Bu vazife size düşüyor. Hayrettin Ağa, bizim Peyamıdil'i siz götüreceksiniz... Allah bahtıyla güldürsün kızcağızdan ayrılıyorruz diye bayağı içim yanıyor,” demişti.

İşte ben de onun yanından bu emri aldıktan sonra ayrıldığım zaman Peyamıdil'i koridorda görmüştüm. Kucağında büyücek bir çekmece ile geliyordu.

Bu tahta çekmece herhalde pek ağırdı, çünkü güçlkle taşınmaktaydı.

Beni görünce bana en tatlı gülümsemesiyle gülümsedi ve sonra “Sabahı şerifiniz hayırlı olsun Hayrettin Ağa,” dedi.

“Hayırlı sabahlar olsun Peyamıdil Kalfa,” diye cevap verdim. Gülümsemeye devam ederek “Bu sabahın benim için uğurlu, hayırlı olması hakikaten pek lüzumlu.” dedi.

Sonra küçük ve şeytan yüzü birdenbire ciddileşti.

“Bugün gidiyorum,” diye ilave etti.

“Biliyorum,” dedim.

“Üzölmüyör musunuz?”

Böyle bir sual soracağıını hiç tahmin etmemiştim.

“Neden üzüleyim Peyamıdil Kalfa?” dedim. “Siz çok hayırlı bir sebeple aramızdan ayrılıyorsunuz.”

Oyundan darılmış gibi güzel kaşlarını güçlölkle çatıı.

“Ah hıyanet ah!” dedi. Sonra yüzü yine tebessüm eder bir mana alarak “Bugün siz de benimle beraber geliyorsunuz,” dedi.

“Evet,” dedim, “kalfam öyle uygun görmüşler.”

Şeytan bir gülüşle güldü.

“Ondan ben bunu rica ettim,” dedi.

“Mesut Ağa hastaymış onun yerine beni gönderiyor.”

İçini çekti.

“Siz yine öyle biliniz,” dedi.

Elindeki çekmeceyi güçlölkle tuttuğunu o sırada fark ettim.

“Şu yükü bana veriniz size ağır geliyor. Götüreceğiniz yere kadar taşıyayım,” dedim.

Salonu işaret etti.

“Şuraya götürüyordum. Ama siz nasıl taşırsınız size zahmet olmaz mı? O vallahi vermem.”

Ben elinden çekmeceyi aldım. İpek kâğıtlara sarılı küçük paketlerle dolu olan ve bundan dolayı kapağı kapanmayan çekmece kucağımda, salona kadar onu takip ettim. Üstünde gümüşi ile çilek rengi karışık canfesten bol, etekleri büzgölü, kollarının ucu ve yakası dantellerle süslü bir elbise vardı. Belini sıkan bu elbise bu beli o kadar güzel, o kadar ince gösteriyordu ki insana sanki hayran bir kol onu sarsa kopar hissini veriyordu.

Beraber salona girdik çekmeceyi bir kenara bıraktım. Ayaklarıımın ucuna basarak çekiliyordum ki seslendi.

“Hayrettin Ağa! Hayrettin Ağa!”

“Efendim?”

“Hemen kaçıyor musunuz?”

“Size refakat etmek üzere hazırlanmaya gidiyorum?” dedim.

Eliyle bir işaret yaptı.

“Durunuz Resulüallah aşkına... Görüyorsunuz gidiyorum işte. Cariyenize her zaman sert muamele etmek de olur mu?”

Güldü.

“Cariyenizi artık Peyamıdil Hanım diye çağırabilirsiniz. Zatı şahane dün veda için cariyelerini huzurlarına çağırdığı zaman bana azat fermanımı verdi ve bana ‘Hayatta size bol bol saadetler dilerim Peyamıdil Hanım,’ dedi.”

Gözlerinin içinde sonsuz bir sevinç parlıyordu.

“Artık esirlik bitti!” dedi.

Esirlik hakikaten güç bir şeydi. Bunu içimizde bilmeyen var mıydı ki?

“Sizi tebrik ederim Peyamıdil Hanımefendi,” dedim.

Ellerini bir çocuk gibi birbirine çarptı ve bir aksi seda gibi “Peyamıdil Hanımefendi!” diye tekrarladı.

Sonra gözlerini açıp kapadı bir rüyadan uyanan bir çocuğun biraz mahzun çehresiyle “Ah...” dedi. “İçimi bir bilerseniz! Yarı sevinç yarı hüzün içindeyim. Buradan, siz sevdiklerimden ayrılmak bana hüzün veriyor ama bir taraftan da şehrin hayatı ben cezbediyor. Ama diğer taraftan da pek korkuyorum. Onların arasında yeni baştan öksüz, yeni baştan acemi olacağım. Sizler de beni kalpten sileceksiniz. Bir gün dayanamayıp geri dönsem beni ya geri alırsınız ya da almazsınız. Gözden ırak gönülden ırak...”

Göğsünden çıkardığı etrafı dantelli bir keten mendille gözlerini kuruladı. Sahiden gözleri yaşarmış mıydı? Bilmiyorum! Bundan sonra kafasına hücum eden kötü fikirleri kafasından atmak ister gibi başını salladı.

“Bakınız şunlara,” dedi. “Görüyor musunuz? Bunlar nedir?”

“Anlamadım,” dedim.

“Bunlar saraydaki arkadaşlarıma bıraktığım yadigârlar. Bu Melekper Kalfa’ya, bu Nuruser’e, bu İkbal Kalfa’nın, bu Ruhubahar’ın, bu da sizin...”

“Benim mi?” dedim. Müthiş heyecanlanmıştım. Çekmece-den çıkardığı büyük bir paketi bana uzattı.

“Zaman zaman beni hatırlamanıza vesile olur diye veriyorum. Belki atar belki de sedirinizin üstüne koyar zaman zaman ona başınızı dayar, deli kızı düşünürsünüz. Deli Peyamıdilinizi...”

“Aman neden zahmet ettiniz?” dedim.

Başıma kan çıkmıştı. Herhalde beyazların yüzü kafalarında bu sıcak dalgayı hissederken kızarırdı.

Bana uzattığı paketi ellerim arasına aldım. Bu yuvarlak ve dört köşe bir şeydi.

“Aman Hayrettin Ağa,” derken onun da güzel yanaklarının pembe pembe olduğunu gördüm. “Pek rica ederim, bu paketi hemen şimdi açmayınız. Beni esvapçı başının evine teslim ettikten sonra açınız. Olur mu?”

“Nasıl isterseniz öyle yaparım,” dedim.

“Başım için öyle yapınız Hayrettin Ağa.”

“Size vadediyorum,” dedim ve sonra derin bir eğilişle önünde eğildikten sonra yanından uzaklaştım.

Elimde tuttuğum paket sanki parmaklarımı yakıyordu. Sanki ateşlendi.

Odama girdiğim zaman ona verdiğim söze rağmen yine de bu paketi açtım ve içindekini görmek beni büsbütün berbat etti.

Bu üstüne el ile şu sözler işlenmiş bir ipek yastıktı.

“Okşanmaya layık görülmediği için gözyaşlarına mendil

olan bu saçları bedenim kara topraklara girse dahi hatırlanmama bir vesile olur diye yadigâr ediyorum.”

Ah zavallı deli saraylı... Benimle, bu saraydan ayrılacağı ana kadar hâlâ ne uğraşıyordu? İçinde yarattığı fırtınadan dolayı yastığa o kadar kızdım ki evvela kaldırıp sedirin üstüne attım, yüksek sesle “Deli! Deli! Deli!” diye tekrarladım ve sonra kendim de yüzükoyun sedirin üstüne atıldım, başımı onun saçları ve saçlarından taşan kokularla dolu yastığa gömdüm ve bir de hıçkırarak ağladım.

Peyamıdil’i kendi elimle esvapçı başının evine götürmek istemediydim. Halbuki bu işi bizzat yapmak zaruretinde kalmak da benim en baş kederim ve ıstırabım olamadı. Ayrıca onun düğününde de teşrifatla alakadar olan ağalardan biri ben oldum. O gün kupa arabada çok nazık, çok şirin, güzel ve melek huylu bir genç kadın olan esvapçı başının hanımı ile Peyamıdil Hanım’ın karşısında oturduğum zaman, Peyamıdil’in gözleri hep üzerimdeydi. Bu gözler bana, onun hediyesini görüp görmediğimi anlamak isteyen bir merakla bakıyordu.

Ben de ondan bu hususu saklamak için kendime hakim olmaya esvapçı başının haremının bana sorduğu suallere nezaket ve terbiye ile cevap vermeye çabalıyordum.

Peyamıdil’e gelince... O kapı yoldaşlarıyla veda ederken ağlamış ve saraydan çıkarken de bir parça hıçkırmıştı ama arabaya bindiği dakikadan beri müthiş bir sevinç içerisindeydi. Gözlerinin içi saklayamadığı bir sevinçle pırıl pırıl yanıyor, en ufak bir vesile onu kahkahalarla güldürüyordu. Benim rahatımı bu kadar bozduktan, ruhumu böyle alt üst ettikten sonra onun böyle gülebilmesi benim sinirime dokunuyordu. Evet, benim insanları sevmememe ve hayatımın uzun bir faslında herkesin ürktüğü bir Hayrettin Ağa olmama sebep elbette ki Peyamıdil ile aramızda vuku bulan bu münasebetsiz

macera sebep olmuştur. Eğer hayatta bana haksızlık edilmiş olmasaydı, ben de bir 'erkek gibi bir erkek' olsaydım, bu güzel Çerkez kıızıyla aramda geçen macera sadece tatlı bir mace-
ra olacaktı. Fakat ona karşı hissettiğim duygu büyük bir aşk olmamakla beraber hissiyatımın şeklini değiştiren bir kuvvet oldu. O gün Peyamıdil'i kendi elimle esvapçı başının konağı-
na götürmüştüm.

İki gün sonra sadrazama gelin olacak bu güzel kıza bu muhteşem konakta mükellef bir daire vermişlerdi. Onun çe-
yizi daha evvel sadrazam paşanın konağına gittiği için ona sadece nikâh ve düğün merasimlerinde orada kalacağı bir iki günde lazım olan eşyayı yanına almıştı. Bunları dairesine yer-
leştirmek vakit almadı. Mesut Ağa'nın hastalığını ileri sürerek esvapçı başının güzel kızının, halayıkların getirdiği tepsiden alıp bana kendi eliyle verdiği zarflı fincandan nefis bir Yemen kahvesini içip oradan ayrılmak için ev sahiplerinden müsaade istedim ve sadrazam paşanın müstakbel gelininden bana bir emirleri olup olmadığını sordum.

Belki de bana söyleyeceği herhangi hususi bir dileği olur diye esvapçı başının haremî, kızı ve kalfalar hemen hayal gibi ortadan kaybolmuşlardı.

Peyamıdil'le karşı karşıya kaldığımız zaman gözyaşlarını kaçırmak ister gibi gözlerini birkaç kere sık sık kırptı ve sonra "Ne isteyeyim?" diye çaresiz bir tavırla avucunu açtı. "Her-
kese selam ederim, her biri daha şimdiden gözümde tütüyor. Onu kendilerine söyleyiniz," dedi.

Sonra da iki küçük elini bana uzatarak iki ellerimden tut-
tu.

"Siz de Hayrettin Ağa," dedi. "Bu akşam odanıza varınca yadigarımı paketten çıkarınız. Belki içinde bulduğunuz şey ömrünüzün sonuna kadar size hicran olur."

Eğer böyle müstesna güzellikte bir Çerkez kızının bana karşı böyle bir aşk beslemiş olduğuna ve benim için ağlamış bulunduğunu inansaydım bu güzel hediye bana bütün bir ömür hicran olmaz fakat bir teselli kaynağı olurdu. Bana öyle büyük bir ruhi tatmin verebilirdi ki ben ömrümün sonuna kadar bambaşka bir adam olurum. Fakat sadece o gece değil daha birçok geceler üzerinde o çocukça yazılar işlenmiş olan yastığa yüzümü gömdüğüm zaman artık onun üstüne gözyaşları dökmedim, onu sivri dişlerimle parçalamak ister gibi ısırdım. Hele onun düğün günlerinde bu ıstırap ve isyanım daha müt-hiş ve yakıcı oldu.

Nikâh günü Mesut Ağa gitti. Nikâhta yapacak fazla iş yoktu onun için, hem de böyle işlerde bulunmuş ve tecrübesi olan bir ağanın orada hazır olması daha makul görüldüğü için herhalde. Sonradan nikâh merasimini Mesut Ağa anlatırken ben de yanlarındaydım.

“Sermabeyinci beyefendi zatı şahanenin iradesi üzerine Peyamıdil Kalfa’ya vekil olmuştu. Damat beyefendinin vekilleri bizzat Serasker Paşa Hazretleri’ydi. Şahitler ve davetliler hep ümera, hep evladan mütevekkildi. Nikâhı bizzat Şeyhülislam Efendi Hazretleri’nin kıyması çok heybetli oldu. Şerbetler içilir, dualar okunurken hanımefendilerin hepsi acıdılar, ağlaştılar.”

Melekper Kalfa tatlı bir gülüşle sordu.

“Ya bizimki ne yaptı?”

“Aman kalfam Allah selamet versin o pek tuhaftı, bilir misiniz ne yaptı? Hanımefendiler ağlaştırken kulağıma eğildi, ‘Fesuphanallah! Herkes ağlarken bana gülme geliyor kardeş. Acaba asabiyetten mi?’ diye yavaş sesle sormaz mı?”

Oda da bulunanların hepsi gülüştüler.

Ben gülemedim.

Yalancı, diye düşündüm, *bana bir de ağladığından bahsed-*

yor. İçi sevinç içinde... Hiç görmediği, hiç tanımadığı bir erkekle dahi olsa evlenmekten müthiş sevinç ve saadet duyduğu muhakkaktı.

Düğün günü sadrazam paşanın evine yardımcı ağa olarak gitmek başka ağalarla birlikte bana da düşmüştü. Zaten haremi hümayundan birçok saraylılar, hatta bizim dairenin bütün kalfaları düğüne davetliydiler, ona birçok güzel hediyeler hazırlamışlardı. Ben de kendisine bir yılan yüzük yaptırdım. Yılanın gözleri yeşil zümrüttendi. Dili kırmızı yakuttandı. Neden ona bu yüzüğü yaptırmıştım, ben de iyice bilmiyordum. Herhalde bu yılanı bir misal gibi almıştım ve ona “Sen bir yılansın!” demek istemiştim. O gün gelin arabasında oturan bendim. Beyaz gelinlik, beyaz tel duvağı ve mücevherat içerisinde Peyamıdil ne harikulade bir şey olmuştu.

Esvapçı başı hanımefendi Avrupa’dan Paris’ten getirdiği bir üvez kadifeden, kızı üstü siyah kadife fiyonklarla süslü gipür dantelinden birer elbise giymişlerdi.

Hanımefendinin elbisesi büyük dekolteliydi. Küçük hanımefendi genç kız olduğundan onun elbisesinin kolları ve yakaları daha kapalıydı. Sadrazam paşanın hanımefendisi, koca valide olduğu için siyah atlastan gene Avrupalı büyük terzi işi bir tuvalet giymişti. Boynundaki iki sıra inci ve küpeleri yegane ziynetini teşkil ediyordu. O gün hariciye nazırı paşa hazretlerinin iki kızının güzelliği ve şıklığı bütün düğünde en fazla konuşulan mevzu oldu.

Evet, İstanbul şehrinin en güzel, en kibar, en asil hanımefendilerinin hazır bulundukları bu düğün söylenildiğine göre yıllardır İstanbul’da yapılan düğünlerin en parlağı oldu. Düğüne, alafranga orkestra ve alaturka saz getirilmişti. Bunlar sadrazamın bir saraydan farksız konağının birbirinden uzak iki salonunda çalıyorlardı. Gençler alafranga müzik çalan tarafta, yaşlılar ise daha fazla alaturka salonuna doluyorlardı.

Selamlıkta ve haremde ayrı ayrı sofralar kuruldu. Ben bütün bu düğün esnasında bu kadar güzel ve eğlenceli bir gecede dünyadan bezmiş bir ruh haleti içinde dolaştım. Peyamıdil, o her günkü neşeli kız bugün yorgun ve solgundu, heyecanlıydı. Herhalde iri iri açılan gözleri ile porselenden yapılmış bir bebeği hatırlatan bu harikulade gelin mahzundur diye içimde bir sevinç hissediyordum.

Sadrazam paşanın konağının kapısı önünde onu karşılayan ve koluna girip gelin tahtının bulunduğu odaya kadar götüreren hünkâr yaveri parlak üniformaları içinde hakikaten güzel bir damattı. Duvağı yüzüne inik olduğu için, onun sadece resmini görmüş olan Peyamıdil'in onu görür görmez neler hissetmiş olduğunu yüzünden görememiştim. Fakat bunun müspet bir his olmasından gayrısını düşünemezdim.

İkisi kol kola davetlilerden ve göğüslerini, başlarını yalandan bir telaşla, kendilerini gece tuvaletiyle görebilecek yegane erkek olan damattan saklamaya çabalayan kadınlardan müteşekkil iki sıra arasından geçerlerken ben onları takip ediyordum. Damat bütün bu yolu gelinceye kadar sağa ve sola hiç durmadan çil lira çeyrekleri attı durdu. Nihayet odaya girip kapandılar. Kadınlar arasında fısıltı kahkaha hatta imalar vardı.

“Aaa, damat üç dakika oldu hâlâ çıkmadı. Koltukta bu kadar uzun beraber kalınmaz,” diyorlardı.

Hakikaten bu içeride geçen dakikalar hele bana pek uzun geliyordu. Koltuk merasiminde adet olduğu üzere damat içeride gelinin yüzünü açacak ve ilk defa olarak karısının çehresini görecekti. Ona eğer kural kaideyi uyan biriye ismini soracak ve karısı ona sanki bilmiyormuş gibi söyleyecek veya zemine ve zamana uygun bir iki iltifatlı sözle onun evine gelişinden hissetmekte olduğu büyük sevinçten bahsedecekti. Ve sonra onun gelin tahtına oturtuktan sonra akşam tekrar gelecekti.

“Gelin de bir içim su,” diyordu esvapçı başının hanımı.

“Vallahi her tarafı güzel, sonra şen sonra şakrak, sonra iyi huylu... Onu alan erkek bahtiyar olur.”

Kibar ve şirin bir hanımefendi “Aaa, artık bu kadar da olmaz damat bey işi ileriye vardırıd,” diye çapkın bir gülüşle göz kırpmıyor, şen ve nüktedan hanımefendiler yelpazeler altından birbirlerinin kulaklarına bir şeyler fısıldayarak gülüşüyorlardı.

Davetli hanımefendilere ve bana pek uzun gelen bir müddetten sonra –bu belki beş dakika bile değildi– damat saadetten ıslıl ıslıl bir çehre ile dışarıya çıktı. Önümüzden geçti, sonra kapı açıldı. Herkes gelinin kaldığı tarafa gidiyordu. Ben de gayriihtiyari olarak o salona girdim. Herkes geline nasıl bir yüz görümlüğü taktığını merak ediyordu. Kapıdan daha girer girmez Peyamıdil’in boynundaki harikulade gerdanlığı uzaktan fark ettim. Evet, herkes gibi ben de o güzel gerdanlığı hemen seçtim. Ve o zaman benim kendisine yaptığım ve sabahleyin bir ara eline sıkıştırmış olduğum yılan yüzüğü düşündüm ve uzun zaman da ona bu fevkalade hediye yanında böyle manasız bir yüzük hediye etmiş olmaktan utandım.

Fakat nihayet o kocası idi, hünkâr yaveri ve sadrazam oğluydu. Ben onun eski kapı yoldaşı olan bir zenci köleden başka bir şey değildim. Fakat o gün akşama doğru bir ara beni uzaktan işaret ettiğini gördüm. Kalbim eza içinde yanına yaklaştığım zaman “Affedersiniz Hayrettin Ağa,” diye fısıldadı. Ve eliyle yeri göstererek “Şuraya mendilim düştü, kimselere söyleyemedim,” diye hep fısıltı halinde devam etti. “Lütfen zahmet olmazsa bana onu verir misiniz?”

O bunu böyle söylerken benim gözüm onun bir parmağına takılmıştı. Çünkü onun bu parmağında, bütün o harikulade hediyeler içinde bir de benim yılan yüzüğüm vardı.

Yüzüğü gördüğümü anlayınca âdeta memnun oldu. Çün-

kü bunu göstermek için bu bahaneyi icat etmiş olduğu belliydi. Mendilini eline uzattığım zaman hep fısıltı halindeki bir sesle “Yüzüğüme mi baktınız?” dedi. “Onu bana çok sevdiğim bir kapı yoldaşım yadigar etti. Bir yılan yaptırmış. Belki de bana ‘Sen bir yılansın,’ demek istedi. Yılanım ben belki ama muhakkak ki zehrini içine akıtan bir yılan!”

Birden gözlerimin pınarlarını yakan iki damla yaşı zaptedemedim. Bunlar kocaman ve sıcak iki yuvarlak halinde yanaklarımdan aşağı süzölmeye başladı. Yerimden kıpırdanamıyordum. Başımı arkaya dönemiyordum. Beni görecekler diye müthiş korkuyordum. O gözlerime büyük bir memnuniyetle bakıyordu sanki bu iki damla yaş onun için bir rahmetti. Yüzü büyük bir memnuniyet, evet, bir neşe ve saadet ifade ediyordu. Ben arkamı hep salona çevirmiş bir halde onun tüllerini, eteklerini düzeltir, ona hizmet eder gibi bir şeyler yapıyordum. Birden onun gözleri içinde vahşi bir ışık parlar gibi oldu, sonra müthiş bir alayın kıvılcımlarını sezdiğimi zannettim. Elimi çenemin altına doğru götürerek orada süzölmekte olan yaşları kuruttum. Sonra eğildiğim yerden doğrularak yavaş yavaş herkes içinden kayboldum. Sonradan bütün İstanbul’un daha senelerce bahsettiğini işittiğimiz bu muazzam düğün benim için o gün akşama kadar bir işkence olmuştu.

Akşamüstü, yemekten evveldi. Biraz istirahat etmek için odasına çekilmiş olan gelinin beni yanına çağırıldığını söylediler. Sadrazam paşanın gelini hanımefendinin emirlerini almak üzere yanına gittim. Küçük budvarında bir koltuğa çöker gibi oturmuştu. Başını arkaya dayamıştı.

“Aman Hayrettin Ağa Hazretleri,” dedi. “Beni affediniz... Burada yabancı olduğum için kimseye söyleyemedim. Başım çok ağrıyor. Bu taçtan, telden, duvaktan olacak... Böyle başım tutunca... Şemsiaşk omuzlarımı ovar, ağrım hemen geçerdi.”

Başıma gelecek şeyi anladım. Omuzlarını benim ovmamı isteyecekti. Hayatımda kim bilir kaçınıcı defa olarak, Bu kız bir şeytandır. Şeytanın, ta kendisidir, diye düşündüm.

“Şimdi gideyim Şemsiaşk Kalfa’yı çağırayım,” diye kapıya doğru giderken beni “Yok istemem,” dedi. “Onu rahat bırakınız, kim bilir nerededir. Lütfen siz bana bir iyilik yapınız da şu omuzlarımı ovunuz.”

Çaresiz yanına yaklaştım. Beyaz ipekliler üstünde siyah ellerimi ilk defa olarak bir hayvan pençesine benzettim. Çünkü onlar, öyle korkunç bir asabiyetle kasılmıştı ki, içimde hissettiğim kuduz bir isyanla onun parmaklarımın temasını duyar duymaz ürperen omuzlarını sıktım.

“Ay... Ay!” dedi.

Ellerimi gevşetmeye muvaffak olamadım.

“Canınızı acıtıyorum galiba?” diye sonsuz bir zevkle sordum.

“Hayır, hayır, iyi geliyor,” dedi. “Lütfen devam ediniz.”

Fakat ellerimin izinin omuz başlarında kalacağını düşündüm ve birdenbire ellerimi gevşettim.

“Yoruldunuz?” dedi.

“Bir şey yapmadım ki yorulayım,” cevabını verdim.

Gözlerimin içine en tatlı bakışıyla bakarak “Öyleyse omuzlarımı biraz daha sıkınız,” dedi, “Ah işte böyle, böyle biraz daha sıkınız.”

“Korkuyorum,” dedim. “Parmaklarımın teninizi zedeleyecek.”

“Zıyanı yok,” dedi.

“Nasıl ziyam yok?” dedim. “Bu gece damat bey sonra acayip bulmaz mı?”

Sahte bir hicapla gözlerini yere indirdi ve “Hayatımıza bir de damat bey karıştı diye artık başımız ağrıdığı zaman omuzlarımızı ovduramayacak mıyız? Haydi Hayrettin Ağa biraz daha sert ovunuz, rica ederim.”

Perişan bir haldeydim. Ellerimi omuzlarından çektim ve kendimi artık tutamadığım için “Peyamıdil, benden ne istiyorsunuz?” dedim.

Doğrulmuştum. O da ayağa kalktı.

“Ne mi istiyorum?” dedi ve sonra karşımda dikildi durdu. Ondan sonra birdenbire kollarını boynuma doladı ve başımı kendine doğru eğdirerek dudaklarımı dudaklarına yaklaştırdı. Ben neden buna karşı koyamadım? Beni onun dudakları neden böyle harap etti? Bilmiyorum.

Dudaklarımız kısa bir zaman birleşti. Geri çekildi. Ben düşeceğim zannettim olduğum yerde sallanıyordum.

“Ne yaptınız?” diye inledim.

“Ahtım vardı,” dedi.

Hâlâ ayakta, hâlâ karşı karşıya duruyorduk.

“Titriyorsunuz Hayrettin Ağa,” dedi.

“Siz de titriyorsunuz,” dedim.

Çapkın bir kahkaha ile güldü.

“Evet, ama ben bir kadınıym,” dedi.

Bu söz yanağıma inen bir tokat tesiri yaptı. Şüphesiz Peyamıdil kendi yüzüne vurduğum tokadı bu sözle bana kat kat iade etmiş oluyordu. Ben ona bir cevap verecek miydim bilmiyorum. Buna vakit kalmamıştı.

Budvarın kapısı açılmış, gelin hanımın bir şeye ihtiyacı olup olmadığını anlamak için yeni adamları ve eski saray arkadaşları içeriye girmişti. Ben bir sırasını buldum ve odadan çıktım bir daha da ne ben ona yaklaştım ne de o beni aradı. Benden intikamını almıştı. Evet, o kadındı ben neydim? Bir haremağası...

İşte Selim Ağa’dan gizli istihbarat işlerinde çalışmak için ilk vazifeyi aldığım gece odama döndüğüm zaman aynanın içinde kendimi görünce, o geceki, o düğün gecesini ve hamam hikâyesi gecesini hatırlamıştım. Çünkü o her iki gecede

de ben yine kendimi bu aynanın karşısında bulmuştum. O gecelerin her ikisinde de müthiş ıstırap çekiyordum. Şimdi bu gece bana insanların verdiği ıstırabı onlara ödeyebilmek fırsatını bulduğum için acı bir zevk içindeydim.

Suçlu Kimdi?

Benim zekâma itimadı olan kızlarağası müşkül vaziyet karşısında kalınca beni hizmetine almıştı. Ben de ona bu işe layık olduğumu göstermek ve son zamanlardaki Peyamıdil macerası haricindeki hareketsizlikten kurtulmak ve insanlara karşı duyduğum hıncı onlardan çıkarmak için bu işe dört elle sarılmıştım. İlk üç gün haremde bizden başka kimse hiçbir şeyden haberdar değildi. Fakat üç gün içinde ortaya hiçbir müspet şey çıkmayınca iş açığa vuruldu.

Sarayda bundan sonra zavallı Nazende Kalfa'nın madalyon hikâyesinden beri görülmeyen bir dehşet havası hüküm sürmeye başladı. Sultan sonsuz bir asabiyet içindeydi. Gayet kurntulu olduğu için kendisine her an bir suikast yapılacağını zannediyordu. Artık ona yemek yedirmek bir mesele oluyordu. Hünkâr ancak kilercibaşının daha evvel tattığı yemekleri yiyor ve bu yemekleri yemek için de ona bunları yedikten sonra neler olduğunu anlayacak kadar bir zaman bekliyordu.

Bu müddet için bir panzehir almasın diye kilercibaşı hünkârın huzurundan uzaklaşmaya mezun değildi. Tatmak diyorum ama padişah onun yemeklerden az miktarda almasına da müsaade etmiyordu. O her yemekten padişahın yiyeceği miktarda bir yemeği alacak, onu yiyecekti.

Sarayın içindeki hayat hakiki bir cehennem azabıydı. Sarayda bulunan Sarayı Hümayun ser hafiyesi suçluları ele geçiremedikçe gitgide daha zalim oluyordu. Çünkü zatı şahane nezdinde tamamıyla itibardan düşmüş bulunuyordu. Günlerce ve günlerce devam eden bir tahkikat açılmıştı. Hepimiz saraydaki sorgu odasına birer birer çağırıldık. Hünkâr

bu sorgudan evlatlarının anneleri olan kadınefendileri dahi muaf tutmadı. Hatta şehzadeler, sultanlar, mabeyinciler, Haznedar Usta, muhafız, zabitan, kızlarağası, başağa dahi sorguya çekildiler. Fakat bütün bunlar hiçbir işe yaramadı. Aramızda bulunan bu düşman sırrını bir mezar ketumiyetiyle muhafaza ediyordu. Çok kimsenin maddi ıstıraplarla karşılaşmış bulunduğu bu sorgu iddiasında dahi sırrını açık etmiyordu.

Kızlarağası devamlı bir ümitsizlik içindeydi. Ne yapacağım bilmez bir haldeydi. İki günde bir beni yanına çağırıyor ve bana “Hâlâ hiçbir haber yok mu Hayrettin Ağa?” diyordu.

Karşısında boynumu büktüğüm zaman da bana küfrediyordu ve o sanki kendisi zenci değilmiş gibi bana “Seni gidi akılsız fellah!” diye bağıyordu. “Bu senin yaptığın nedir? Hani bana haini birkaç gün içinde bulmayı vadetmiştin?”

Haini bulamıyordum. Zaptiye, polis, hafiyeler, gizli memurlar da kaçakları yakalayamamışlardı ki onlara işkence edip ağızlarından saraydaki suç ortaklarının ismi alınabilsin. Bütün bu gayretler boşa çıkmıştı. Fesat şebekesine mensup olup sarayın dışında olan kimseler ele geçmediği için onlara işkence edilmek suretiyle saraydaki hainin ele geçmesine imkân yoktu.

Aylar süren sıkı araştırmalar hiçbir semere vermemişti. Sultan Murat hâlâ hayatta olduğu için bu fesatçının onun eski adamlarından biri olması ihtimali düşünülürdü.

Her şey düşünülürdü ve fakat haini bulmak imkânı olmadı. İşe bir nihayet vermek, birini suçlandırmak ve hünkârı tatmin etmek lazımdı. Bunun için de şöyle bir çare düşünülürdü:

Günün birinde mabeyin kâtiplerinden İsmail Bey odasında bileklerini kesmiş ve ölmüş bulundu. Yanında kendi el yazısıyla bir mektup vardı.

“Fesatçılarla teşriki mesai eden benim. Onları ele vermek korkusuyla kendi hayatıma kendim son veriyorum.”

Mabeyinde işlenen bu cinayet zatı şahaneyi teskin etmek için işlenmişti. Yoksa mabeyin katibelerinden İsmail Bey'in böyle işlere gönül düşürecek yaradılıştaki bir insan olmasına imkân yoktu. Fakat ölümünden sonra evinde yapılan araştırmada hariçten gelen ve vatanperverler tarafından bastırılmış olan inkılapçı risaleler bulundu. Her şey iyi tertip edilmişti. Kâtip İsmail Bey'in yakın arkadaşları yakalanıp sorgulandılar. Bunlar Mülkiye Mektebi maznunlarıydı. Sorguları çok vahşiyane oldu. Çünkü ben Yıldız'da sorgular yapıldığı zaman içeride bulunanlardandım. İşkence feci oldu. Allah'tan korkulmadı. Bol şalvar giydirilen zanlıların şalvarları içine vahşi kediler konuldu. Kaynar suda katı pişmiş yumurtalar sıcak sıcak koltukları altına koyuldu. Allah'ım ne kırbaç yediler ne değnek ne falaka! Ve nihayet içlerinden biri her şeyi kabul etti. Kurdukları fesat ocağını açıkladı.

Çemberlitaş'ta buluşur ve şimdi Avrupa'ya kaçmış bulunanların kendi arkadaşları olduğunu, İsmail'in hatta yazdığı bu mesajları kendi vasıtasıyla onlara verdiğini ve kendisiyle beraber yakalanan olduğunu söyledi. Diğerleri içinde bu suçu kabul eden olmadı. Ama onları kim dinlerdi. Hünkârı tatmin etmek için birçok suçluya ihtiyaç vardı. Ve bu suçlular da işte bu çocuklardı. Bu çocuklar hayatlarını bu işte kaybettiler.

Yahut da biz öyle zannediyoruz.

Çünkü onlardan her birinin bir gece karanlığında ayaklarına taşlar bağlanarak denize atıldıklarını işittik. Belki çok uzak bir diyara sürülmüşlerdi. Belki de herhangi bir zindana atılmışlardı. Zaten bunu biz değil onlarla en yakından alakadar olan akrabaları da bulamazlardı. Yaşıyorlarsa, hakikaten bu yaşamak sayılmazdı. Kendini suçlandıran gencin nasıl bir ümitsizlik içinde bunu yaptığını görmüştüm. Diğerlerinin ise bütün işkenceye rağmen bunları nasıl kabul etmediklerini gözlerimle görmüştüm. Bu hadise böylece halledildiği zaman

buna inanmayan bilmem sadece ben miydim, fakat muhakkak ki ben inanmayanlardan biriydim. Onlara acıdığımı söyleyemem. Çünkü insanlardan nefret ediyordum. Dünyada tek kimse bana acımamıştı ve kollarını açarak bana yaklaştığı sırada tokatladığım kadın dahi, bana bir kötülük etmek istediği, bana fena bir söz söylemek istediği zaman insanların bana karşı işledikleri bir cürmü sanki benim şahsi bir suçummuş gibi yüzüme vurmuştu.

“Ben titriyorum ama ben bir kadınıym.”

Bu şu demekti:

“Ya zati aliniz nesiniz Hayrettin Ağa hazretleri? Erkek misiniz? Hayır. Kadın mısınız? Hayır. Cinsiyetiniz nedir? Haremağası mı? Aman ne gülünecek şey. Bir haremağasısınız ve güzel bir gelin sizin dudaklarınızı öptü diye tir tir titriyorsunuz.”

Ne gülünç bir şey yarabbi! Evet, ben bir erkek değildim, ben bir insan da değildim. İnsani duygulara kalbim de yer yoktu.

Bu büyük hadise kapandıktan sonra da ben bu işin böyle olduğuna itimat etmediğim için işimin peşini bırakmadım. Ve saray içinde aramızda yaşadığından emin olduğum suçluyu daima meydana çıkarmaya çabaladım. Ve nihayet tesadüfün yardımıyla buna muvaffak oldum. O hadisenin örtbas olması üzerinden bir hayli zaman geçmişti. Kızlarağasına malumat vermek ve onları ehemmiyetlerine göre tasnif etmek bana düşüyordu. Benden sonra bu jurnaller bir kere de kızlarağası tarafından eleniyorlar ve ondan sonra da bizzat padişah bunları okuyordu. Hünkârın hayatı, bu kadar büyük bir müstebit olmasına rağmen zerrece gıptaya şayan değildi. O kâğıtta da yazdıkları gibi ne gece yattığı daire ve gündüz dolaştığı yer malum değildi. Sabahları erken kalkıyordu. Kahve tiryakisi

olduğu için kendisine ateşte değil kıvılcımlı külde pişirilip hazırlanmış kahvesini içtikten sonra hemen giyiniyor ve yazıhanesine iniyor, bir gün evvelden tarafımdan okunmuş bütün jurnalleri okuyordu.

Bu jurnaller içinde pek çok abuk sabukları, sırf gazez ve kin veya çekememezlik neticesi yazılmış olanlar olduğu gibi, halkın bu baskıcı idareye karşı yaptığı mücadeleyi nokta nokta, levha levha, parça parça gösterenler de bulunuyordu.

Fakat Sultan onların hemen hemen hepsiyle alakadar oluyordu. O kadar kuruntuluydu ki bir ihbar, belki de kendisine dahi saçma gelen bir ihbarı dahi takip ettiriyor ve kendisine düşmandır diye iftira edilmiş olan kimseleri hiç olmazsa imparatorluğun en uzak vilayetlerindeki memuriyetlere tayin veya naklettiriyordu. Ve oraya gidenler kaydı hayat şartıyla orada kalıyorlar. Bu bir manen ölüm, bir sürgün oluyordu.

Sultan Murat'a gelince o hâlâ hayattaydı. Gıdasızlığa, havasızlığa ve hastalığa rağmen yaşıyordu. Ve onun yaşaması hünkârı daima üzen bir şey oluyordu.

Sıcak, fevkalade sıcak bir yaz gecesindeydi. Saat on ikiye kadar büroda çalışmış odama dönmüştüm. Açık pencere önünde oturuyor, Yıldız tepesinde dahi esmeyen bir rüzgâr temenni ederek başımı pencereden çıkarmış bulunuyordum. Dışarıda mehtap yoktu, gece simsiyahtı. Ağustos böcekleri ötüyorlar ve kurbağalar haykırıyorlar, onların seslerine havuzların fısıkiyelerinden akan suyun serinletici şıkırtısı karışıyordu. Bakışlarım karanlıkta belirsiz bir noktaya dalmıştı. Sıcaklığın verdiği garip bir uyuşukluk içindeydim. Bütün saray uykundaydı. Pencereden görünen köşklerin pencerelerinde hiçbir ışık yoktu. Pencerenin önünde ayaktaydım. Alnımı pervaza dayamıştım ve garip bir haleti ruhiye içindeydim.

Fevkalade yorgun olmama rağmen uykum yoktu. Zaten

hava rehavet verici, sinirleri üzen, insanı bunaltan bir havaydı. Bu sıcaklığa bir de binlerce çiçeğin güzel ve bayıltıcı kokuları artınca edince insan garip bir his haleti içerisinde kalıyordu. Ben camdan bakarken birkaç yarasa da karanlıkları ok gibi delerek uçuşuyorlardı. Sarayın bahçesinde Arnavut nöbetçilerinin ayak seslerinden maada tek ses yoktu.

İşte tam bu sırada bahçede, âdeta penceremin altında bir sesler duydum. Ve bu beni yarı uykumdan sıyırdı. Evet, bahçenin kumlu yollarında hafif hafif basarak geçen bir ayak sesiydi bu. Benim pencerede olduğum anlaşılmamış diye olduğum yerde âdeta putlaştım âdeta nefes almaktan bile çekiniyordum. Bu saatte bahçede dolaşan kimdi? Birkaç saniye etrafı dinledikten sonra yanılmamış olduğumu anladım. Bir çift ayak kumların üstünde süzülür gibi ilerliyordu. Bir şey görmeye gayret ettim ama imkânsızdı. Karanlık pek kesifti.

Şimdi bu ayak sesleri benim pencereme doğru geliyordu. Ve nihayet penceremin altına geldi. Sonra da daha ilerlere geçmek için penceremin altından uzaklaştı. Ve biraz sonra işitilmez oldu. Demek ki bu ayak seslerinin sahibi takriben baş ağanın penceresinin önüne gelmiş ve orada durmuştu. Kıpırdamıyordu herhalde. Çünkü en ufak bir ses çıkmıyordu.

İhtiyatla pencereden sarktım. Odam karanlık olduğu için beni görmelerine imkân yoktu. Fakat hiçbir şey göremedim. Sadece arada bir ağaç yapraklarının birbirine vurmasından çıkan bir hışırtı duyuldu. Hava o kadar sakindi ki, yaprak kıpırdayamazdı. O halde biraz evvel penceremin önünden geçen adam sanki bu ağaçları sallıyordu. Bir iki dakika hiç kıpırdamadan bekledim sonra ayak sesleri duydum. Esrarlı görünüyor ve beni müthiş sinirlendiriyordu. Şimdi artık davranmak ve hemen harekete geçmek lazımdı. Çünkü gece yarısı iç bahçede dolaşan bu esrarlı ziyaretçinin pek masum

niyetli bir kimse olmasına imkân yoktu. Hem bahçede do-laşmak için neden geceyi ve neden ihtiyatı tercih ediyordu? Bunun arkasında muhakkak bir sır gizliydi. Eğer ben tesadüfi olarak bu akşam bir entrikacı izi üstüne düştümse bu benim mesleğimde bir sıçrama taşı olacaktı.

Bir saniye dahi düşünmeden yeniden fırladım, odayı ko-şarak geçtim, açtığım kapıyı kapatmadım. Koridorları hep koşarak kat ettikten sonra merdivenleri ok gibi indim ve iç bahçeye çıkan kapıya gelip anahtarını çevirmek istediğim ve bunun için de elimi uzattığım anda kapı açıldı ve karşıma çı-kan gölge bir asker emrini hatırlatan sert bir sesle “Kıpırdama yakarım!” dedi.

Hemen olduğum yerde durdum. Ve yanımda bir silah ol-madan böyle bir işe neden kalkıştığımı zihnen kendime so-rarken bir iki saniye geçti. Bu bir iki saniye benim kendimi toplamama yardım etmişti. Ürktüğümü gizlemek için ince sesime güç ve sertlik vererek sordum.

“Kimsin sen? Burada ne arıyorsun? Bu saatte iç bahçede?”

“A siz misiniz Hayrettin Ağa?”

Ben de bu sesi tanımıştım fakat bana ilk hitap ettiği vakit heyecanımın tesiriyle onu çıkartamamıştım.

“Beni tanıyamadınız galiba?”

“Tanımaz olur muyum?” dedim. “Hemen sesinizden ta-nıdım binbaşı hazretleri... Yalnız sizi iç bahçede göreceğimi birden düşünememiştim.”

Binbaşı muhafız zabıtları içinden en sevilenlerden, kendi-sine en çok itimat edilenlerden biriydi. Sert bir sesle “Burası iç bahçe değil, ağalar dairesinin bahçesidir ve çepeçevre de ağaların odalarıyla, pencereleriyle çevrelenmiştir. Haremle alakası da ancak ağalar dairesi olmasından ibarettir. Eski bir muhafız zabıtiyim, vazifemi iyi bilirim. Bu akşam nöbetçiyim.

Nöbetçi olduğum gece lüzumlu bulduğum her yeri gezer ve teftiş ederim. Şimdi ben size sorabilir miyim ağa hazretleri, bu saatte bu bahçede işiniz ne?”

Biraz şaşladım.

“Söylediğiniz gibi,” dedim, “burası ağalar dairesidir. Benim burada olmam kadar tabii hiçbir şey olamaz.”

Sert bir sesle “Ben bu gece nöbetçiyim ve sorumlu durumdayım,” dedi. “Lütfen soruma cevap veriniz bu saatte neden bahçeye çıkıyordunuz?”

Ben de aynı tondan cevap verdim.

“Sizin ne yaptığınızı görmek istiyordum. Çünkü bahçede dolaştığınızı duydum da kim olduğunuzu ve ne yaptığınızı anlamak için aşağıya indim.”

“Aman bahçeye ben gelmeden evvel orada dolaşan insan siz değil miydiniz?”

“Ben mi?”

“Evet... Ben bütün kapıların kilitli olup olmadıklarını teftiş ederken buraya kadar geldim ve bu anahtarı kontrol ederken bahçede bir ayak sesi duydum ve dışarıya çıktım.”

“Garip şey!” dedim.

Binbaşının sesi canının sıkıldığını açıkça gösteriyordu.

“Peki ama o halde bu kimdi?”

“Bilmem,” dedim.

Beraber bahçeye çıktık. Binbaşı cebinden bir kutu kibrit çıkardı ve yakarak bir iki ağaç arkasına baktık. Binbaşı bu aramayı yaparken bir taraftan da yüksek sesle benimle konuşuyordu. Sanki ne yaptığını, pencerelerden birinde olması lazım gelen bir kimseye işittirmek istiyordu. Ben adamakıllı kuşkulanmıştım. Bahçeyi bir hayli aradıktan sonra ikimiz de bize öyle geldiğine karar verdik.

Binbaşı “Hakikaten hiçbir şey anlayamıyorum,” diyordu.

“Siz de bir ses duydunuz, ben de... Bahçede kimse yok. Belki de de kalfalardan birinin kedisi bize bu oyunu yaptı.”

“Belki,” dedim.

“Herhalde.”

“Fakat ben kumlarda sürünen ayak seslerinin kedi yürüyüşüne benzemediğinden eminim.”

“Bu bahçeye girmek için başka bir kapı da yoktur.”

“Tabii.”

“Halbuki ben geldiğim zaman bu kapı kapalıydı. Anahtarla bizzat kendim açtım.”

“Çok garip bir şey.”

“Öyle bulmuyor musun ağa hazretleri?”

Binbaşının sesinde öyle garip bir ahenk vardı ki birden gözlerimin önüne mabeyin katiplerinden İsmail Bey’in cese di geldi. Bütün vücudum irkildi. Birden tabii yapmaya gayret ettiğim bir sesle “Binbaşı hazretleri,” dedim, “herhalde biz ikimiz de garip bir kuruntuya kapılmışız. Sizin hakkınız var; kalfalardan birinin sevgili kedisi bize bu oyun yaptı.”

“Doğrusunu isterseniz bana da öyle geliyor ağa hazretleri... Fakat ne de olsa benim nöbetim olan bir gecede vazifemi sonuna kadar yapmak zorundayım.”

“Bu husustaki hassasiyetimiz şayanı taktirdir binbaşı hazretleri,” mukabelesinde bulundum. Bundan sonra biraz da havanın bunaltıcılığından bahsettik ve sonra birbirimize büyük bir nezaketle veda ederek birbirimizden ayrıldık.

Yıldız Sarayı’nda bir hayli senelerdir bulunuyordum. Birçok entrikalar arasında bulundum. Beni birçok kereler hatta, kandırmak ve beni mahvetmek istediler. Hele kızlarağasının bana verdiği bu gizli işe girdiğimden beri birçok şeyler öğrenmiş bulunuyordum.

Siyasî entrikalar nasıl yapılır, insanlar siyaset yüzünden,

menfaat yüzünden birbirlerine ne kötülük yapabilir hep biliyordum. Binbaşı, saraydaki diğer bütün insanlar gibi benim nasıl bir işte olduğumu biliyordu. Ben bu yeni işe girdiğimden beri sarayda herkesin benden korktuğunu, benden nefret ettiğini hissediyordum. O akşam bir an gelmişti ki, hayatımın tehlikede olduğunu hissetmiştim. Binbaşının sesinde müthiş bir ahenk sezmiştim. Ve bir an Kâtip İsmail'i düşünmüştüm. Sonra âdeta bir nefis müdafaası yapar gibi binbaşının karşısında bir abdal rolü oynamıştım. Çünkü Binbaşı Şinasi Bey'in bana yalan söylediğinden ve bahçede gecenin bu geç saatinde dolaşan kimsenin bizzat kendisi olduğundan emindim.

Ertesi sabah şafakla tekrar bahçeye çıktım. Gece pencerenin önünden geçen insan, penceremi ittikten sonra on beş adım kadar atmış ve durmuştu. Onun bu suretle aşağı yukarı nerede durmuş olduğunu biliyordum. Ben de bahçeye çıkıp kendi penceremin önünden geçtikten bir on on beş adım sonra durdum ve baktım. Burası tam baş ağasının odasının pencerelerinin altıydı ve pencerenin altından üstüne kolayca tırmanabilecek bir meyve ağacı vardı.

Geceki hadiseden kimseye bahsetmedim ama kendi hesabıma baş ağa ile Binbaşı Şinasi Bey'i tetkike koyuldum. Fakat aralarında iki suç ortağı olduklarını işaret edecek hiçbir şey fark edemedim. Birbirlerine karşı ne fazla samimi ne de fazla lakayttılar. Gayet tabii bir münasebetleri vardı. Selamlıkta herkesle nasılsalar birbirleriyle de öyleydiler. Hayır, hakikaten ortada dikkati üzerlerine çekecek bir şey yoktu.

Geceleri ışık yakmadan penceremde oturarak yeni bir şey görmek istedim fakat hiçbir şey olmadı. Onların yaptıklarından haberdar olabilmek için her ikisinin de arkasına emrime verilmiş olan hafiyelerden ikisini koydum ve o günden itibaren onlar hakkında her gün bir jurnal aldım. Kısa bir zamandan sonra onlar hakkında şu malumatı elde etmiş bulunuyordum.

Binbaşı Şinasi Bey bir gün güneşin battığı saatte işinden çıkmış, hemen evine gitmişti. Evini gözetlemek için emirli olan hafiye onun kapısını beklerlerken binbaşının konağının uşak kapısından sivil olarak çıktığını görmüşlerdi. İlk rastladığı kupa arabaya atlayan Şinasi Bey bununla Aksaray'a kadar gitmiş orada dar ve çapraşık sokaklarda bir müddet dönüp dolaştıktan ve takip edilmediğine emin olduktan sonra iki katlı ahşap eski bir evin durmuş ve pencerelerinde tek ışık bulunmayan bu evin kapısının tokmağını iki kere vurmuş ve sessizce açılan kapıdan hemen içeriye süzölmüştü. Burada iki buçuk saat kadar kalan binbaşı, buradan başka erkekle beraber çıkmış, gayet yavaş sesle, âdeta fısıldar gibi konuşarak dar sokaklarda yürümüşler ve caddeye yaklaşıncaya birbirlerine selam vermeden ayrılmışlardı.

Binbaşı ertesi gün gene iş saatinde saraya gelmişti. Jurnalı yazan hafiye karşıma çağırdım ve kendisine binbaşıyla beraber evden çıkan kişiyi neden takip etmediğini söyleyerek onu sert sert azarladım.

Bana "Ben sadece binbaşiyi takip etmek vazifesiyle görevlendirilmiştim. Tek başıma olduğum için başka hiçbir şey yapamazdım," dedi.

Bu işe başka adamlarımı da tayin ettim. Bunlardan biri Aksaray'daki evin kime ait olduğunu öğrenecekti. İki gün sonra bu evin Pembe Hatun denilen seksenlik bir ihtiyar kadına ait olduğu ve içinde on altı yaşındaki torunu Hafize ile yaşadığı, yetim maaşıyla geçindiği bildiriliyordu.

Bir hafiye bu evi muntazam şekilde gözetlemeye başlamıştı. Başağı hakkındaki jurnallerde hiçbir fevkaladelik yoktu fakat yirmi gün kadar sonra binbaşı hakkındaki bir jurnal pek alaka çekici oldu.

Binbaşı bir gün öğle namazından sonra saraydan çıkıp konağına gitmiş orada bir müddet sonra gene sivilleri giyine-

rek konağı terk etmiş ve oradan doğruca Fransız Postanesi'ne giderek hafiyenin adreslerini okuyamadığı üç mektubu postaya vermişti. Sonra oradan bir de post-restant bir mektup almış, mektubu cebine koyup oradan çıkmış, bir Fransız Kütüphanesi'ne giderek oradan da Fransızca birkaç kitap ve risale satın alıp çıkmış, Beyoğlu'nda Konkordiya denilen bir eğlence yerine giderek geç vakte kadar orada kalmış, gece geç vakit çıkıp bir araba ile Aksaray'a ve oradaki eve gitmiş gene orada iki üç saat vakit geçirdikten sonra çıktığı zaman koltuğunda artık kitap paketleri görülmemiştir.

Başağa hakkında verilen jurnaller en son zamanlara kadar hiç de suçlayıcı mahiyette değildi. Fakat günlerin birinde birinci defa olarak elime gelen şu jurnalin, şu muhtevada oluşu bana şüphelerimin pek de esassız olmadığını öğretti. Uzun ve ehemmiyetsiz tafsilata ait bir başlangıçtan sonra jurnaldeki şu satırlar dikkate değerd.

“Bundan sonra başağa Sarayı Hümayun'a ait bir kapalı araba ile kapalı çarşıya gitti. Çarşıya Nuruosmaniye Camii Şerifi tarafındaki kapısından girmişti. Kalpakçılarbaşı'ndan geçerek biraz dolaştıktan sonra bedestene gitti, bir iki antika tespihe baktı. Pek tabii ki Sarayı Hümayun'a ait araba Nuruosmaniye Camii Şerifi avlusu önündeki kapıda kalmıştı. Başağa hazretlerini aciz kulları adım adım takip etmekteydi. Kendileri Kapalıçarşı içindeki bu gezintilerini Örücüler Kapısı'na yöneldiler, oradan çıkıp hemen bir kira arabasına bindiler. Ben, aciz kulunuz da bir başka arabaya bindim. –O günkü masraflarıma ait pusula lütfen takdim edilmiştir.– Arabacıya öndeki arabayı takip etmesini, onu gözden kaçırmazsa padişahımız sayesinde kendilerini memnun edeceğimi söyledim ve vaadimde durdum. Başağa hazretleri Süleymaniye Cami Şerifi önünde bindikleri kupadan çıktılar. Camii şerife girip yaklaşan ikindi namazını eda edeceklerini zannettim. Acizleri de tam arabadan

inmeye hazırlanıyordum ki, ağanın camii şerif istikametinde değil fakat aksine bir istikamette yol aldığını gördüm. Yaya gidiyorlardı. Hemen arabaya bir mecidiye vererek arabadan atladım. Ben ilerlerken fakir, Allah padişahımıza uzun ömürler versin diye dua etmekle meşguldü. Bir parantez açarak şunu da yazmama müsaadenizi rica ederim. Bu gibi bol hediyeler ve bahşişler bu fakir kimselerin bu nevi işlerde bizim gibi sadık hademeyi şahaneye azami desteklerini temin etmektedir. Başağa Hazretleri ikinci bindiği arabadan Aksaray'da indi. Oradan sokağının ismi kapı numarası bende mevcut iki katlı bir ahşap haneye gitti. Bendeniz ikinci arabayı da bol bir bahşişle savdıktan sonra gayet saklı bir şekilde bahsettiğim bu haneyi tarassut etmeye başladım. Başağa hazretlerinin haneyi teşriflerinden bir on dakika kadar sonra siyah çarşafı bir hanım da aynı eve girdi. Başağa hazretlerinin vaziyetleri kendi haklarında kadın kısmından bir kimse ile gizli bir buluşmak için bu külfeti ihtiyar etmelerini düşünmeye müsait olmadığı için siyah çarşafı uzun boylu yüzü peçeli hatunun o eve ne maksatla gittiği ve başağa hazretlerinin bu eve giderlerken gözükmeden ve gizli kalmak için neden bu kadar ihtiyatlı hareket ettiği bize çok garip ve şüphe verici görünmüştü.”

Bundan sonra jurnalde başağanın yarım saat kadar sonra bu binadan çıktığını ve aynı yolları takip ederek Kapalıçarşı'ya ve oradan da Nuruosmaniye avlusu ahırındaki arabaya binerek Yıldız Sarayı'na döndüğünü yazıyordu.

Evet, artık doğru bir yol üstünde olduğumdan emindim. Bizim zavallı İsmail Bey'in ve arkadaşlarının suçsuz olarak cezalandırıldıklarına artık tamamıyla emniyet getirmiştım.

Sarayın en ehemmiyetli ve emniyetli şahsiyetlerini ele geçirmiş olan fesatçılar şebekesini pek yakında ele geçirecektim. Artık başağa ile Şinasi Bey'in saray dışında bir münasebetleri olduğu bence kesindi.

Bu büyük işin bütün şerefini kendime mal etmek ve sarayda kendi kendime pek taktir ettiğim zekâma layık bir mevki sahibi olmak, zatı şahanenin gözüne girmek istediğim için bu takiplerden, bu raporlardan kızlarağasına dahi bahsetmiyordum

Yaptığım iş sadece bence malumdu. Bu işi tamamlamak gayesiyle bir gün kızlarağasına giderek kendisinden saray tabiriyle 'tımara çıkmak' için izin istedim.

Saraylılar ve ağalar biraz sakalsız olurlar, yorgun olurlar veya hava değişimine ihtiyaç hissederlerse, sarayın adeti üzere, onlar ya eski saraylılardan olup eski bir kalfanın yahut da esvapcibaşı, kahvecibaşı gibi doğrudan doğruya sarayla alakalı birinin konak veya köşklerinde izinlerine uygun olarak birkaç ay veya birkaç hafta kalırlardı. Ben buna izin verilince şimdi emekli bir paşanın zencisi olan eski bir saraylının evine gittim. Tabii hafiyelerimle şimdi gayet sıkı bir teşrikimesai halindeydim. Burada hafiyelerimle daha çabuk münasebete girmek ve hadiseye sıcağı sıcağına müdahale edebilmek imkânına sahiptim. Nitekim de öyle yaptım.

Bir gün Şinasi Bey'i takip eden hafiyeden acele kaydıyla şu haberi aldım. Binbaşı Şinasi Bey yine bugün Beyoğlu'nda içkili bir yerdeydi. Muhbiri sadıkın bana, benim şu varakpareyi aldığım sırada, onun içki içip alafranga bir orkestra tarafından çalınan havaları, latifeyi dinlediğini yazıyordu. Artık aylar süren takiplerimizden sonra Binbaşı Şinasi Bey'in bütün hususiyetlerini öğrenmiştik. O Beyoğlu'na böyle güya eğlenmek için çıktığı gecelerin sonunda muhakkak Aksaray'daki eve gittiğini biliyorduk. Binbaşının lokantadan çıktığı anda ben de bir kira arabası ve yanımdaki adamlarımla birlikte Aksaray'daki o dar sokağa gittim. Bir köşe başını siper alarak binbaşının gelmesini bekledim. Binbaşı çok gecikmedi. Gece yarısı biraz geçmişti ki kapının önünde görüldü. Cebinden

bir anahtar çıkardı. Tam kapıyı açacağı sırada orada nöbet bekleyen adamlarım benim emrim üzerine üstüne atıldılar. Ne olduğunu şaşırان binbaşının başına kalın bir bastonla vurup onu sersemlettikten sonra elini, ayağını bağladılar ve ağzına da bir bez tıkayıp onu fenersiz sokağın kuytu bir yerine sürüklediler. Elinden aldıkları kapı anahtarını da bana verdiler. Ben, onlara binbaşmayı sıkı sıkı muhafaza etmelerini tembih ettikten sonra küçük evin kapısına doğru ilerledim.

Bu ara içlerinden biri arkamdan koştu. “Beraber gidelim ağa hazretleri,” diye fısıldadı, “Belki içerde çok insan vardır. İki kişi olursak daha ihtiyatlı hareket etmiş oluruz.”

“Teşekkür ederim,” diye fısıldadım. “İki kişinin bir yere gizli girmesi daha müşküldür. Evvela kendim girip içerde olup bitenleri gözlerimle görmek istiyorum. “

Kapıyı açtım. Burası toprak bir avluydu ve kenarda bir mum masası üstüne konmuş bir idare lambası burasını aydınlatıyordu. İdare lambasının sokak tarafına gelen ışığı görünmesin diye o tarafa mukavvadan bir nevi iptidai paravan yapmışlardı. Bu lambanın ışığı ancak alt kata inen merdivenleri aydınlatıyordu. Bu merdivenlerden aşağıya doğru ağır ağır indim. Esircilerin evlerinde zaman zaman yaşamış olduğum için bu nevi evlerin mutfaklarının bodrum katında olduğunu biliyordum. Bu kata indim. Burası hakikaten bir fesatçılar yuvası mıydı? Yoksa Binbaşı ile başağa buraya kadınlarla buluşmak için mi geliyorlardı. Binbaşı evet... Fakat başağa?

Neden olmasın?

Peyamıdil'i hatırlamıştım. İçim titredi, dudaklarım yandı. Fakat artık olan olmuştu. Burada fazla düşünmeye vakit yoktu. Eğer öyle bir şey ise binbaşından özür dilerdik. O kadar!

Fakat burada bir an tereddüt hayatımı tehlikeye sokabilirdi. Zaten bu hayat şimdi şu anda kâfi derecede tehlikede değil miydi? İndiğim zemin katındaki birkaç odayı ihtiyatla açtım

ve kibrit akarak içine baktım. Buraları eski eşyaların atıldığı hırdavat odaları, odunluk ve kmrlkt. Fakat biraz daha ileride zeminden bir ışık geldiğini sezdim. O tarafa yürüdüm. Buradan aşağıya demirden dik bir merdiven vardı ve içeriden birtakım sesler geliyordu. Her şeyi göze alarak merdivenlerden aşağıya indim. Dar bir dehlizden ilerledim ben yrdkce sesler bana daha yaklaşmaya başladı. Sonra bir kapı görünce daha ilerlemedim. Hemen bir kenara, tahta sandıklar arkasına saklandım. Bir müddet nefes dahi almadan orada durduktan sonra bir kere daha hamle yaparak kapının önüne gittim. Gözümü anahtar deliğine dayadım ve içeriye baktım.

Gayet büyük bir odaydı. Ortada kocaman bir masa vardı. Masanın etrafında altı yedi kişi vardı. Bir kısmı oturmuş yazı yazıyor, bir kısmı elle bir şeyler diziyordu. Bir tanesi de bir baskı makinesinde bunları basıyordu. Yalnız aralarında bir adam vardı. O alışmıyor, elleri arkasında dolaşıyordu. Sonra birden kenarda bir yerde asılı duran paltosuna elini uzattı. Onu aldı, yazı yazanlardan birine bir şey söyledi. O da yerinden kalktı. Kapıya doğru geldiklerini anladım.

Hızla oradan ayrıldım ve yine boş tahta sandıkların arkasına saklandım. Tam ben saklanmışım ki oda kapısı açıldı. İki adam dışarıya ıktılar. Feslerini alınlarına indirmişler, palto-larının yakasını kaldırmışlardı. Benim orada olduğumu bil-medikleri için önümden konuşarak geçtiler. Biri “Binbaşı da nerede kaldı?” diyordu.

Öteki “Tam yarım saat gecikti,” diye ekledi.

“Acaba başına bir şey gelmiş olmasın? İşi durdurmak mı lazım?”

“Bilmem, iş hemen hemen bitti. Gazete bir saat sonra hazır, beyannameler ise tamamen bitti.”

Yaşlısı “Bilmem işi bırakıp gitmek mi, yoksa bitirip ortalığı temizleyip öyle ayrılmak mı lazım?” diye sordu.

Onlar böyle konuşarak karşıdaki bir başka kapıdan içeriye girdiler. Ben ayaklarımın pıtırıklarını işittirmemeye gayret ederek merdivenden yukarıya çıktım ve geldiğim yoldan döndüm. Hafiyelerimin yanına gittiğim zaman onlardan birini polis karakoluna gönderdim.

Bir fesat yuvası basılacağı için büyük bir kuvvetle gelmelerini tembih ettim.

Ben de yerde kısıkrak bağlanmış yatan binbaşının yanına geldim ve ona “Zavallı binbaşım,” dedim, “sizi bu halde görmek beni üzüyor.”

Binbaşı ağzındaki tıkaçın altından bir şeyler homurdandı. Bana küfrettiği muhakkaktı.

“Siz ki sekiz senedir Yıldız Sarayı muhafız zabıtasının başısınız. Nasıl oldu da bu sarayın bahçesinde yapılan bu gece gezintilerinin kimseye uğur getiremeyeceğini öğrenemediniz?”

Yine bir homurtu çıkardı. Komiser gelinceye kadar oradan ayrılmadım. Komisere acele gelmesini söylediğim için bir taraftan kendisi koşmuş bir taraftan da zaptiye nazırına bir atlı göndermişti.

Zaptiye nazırı bu işi duyuncaya kadar saraya varmak için hemen arabaya atladım. Atları çatlatacak gibi koşturarak saraya vardım. Kendim resmi haberden evvel gelmişim. Büyük bir telaşla kapıyı açtım. Kızlarağasını bizzat kendim uyardım. Aynı gece başağa da tutuklandı.

İnkılapçı Jön Türkler

Jön Türkler aleyhine açılan dava fevkalade ilgi çekici oldu. Benim ele geçirdiğim inkılapçılar grubu, memleketteki ihtilalci gruplar içinde en faali ve en iyisiydi. Faal olduğu için de bütün faal gizli teşekküller gibi ele geçmesi mukadderdi. İçlerinde Avrupa'dan gizli olarak memlekete girmiş on tane değerli üyesi olan bu teşekkülün iki yüze yakın üyesi, kısa bir zaman içinde ele geçirildi. Bu hadise en büyük rakibini ezmiş olduğu için kızlarağası bana âdeta minnettardı.

Davanın en mühim şahidi bendim. İşkence odasında zanlıları konuşturmak için işkence yapılırken de orada bulundum. Yalnız davada İsmail Bey'in nasıl öldüğü meydana çıkmadı. O hadisenin gizli tarafı olarak kaldı. Aksaray'daki evde benim marifetimle tutuklanmış olan bütün ihtilalciler idama mahkûm edilip denize atıldılar.

Diğer iki yüz zanlıdan yine bir kısmı denize atılmak suretiyle öldürüldüler. Geri kalanların yarısından fazlası zindanlara atıldı ve ötekiler de imparatorluğun iklimi en kötü köşelerine sürüldüler. Zatı şahane kendisine yaptığı bu hizmetten dolayı bana âdeta minnettardı. Beni kendi hususi hizmetine almak ve bol bol ihsanlar vermekle iltifat etti.

II. Abdülhamit'in hususi hizmetine giriyorum

Ben olan biten şeylerden büyük bahtiyarlık hissediyor, bu başarımdan gurur duyuyordum. Hayatta epey yol almış, epey ilerlemiş bulunuyordum. Çünkü Afrika'nın en ilkel kabilelerinden birinin vahşi bir çocuğuyken çalınmış, esirciden esirciye satılmış, nihayet büyük Osmanlı İmparatorluğu sarayından basit bir acemi haremağası olarak işe başlamış, fakat kısa bir zaman içinde Sultanın hususi hizmetine alınacak kadar zekâ ve beceriklilik gösterebilmiştim. Bütün saray ağaları mevkiimi ve gücümü kıskanıyorlardı. Mabeyinciler ve ağalar hasetten çatlıyorlardı. Zatı şahanenin bana gösterdiği güven hatta haznedar usta ile kızlarağasını bile memnun etmiyordu. Sarayda unvanım yoktu, mevkiim hepsinden büyük değildi ama, zatı şahanenin hususi hizmetinde bulunan bütün bu insanların hepsinden güçlü ve etkiliydim. Çünkü hünkârın güvenine sahiptim. Benim iz bulmaktaki kabiliyetimi pek beğenmişti. Kendisinin her gün okuduğu resmi ve hususi jurnaller hakkında benim fikrimi sormaktan çekinmezdi.

“Bugün ehemmiyetli bir şey okudunuz mu ağa?”

Önünde eğilerek “Evet efendimiz,” yahut “Hayır efendimiz,” dediğim zaman hünkâr sözüme güvenirdi. İstesem sarayın en güçlü şahsiyetini hünkârın şüphesini üstüne çekerek gözden düşürebilirdim. Bunun için sarayda herkes beni saymaya, herkes benden korkmaya başlamıştı. Sultanın hususi hizmetine girdikten sonra onu daha yakından tanımak fırsatı

tını buldum. Ve zamanla ondan korkmaktan ve ona hürmet etmekten vazgeçerek, ona acımaya başladım. Sultan Abdülhamit bir sabit fikre saplanmış olan bedbaht bir insandı. Bütün yakınları onun bu zaafını ve vehmini kötüyeye kullandırmakta, ona halkın nefretiyle sarılmış olduğu dehşetini vermekte ve bu suretle de nefsi müdafaası için onu gayet zalimane hareketler yapmaya sevk ederek hakikatten bütün bir imparatorluk halkının nefret ve kinini onun üstüne çekmeye sebep ol-maktaydılar.

Sultan daima bir suikasta maruz kalmak korkusu içinde yaşıyordu. Sultan hiçbir gece sabaha kadar aynı odada uyu-mazdı. Birkaç saat bir odada uyuduktan sonra müthiş bir kor-ku içinde uyanır, hayatına kastetmeye çalışanları şaşırtmak için bir başka yerde gecenin geri kalan kısmını geçirirdi. Hat-ta bazı geceler uyumak için değiştirdiği odalar üçü bulurdu.

Hürriyet kelimesi ne bir gazete ve bir kitapta yazılır ne de tek bir insan onu söyleyebilirdi. Mekteplerde çocuklar inkı-lapları, isyanları, halk ayaklanmalarını öğrenmesinler diye ta-rih okutulamazdı. Hiçbir toplantı yapılamazdı. Hiçbir kimse evine aynı zamanda üç misafir davet etmeye cesaret edemez-di. Hamit isimli insanların hepsi isimlerini değiştirmişlerdi.

Padişah bu korku yüzünden memleketin padişahı olmak-tan daha fazla bir gizli teşkilat şefi, hafiyeler başı, zaptiye veya dahiliye müdürü gibi hareket ederdi. Gece geç vakte kadar beni de yanında tutarak çalışırdı. Uykusu çok kıttı. Bunun için hep geceleri çalışmayı severdi.

Birkaç gece de bir bana “Hayrettin Ağa hareme kadar gi-diniz,” der ve uyandırılmasını istediği kadınefendinin yahut gözdenin ismini söylerdi. Ben de gider onu uyandırırdım. Gözde veya kadınefendi acele ile giyinir ve hünkârın huzu-runu gelirdi.

Böylece seneler geçmişti ve varlığında hiçbir değişiklik olmadan yine de böyle seneler geçebilecekti. Eğer bir gün hünkâr bana esirciye gidip üç halayık satın almak emrini vermeseydi... Ve ben o gün beni saraya satmış olan esircinin evinde onu tanıyıp hünkâr namına satın alarak saraya getirmeseydim.

Esircinin evinde... Evet, onu esircinin evinde tanıdım.

Hünkâr sarayında halayık satın almak için gelen ağalara gösterilmek istenilen kızlar birbirinden süslü giydirilmişlerdi. Hepsi bu süs içinde mahcup ve mahzun yüzlerle karşımızda duruyorlardı. Yalnız o... Süslü ipek elbiseleri içinde fevkalade güzel olan o, bizden korkmuyor ve çekinmiyor, yüzümüze dik dik bakıyordu. Üç saray ağası onun umurunda değildi. Örgüleriyle oynuyor ve gözleriyle diğer kızların bakışlarını arıyordu. Fakat ötekiler bizden o kadar korkuyorlardı ki onun bakışlarına karşılık veremiyorlardı. O odaya girdiği zaman birbirinden güzel olan diğer kızların güzelliği gözlerinde sönüvermişti. Belki de yüzünün çizgileri güzellik ölçülerine tamamıyla uygun değildi. Küçük ve tepesi hafifçe kalkık burnu yüzüne yaramaz ve sevimli bir ifade veriyordu. Büyük ağzına çıldırtıcı bir güzellik veren kalın ve kiraz rengi dudaklarında şeytanlık yapmaya hazırlanan zeki bir çocuk gülümsemesi vardı. İnce kaşları şakaklarına doğru çekikti.

İçeriye giren esir kızlar karşımıza dizilmişler hep terbiyeli terbiyeli önlerine bakıyorlardı. Sade o, içinden gelen bir gülmeyi tutmuyor, bakışlarıyla bu gülüşü kendisiyle paylaşacak birini arıyordu. Esir arkadaşlarının bakışlarını bulamayınca gözlerini bana çevirdi. Hemen bir kahkaha ile çınlamaya amade dudakları titriyor ve gözlerinin içinde kahkahalar kıvılcımlar gibi çakarken bana baktı. Ben hayatım boyunca çok az gülmüş olan bir insandım. Yurdumdan çalındıktan sonra ben gülmeyi hemen hemen unutmuştum. Fakat benim gözlerimin içine o âdeta “Aman gülümse,” diye yalvaran bir bakış-

la bakınca dayanamadım, ona gülümsedim. O da bir gülümseme ile yetinmek istedi. Fakat kendini tutamadı. Titreyen dudaklarından evvela hafif bir gülüş ve gitgide kuvvetlenen kahkahalar çıkmaya başladı.

Bir kahkaha nöbetine tutulmuştu. Evvela biz odadakiler, hepimiz biraz şaşırdık fakat sonra... Bu kahkahalar hepimize sirayet etti. Esir kızlar ve biz ve hatta esirci hep beraber gülüyorduk. Benimle beraber gelen ve vazifeleri daima saraya halayık olmak olan iki ihtiyar ağa da gülüyordu.

Birden ihtiyar ağalardan birine gülmekten gıcık geldi. Öyle öksürüyordu ki âdeta tıkanacaktı. Artık esirci gülmüyordu. Bir köle koşmuş, ihtiyar ağaya su veriyordu. Esirci bu halden mahcuptu ve bizim yanımızda olmasına rağmen hiç çekinmeden “Yaptığını beğendin mi?” diye bağırdı. “Çık dışarı! Bak ağa hazretlerini ne hale koydun!”

O da ağa böyle tıkanacakmış gibi öksürmeye başladığından beri gülmüyordu. Esirci onu azarlayınca hiddetle kaşlarım çattı ve “Ah ağa efendi,” dedi “Fena bir şey yapmadım ki... Gülmem tutmuştu kimse de bana kızmadı. Bakınız herkes güldü. Gülmeyen bir siz varsınız. Kulaklarıma inanamadım.”

Bir esir nasıl olur da efendisi olan bir esirciye böyle pay verirdi? Hele bizim gibi sarayı hümayundan gelmiş alıcılar karşısında. Esirci kıpkırmızı olmuştu.

“Çık dışarı!” diye bağırdı. “Gözüm görmesin seni! Bana bunun hesabını sonra verirsin.”

O, bana yalvaran yardım arayan gözlerle baktı. Bu zalim esircinin nasıl merhametsiz olduğunu ben de bilirdim. Kim bilir o bu ellerde biz gittikten sonra neler çekecekti.

Fakat bu korku onun sadece gözlerinde parladı ve söndü.

Kapıya doğru giderken pervasız bir yürüyüşü vardı. O dışarıya çıkınca “İsmi nedir?” diye sordum.

“Nurucihan,” dedi.

“Sizin bu Nurucihan’ınız pek neşeli.”

Esirci eleştirdiğimi zannetti ve “Ayağınızın turabı olayım Ağa Hazretleri,” dedi. “Beni affediniz fakat sarayı hümayun ağalarına gösterilmesini o kadar istiyordu ki bana yalvardı yakardı. Bir münasebetsizlik yapmayacağına hatta yeminler etti. Sözüne kanmayacaktım. Zayıf davrandım. Sarayı hümayuna girmek öyle istiyordu ki...”

“Herhalde onu yeni satın aldınız.”

“Hayır, Ağa Hazretleri. İki senedir bendedir. Fakat onu adam etmeye imkân yok. Vahşi, deli kızın biri. Ne söylesen ve ne yapsan, faydası yok. Dayak, kırbaç, nasihat, tehdit hiçbir şey onun dik başını eğdiremiyor. Üstelik de en büyük rüyası sarayı hümayuna satılmak. Ne zaman sarayı hümayundan fakirhaneyi teşrif etseler, beni göster diye tutturur ama göstermem. Ondan sonra günlerce ağlar.”

Kuru bir sesle “Onu bana çağırınız,” dedim.

Esirci bana “Baş üstüne,” dedi.

Fakat gözleri yüzüme büyük bir hayretle bakıyordu. Dışarıya çıktı ve bir dakika sonra Nurucihan ile birlikte içeriye girdi. Şimdi gülmemeye ve ciddi görünmeye gayret ediyordu. Ancak bir az evvel öksürüğü geçmiş olan Necmettin Ağa onunla göz göze gelince ona gülümsemek istedi fakat yine gülmeye başladı. Küçük Nurucihan kahkahaya iştirak etmedi, bir ciddiyet timsali gibi orada kaldı. Artık kendisi için çok mühim bir hadisenin cereyan etmekte olduğunu biliyor ve soru dolu kara gözleriyle gözlerimin içine bakıyordu. Ben bakışlarımı onun bakışlarından çevirdim, ağalara doğru eğilerek biraz fısıldaştıktan sonra sıra duran iki uzun boylu incecik belli kara kaşlı kara gözlü esiri seçtiğimizi işaret ettim. Bakışlarımı tekrar ona çevirdiğim zaman güzel yüzünün, korku, ümit ve sabırsızlıktan sararmış olduğunu gördüm. Nihayet

üçüncü olarak onu seçtiğimizi işaret edince gözlerine müthiş bir sevinç doldu.

Yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bu sevinçle yine sükûnetini ve soğuk kanını kaybetti ve esirciye dönerek “Ağa Efendi gördünüz mü?” dedi. “Ben size ta ne zamandan beri beni sarayı hümayundan gelen satıcılara gösteriniz demez miydiniz? Ben ne söylediğimi bilirim.”

Esirci ona cevap verecek bir durumda değildi. Artık onun da bir şey dinleyecek hali yoktu.

Bizimle beraber gelmek için giyinmek üzere odadan deli gibi fırladı.

Öteki iki kız da esircinin kendilerine giyinmek için emir vermesini beklediler ve sonra uslu uslu dışarı çıktılar.

Cevhermisal

Saraya gittikten sonra ismi Cevhermisal konulan Nurucihan... Arabaya binip bir müddet gittikten sonra bana “Cariyenizi affediniz ama Ağa Hazretleri,” dedi. “Buradan saraya acaba kaç saatte gidilecek?”

“Yarım saat kadar sonra,” dediğim zaman bana “Sizin sarayınız bir hayli uzakta imiş efendim,” dedi.

“Kalfa zannederim sarayı şahaneden bahsediyorsunuz,” dedim. “Sultan Abdülhamit-i Sani hazretlerinin sarayı hümayyunundan.”

Yüzü yeniden pembe pembe oldu.

“Affedersiniz,” dedi. “Padişahımız efendimiz hazretlerinin o kadar lakabı var ki isimlerinin Abdülhamit olduğunu bilmiyordum.”

Bu çocukça cevaba kızmadım. Yanımdaki diğer halayıklar onun bu saçma sapan ve pervasız konuşmalarından kıpkırmızı olmuşlardı. Nurucihan onların bu sıkılmış hallerinden büyük bir saçma söylediğini anladı.

Sarayın kapısı önüne geldiğimiz zaman. Arabadan inen Nurucihan “Allah,” dedi. “Büyük bir yermiş burası. Hem de bir tek insanın evi. Fesuphanallah.”

Kaşlarımı çattım.

“Nurucihan,” dedim. “Biraz sözlerinize dikkat ediniz ve kendinizi kollayınız. Sarayda bu lisanla konuşulmaz.”

Gözlerime tuhaf tuhaf baktı. “Hem,” diye ilave ettim. “Saray adetlerine bundan sonra uymak zorundasınız.”

“Peki,” cevabını verdi.

“Şunu aklınızdan çıkarmayınız,” dedim, “Sarayda bir kimse size hitap etmedikçe, siz hiçbir kimseye söz söylemek hakkına sahip değilsiniz. Siz yalnız size hitap edildikçe cevap vermeye izniniz var.”

Bu defa hakikaten korktu.

“Aman mahvoldum desenize Ağa Hazretleri,” dedi. “Ya bütün bir gün kimse benimle konuşmazsa ben ne yaparım?”

“Siz her zaman konuşmak mı istersiniz?” dedim.

“Hayır... Hayır,” dedi. “İnsanlık bu ya belki içime böyle bir arzu gelir, diye düşündüm.”

Evvela yeni cariyeleri Melekper Kalfa'ya bıraktım. Sonra zatı şahanenin huzuruna çıkarak padişahın buyruğunun yerine getirildiğini ve saraya üç yeni halayığın geldiğini bildirdim. O beni dinlemedi bile. Herhalde daha evvel vermiş olduğu emri tamamıyla unutmuştu.

Bir hafta sonra bir sabah ezanıyla kalkıp abdest alıp namaz kıldıktan sonra ağalara mahsus yemekhaneye gittiğim zaman ihtiyar Necmettin Ağa'yı gördüm. Kocaman bir fincandan sade kahve içiyordu. Beni görünce “Sabahı şerifiniz hayırlar olsun Hayrettin Ağa,” dedi. “Bizim acaba deli kız ne oldu? Saraya geleli bir hafta kadar oldu. Onu hiçbir yerde görmedim.”

“Ben de öyle,” dedim.

Necmettin Ağa sarayın en ihtiyar ağasıydı ve herkes onu güler yüzü ve neşesi için severdi.

“Allah,” dedi “Bir de genç olacaksınız... Ben sizin yaşınızda iken, böyle güzel bir kız saraya geldiği veya sarayda yaşadığı zaman onu daha çok görmek çarelerini bulurdum.”

Bir an sustu ve sonra “Ama ne için ben de bilmem,” dedi.

Ve kendi sözüne kendi kahkahalarla güldü. Ben de onun

bu sözlerine güldüm ve ona “Ağa Hazretleri,” dedim. “Müsaade ederseniz, size bir soru sormak isterim. Sizin gençliğiniz veya ihtiyarlığınızla bu merakınızın ne münasebeti var?”

Necmettin Ağa güldü.

“Daha genç olsaydım,” dedi, “ben size bunu daha kolay izah edebilirdim. Mamefih bu yaşında dahi, eğer bir kadın hoşuma giderse hemen zatı şahanenin hakipayine yüz sürer ve beni azat etmesini rica eder sonra da o kadını Allah’ın emri peygamberin kavliyle nikâhım altına alırım.”

Ciddi bir insan olmama rağmen gülümsemekten kendimi alamamıştım.

“Necmettin Ağa, siz çok tuhaf bir insansınız,” dedim. “Fakat illaki Nurucihan Kalfa’yı görmek istiyorsanız bunun için bir çare var. Ben haremi denetlemekle görevliyim. Bu hizmette lütfen bana refakat ederseniz herhalde o deli yabaniyi görmek fırsatını bulursunuz.”

“Çok iyi yüreklisiniz Hayrettin Ağa,” dedi. “Allah sizden razı olsun. Emrettiğiniz anda ben hizmete amadeyim.”

Harem Dairesinde Uyanış

Harem dairesinde herkes uyanmıştı. Acemiler eski kalfaların nezareti altında, kollar sıvalı, odaları, salonları, dehlizleri temizlemekle meşguldü. Koridorlarda ellerindeki tepsilerle kalfalarına kahvaltı götüren genç halayıklara rast geliyorduk. Yolumuzun üstünde gördüğümüz kızların hepsi bize hürmetle selam veriyorlardı. İşlerini daha evvel bitirmiş olanlar yemek odasında müşterek sofrada kahvaltı ediyorlardı.

Kahve ocağının önünden geçtiğim zaman siyah etekler giymiş bir genç kıızı mangal başında ekmek kızartırken gördük. Necmettin Ağa bütün saraylıları isimleriyle selamlıyordu. Yanlarından geçerken her birine ayrı ayrı sorabileceği sorular vardı. Bu manasız soruların tek anlamı, ihtiyar ağanın onların yeknesak hayatlarının bütün teferruatına ve hususiyetlerinden haberdar olduğunu gösterişleriydi.

Kendisine “Genç kalfalarla iyi arkadaş olduğunuzu görüyorum Ağa Hazretleri,” dedim.

Güldü.

“Allah’a çok şükür,” dedi, “onlarla aram pek iyidir, aksi halde hayat bana zindan olurdu. Siz pek iyi bilirsiniz ki benim zayıf tarafım güzel kadınlara karşı duyduğum derin alakamdır. “

Bu sözüne yine kendisi, hem de içinde en ufak bir acılık olmayan kahkahalarla güldü.

“Zatı şahane bile benim bu zaafımdan haberdardırlar. Ne zaman esir satın alınacak olsa o benim gitmemi irade buyurur. Hatta bir gün efendimiz kendileri bana söylediler. Yarın cariye satın almaya gideceksin Necmettin dediler senin git-

meni istiyoruz. Çünkü sen güzel kadınlara düşkünsün, muhakkak aldığın kızlar da güzel olur.”

Bir ara bir haznedar kalfaya rastladım. Ondan hünkârın uyanmış olduğunu öğrendik. Hünkârın uyandığını öğrenince eğer Nurucihan’ı görmek istiyorsam acele etmemin lazım geldiğini düşünerek doğrudan doğruya Nurucihan’ın kalfasının odasına gittik. Biz içeriye girdiğimiz zaman koltukta oturmuş acemilere ve genç kalfalara emir veren yaşlı kalfa hemen yerinden kalktı, bizi selamladı. Oturmamızı rica etti.

Oturduk.

Bir iki nezaket cümlesinden sonra kalfa “Ah ağa efendiler,” dedi, “hangi şeytana uydunuz da şu deli kızı satın alıp saraya getirdiniz?”

“Herhalde kalfa yeni aldığımız üç cariyeden bahsediyorsunuz? Bunlardan acaba hangisi sizi bu kadar üzüyor?”

Kalfa “Cevhermisal’den bahsediyordum,” dedi.

“Cevhermisal mi dedin?”

Nurucihan’ın isminin değiştirildiğini bilmiyordum.

“Buraya Nurucihan adıyla gelen kızdı bahsediyorum,” dedi.

“Ya dedim siz onun ismini mi değiştirdiniz?”

“Biz mi değiştirdik?” diye kalfa güldü. “O kendi ismini kendi koydu.”

“Ya,” dedim “Hayret, ne zamandan beri cariyelerin istekleri emir kabul edilmeye başladı?”

Güldü.

“Cevhermisal’in saraya gelişinden beri...” cevabını verdi.

Sonra şikâyetini anlatmaya devam etti.

“Buraya geldiği zaman usul üzere ismini değiştireceğimiz zaman bana ‘Aman kalfacığım,’ dedi, ‘rica ederim, benim ismini değiştirecek olursanız beni Cevhermisal diye çağırınız,’ ‘Sizin isminizin Şevkinur olması uygun görüldü,’ dedik.

‘Aman kalfam Cevhermisal ismi pek mi çirkin?’ Kendisine sarayda genç kalfaların büyüklerine akıl öğretilmelerinin adet olmadığını söyleyince ‘Aman kalfacım,’ dedi, ‘estağfurullah... Böyle bir küstahlık ne haddime? Sadece bahis mevzuu olan şey kendi namım olduğu için müdahale ye cesaret ettim.’”

Necmettin Ağa “Allah Allah... Amma yaman şey!” diye ağzı kulaklarına vararak gülüyordu. Kalfa “Hayatımda böylesine tesadüf etmemiştim. Kendisine için münakaşa kabul etmez olduğunu anlatmak için ‘Şevkinur Kalfa odanıza gidiniz,’ dedim. ‘Peki efendim,’ dedi ‘fakat gitmeden evvel müsaa-de buyurunuz da size ismimin ne den Cevhermisal olduğunu söyleyeyim. Siz bunu bir inat ve küstahlık zannediyorsunuz da onun için. Bunun bir sebebi var.’ Doğrusu merak etmiştim. ‘Bu mühim sebebi anlatınız bakayım,’ dedim. ‘İsmimin Cevhermisal olduğunu istiyorum çünkü benim ismim Cevhermisal’dır de ondan.’ ‘Bu da ne demek?’ ‘Ah kalfacığım nihayet siz de cariyeniz gibi bir esirsiniz. Beni muhakkak anlarsınız. Hangi eve gitsem, beni kim satın aldıysa hemen ismi mi değiştirmeye kalktı. Dikkat ettim hep hayvanatla esirlerin isimleri sahip değıştikçe değışiyor. Diğer insanlar bir isimle doğup bir isimle vefat ediyorlar. Ben dünyaya geldiğim zaman rahmetli ebeveynim bana ne isim koymuşlar, bilmiyorum. Fakat kendimi bildiğim zamanlar da ben yine halayıktım ve ismim Cevhermisal’di. Sonra satıldıkça bu ismi değıştirdiler. Ben kabul etmedim.’ ‘Buraya geldiğiniz zaman isminizin Nurcihan olduğunu söylediniz.’ ‘Haşa, bunu esirci ağalara söyledi. Onlar da size bildirmiş olacaklar cariyeniz, öldüm bittim Cevhermisal isminden gayrısını kabul etmez.’ ‘Burada kabul edersiniz.’ ‘Affedersiniz ama kalfam, kabul etmem.’ Hiddetlendim, ‘Nasıl kabul etmezsiniz’ dedim. ‘Bana başka bir isimle hitap edilmek tenezzülünde bulunulduğu zaman cevap vermem. Kendimi buna muhatap addetmem. Aman kalfacığım

yapmayınız... Biz kedi miyiz, köpek miyiz? Neden sahip değıştirdikçe isimlerimiz değışsin?’ Kendisine bu adeti ona kabul ettirecek etkili usullerimiz olduğunu söylediğim zaman da bana döndü. ‘Cariyeniz bir az evvel hâkipayinize kendini bildiği bileli esir olduğumu arz ettim kalfacığım,’ dedi. ‘Cariyeniz kırbaç yemeye alışıktır.’ Ve birdenbire bana doğru geldi, önüme diz çöktü, elimi aldı birçok kere eteğimi, birçok kere elimi öptü. Çeşitli dil döktü bana. ‘Çok gücüme gidiyor ismin değışmesi,’ diyordu. ‘Hep kul cinsiyiz herhalde,’ sözleri bana tesir etti. İsmi Cevhermisal kaldı. Yine ilk geldiği gece sofrada yemek yerken ufak bir ekmek parçasını çalıp mendili içine sakladığını gördüm. Hemen kendisine yaklaşıarak bu ekmeği ne yapacağını sordum. Bana doğrudan doğruya cevap vereceğine ‘Eyvah!’ dedi. ‘Gördünüz. Halbuki bu ekmeği kimse görmeden çalmak lazımdı.’ ‘Çalmak mı?’ dedim. ‘Almak demek istediniz sanırım.’ ‘Hayır çalmak. Çalmazsam tılsımı kaçır.’ ‘Rica ederim neden bu ekmeği aldığınızı bana açıkça izah ediniz.’ ‘Bunda bir sır yok ki,’ dedi. ‘Bir insan bir evde ilk yattığı gece eğer sofradan kimse görmeden bir ekmek parçası alıp bunu yastığının altına koyarsa o gece rüyasında müstakbel zevcini görürmüş.’ Yaptıklarını daha anlatayım mı?”

Cevhermisal sorgular arasında

Kalfadan ayrıldıktan sonra saraylıların odasına gittik. Bir teftiş gezisi yaptığımız için kapıya vurmadan girmiştik. Cevhermisal ortadaki büyük bir masanın üstüne çıkmış hem adi bir kanto söylüyor hem de kantocular gibi oynuyordu. Masanın etrafını saran kızlar müthiş eğleniyorlardı. Bizim içeriye girdiğimizi gören genç saraylılar hemen gülmeyi kesmişler ve birbirlerinden ayrılmışlardı. Sadece Cevherimisal'in arkası kapıya dönük olduğu için bizi görmüyor ve oynamaya devam ediyordu. Bu hali gören kalfa az kaldı bayılacaktı. Ben de saraya gelmesine sebep olduğum bu kızı artık korkutmanın zamanı geldiğini düşündüm ve masaya yaklaşarak sert bir sesle “Şevkinur orada ne yapıyorsunuz?” diye bağırdım

Sesimi duymamış gibiydi.

“Şevkinur size söylüyorum ininiz aşağıya!” diye tekrarladım.

O kendine hitap edilmiyormuş gibi hâlâ masanın üstünde duruyor ve başını çevirip bana bakmıyordu. Bu hali beni o kadar sinirlendirdi ki hemen masaya yaklaştım onun vücudunu kollarımla sararak onu aşağıya indirmek istedim. Diğer kızlar korkularından duvarların dibine çekilmişlerdi. Kollarımın arasına aldığım o ince ve sıcak vücut birdenbire beni şaşırttı. Âdeta gözlerim karardı. Onu kollarımdan o kadar sert bir şekilde yere bıraktım ki canı yandı. Bağırdı. Ve sonra başını bana döndürdü. Gözleri hiddetle dolmuştu. Onu omuzundan tartaklayarak “Çağırıldığınız zaman neden cevap vermiyorsunuz ve sanki çağırılmıyormuşsunuz gibi raks etmeye devam ediyorsunuz?” diye bağırdım.

Cevhermisal “Affedersiniz ama Ağa Hazretleri,” dedi, “inan olsun çağırıldığımı hiç işitmedim.”

“Sabrıyla oynamayınız,” dedim.

“Siz de benim sabrıyla oynamayınız Ağa Hazretleri,” cevabını verdi.

“Şevkinur!”

“Affınızı tekrar tekrar dilerim Ağa Hazretleri, siz yanılıyorsunuz. Benim ismim Şevkinur değildir.”

“Bir halayık olduğunuzu ve karşılık vermeye mezun bulunamadığınızı unutmayınız.”

Hiddetten titriyordum. O birdenbire anlaşılmak ve beni yatıştırmak isteyen bir tavır takınarak “Ağa Hazretleri,” dedi, “siz de esirci gibi can sıkıcı ve anlayışsız olmanız. Ben şimdi ne fenalık yaptım? İstanbul’daki tiyatrolardan kantocu kızlar nasıl kanto söyler ve nasıl oynarlar, kapı yoldaşıma onu gösteriyordum. Esirci hanımı iki keseye beni satmıştı.”

“Burası sarayı hümayundur,” dedim, “burada böyle şeyler yapılmaz.”

“Ah,” cevabını verdi. “Bir parça gülen genç kızları burada bu kadar sıkarlarsa zamanla burada kimse kalmaz. Biz de genç insanlarız, gülmek, oynamak isteriz. Neden bizi hep sarayda kapıyorsunuz? Neden biraz gezintilere çıkmıyoruz? Neden Kâğıthane’ye gitmiyoruz? Bizi biraz gezdiriniz. Resulullah aşkına hiç olmazsa günde birkaç saat bahçede oynayalım.”

Artık işi tamamıyla azıtmıştı. Kendisine bir söz söylemeden. Yalnız kalfaya dönerek “Şimdi baş kaplana gidiniz de olan biteni haber veriniz. Kendisine lazım gelen cezayı versin.”

Bana dargın bir bakışla baktı.

“Kuzum bana neden böyle darılıyorsunuz?” dedi. “Ben size ne yaptım? Bir bunu anlayabilirsem. Biraz neşeliydim. Şarkı söyledim. O kadar...”

“Böyle şarkılar sarayı hümayunda söylenilmez,” dedim.

Büyük bir azametle “Esircinin evinde de söylenilmez,” cevabını verdi. “Ben sadece kalfaları güldürmek için bunu söyledim. Kantoyu beğendiğim için değil. Göreceksiniz zamanla ben de sarayın en kibar kalfalarından biri olacağım. Ama daha acemiyim eğer burada acemileri böyle terbiye etmeye devam ederseniz hiçbir şey elde edemezsiniz. Onların terbiyesi böyle sertlikle yapılmaz. Onlar...”

“Siz buraya sarayın usul ve adetlerini değiştiriniz diye getirilmiş değilsiniz. Bizzat gidip baş kaplana bunu anlatacağım.”

“Aman efendiciğim mademki karar verdiniz, inadınız tuttu, kiminle isterseniz konuşunuz ama size bunu söyleyeyim ki ben Allah’ın delisi, dik kafalının biriyim. Sertlikle bana hiçbir şey yaptırılamaz. Hem ceza nedir? İki üç gün odaya kapatırırsınız, bir iki de kırbaç attırırsınız hepsi bu.”

O gün Necmettin Ağa aramıza girip de onu benden af diletmeseydi korkmadığını söylediği kırbacı yiyecek ve hapsedilecekti

Cevhermisal'in çocukça hülyası

Haremin en şen kızı oydu. Dik inadına ve dik kafalılığına rağmen herkesin sevgisini kazanmıştı. Sarayda hiçbir kalfayı tanınmayan birtakım haklar sadece ona tanınmıştı. Buradaki teşrifat ve ciddi hava içinde onun cesareti ve pek gözlülüğü herkese nefes aldırان bir şey oluyordu.

Onun saraya gelişı ve bütün ilk hadiseler üstünden altı ay kadar bir zaman geçmişti. O geldiğinden beri daha sık ziyaret etmeye başladığım haremde, kalfalar odasından bir gün onu uslu uslu gergef işlerken gördüm. Kendisine, onu böyle görmekten memnun olduğumu söylediğim zaman gayet samimi bir ciddiyetle “Ben ağa hazretlerine benden ümit kesmemek lazım geldiğini, sabredilirse bana her şeyi öğretmenin mümkün olduğunu söylememiş miydim?”

“Cevhermisal burada hayatınızdan memnun musunuz?”

“Hiç memnun olmaz mıyım ağa hazretleri... Sadece benim bir kederim var. Altı aydır saraydayım, zatı şahaneyi henüz bir kere bile göremedim ne olur ağa efendi.”

“Bu o kadar kolay bir iş değil Cevhermisal.”

“Artık onu sarayda görmediğim için hiç olmazsa rüyalarımda görmek istiyorum. Ama gece rüyalarım bile girmiyor. Tuhaf değil mi? Hayrettin Ağa sizi sık sık rüyamda görüyorum. Hem tövbeler tövbesi sanki hünkâr sizmişsiniz!”

“Susunuz Cevhermisal,” dedim, “böyle rüya görülmez, görülse bile anlatılamaz da.”

“Ben çocukken bir masal kitabında yaldızlı parlak renkli bir padişah resmi görmüştüm. Çok güzel bir sarışın adamdı. Zatı şahane de öyle sarışın mıdır?”

“Hayır.”

“Halbuki ben dün akşam divanhaneden geçerken karşıma sarışın çok yakışıklı bir erkek çıktı. Sultanların odasına gidiyordu. Bana başıyla selam verdi. Ben onu zatı şahane zannettim.”

“Şehzadelerden biri olacaktır,” dedim. “Zatı şahane kara saçlı, kara sakallıdır.”

Çirkin bir şey görmüş gibi yüzünü buruşturdu.

“Sakallı mı dediniz? Aman yarabbi, ben sakallıları hiç beğenmem!”

“Cevhermisal!” diye ona çıkıştım.

Bir parmağını sanki iğne batmış gibi sallıyor arada bir ben yine ne yaptım demek ister gibi ısırtıyor ve kendini affettirmek istiyor, bir şirinlikle gülerek “Evet,” diyordu. “Cevhermisal... Sübutuz, delişmen, ağzının söylediğini kulağı işitmez Cevhermisal.”

Harem dairesi uykuda

Zatı şahane ile bir gece geç vakitlere kadar çalışmıştık. Birden hünkâr işten başını kaldırdı ve bana saati sordu. Kendisine saatin kaç olduğunu söylediğim zaman hünkâr “O kadar olmuş ha,” diye hayret gösterdikten sonra, hiç uykusu olmadığını söyleyerek bana “Kuzum Hayrettin Ağa,” dedi, “geçenlerde satın almış olduğunuz üç cariye ne oldular? Onları henüz görmedik. Getirir misiniz?”

Siyah istanbulininin içinde harem koridorlarından geçerken gayet bedbahttım.

Hayatımda bir tek an bile kendimi böyle bedbaht hissetmemiştim. Cevhermisal’i diğer cariyelerle beraber huzura götürdüğüm zaman muhakkak diğer iki cariyeden daha fazla onun hoşuna gideceğini ve belki de hünkârın onu yanında alıkoymak isteyeceğini düşündükçe fena halde sinirleniyordum. Saray usullerine göre hünkârın hoşuna giden bir genç cariyeyi hemen yatağına alması pek nadir görünen şeylerdendi. Hünkârın dikkatini çeken bir cariye, hünkâra odalık olması için evvela haznedarlar arasına alınır, orada hünkârla nasıl konuşulur, ona nasıl hizmet edilir öğretilir ve sonra da günün birinde bu haznedar kalfa hünkârın odasında kaldığı zaman, bunun bir mahremiyeti olur. Bu bütün saraya ilan edilmemiş olurdu. Ertesi günde cariye artık haznedarlar arasına olmaz, sarayda kendisine tahsis edilen bir dairede bir çocuğu dünyaya gelip de kadınefendi unvanını almadığı müddetçe bir gözde olarak yaşardı. Bütün bunları bildiğim halde Cevhermisal’i hünkâra götürmek bana çok ağır geliyordu.

Melekper Kalfa kendisini uyandırıp padişahın buyruğunu bildirdiği zaman “Baş üstüne!” diyerek içeriye koşmuştu.

Kızlar içinde en çabuk hazırlanan ise Cevhermisal oldu.

Cevhermisal beni görünce “Ah Hayrettin Ağacığım,” diye ellerime sarıldı. “Cariyeniz size bütün kalbiyle teşekkür eder. Ben zaten pek yakında zatı şahanenin huzuruna çıkacağımı biliyordum. Gece uyumadan evvel Hızır Aleyhisselam’a, Tezveren Dede’ye hep adaklar adadım, bir an evvel bu şerefe kavuşayım diye. Eğer bir az daha kendisini göremeseydim muhakkak aklımı oynatacaktım.”

Bir iki dakika sonra diğer kızlar da gelmişti. Huzura çıkıldığı zaman neler yapılacağını, hünkârın eteklerini nasıl öpüleceğini onlara bir kere daha anlattım. Bunu daha evvel de kendilerine öğretmiş olacaktı ki, bundan üçü de kusur etmediler.

El pençe divan hünkârın karşısında durdular. Abdülhamit her üçünü de aynı dalgın bakışla süzdü. Sonra bana dönerek “İyi seçmişsiniz,” dedi. “Hepsi de elleri yüzleri düzgün güzel çocuklar dedi. İsimleri nedir?”

Üçünün de ismini söyledim. Dalgın bir gülümseme ile dinledi. Kapıdan girerken üçüne de hep yere bakmalarını, hünkârın yüzüne gözlerini kaldırmamalarını, sağa sola bakmamalarını tembih ettim. Diğer iki genç kız bu sözü tutuyorlar ve hiçbir tarafa değil yere bakıyorlardı. Cevhermisal de öyle yapıyordu. Fakat müthiş bir merak içinde böyle yapmak için nefsiyle mücadele ediyor, arada bir göz ucuyla sağa sola kaçamak bakışlar atıyordu. Onun neredeyse abuk sabuk bir şeyler yapmak üzere olduğunu anlıyordum. Hünkâr kızların en uzun boylusu olan Müjgan’a “Saraya geldiğinizden memnun musunuz Müjgan Kalfa?” diye sordu.

Yanakları al al olan genç saraylı “Hayatta bundan büyük

bir şeref ve saadet olur mu? Padişahımız sayesinde çok bahtıyarım,” cevabını verdi.

Padişah bu defa ikinciye dönmüştü.

“Ya siz Aşkniyaz Kalfa?” dedi.

“Sayeyi şahanede saadet içinde payıdarım.”

Bu defa Cevhermisal’e hitap ederek “Ya siz?” dedi. “Sarayda bulunmaktan memnun musunuz?”

“Cariyeniz mi efendimiz?”

Yine tek bir cevap vermemiş kötü alışkanlığıyla işi bir soh-bete dökmüştü. Bir aceminin işe böyle başlaması hünkârın tuhafına gitmiş, onu herhalde eğlendirmişti. Alaylı bir ahengi olan bir sesle “Evet zatı aliniz,” dedi.

Samimi bir nezaketle telaşlandı.

“Estağfurullah, naçiz cariyeniz.”

“Naçiz cariyemizin kendisine sorulan soruları cevapsız bırakmak adetleri midir?”

“Hayır padişahım, naçiz cariyeleri konuşmaktan çok haz-zeder. Hele efendimizin sormak lûtfunda bulunduğu bir soru-ya hemen cevap vermek için sabırsızlanır, fakat...”

“Fakat... Fakat nedir?”

“Vereceği cevabın aslancığının gazabını tahrik etmesin-den korkar da onun için konuşmaz.”

Abdülhamit hafifçe kaşlarını çatı.

“Sarayı hümayunumuzdaki hayat hoşunuza gitmiyor mu?”

“Estağfurullah efendimiz ben bir nankör değilim. Sadece...”

“Devam ediniz!”

“Sadece burası, biraz açık gönülle konuşulunca, baş kalfa-nın cezaları biraz acı oluyor. Kırbaça çocukluktan beri alış-ğım ama...”

Hünkâr bana döndü.

“Neler işitiyorum Hayrettin Ağa?” dedi. “Genç kızlar ve

kadınlar hiç kırbaçla dövülebilir mi? Bundan böyle saraylılara kırbaç cezası uygulandığını işitmeyeceğim.”

Cevhermisal’e döndü.

“Artık bana açık cevap veriniz.”

“İrade padişahımdır efendimiz. Cariyeleri çocukluktan beri sarayı hümayun cariyeleri arasında olmak için Allah’a yalvarırdı. Allah onun bu arzusunu yerine getirdi. Burası cennet, kapı yoldaşlarım melek gibi, her şeyden memnum ama bahtiyar değilim.”

“Niçin Cevhermisal?”

“Niçin mi? Çünkü burada gülmek bir kabahat, neşe bir suç sayılıyor ve efendimizin hiç şüphesiz bundan haberi yok. Sanki biz sarayı hümayunun harem dairesinde yaşayan bahtlı kadınlar değil de bir zindanda yaşayan mahpuslar gibiyiz. Gülmek yasak, şarkı söylemek, yaşımızın icabı biraz gezip tozmak yasak. Bizi mesireye bir gün olsun götürmüyorlar. Bir gün olsun aşağı kasma, bir başka kasma götürmüyorlar. Bundan şikâyet ederseniz de baş kaplan da fena hiddetleniyor.”

Hünkâr güldü, sonra bana dönerek “Hayrettin Ağa,” dedi, “haznedar ustaya ve kızlarağasına söyleyiniz, hafta içinde bir gün... Evet, bu perşembe günü arabalar hazırlansın. Haremdeki kalfalar Göksu Kasrı’na gidecekler.”

“Baş üstüne efendimiz.”

Şimdi ona dönmüştü.

“Artık memnunsunuz umarım Cevhermisal Kalfa,” dedi.

Cevhermisal “Hayır padişahım,” cevabını verdi. “Daha tam manasıyla memnun değilim.”

Hünkâr merakla “Daha ne istiyorsunuz?” diye sordu.

“Padişahım cariyenize Allah şahit ve Hayrettin Ağa Hazretleri de bilirler. Ben buraya Osmanlıların İmparatoru Müslümanların halifesi padişahımı yakından görmek ümidiyle gelmiştim. Halbuki buraya geleli altı ay oldu. Artık efendimi-

zi görebilmek arzusuna tahammülüm kalmadığı için akşam Allah’a dua ettim. Hızır Aleyhisselam’a, Tezveren Dede’ye yardım etmeleri için yalvardım. Sizi göreceğime o kadar emin dim ki hatta uyandırıldığım zaman geç kalmayayım diye esvaplarımı bile hazırlayıp baş ucuma koydum. Allah dualarımı kabul etti ve hakikaten huzurunuzda çıkmak saadet ve şerefine eriştim ama...”

O gülümseyen hünkâr “Ee, ama...” dedi.

“Sizi göremedim.”

“Beni göremediniz mi?”

“Evet, padişahım sizi göremedim. Çünkü kapıdan girerken Hayrettin Ağa Hazretleri, huzurunuzda hep yere bakmamızı, yüzünüze hiç bakmamamızı tembih etmişti. Sizi göremeden çıkıp gideceğiz.”

Birden samimi bir hamle ile “Ne olur efendimiz,” dedi, “müsaade ediniz de şu üç cariyeniz gözlerini kaldırıp bir ke recik padişahlarını görsünler.”

Senelerdir güldüğünü görmediğim hünkâr kahkahalar ile güldü ve “Haydi Cevhermisal Kalfa,” dedi, “bu arzunuzu da yapınız siz ve diğer iki kalfa başlarınızı kaldırınız ve siz de bana bakınız.”

Cevhermisal gözlerini ona kaldırdı. Diğerleri de bu müsaadeden faydalanarak gözlerini yerden kaldırmışlardı. Fakat Abdülhamit diğer iki kıza bakmadı sadece yürekten gelen bir minnetle kendine gülen Cevhermisal’e bakarak “Şimdi sizinle göz göze bakalım ve bana cevap veriniz Cevhermisal Kalfa,” dedi. “Saraydaki hayatınızdan memnun musunuz?”

Cevhermisal “Tövbeler tövbesi ama... Şu anda beni cenneti aliye gönderseler saraydan ayrılmak istemem.”

Cevhermisal hünkârın kalbini kazanmıştı.

Abdülhamit ve Cevhermisal

Ve gitgide de bu kalbe yerleşti. O gün Kâğıthane Kasrı'na yapılan gezintide hünkâr onu birkaç defa yanına çağırdı. Onu delişmen hali, çocukça cevapları, çılgın neşesiyle oyaladı. Bundan sonra yorgun gecelerinde sık sık onu yanına çağırıp deli dolu konuşmalarıyla oyalandı.

Padişahın ona karşı bir sevgisi olduğu muhakkaktı. Saraya yeni bir imam gelmişti. Sabah ezanını kalfaların da duyabilmesi için haremle selamlık bahçesini birleştiren duvarın dibindeki bu maksatla yapılmış taştan bir tümsek üstüne çıkar, okurdu. Bir sabah imamın ezanı yarım kesmesi dikkat çekti. İmam birkaç kere ezanı okumaya kalkıştı yine durdu. Bir iki sabah bu durum tekrar edince sabah imama soruldu, o da tam ezan okumaya başladığı zaman bembeyaz kollu ve bembeyaz yüzlü bir hayaletin çıktığını ve zaman zaman okumak için ağzını açsa, parmağını dudağına götürüp kendisine sus dediğini anlattı.

İlyice soruşturunca bu hayaletin harem bahçesinin üstünden görüldüğünü anladık. Ertesi sabah ezanında bizzat ben bir yere gizlendim ve şu imama ezan okutmayan hayaleti beklemeye koyuldum. Hakikaten duvarın üstünde başı beyaz sarıklı bir acayip yüz belirdi. Onu yakalamak için duvara doğru koştum. Bu duvar yüksek olduğu için buraya bir ağaca tırmanarak ulaşan hayalet acele kaçmak için yüksek yerden atladığı zaman ayağının bileğini incitti.

Hayaletin yanına gittiğim zaman onun Cevhermisal olduğunu gördüm. Başına hamam havlusundan kocaman bir sarık yapmış ve yüzünü pudra ile bembeyaz yapmıştı.

“Bu ne Cevhermisal?” dedim. “Neden bunu yaptın?”

Ayağının acısından bir çocuk gibi ağlayarak “Her sabah bu çirkin sesli imamı dinlemekten bıktım. Sussun diye yaptım,” dedi. “Ama şimdi bırakınız bu sorguları, ayağım kırıldı galiba, çabuk bana bir doktor çağırınız.”

Mesele tabii dallandı budaklandı. Tahkikat açıldı. Her zamanki gibi hünkâr sorguyu bizzat kendi yaptı. Yürüyemediği için hünkârın huzuruna bir yastığa oturtulup taşıtılan Cevhermisal padişaha da hiç çekinmeden şöyle söyledi.

“İmamın pek kötü bir sesi vardı. Her sabah ezan okuyorum diye bu bet sesle beni uyandırıyor. Bizi canımızdan bezdirmişti bu. Ben de onu korkutmak ve bu suretle susturmak için bu çareyi düşündüm. Hakikat bundan ibarettir,” dedi.

Çok kuruntulu olan padişah onun ne kadar deli olduğunu bildiği için ona inandı. Mesele kapatıldı.

Padişahın dahi kalbini bu kadar kazanmış olan Cevhermisal’in ben müptelâsıydım.

Ayağı geçtikten sonra sarayın hekiminin evine, nekahetini geçirmeye çıktığı zaman saray bana boşalmış gibi geldi. Sarayda kaldığı ve yatakta yattığı müddet içinde sık sık hareme gitmiş ve onu ziyaret etmişim. Doktorun evinde nekahetini geçirdiği günlerde de yine onu bahaneler bulup ziyaret ettim.

Bir gün de hünkâr bana gidip onu saraya getirmemi emretti. Onu almaya gittiğim gün evde değildi. Doktorun kızı, ihtiyar bir dadı ve bir haremağasıyla birlikte gezintiye gitmişler. Gezintiden, saray kadınları gibi yaşmak ve ferace ile değil şehir kadınları gibi siyah ve şık bir çarşafı döndü. Yüzü her zamanki gibi neşe içindeydi. Beni görmek onu daha sevindirdi fakat ne maksatla geldiğimi öğrenince hissiyatını gizleyemeyen gözlerine hiddet ve keder doldu.

“Bir iki aycık daha burada kalsaydım ne olurdu?” diye fıslıdadı.

“Bütün saray sizi özlüyor Cevhermisal Kalfa,” dedim. “Zatı şahane beni buraya bizzat yolladı. Siz bizi özlemediniz galiba?”

“Hiç özlemez olur muyum?” dedi. Ama burada hayat daha başka tabii, hem Fener’e, Kâğıthane’ye, Çamlıca’ya gidiyorduk. Ne güzel gezintiler yapıyorduk. Ne yapalım olan olmuş.”

Saraya döndüğü gece hünkâr onu yanına çağırttı, hatırını sordu. Dönüşünden memnun olduğunu söyledi.

“Sizi daha sık görmek için haznedar tayin ettim,” dedi. “Diğer haznedar kalfalarla birlikte haznedar ustanın maiyetinde çalışacaksınız.”

Bunun manası malumdu. Cevhermisal bembeyaz kesilmişti.

Haznedar kalfaların hepsinin saray teşrifatına en iyi vakıf olan, en terbiyeli, en mükemmel kalfalardan olmaları lazımdı. Cevhermisal gibi yeni kalfalar içinde buraya gidenler ancak sultana odalık olmak için giderlerdi.

Haznedar olduktan kısa bir zaman sonra hünkâr Cevhermisal’i yine benim vasıtamla çağırttı. O akşam nöbeteydim. Cevhermisal’i ben uyandırdım. Bu defa onu hünkâra ilk götürdüğüm gün gibi sevinmedi.

Bilakis rengi bembeyaz kesildi.

“Gitmesem olmaz mı?” dedi.

“Deli misiniz? dedim.

Cevhermisal’i hünkârın yanına bırakıp dışarı çıktığım zaman orada bulunan bir koltuk üstüne düştüm, müthiş acılar içindeydim. Bilmiyorum ne kadar zaman orada kalmışım, birden içeriden yüksek sesler gelmeye başladı. Bir kulak kabartınca konuşulanları olduğu gibi işitmeye başladım.

Cevhermisal, zatı şahaneye “Rica ederim, istirham ederim... Hayır, ah hayır!” diyordu. “Bana acıyınız.”

Hünkârın ona kalın sesiyle verdiği cevabı duydum.

“Cevhermisal, bak iyi biliyorsunuz...”

“Cariyenize merhamet buyurunuz. Hayır istemiyorum. İstemiyorum. Beni anlayınız sultanımız, efendimiz cariyelerinin alicenap babası olan padişahımız, hamimiz veli nimetimizsiniz. Beni bırakınız, bana acıyınız. Biz sizi hepimiz kendi öz pederimiz gibi severiz.”

“Bir gözde olmak ne demektir hiç düşünmediniz mi?”

“Biliyorum efendimiz. Bunun nasıl bir şeref olduğunu biliyorum. Fakat zatı şahanenin sadece bir cariyesi olmak en büyük şereftir. Cariyeleri fazlasına layık değildir.”

“Bizim aşkımızın ne değer ifade ettiğini anlamıyor musunuz?”

“Efendimiz sizin ilginiz, sevginiz bana kâfidir. Ben aşkıınıza layık değilim. Ben bir halayık parçasından başka bir şey değilim.”

“Cevhermisal beni dinleyiniz. Belki ben demin sizi birdenbire kollarımın arasına alıp dudaklarınıza öyle bir buse ile öpünce sizi korkuttum. Sizin bu hissinizi anlıyorum. Ama haydi yavrum bu korkuyu yen, yanıma, kollarım arasına gel seni seviyorum. Sen burada yokken hep seni düşündüm. Yokluğunu pek acı hissettim.”

Cevhermisal “Hayır, hayır!” diye bağırdı. “Beni bırakınız!”

“Sen de hırçınlığı bırak. Bir cariye olduğun ve bir cariyenin sahibine ait bir mal olduğunu unutma. Sizin üzerinizde benim tam bir sahip olma hakkım var.”

“Kimse, hatta sizin gibi dünyanın en büyük padişahı da benim kalbimi istediğim insana vermekten ve kendimi korumaktan beni men edemez.”

“İsyan mı?”

“Evet.”

“Bunun cezası nedir?”

“Baş kalfanın kırbaçları mı?”

“Hayır asi esirlerin cezası ölümdür.”

“İnanamam... Sizin gibi adil bir padişah, torunu olacak yaşta bir genç kız kendisini istemiyor diye onu öldürtemez.”

“Cevhermisal bana eziyet ediyorsunuz.”

“Siz de bana eziyet ediyorsunuz efendimiz. Bunu iyice anlayınız. Sizi padişahım olarak uğrunuzda canımı feda edecek kadar seviyorum fakat bir sevgili gibi hayır.”

İçerde bir an ölüm gibi bir sessizlik oldu. Bu ne kadar devam etti bilmiyorum. Birden oda kapısı açıldı içeriden çıkan Abdülhamit beni orada görünce “Hayrettin Ağa,” dedi, “Cevhermisal Kalfa’yı Melekler Kalfa’nın dairesindeki odasına götürünüz. Melekper Kalfa’ya söyleyiniz. Benim emrim olmadan odadan çıkmayacaktır.”

Hünkârın iradesini yerine getirdim. Cevhermisal’i Melekper Kalfa’nın dairesine götürürken onunla hiç konuşmadım.

Fakat kalbim sevinç içindeydi. Cevhermisal’e gelince o geçirdiği korkunun etkisi altında, ağlıyordu.

Cevhermisal’i eski odasına kapattığımız günün üstünden ancak birkaç gün geçmişti. Bir gece sarayda büyük bir eğlence düzenlendi. Tiyatro salonunda çeşitli oyunlar oynandı. Gece geç vakit eğlence dağıldı. Bu geceden katiyen istifade edememiş, vaktimi delişmen kızımı düşünmekle geçirmiştım. Padişahın gözdeliğini reddettiği günden beri kendisine karşı olan alakama bir de minnettarlık karışmıştı. Onu şimdi içinde bulunduğu vaziyetten kurtarmanın kolayını düşünmekle meşguldüm. Padişah kendisini istemeyen bir kıza ne yapacaktı? Belki kendiliğinden huzura kabulünü istirham edinceye kadar onu kapatacaktı.

Saraya geldiğimden beri böyle bir hadise ile hiç karşılaşmamış olduğum için böyle bir vaziyette hünkârın hiddetinin nerelere kadar gideceğini hiç düşünemiyordum. Belki onu gene esirciye yollayıp satacaktı. Yahut da çırak edip ceza olsun diye bunak emekli bir paşa ile evlendirecekti. Bu gazabın veya affın tecellisi daha ne kadar sonra ortaya çıkacaktı? Bu da ayrıca sorulması gereksiz bir soruydu. İşte o eğlence gecesi eğlenenler arasında müthiş sıkılmış durmuştum. Eğlence dağıldıktan sonra yorgun, kırgın ve bezgin odama dönerken, kızlarağasının dairesi önünden geçerken gözlerime inanamamıştım. Kızlarağasının odasında onun masasının başında tirşe rengi, ağır satenden bir elbise içinde Cevhermisal duruyordu. Saçları eğlentiye gidecek gibi toplanmıştı. İki elleriyle hafifçe masaya dayanıyor, bir gözünü kısıp bir gözünü açarak sanki ağanın yüzünü görmekten zahmet çekerek ona bakıyordu ve gayet nazik ve kandırıcı yapmaya çalıştığı barışık ahengi olan bu sesle “Ağa Hazretleri,” diyordu, “lütfen beni dinleyiniz ne olur. Evet, farkındayım, size galiba daima yalan söylemişler. Hep yalancılarla işiniz olmuş olacak... Deminden beri size hakikati söyleyen cariyenize bunun için inanmıyorsunuz.”

“Mehtabı seyretme arzunuzu yerine getirmek maksadıyla mı, bütün bu tehlikelere ve mesuliyetlere rağmen odada kapalı olduğunuz halde pencereden çıktınız?”

Cevhermisal mahcup mahcup güldü.

“Darılmayınız ama, inan olsun, bu pek tuhaf soru. Eğer odaya beni kapamasaydılar elbette kapıdan çıkarım. Oda kapısı kapalı olduğu için pencereden çıktım.”

Birden kendini hiç tutamadı kahkahalarla gülmeye başladı.

“Cevhermisal kalfa lütfen ciddiyetinizi muhafaza ediniz.”

“Affedersiniz ama Ağa Hazretleri, huzurunuzda buna muvaffak olamıyorum.”

Kızlarağası yumruğunu şiddetle masaya vurdu ve “Ne demek istiyorsunuz?” diye kükredi.

Genç kız sıçradı, gözlerini kırıştıtırarak ona baktı. Sonra kabahatli fakat şımarık bir çocuk edasıyla “Ne yapayım efendiciğim,” dedi, “siz insana yalnız tuhaf tuhaf şeyler söylüyorsunuz da.”

Bir an nefes almak için sustu, sonra devam etti.

“Hem Kerem edip müsaade buyurunuz da efendiciğine cariyeleri de bir soru sorsun. Gecenin bu saatinde insan haremi hümayun bahçesinde mehtaba bakmaktan başka ne yapabilir?”

Kızlarağası bu soruya cevap vermedi. Çünkü ben söze karıştım. Hadiseyi anlamıştım.

“Hapsedildiği odayı izinsiz terk eden bir cariye hem de bunu gecenin ilerlemiş bir saatinde, pencereden bahçeye kaçmak suretiyle yaparsa nasıl bir cezaya çarpılır, siz bunu hiç düşündünüz mü?”

Beni orada görünce şaşaladı. Gözlerine dikkatle baktım. Bakışlarına tahammül edebilmek için gözlerini zahmetle açık tutuyordu.

“Siz bunu hiç tahmin etmediniz mi?”

Cevap veremiyordu.

“Şüphesiz bunu tahmin edebilirdiniz. O halde, neden, niçin ve hangi cesaretle pencereden kaçtınız?”

Cevhermisal’in gözlerine korku dolmuştu. Bir elini alnından geçirdi. Sesinin kısık ve hailevî bir ahengi vardı. Ben aynı boğuk aynı yeknesak sesle tekrarladım.

“Nasıl cesaret edip de pencereden kaçtınız?”

Cevhermisal’in korkudan bozulan yüzü yeniden şımarık, küstah, cesur ve çocuk ifadesini buldu.

“Ah efendiciğim. Şey... Eğer cariyenizin sözlerine inanmak lütfunda bulunacaksanız, onu dinleyiniz. Eğer yalan söy-

lemekte olduğuma peşinen eminseniz bu sorguya ne lüzum var? Beyhude yere hem siz hem de cariyeleri yorulmaktadır. Aman kardeşler, sebepsiz yere kendinize kahrediyorsunuz. Hem de cariyenize... Belki düşüncesizlikte bulunduk, fakat nihayet bir gece bahçeye çıktık diye kardeşler kıyamet kopmadı ya! Yer yerinden oynamadı ya! Biz kaçtık diye ay güneş mi çarptı? Ay amma da sabırlı gönülleriniz varmış kardeşler. Beni bahçede bulduğunuzdan beri bana hep aynı sualleri sordunuz ve sonra da benim verdiğim cevapların birine inanmadınız. Boş yere kıymetli nefeslerinizi tükettiniz.”

Onun sözlerini duymamış gibi tekrar sordum.

“Cevhermisal Kalfa söyleyiniz bana odanızı neden terk ettiniz?”

“Başağa hazretleri inşallah baş kaplan efendimiz gibi asabi değildirler de sözlerimi anlarlar. Efendim siz de biliyorsunuz ki bu akşam hava çok sıcaktı. Odam güneşe nazırdır. Akşama kadar inan olsun ki odamda sıcaktan boğuluyordum. Sonra da salonda verilen konseri dinlemek istiyordum. Dışarıda da öyle bir mehtap vardı ki... Yalan mı bu da mehtap yok muydu?”

Biraz sustu elini gözlerinin üstünden geçirdi ve sonra “Halbuki,” diye devam etti, “benim odamdan ne doğru dürüst mehtap görünebiliyor ne de doğru dürüst konser işitilebiliyordu. İşte birden aklıma esti ve pencereden çıktım.”

Kızlarağası masanın üstüne şiddetle bir yumruk daha vurdu. Cevhermisal yine korktu, gözlerini kırıştırdı.

“Cevhermisal Kalfa yalan söylüyorsunuz.”

Yanakları kızaran Cevhermisal “Yalan söylemek cariyelerinin alışkanlığı değildir. Ağa hazretlerinin bu noktaya dikkat buyurmaları ve cariyelerini yalancılıkla itham ederek ona hakarete bulunmamalarını istirham ederim.”

“Size yalan söylüyorsunuz diyorum.”

Cevhermisal sabırsız bir hareket yaptı sonra nefsine hâkim olup yumuşak yapmaya çabaladığı bir sesle “Siz çok kuruntucusunuz efendiciğim,” dedi. “Cariyeniz yalan değil, sade hakikat söylüyor ve kendisine itimat buyurmanızı tekrar istirham ediyorum. Çünkü kendisi ne kadar kul, cariye, esir taifesinden de olsa... Nihayet etten kemikten yapılmış bir insandır. Yani taştan hissiz bir bebek değildir. Nihayet onun da sabrının bir sınırı vardır.”

Allah'ım Cevhermisal bu akşam neler söylüyordu? Ona bu inanılmaz küstahlığı veren sebep neydi? Bu cesaret nereden geliyordu?

Sözünü kesmek istedim. O böyle saçma söylemekte devam edecek olursa muhakkak kendini mahvedecekti. Buna mâni olmak lazımdı. Bunun için “Kâfî!” diye şiddetle bağırdım ve sonra daha hiddetli bir sesle “Çılgın kız susunuz!” diye de ekledim.

Bana tatlı bir bakışla baktı. Boynunu masum bir eda ile bir yana büktü, kabahatinin affını kendisini çok sevdiğini bildiği babasından isteyen bir çocuk sesiyle “Peki... Peki... Ben susarım efendiciğim,” dedi. “Ağa Hazretleri bir şey söylediler de onun için cevap vermek mecburiyetinde kaldım. Esasen bu sorular ahret suallerini de geçti. Çok yoruldum... Evet, müt-hiş yorgunum, müsaade ederseniz odama çekileyim.”

Yürüyecek gibi bir hareket yaptı. Kızlarağası hiddetten boğulacak gibi bir hal ile gelmişti. “Durunuz!” diye bağırdı.

Cevhermisal olduğu yerde durdu.

“Neden selamlık duvarının yanındaki ağaca çıktınız?”

“Hay çıkamaz olsaydım. İki ayağım kırılırdı da çıkmaz olsaydım. Ben o ağacın selamlık duvarı yanında olduğunu fark bile etmedim. Ben herhangi bir ağaca çıkıyorum diye ona tırmandım. Böyle tekinsiz uğursuz bir ağaç olduğunu bilseydim ona tırmanır mıydım? Suçum, cinayetim, kabahatim nedir?

Ağa Hazretleri bitkin bir haldeyim, insaf, merhamet buyurunuz bir ağaca çıkmak bu kadar büyük bir kabahat mıdır?”

“Orada kiminle konuştunuz?”

“Ben mi?”

“Size yalan söylemeyiniz diyorum... Yalan lüzumsuz. Orada konuştuğunuzu duyanlar var.”

“Bu rezil iftiracı kimmiş?”

“Ben kendim de duvarın öteki tarafındaki insanı gördüm.”

Cevhermisal ona dikkatle baktı. Sonra gayet ciddi ve sakin bir sesle “Siz duvarın öteki tarafındaki insanı gördünüz öyle mi?” diye sordu.

“Evet, bu gözlerimle.”

“Vah vah... Vah efendiciğim... Size evhamı hayal gelmiş, iyi saatte olsunlar görünmüş. Aman hayaletler görünmüş ağa hazretlerine.”

Cevhermisal yeniden kahkahalarla gülmeye başladı. Hem gülüyor hem de “Aaa... destur bismillah,” diyordu.

Cevhermisal’in nesi vardı?

Kızlarağası hiddetle yerinden fırladı ve ona “Cevhermisal Kalfa,” dedi, “ben sizi söyletmenin usulünü bilirim.”

“Hangi usulü kullanacaksınız ben bilmem. Fakat hangi usul olursa olsun bana gerçekler dışında tek söz söyletemezsiniz. Odamda kaç gündür kapalıyım. Dışarıda eğlencenin sesi geliyordu. Bu eğlence için evvelden hazırladığım elbiselerimi giydim, saçlarımı düzelttim, ziynetlerimi takındım. Nefis bir aynada kendimi seyrettim. Sonra içime heyheyler geldi. Pencereye gidip bu akşam fevkalade olan mehtabı seyrettim. Daha doğrusu seyredemedim! Buna canım sıkıldı. Hem eğlencenin sesini daha yakından duyayım hem mehtabı adama-kıllı seyredeyim diye bunu yaptım.”

Cevhermisal kapalı olduğu odanın penceresinden kaçıp da bahçede bulunuşunu böyle izah etti.

Halbuki Sultan Abdülhamit gibi bir padişahı hakikat de olsa bu izah şekli tatmin edebilir miydi? Erkek kardeşinin ölümünden sonra sakinleşmiş benzeyen asabı bomba hadisesinden sonra esasen yeniden gergin bir durumdaydı. Bunun içinde değil Cevhermisal gibi izzeti nefsinı kırmış olan bir cariye, hatta kendi evladını bile böyle bir şüphe üstüne mahvedebilecek bir karakter de olan sultan, sorguları kendi idare ettiği halde Cevhermisal'in mehtabı seyretmek için değil, bir yabancı ile iş birliği ederek saraydan kaçmak için bunu yaptığına hükmetti ve onu Topkapı Sarayı'na sürgün etmek kararını verdi. Onu saraya götürmek vazifesi de bana düşüyordu.

Harem dairesine gidecek kendisine hükmü bildirdiğim zaman ellerime sarıldı.

"Ağa Hazretleri beni diri diri gömülmekten kurtar," diye ağladı.

Kendisine "O gece neden bu çılgınlığı yaptınız?" diye çıkıştım.

"Sarhoştum," cevabını verdi.

"Sarhoş muydunuz? Peki içkiyi nereden buldunuz?"

"Bana onu şehzadelerden size ismini söyleyemeyeceğim biri getirdi."

"Hayret!" dedim, "Onunla nasıl görüştünüz?"

"Pencerenin önünde mehtabı seyrediyordum. Baktım o geçiyor. 'Neden herkes eğlenirken siz burada oturuyorsunuz?' diye sordu. Mahpus olduğumu söyledim. O zaman halime acıdı, bana şampanya getirdi. Bir kuşak sarkıttım, şişenin boynundan bağladık, çektim ve içtim. Sonra da bu defa yatak çarşafını karyolaya bağladım, onu da pencereden uzattım. Sarhoş kafa ile mehtap seyretmeye gittim. Ben kimse ile konuşmadım."

"Benim elimde hünkârın iradesini yerine getirmek yetkisinden gayri hiçbir şey yok," dedim.

Giyindi, kapıdan çıkıp da Topkapı Sarayı'na kadar kendine refakat edecek muhafız müfrezesiyle onun zabitini görünce başına daha kötü bir şey geliyor zannıyla pek korktu.

Arabaya bindiği zaman ben de karşısına oturdum. Başını kadife yastıklara gömdü ve gidinceye kadar hep ağladı. Nihayet sahilde arabadan indik bir kayığa bindik. Kayıkta bir fener vardı. Aşağıdan yukarıya vuruyor ve yüzlerimizi aydınlatıyordu.

Bu ışıktaki Cevhermisal'in karşısında oturan Mehmet Şevki isimli muhafız zabitiyle bütün yol boyunca bakıştıklarını gördüm.

Onu Topkapı Sarayı'nın kapısından içeriye bıraktığımız zaman yüzlerimize tiksintiyle baktı ve bize "Sizin gibilere de insan denilmesine akıllar durur," dedi. Mehmet Şevki irkildi. Kapı kapanmıştı. Kendi kendine söylenir gibi "Bizden ne bekledi? Yolda biz nasıl bir fırsat kaçırdık?" dedi.

Cevhermisal' in Suçu

O, Topkapı Sarayı'nın kalın duvarları arasına girip orada kaldıktan sonra bütün dünya sanki bomboş kaldı. Kendimi ıssız bir çölde tek başına bulunan bir adamın müthiş yalnızlığı içinde hissediyordum. Saraya geldiğim zaman yeniden beklenilmedik bir şeyle karşılaştım; bu da Cevhermisal'in dolabında bulunan mektuplardı. Ve bu mektuplar aşk mektuplarıydı. Onu daima Fener'de arabada gören ve kendisini şehirde bir hanım zanneden bir âşıktan geliyordu.

Zatı şahane bir saray kadınına, bir yabancı erkeğin bu kadar yaklaşmasına müsaade etmiş olan ağaları görevden aldı ve bana karşı olan sevgisini, bana baş kaplan vazifesini vererek bir kere daha gösterdi.

Ben Cevhermisal'in sevdiği erkeğin kim olduğunu anlamak için tımarde bulunduğu saray hekiminin evine gittim. Ona, gezintilerinde refakat eden doktorun kızını sıkı bir sorguya çektim ve hakikati öğrendim.

Bu adam genç zabitti. Ona Fener'de rastlamışlar, arabalar yan yana geçerken gizli gizli bu mektupları onlara atmıştı. Bir kere de Cevhermisal ile gizli konuşmuştu. Birkaç dakika, hep birlikte hepsi bu kadar.

Öğrendiklerimden o kadar üzülmüştüm ki ne yapacağımı bilmez bir halde dolaştım durdum. Akşam geç vakte doğru kendimi Topkapı Sarayı'na yakın bir yerde bir kahvede buldum. Ben henüz bir yere oturmamıştım ki karşımda muhafız zabitini gördüm.

“Ağa hazretleri nasılsınız?”

“Siz misiniz Mehmet Şevki Bey? Buyurunuz masama.”

Bir kahve ısmarladı. İkimiz de tek söz söylemeden oturduk sonra birdenbire ona “Burada ne arıyorsunuz?” diye sordum.

“Sizin aradığınız şeyi,” dedi. “Kalbimin huzurunu.”

“Onu nasıl bulacağız?”

Sustuk.

“Günlerdir uyuyamadım,” dedi. “Uyuyamıyorum.”

Acı bir tebessümle “Onu siz de seviyordunuz değil mi?” diye sordu.

“Siz de mi?” diye hayretle sordum. “Yoksa siz onu tanıyor muydunuz?”

Cevap vermedi, önüne baktı.

“Onu Fener’de gören, ona mektup yazan onun, sevdiği delikanlı siz miydiniz?”

Başını önüne eğdi, kalbi yeisle burkuldu.

O “Olan şey çok müthiş şey Ağa Hazretleri,” dedi, “buna sizin de tahammülünüz yok. .. Onu kurtarmamız lazım.”

“Onu nasıl kurtarabiliriz?”

Kulağıma eğildi ve çılgın bir plan söyledi.

“Nasıl olur?” dedim. O beni ikna etmek için konuşmaya devam etti.

O sözünü bitirince “Onu kendi elimle bir erkeğe vermek için mi bu tehlikeli işi yapacağım?” diye sordum.

“Size yemin ederim ki onu bir gemiye bindirip emin bir yere yolladıktan sonra onun hayatından silineceğim.”

“Hayır,” dedim. “Kalbim ona karşı ne kadar derin bir sevgi ile dolu olursa olsun ben onu sizin elinizde bırakmak zorundayım. Çünkü ben hiçbir erkekle rekabet edemem.”

Onu kurtarmak planı bütün çılgınlığına rağmen beni de sarmıştı. Gece iyice ilerledikten sonra Topkapı Sarayı’na gittik. Baş kaplandım. Herkes bana güveniyordu. Cevhermisal’i oradan kolaylıkla çıkardım. Dışarıya çıkıp da Mehmet Şevki’yi

görünce bir sarhoş gibi sallandı. Kendisine onu hapishanesinden kaçırmak için geldiğimizi söylediğimiz zaman sevincinden hem güldü hem ağladı. Ve üçümüz birlikte karanlıkta ilerledik. Buna kimin hakkı vardı? Buna neden bütün insanlık isyan etmemiştii?

Cevhermisal'in titreyen kolu kolumdaydı. Ah şu titreyen kolun bütün varlığını sonsuz ve doymaz bir arzuyla tutuşturan inanılmaz harareti... Üçüncü ve sonuncu nöbet mahalinden geçtikten sonra, birdenbire olduğum yerde durdum. Çünkü kararımı vermiştim.

"Haydi artık yolunuza yalnız devam ediniz," dedim. "Haydi artık gidiniz."

İkisi birden hayretle yüzüme baktılar. Muhafız zabiti Mehmet Şevki endişeyle "Siz ne yapacaksınız?" dedi.

Cevhermisal "Ya siz... Ya siz?" diye bu soruyu tekrar etti.

"Ben mi?" dedim. Biraz tereddüt ettim, sesim güçlkle tutulan hıçkırıklarla boğulmuştu.

"Siz beni düşünmeyiniz. Ben nasıl olursa olsun bu meseleyi hallederim," cevabını verdim.

"Buna imkân yok!"

Cevhermisal öteki elini de kollarıma geçirmişti.

"Buna imkân yok," diye tekrarlıyordu. "Biz sizi bırakmayız."

"Ben bir kolayını bulur, kendi kendimi kurtarırım."

Mehmet Şevki de yanıma gelmişti.

"Hayrettin Ağa," dedi, "sizin tereddüdünüzün sebebini biliyorum. Fakat buna mahal yok."

Ve hafifçe kulağıma fısıldadı.

"Size verdiğim söz bir namus sözüdür. Birkaç günden sonra siz Mehmet Şevki ismini dahi işitmeyeceksiniz."

Kolumu Cevhermisal'in ellerinden çektim ve Mehmet Şevki'yi ondan birkaç adım öteye çektim.

“Ben burada kalacağım,” dedim. “Fazla ısrar etmeyiniz, kararım katidir.”

“Bu mümkün değil, hayır, olmaz Hayrettin Ağa,” diye cevap verdi. “Sizi burada bırakamayız. Beraber kaçacağız. Ve size evvelce de vaat etmiş olduğum üzere, emin bir yere varır varmaz ben ortadan kaybolacağım. Bana güvenebilirsiniz.”

“Bu fedakârlık niçin?” dedim. “Bu suretle Cevhermisal’in beni seveceğini siz de zannetmiyorsunuz ya? Ben size büyük bir dostluk gösterdim. Buna karşılık olarak benimle alay mı ediyorsunuz? Siz çocuk musunuz? Ben nereye gidebilirim? Hayrettin, Abdülhamit’siz ne yapar? Ben Yıldız Sarayı’nın malıyım. Oraya aitim. Oradan ayrılamam!”

Bu son kelimeleri daha yüksek bir sesle söylemiş olduğum için Cevhermisal de duymuştu. Heyecan içindeydi.

“Hayır Efendiciğim, hayır,” diye yanıma koştı. “Biz sizi bırakıp da hiçbir yere gidemeyiz.”

Ellerimi tutmaya uğraşıyor ve beni ikna etmeye çalışıyordu.

“Siz başınızda dolaşan tehlikeden habersiz görünüyorsunuz.”

Sesi âdeta titriyordu.

“Burada kalmak sizin için ölmek demektir,” diyordu. “Şimdi hünkârın, o hünkârın gazabının ne olduğunu ben biliyorum. Şimdi gözüm hakikat dünyasına açıldı. Sizi bu ölüm tehlikesinde bırakıp ben gidemem.”

Samimi bir heyecan içerisindeydi.

“Benim için bu kadar müthiş bir tehlikeye atılmanıza taraftar değilim. Eğer siz gelmezseniz ben de bir yerlere gitmem, hapishaneme dönerim,” diyordu.

Onu yatıştıracak kadar kayıtsız bir gülümseme ile güldüm ve omuzlarımı silktim.

“Küçük kız,” dedim, “kendini boş yere üzüyorsun, benim

başım da hiçbir tehlike yoktur. Niçin benimle beni hiç bilmezmiş, tanımazmış, iktidarım dan habersiz gibi konuşuyorsun? Benim için bu şeylerin hiçbir ehemmiyeti yok.”

Bunu ona söyler ve onu sakinleştirmeye çabalarken için için pek iyi biliyor ve hissediyordum ki, ben bu işten başımı kolay kolay kurtaramayacaktım. Bu işten baş kurtarmayı kimse başaramazdı. Ne ben ne de bir başkası. Bu hareketimle kendi idam kararımı kendim veriyordum. Cevhermisal’i kurtarmak için ben hayatımı feda ediyordum.

“Haydi çocuklar,” dedim, “burada duruşumuz dikkati çekecek. Haydi siz yürüyünüz. Siz Cevhermisal, yaşmağınızı açınız ve şehirli kadınlar gibi başörtüsü yapınız. Ve çabucak buradan gidiniz.”

İsrarın fayda etmeyeceğini anlamışlardı. Esasen burada durmak üçümüz için de tehlikeliydi. Cevhermisal yaşmağını açıyor ve bir başörtüsü gibi başına sarmaya çabalıyordu.

Nihayet başını düzeltti ve yüzünü bana çevirdi. Bu karanlıkta yüzünü iyi seçemiyordum. Ama bana baktığını hissediyordum. O anda duyduğum acının derecesini ifade edecek bir cümle, bir kelime bulamıyordum. En müthiş bir kederden ölecek kadar acı duyuyordum. Fakat bu halimi onlara göstermemek için bir insan kuvvetinin kat be kat üstünde bir kuvvet sarf ediyordum.

Hıçkırıklarımı zaptetmek, zaptedebilmek için Cevhermisal’in bir çocuk eli kadar küçücük ve bembeyaz ellerinin ikisini de öptüm. Muhafız zabitanın elini sıktım. Onlar da çok heyecanlıydılar. Onlar da ağızlarını açıp bir kelime söyleyemediler.

Ayrıldık.

Arkalarından bakıyordum, yan yana ilerliyorlardı. Ben yerimde duruyordum. Onlar hayata ve saadete doğru giderlerken, ben kederimle, ümitsizliğimle, yapayalnız ölüm tehlike-

siyle karşı karşıya kalıyordum. Yanımda ne şefkatli bir kalp ne teselli edecek bir dostum vardı.

Birdenbire beynimde sanki bir kıyamet koptu. Ben ne yapmıştım, nasıl olmuş da hayatım pahasına ellerimle onu o yabancı adamın ellerine bırakmıştım? Acaba çıldırmış mıydım?

Avuçlarımı kilitleyerek “Lanet olası fellah, bu yaptığın nedir?” diye haykırdım.

Beyhude yere karanlıklar içinde kaybolmakta olan gölgelerinin arkasından sesleniyordum.

Nihayet bu gölgeler büsbütün kaybolmuşlardı. Karanlık benim gözlerimden onları çalmıştı. Demek her şey bitmişti. Cevhermisal, benim için ebediyen kaybolmuştu. Kaçıyor ötekiyle, o melun herifle uzaklara kaçıyordu.

“İmdat! Yetişiniz! Haydut Var! Katil var!” diye haykırdım.

Kıskançlığın ve onu kaybetmiş olmaktan doğan dehşetli bir ümitsizliğin etkisi altında kendimi bilmez bir halde acı feryatlarla durmadan bağıırıyordum

“Kaçıyor, genç kızı kaçırıyor, yetişiniz tutunuz onları!”

Nöbetçiler etrafımı almıştı. Onlarla beraber arkalarından koşuyor, “Gidiyorlar! Kaçıyorlar! Yetişiniz hainlere! Yakalayınız melunları!” diye haykırıyordum.

Onlara yaklaşmıştık. Karanlığın içinde koşuşan ayak sesleri duyuyordum. Bu kaçış ve takip pek müthişti. Kurtulmalarına imkân yoktu. Her taraftan onlara doğru koşuyorlardı.

Fakat onlar hâlâ ümit ediyorlar, hâlâ kaçmaya, koşmaya uğraşıyorlardı. Cevhermisal adımlarını yavaşlattı. Artık tükenmişti.

Onlara şimdi çok yaklaşmıştık. Askerlerden biri “Dur... Dur!” diye bağırdı. “Yoksa ateş ederim.”

Mehmet Şevki durmadı, onun için durmanın da kaçmanın da ölüm olduğu muhakkaktı. Onun için durmadı fakat ilk

silahı o ateşledi. Bu silah sesini bir kadın sesi takip etti. Acı bir feryat ile “Allah!” diye bağırdı.

Silah sesleri birbirini takip etti. Karanlıklar içinde bir erkek sesi boğazlanan bir hayvan gibi acı acı bağırdı. Sonra korkunç bir sessizlik oldu. Biraz daha ilerleyince Mehmet Şevki'nin yerde yatan cesedinin baş ucuna geldik. Yere yüz üstü düşmüştü. Ve üstüne kapanmış olan Cevhermisal haykırarak ağlıyordu. Bütün çırpınmalarına, karşı koymalarına rağmen askerler onu kollarından tutup zorla sevgilisinin cesedinden ayırdılar. Beni karşısında görünce bütün vücuduyla titredi ve kendini tutan ellerden kurtulup üstüne atılmak ister gibi bir hareket yaparak “Lanet olasıca katil!” diye bağırdı. “Karayılan seni! Lanet olsun sana. Lanet, lanet!”

Onun insanlıktan çıkmış olan yüzünü görmeye kuvvetim yoktu Bunun için kısaca “Onu saraya götürünüz!” emrini verdim.

O haykırır, çırpınırken muhafızlar onu sürükleyerek götürdüler. Geride kalan muhafızlara cesedi saraya götürmelerini tembih ettim. Önde ağlayıp bağıarak sürüklenen Cevhermisal, arkada ben ve en arkada muhafız zabitanın dört asker tarafından taşınan cesedi karanlık ve çamurlu yollardan o korkunç ve sessiz saraya ağır ağır ilerliyorduk.

Müthiş sarayın kalın kapıları Cevhermisal'in üstüne bir mezar kapağı gibi kapandığı zaman geniş ve rahat bir nefes aldım. Beni sevmeyen, sevmeyecek olan sevgilim, nihayet gömülmüştü. Benim olamayacak aşkına saadet ve zevk veremeyecek olan vücuduna artık hiçbir erkek sahip olamayacaktı. Artık o hiçbir kimsenin olmayacaktı.

Bu meselenin tamamıyla gizli tutulmasını emrettim. Bir daha bu vaka hiçbir zaman bahis konusu olamayacaktı.

Mehmet Şevki'nin cesedini bahçenin kuytu bir tarafına

defnettikten sonra “Bu gece olan şeylerin, bu geceden sonra tamamıyla unutulması lazım! Boşboğazlıkta bulunan herhangi bir insan hatasını kendi canıyla ödeyecektir,” dedim.

Saraya dönünce Şevkidil Hanımefendi’nin konağında yaptığım tahkikattan bahsederek Cevhermisal Kalfa’nın sevgilisinin Mehmet Şevki adında bir muhafız zabiti olduğunu meydana çıkardığımı kızlarağasına bildirdim. Mehmet Şevki Bey bu müthiş suçunun cezasına çarptılmak üzere günlerce, hatta aylar ve senelerce araştırıldı, bulunamadı.

Mehmet Şevki’nin ne olduğunu iki üç basit asker, Cevhermisal ve benden başka bilen yoktu. Cevhermisal hayatında bir daha Topkapı Sarayı’ndan dışarı çıkmamış olduğu için bu sırrı mezara götürdü. Askerlere gelince, onlar da sonunu gördükleri genç adamın kim olduğunu bilmedikleri ve canlarından korktukları için Mehmet Şevki’den, saray bahçesine gömülen cesetten bir daha hiç bahsetmediler.

Bu hazin vakayı takip eden senelerde ben artık eski Hayrettin değildim. Müthiş surette değişmiştim. Artık içi kurumuş ve kavrulmuş bir insandım. Bende ne heyecan ne düşünce kalmıştı. Kalbim merhametsiz ve bomboştu. Her şeye karşı ilgisizdim. İnsanlara, ihtiraslara, felaketlere... Ve işte asıl bu zamanda müthiş lakabımı kazandım. Abdülhamit sarayının en kalpsiz, en hunhar, en gaddar ağasıydım. Binlerce hayatın mahvolmasına ben sebep oldum. Değil şehirde ve yaşadığım sarayın içinde, hatta harem dairesinde bile ben bir yere girdim mi, sanki ölüm meleği görünmüş gibi derin bir sessizlik olurdu ve bütün başlar korku ile eğilirdi.

Zatı şahane saltanatının sonuna kadar benden emniyetini esirgemedi ve ben de son gününe kadar onun yanında, onun sadık bir kölesi olarak kaldım. Zulmünde onunla beraber olarak ona elimizden gelen yardımı ettik. Fakat tarihin ve haya-

tın akışı önüne set çekmeye imkân mı vardı? Nihayet gün geldi çattı. İkinci Abdülhamit canını muhafaza etmek kaygısıyla ikinci meşrutiyeti ilan etti.

Zindanlar açılmış, sürgünlerde sürünenler dönüyorlar ve bütün Türkiye şenliklerle hürriyeti kutluyordu. İşte bu zaman Topkapı Sarayı, Çırağan Sarayı, Beşiktaş Sarayı, Beylerbeyi Sarayı ve Dolmabahçe Sarayı gibi bütün saraylarda yaşayan cariyelerin de serbest bırakılacağı söylendi. Demek Topkapı Sarayı da açılacaktı. Bu kadar uzun senelerden sonra Topkapı Sarayı loş, ürkünç kollarında ihtiyarlayan, çürüyen zavallıları nihayet pençesinden bırakıyordu.

Ya Cevhermisal? Cevhermisal ne oluyordu? O da çıkacak mıydı? Bu haberi duyduğumdan beri kendimde değildim. Saray adamları, bilhassa içlerinde benim gibi adı sanı bilinenler için halkın bütün öfkesinin coştığı bu sokaklarda dolaşmak pek tehlikeli bir şeydi. Fakat ben bu tehlikeye rağmen gene Topkapı Sarayı'ndan serbest bırakılacak olanları görmek için oraya kadar gitmek istiyordum. O, eski sarayda bulunduğu ve her şey seyrini eskisi gibi takip ettiği sıralarda benim için bir bahane bulup eski saraya gitmek ve Cevhermisal'i görmek mümkündü. Fakat ben buna hiç teşebbüs etmemiş, onun karşısına bir daha çıkmaya kendimde cesaret bulamamıştım.

Bu bir katilin diri diri gömdüğü bir mezara bir pencere koyup oradan sevgilisinin nasıl can çekiştiğini seyretmesi demekti. Cevhermisal'in yüzüme bir daha o son baktığı bakışlarla bakmasına tahammül edemeyeceğimi bildiğim için, artık onu isteğimle ve kancıklığımla attığım bu mezar içinde, bir daha aramamış, hiçbir vasıta ile onun hakkında bir şey öğrenmek istememiştim.

Ali Osman tarihinde eski saraya gitmek demek –Bu saray devre göre değişirdi– unutulmak ve mahkûm olmak demekti. Bütün saraylılar bunun ne demek olduğunu bilirler, ölümden

daha fazla oraya gitmekten korkarlardı. Evet, Cevhermisal oradayken, orada olduğunu bildiğim zaman bir nevi iğrenç huzur içindeydim. Fakat mezarının kapağı açılıyordu. Belki de hâlâ yaşıyordu. Neden yaşamasın? Ben ondan çok yaşlı olduğum halde neden o yaşamayacaktı? Oradan belki de çıkacak... Neden çıkmasın? Yeniden hayata kavuşacak ve ben onu tekrar kaybedecektim.

Ben neydim? Hazinesini toprağa gömen ve ondan istifade etmediği halde büyük bir huzur ve emniyet hissi içinde yaşayan bir cimriden başka neydim? Ve şimdi yerlere gömdüğüm hazinemın kapağı açılıyordu. Servetim başka ellere gitmeden evvel onu bir kere daha görmek istiyordum.

Ve ben herkesten evvel oradaydım. Kapıda bir nöbetçi vardı. Yolun kenarına çekildim. Gözlerim kapıda bekledim, bekledim... Yoksa haremelerde kapatılan cariyelerin azat edilmesinden vaz mı geçilmişti? Müthiş bir sıcak vardı, fakat sığağa rağmen ince ve uzun vücudum tir tir titriyordu. Şakaklarımdan sızan terler fesimi saçlarıma yapıştırmıştı.

Kalbim hercümerç içerisindeydi. Acaba onu görecektim miydi? Allah'ım çıkarsa, nasıl çıkacaktı?

Kim bilir ne kadar değişmişti! Bu sarayda o büyük matemle nasıl eriyip solmuştu?

Beni tanıyacak mıydı? Beni affedecek miydi? Ona yaptığım o büyük fenalığı! Bütün bir hayat boyunca benliğimin ta derinliğinde çöreklenmiş bir yılan gibi uyumuş olan bir azap, kahreden bir vicdan azabı içimde zehirli bir yılan gibi uyanıyordu. Bu kapıya baktıkça ona yaptığım fenalığın dehşeti gözlerimde canlanıyordu ve kara ellerimi bağırmamak için sivri dişlerimle ısırıyordum.

İçimden Cevhermisal, diye düşünüyordum, Sana ne büyük bir fenalık yaptım. Sonra onu görür görmez nasıl yerlere

ayaklarının dibine atılacağımı tasarlıyordum. Yere onun bastığı tozlara bir köpek zilletiyle yüzümü gözümü sürecektim ve ona “Affet beni, Allah aşkına, Resulullah aşkına affet. Büyüklük göster de affet!” diyecektim.

Buradan geçen tek tük yolcuların hepsi de bana tuhaf tuhaf bakıyorlardı. Kim olduğumu tanımışlar mıydı? Yoksa halimde bir tuhafılık mı vardı? Halimde nasıl olur da bir tuhafılık olmazdı ki? Bugün kıyamet günü, bugün mahşer günüydü. Bugün mezarlar açılıyordu. Bugün toprak, taş duvarlar açılıyor, ölülerimizi cinayet ve suçlarımızı kusuyordu.

Bağırmak istiyordum.

“Cevhermisal bugün Topkapı’dan çıkacak!”

Neden bunu böyle bağırarak herkese ilan etmek istiyordum. Sevinçten mi, kederden mi? Utançtan mı? Uzun bekleyişlerden sonra nihayet babüssaadeden on beş kadar kadın göründü. Hepsi de siyah çarşaf lar giymişlerdi ve hepsinin de yüzleri siyah kalın peçelerle örtülüydü. Bu on beş siyah gölgenin içinde ben onu nasıl ayırt edecektim?

Saraylılar böyle kapıda görünmeden evvel, eğer kapıdan çıkarlarsa, sabredemeyip onlara doğru koşacağımı onları karşılayacağımı düşünmüştüm. Fakat onları gördüğümde beri yerimde mihlanmış duruyordum ve onlar benim olduğum tarafa yaklaşıyorlardı. Bunların yarısından fazlasının çok ihtiyar kadınlar oldukları öne doğru eğilmiş vücutlarından ve titrek adımlarından belliydi.

Aman Allah’ım bu simsiyah çarşaf lı, simsiyah peçeli kadınlar ne kadar korkunçtular.

Tıpkı bir kâbustan fırlamış hayaletlere benziyorlardı. Yaşayan insanlar gibi değil tıpkı hayaletler gibi yürümekten daha fazla âdeta süzülerek bana doğru yaklaşıyorlardı. Ben perişan bakışlarımla bunların arasında Cevhermisal’i arıyordum.

Bu siyah hayaletlerin içinde hangisi Cevhermisal olabi-

lirdi? Kadınlar şimdi ta önüme gelmişlerdi. Önümden geçiyorlardı. Ne kalın peçeleri vardı. Yüzlerini seçemiyordum. Belki de aralarında Cevhermisal de olduğu halde şimdi akıp gideceklerdi. Tıpkı bir kâbusun karanlıklarında kaybolur gibi kaybolacaklardı, öyle mi?

Kendimden tamamıyla geçmiş bir halde ileri atıldım. Aralarına girdim ve birinden ötekine giderek yürekler parçalayan bir sesle yalvarmaya başladım.

“Cevhermisal! Cevhermisal! Allah’ın aşkına, peygamberin aşkına, iyi bir Müslümansan aç yüzünü, aç yüzünü neredesin? Sen neredesin?”

Siyahlı kadınlar korku ile duraksamışlardı. Fakat hiçbiri cevap vermiyordu. Âdeta hıçkıran bir sesle yalvarmaya devam ettim.

“Allah aşkına diyorum, niyaz ve rica ediyorum, aranızda hanginiz Cevhermisal ise açsın yüzünü. Onun yüzünü bir ke-recik görmek istiyorum.”

Böyle yalvarırken bu uzun seneler ona ne kadar hasret kaldığımı, onu ne çok özlediğimi anlıyordum. Saraylılardan hiçbiri peçesini açmıyordu. Fakat hep bir deli gibi birinden ötekine koşmaya devam ediyordum. Kocaman vücuduma, beyaz saçlarıma, ilerlemiş yaşıma ve mevkiime rağmen bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlıyordum.

“Yalvarırım size, madem ki o insaf edip açmıyor, bari Cevhermisal olmayanlar peçelerini açsınlar da onun hanginiz olduğunu bileyim.”

Galiba bana acımış olacaklardı. Hepsi birer birer peçelerini açtılar. Allah’ım ne feci manzara...

Senelerden beri güneşsiz, havasız yaşamış kadınların solgun yüzleri eski parşömenleri hatırlatıyordu.

Bu kadınlar yaşayan insanlara değil kumaşlara sarılı, sağlam mumyalara benziyorlardı. Sarayların bir zamanlar en kıy-

metli süsü olmuş bulunan güzel Çerkez kızları şimdi ne hale gelmişlerdi. Vücudum titriyordu. Bu eskimiş, harap olmuş yüzlerin içerisinde benim Cehvermisal'imın yüzü yoktu. Korku ile bağırıyordum.

“Cevhermisal, ya benim Cehvermisalim nerede?”

İhtiyar bir saraylı sanki çok uzaklardan geliyormuş hissini veren derin ve hafif bir sesle “Cevhermisal mi?” dedi. “Vallahi biz bu isimde bir kalfa tanımıyoruz. Herhalde o çok zaman evvel içimizde bulunmuş olacak. Herhalde hiç olmazsa ismini hatırlardık. Ah ağa hazretleri, saraya ne kadar çok saraylı gelirdi. Bunların en fazlası kısa bir zaman sonra havasızlığa, güneşsizliğe, bakımsızlığa dayanamayıp hemencecik ölürlerdi. Cevhermisal Kalfa herhalde, herhalde bu ince nazlı ve nahif çocuklardan biri idi. Hepsine Allah rahmet eylesin.”

Ona cevap veremedim. Olduğum yerde sallanarak duraksadım. Kederim ve acım bir insan kalbine sığmayacak kadar büyüktü ve dehşetliydi. İhtiyar kadınlar hakiki bir merhametle yüzüme baktılar. Ve yine peçelerini yüzlerine indirerek sessiz hayaletler gibi yanımdan uzaklaştılar.

SON

BİR SARAYLININ HATIRALARI*

* *Son Posta*, 12 – 20 Ocak 1939, 9 tefrika.

Mukaddime

Aşağıda okuyacağınız hikâyeyi bana bir saraylı anlattı.

Bu saraylı bugün İstanbul'da gayet fakir ve bakıma muhtaç bir halde, Fatih semtinde eski bir medrese odasına sığınmış olarak yaşayan sayısız kimsesizlerden biridir.

Çok ihtiyardır, yatalaktır. Fakat hâlâ hafızası bütün parlaklığını muhafaza etmektedir.

Kendisi hayatta yakın Osmanlı tarihinin en mühim ve en meraklı sahnelerine şahit olmuş, Abdülaziz'in tahttan indirilişi ve intiharı, Beşinci Murat'ın tahta çıkışı ve tahttan indirilişi vakalarında sarayda bulunmuş, o vakaları sarayın içinde görüp yaşamış. Çırağan Sarayı'ndaki hapis senelerinin acısını Beşinci Murat ailesiyle paylaşmış ve nihayet çırak olup serbest kalmak ümidiyle sarayı terk ettikten sonra Abdülhamit tarafından Medine'ye sürülmüş, bin bir macera, bin bir felaket ve yoksulluk içinde çok güç bir hayat geçiren bu ihtiyar Çerkez kadını başlı başına bir tarihtir.

Kendisinden artık dünyada yaşayanlar içinde pek az kişinin aslına vakıf olduğu bu tarihi vakalar hakkında bilgi almak ve onu konuşturmak çok kolay olmadı.

Günlerce onu görmeye gidip geldim. Sefil bir medrese odasında, onun yatağının karşısında duran bir ot minder üstünde oturdum. Tıpkı suçunu itiraf etmeyen bir suçlu ağzından bir şeyler öğrenen bir savcı gibi eziyet çekerek ve manevi bir eziyet ve işkence yaptığımı hissederek onu konuşturdum.

Hayatta yegâne arzusu, susmak, şikâyet etmemek ve hatırlamadan, hatırlanmadan ölmekten ibaret bulunan bu ihtiyar kadını, içimde büyük bir anne saygısı uyandıran bu çaresiz kadını hatta ağlattım ve muhakkak çok üzdüm.

Fakat ondan şimdiye kadar kimsenin görmediği, bilmediği şeyleri öğrendim.

Ancak onun ağzından öğrendiğim şeyleri yazıp yayınlamak için müsaadesini ancak kendi ismi ve kimliği saklı tutulmak şartıyla alabildim. Bu ihtiyar ve biçare kadını üzmemek için hatıratını kendi ismini zikretmeden yazıyorum. Bunu ısrarla isteyen bizzat kendisidir.

Okuyacağınız hâdiseler, hâlâ hafızasını bütün parlaklığıyla muhafaza etmiş olan bir insanın anlattığı ve tamamıyla şahsi gözlemlere dayanan vakalardır.

Kafkasyalıymışım. İstanbul'da bir halam varmış. Beni, bilmiyorum niçin, İstanbul'a yollamışlar. Fakat İstanbul'a geldikten sonra çalınmışım ve kismetim, yazım kötüymüş, Veliaht Murat Efendi'nin sarayına satılmışım.

Ben hayatımı ve kendimi işte bu sarayda idrak etmeye başladım.

Veliaht Murat Efendi'nin sarayı çok neşeli ve gürültülü bir saray değildi.

Dolmabahçe'nin biraz ötesinde olan bu veliaht dairesi daha fazla sessiz ve sakin bir yerdi.

Şehzade Murat'ın İçki İptilas

Şehzade Murat Efendi sarayının içinde sesi çok işitilmeyen bir insandı.

Onun için halk arasında hafifmeşrepmiş ve içkiye düşkünmüş derler. Ben onun hafifmeşrepliğini görmedim. Esasen vaziyetim de bunu görmeye müsait değildi. Küçük bir cariyeydim. Tabii onun çok yakınına giremedim. Neşesini bilemem, fakat içki meselesine gelince, sarayda işittiğime göre efendi hazretleri bir ara fazla alkol kullanmış, fakat sağlığına zarar

verdiği için tahta çıkmasına bir sene kala bırakmış derlerdi. Fakat padişah oluşundan bir ay kadar evvel amcası kendisini saray dışındaki fesatçılarla ilişki içinde zannedip de fazla sıkmaya ve tehdit etmeye başlayınca endişe, korku ve üzüntüsünden yeniden biraz fazla olarak konyakla şampanyaya düştü.

Şehzade Murat Efendi çok güzel piyano ve belki de ondan güzel org çalardı.

Geceleri tek başına odasına kapanıp org çaldığı çok olurdu.

Sazı çok severdi. Saraydaki bütün cariyelere saz dersi aldirmişti.

Haremde bütün eğlence bu saz ve cariyelerin oyunlarıydı. Ben Hüsnü Cemal ismindeki bir kalfanın acemisiydim. Hüsnü Cemal, Çırağan'da öldü diyorlar. Kendisi gayet güzel keman çalardı. Bana keman dersini o verdi. Haremdeki çalgı takımının birinci kemani oydu. Çalgıyı o idare ederdi.

Arada bir sarayda geceleri alafranga saz yapılır, kızlar oyunlar oynarlardı. Murat Efendi bu oyunlarda ve eğlencelerde pek nadir hazır bulunurdu.

Sultan Abdülaziz'i şahsen hiç görmedim. Fakat kendisinin kibirliliği herkes tarafından bilinirdi. Halbuki Murat Efendi tatlı ve mütevazı bir insandı. Sultan Aziz'in daha ziyade gü-rültücü, kaba, çok söyler, iştahla bir şekilde yemek yer, çok güler veya çok hiddetlenir, gazabı şiddetli, neşesi coşkun bir insan olduğu söylenilir. Murat Efendi ise bilâkis sesi haremde hemen hemen hiç işitilmeyen, cariyelerin, kadınefendilerin, çocuklarının arasında bir gölge gibi sessiz sessiz dolaşan, validesini iştahsızlığıyla üzen ve çocuklarına şefkatle muamele eden, kendinden küçüklere karşı hatta en büyük kabahatleri olduğu zamanda bile hiddetle bağırmayan bir insandı.

Daima Acılı Veliaht

Bir kere, çocukluğumda, sarayın merdivenlerinde onunla karşılaşmıştım. O güne kadar galiba beni hiç seçmemiş olacaktı. Çünkü beni görünce durdu. Çenemi tuttu. Başımı kendisine doğru kaldırarak ismimi sordu. Sonra alnımı ve saçlarımı okşayarak yanımdan ayrıldı.

Başımı kendisine doğru kaldırdığı zaman ben de onun yüzüne bakmıştım. O zaman yüzünde sözle tarif edilmez bir hüznün gördüm. Murat Efendi'nin sanki hayatta başına gelecek felaketleri evvelden anlamış gibi bir hali vardı.

Onu Çırağan Sarayı'nda da gördüm. Yüzündeki bu hüznün artmamıştı. Sade o biraz daha ihtiyarlamıştı o kadar.

Ben özel işlerinde hiç bulunmadım. Daha fazla şehzadelelerinin cariyesiydim. Fakat Sultan Murat'a gerek veliahtlığı ve gerek hapis tutulduğu zaman, her rast gelişimde onu neşesiz ve hayattan memnuniyetsiz gördüm.

Ben saraydan ayrıldıktan ve sürgünden döndükten yani hürriyetten sonra Sultan Murat sarayında yaşamış bir insan olduğum için, herkes bana onun neşesinden bahsetmiş ve "Hakikaten hafifmeşrep bir insan mıydı?" diye sormuştu.

Bence o hafifmeşrep değildi.

Siz günlerden beri gidip geliyor ve bana daha fazla o devre ait siyasi sorular soruyorsunuz. Ben o zamanlar parmak kadar çocuktum. Hatta şimdi de işin o tarafına hiç aklım ermez ama sonraları içinde yaşadığımız vakaların sebeplerini ben şehirde başkalarının ağzından işittim. Benim size anlatacağım şeyler sadece gözlerimle gördüğüm vakalar, kulaklarımla işittiğim sözlerdir. Ben bunların üzerine hiçbir şahsi düşüncelerini, eleştiri veya görüşlerimi ilave edecek iktidarda değilim.

Ben küçük bir çocuğun, cahil bir genç kızın görebildiği şeyler ve ihtiyar bir kadının hatırlayabildiği vakaları anlatacağım hepsi bu.

Sözlerimde eksik taraflar kalırsa beni mazur görünüz.

Sözü uzatmayalım. Size asıl sizi alakadar eden tarafları anlatmak arzusundayım.

Bunun için Murat Efendi'nin tahta çıkış vakasına gelmek isterim.

Veliaht Dairesinde Softaların Ayaklanması Nasıl Duyuldu?

Size Hüsnü Cemal kalfadan keman dersi aldığımı söylemiştim. Günün birinde kalfam, benim harem takımında çalabilecek kadar öğrendiğime hükmetti.

Ve veliaht dairesinde yapacağımız bir konserde diğer cariyelerle birlikte çalmam için beni takımla birlikte meşk ettirdi.

Nihayet Murat Efendi'nin huzurunda çalacağımız gün için bize siyah kırmalı etekli, beyaz bol kollu, işlemeli ipek bluzlar ve yalnız bir omuza atılan içi kırmızı, üstü siyahlı ufak pelelerinler yaptırdılar.

Meşklerimiz bitti. Giyindik kuşandık. Saçlarımızı yeşil kırmızı kurdelelerle süsledik.

Benim için o gece çok mühim bir gece idi. Çünkü birinci defa olarak Şehzade Murat Efendi'nin karşısında keman çalacaktım.

Halbuki o akşam Murat Efendi, alışıldan daha fazla selamlıkta beyleriyle birlikte kaldı. Hareme girdiği zaman da doğru validesinin yanına gitti. Valide sultanla birlikte bir odaya kapandılar.

Biraz sonra haznedar kalfa geldi ve bize soyunmamızı, bu akşam efendi hazretleri hasta olduğu için konser yapılmayacağını söyledi.

Hiç unutmam o akşamı... Baharın ilk ayları idi. Gök mehtaplıydı, deniz hafif çırpıntılı.

Üst kattaki salonlardan birine girdim. Denize bakan pencerelerden birinin önüne gittim. Başımı cama dayadım. Hem mehtabı seyrediyordum, hem de bu akşam çalamadığımız için duyduğum hüznle yaşaran gözlerimi mendilimle siliyordum.

Çocukluk işte... O akşam takımla birlikte keman çalmaya pek heves etmiştim.

Hele genç bir saraylı için, bütün hayatı dört duvar ortasında kapalı geçen bir kız için bu küçük şeyler hayatın en mühim hadiseleri, en büyük zevkleri değil miydi?

Karanlık odadan, kapalı camın arkasından mehtabı seyretmek isterken gözüm daha ilerideki bir cumbanın içinde ve avizelerden dökülen kuvvetli ışıkla şeffaflaşan kafeslerin arkasında iki hayal seçti.

Cumbadaki yaldızlı kanepenin üstünde validesiyle birlikte Murat Efendi oturuyordu. Veliaht başını bir çocuk gibi annesinin göğsünde saklamıştı. Validesi onun saçlarını okşuyordu.

Bu hal de ayrıca hüznümü arttırdı. Şehzadenin hakikaten hasta, hem de çok hasta olduğuna ve çok ıstırabı bulunduğu hükmettim.

Ve birisi gelir, beni burada görür de efendi hazretleriyle validesini seyrediyorum zanneder diye ürktüm. Pencereden uzaklaştım ve hatta salondan çıktım.

Koridorlarda, merdiven başlarında tafta, canfes, kadife, tül esvaplı parlak hotozlu genç ve güzel saraylıların üçer beşer toplaşıp bir şeyler fısıldaştıklarını gördüm.

Ben genç olduğum için öyle hemen herkesin yanına yaklaşıp ne var diye soramıyordum. Ancak alt divanhanede kendi akranım olan dört beş saraylıyı bir arada gördüm ve onlardan şunu öğrendim: Birtakım medrese talebeleri ve softalar ayaklanmışlar, hünkâra haber yollamışlar, şeyhülislamı ve sadrazamı istemiyorlar, padişah bunları değiştirsin diyorlarmış.

Bu ayaklanma üzerine hünkâr biraderzadesine bu akşam bir elçi yollamış. Bu elçi, efendi hazretlerine nasıl bir haber getirmiş bilinmiyordu. Yalnız veliahdın balmumu gibi bir yüzle hareme girmiş olduğu ve doğru validesinin odasına gittiği söyleniliyordu.

Murat Efendi'ye amcasından gelen haber herhalde onu çok üzmüş, çok ürkütmüş bir haber olacaktı.

Veliahdın korku ve azabı bütün harem dairesine yayılmıştı.

Bütün sarayda Sultan Abdülaziz'in biraderzadesi aleyhine şiddetli bir tedbir alacağı kuruntusu vardı.

Halk Murat Efendi'yi çok seviyor, amcasını ise hiç sevmiyordu.

Ali Osman tarihinde kardeş cinayetleri az mı görünmüştü? Saltanat kavgasında hangi taçlı baş kardeş kanı dökmekten çekinmişti? Bir biraderzadenin feda edilmesi herhalde kendi öz evladını feda etmekten daha güç değildi ya!

Yaşlı kalfalarla haremağaları bize kadar kim bilir hangi vasıta ile gelmiş olan bu dedikodunun daha fazla devam etmesine mani olmak için hepimizi azarlayarak birer tarafa dağıttılar.

O akşam hepimiz ayrı ayrı odalarımıza çekildik, fakat herkes kendi oda arkadaşlarıyla sabaha kadar konuşup fısıldaşmakta devam etti.

Bugünden sonra gelen günler çok kasvetliydi. Sebebini iyice anlayamadığımız bir endişe sarayın içinde hüküm sürüyordu.

Bilhassa Murat Efendi'nin içine düştüğü vehim herkese müthiş tesir yapmaktaydı.

Hatta sarayın içinde veliahdın vehmini ve korkusunu unutmak için geceleri, hatta gündüzleri fazla miktarda şampanya ve konyak içtiği söyleniliyordu.

Oğullarının kadınlarından biri benim akranım olan bir cariyeydi. Bu kadın sonradan benimle beraber Medine'ye sürülmüştür. O sürgün hayatında ve hatta daha sarayda bulunduğumuz zamanlarda da efendiden öğrendiklerini bana anlatırdı.

Genç şehzade veliaht, pederinin fazla alkol kullanmasına üzüldü, babasının büyük bir korku içinde çırpındığı gecelerde o da sabaha kadar azap çeker, uyku uyuyamazmış. Çünkü hünkâr biraderzadesini kendi aleyhinde olan özgürlük taraftarlarının reisleriyle gizli gizli mektuplaşır zannediormuş ve onu fena baskılar, hatta ölümle bile tehdit ettiriyormuş.

Bunlar doğru mudur, bilmiyorum. Bana bunları o anlatmıştır.

Bana Murat Efendi hakikaten böyle gizli bir işe girmiş midir diye soruyorsunuz.

Murat Efendi'nin amcası aleyhinde böyle gizli bir işe girecek yapıda bir insan olmadığını ben şahsen zannederim. Fakat tarih kitapları bu hususta ne yazar, bilmiyorum.

Ben cahil bir kadını ve benim hükümlerim sadece gördüklerimden edindiğim intibalar üzerinedir.

Sultan Murat Tahta Nasıl Çıktı?

O, bizim konserin geri bırakıldığı günün üstünden galiba bir ay kadar bir zaman geçmişti.

Bütün bu günler haremde en kederli ve en kasvetli günlerdi. Veliaht odasından nadiren dışarı çıkıyordu.

Sarayda gülmek değil, âdeta konuşmak bile yasaklanmıştı. Eskiden her bir odasından bir başka sazdan nağme çıkan saray sonsuz bir sessizlik içine dalmıştı.

Ne saz çalıyor, ne meşk yapıyordu. Murat Efendi'nin kederi ve ümitsizliği bütün sarayı üzüyordu.

O bu sinirli günlerinde çocuklarını görmek istemiyor, ya ikinci kadınının yahut validesinin yanından ayrılmıyordu. Validesi de, ikinci kadınefendi de onun dert ortağı, sırdaşıydılar.

Veliahdın kadınları arasında hangisini tercih ettiği bilinmezdi. Fakat bu son hadisede, yani kendisini tehlikede hissettiği dakikada anası kadar ikinci kadınının da fedakârlığından ve sevgisinden emin olduğu ortaya çıkmıştı. Çünkü en büyük kederini bir validesiyle, bir de ikinci kadınefendiyle yalandan paylaşıyordu.

Sarayda boğucu bir matem havası vardı ve bu hava içinde günler gelip geçiyordu. Bugünlerin hepsi de birbirine benziyordu.

İşte birbirine benzeyen bugünler nihayet bizi o geceye, Sultan Aziz'in indirilip Sultan Murat'ın tahta çıkarıldığı geceye kadar götürdüler.

Galiba mayıs ayının ortalarındaydık. Bütün gün şiddetli bir yağmur yağmıştı. Gece hâlâ yağmur devam ediyordu. Hava pek serindi. Boğaz'dan sert bir rüzgâr esiyor, yağmur taneleri kum taneleri gibi pencerelere çarptıkça ses çıkarıyordu.

Gece yağmurun sesi uykumu kaçırmış olduğu için yatağımın içinde dönüp duruyordum. Birden geniş duvarlara ve kalın kapılara rağmen divanhanelerde sarayın içinde duymaya alışık olmadığımız sesler işittim. Bunlar haremağalarının seslerine benzemeyen seslerdi.

Uyku uyumadığım için hemen yatağımdan fırladım. Şamdanı yaktım. Acele ile üstüme bir şey geçirip sofaya fırladım.

Esasen hepsi tavşan uykusuna yatmış bulunan ve günlerce korku ile harikulade bir vakanın ortaya çıkmasını bekleyen saraylıların hemen hepsi de âdeta tetikteydiler. Fakat o gece nedense biraz dalmış olacaktı.

Bunun için aşağı divanhaneye evvela ben çıktım.

Sofaya varınca ellerinde birer şamdan tutan birkaç haremağasının telaşla üst kat merdivenlerine doğru âdeta koşarak gittiklerini gördüm.

Aşağıya inen ve avluya açılan taraftan birtakım sesler yükseliyordu. Fakat ne olduğunu anlayamadım.

Yalnız haremağalarının simsiyah yüzlerinden mühim ve korkunç bir şeyin geçmekte olduğunu anladım. Onların peşine takılarak azar işitmek, cezaya çarptılmak pahasına merdivenleri tırmanmaya başladım.

Üst kat merdivenlerinin başı تنها, geniş sofalar bomboştu.

Haremağalarından bazılarının veliahdın hususi dairelerine, bazılarının valide dairesine, bazılarının da birinci kadınefendinin dairesine doğru gittiklerini gördüm. Ben elimde şamdanımla geniş divanhanenin ortasında kaldım.

Haremağasından biri validenin kapısına hızlı hızlı vurdu. Validenin haznedarı kapıda görüldü. Haremağası ona anlayamadığım bir şeyler söyledi. Her zaman çok soğukkanlı olan haznedar ustanın birdenbire “Aman yarabbi!” diye yüksek sesle bağırdığını işittim. İkisi içeri girdiler. Bir dakika sonra içeriden acı bir feryat duyuldu.

Bu feryadı birinci kadınefendi dairesinden gelen feryatlar takip etti. Birkaç dakika sonra merdiven başları, sofalar, daireler ellerinde şamdanlar tutan, gözleri korkudan şaşkın ve ne olduğunu bilmeden bağırıp haykırışan, oradan oraya koşuşan saraylılarla dolmuştu. Kimsenin hadiseden haberi yoktu. Herkes birbirine “Ne oluyor? Ne oluyor?” diye soruyor ve ağızdan ağıza şu cevap dolaşıyordu.

“Birtakım paşalar, zabitler veliaht dairesinin kapısına dayanmışlar, zorla içeri girmek istiyorlarmış.”

“Amanın efendimize ne yapacaklar?”

“Efendimizle konuşmak istiyorlarmış.”

Veliaht dairesine gecelikle koşan valide sultan “Amanın Müslümanlar, bu fesat tayfası aslanımdan ne istiyor? şu Ali Osman saraylarından hıyaneti uzaklaştırmaz mısın yarabbi!” diye bağıırıyordu.

Sıralılar, sırasızlar, büyük küçük hepimiz koşarak veliaht dairesine gittik. İkinci kadınefendi yatağının içinde oturmuş, elleriyle yüzünü kapamış, hıçkıra hıçkıra ağılıyordu. Murat Efendi yataktan kalkmış, üstüne bir kürk almıştı. Başı açıktı. Rengi balmumundan bir bebek rengi gibi sararmıştı ve durmadan “Bizden kim ne istiyor? Gidin sorun, şevketlü amcamızın bir fermanı mı var?” diye tekrarlıyordu. Veliahda ihtiyar bir haremağası “Efendimiz, kapıda bulunan Süleyman Paşa’dır. Huzurunuzda kabul edilmek, hâkipayinize yüz sürmek istiyorlar. Efendimize mühim maruzatları varmış,” diyordu.

“Bu saat maruzat yapacak, ziyaret yapılacak saat midir? Gidiniz paşalara söyleyiniz. Ben kimseyi kabul edemem!” diyordu.

Veliahdın bu emrini alan haremağası tam dışarı çıkarken ve bizim doldurduğumuz küçük salondan geçerken dışarıda kadınların bağırışıp kaçıştıklarını işittik.

Saraylılar “A kızlar, desturun... Halvet geliyor!” diye feryat ediyorlardı. Halvet sarayların harem lisanında ‘erkek’ manasına kullanılır.

Biz ufak salondan başımızı çıkardık ve o zaman büyük bir hayretle merdivenden yukarı çıkan zabitler gördük ve mahmuz sesleri işittik.

Hepimiz çil yavrusu gibi bir tarafa kaçarken haremağaları, zabitlerin önlerini kestiler, efendi hazretlerinin kimseyi kabul etmeyeceğini söylediler. O zaman içlerinde en yaşlı görüneni “Kendilerine söyleyeceğimiz çok mühim bir iştir. Biz onun sadık köleleriyiz. Korkmasınlar, bir müjdemiz var, eğer kendileri çıkamayacaklarsa kölelerini içeriye kabul buyursunlar,”

dediğini işittik. Bunu çok hızlı söylüyor, kim bilir belki de veliahda işittirmek istiyordu.

Haremağaları daha karşı koyacak olurlarsa belki de hususi dairelere kadar zorla girileceğini anladılar, zabitleri divanhanenin yanındaki bir odaya aldılar. Veliaht aceleyle giyinmişti. Biraz sonra yemyeşil bir renkle hususi dairesinden çıkıp divanhanenin yanındaki odaya doğru ilerledi.

Validesi mani olmak için önüne geçiyor, yerlere eğiliyor, çocuğunun eteklerini, ayaklarını öpmeye kalkışıyor, “Murat’ım uyma hain sözüne, bunlar fenalık tayfasıdır. Kıyacaklar sana... Bunda bir ihanet vardır. Ayağının tûrabı olayım. Dön içeri!” diyordu.

Murat Efendi validesini yerden kaldırmaya çabalıyordu. Cevap vermiyordu. Haremağaları baygın bir halde olan, hâlâ çırpınan, ağlayan valide sultanı zorla bir kenara çekmişlerdi.

Murat Efendi divanhanenin yanındaki odaya girdi. Hepimiz kapının önünde halkalanmıştık. İçeride ne olup bittiğini bilmiyorduk.

Kendini tutan haremağalarının elinden kurtulmuş olan valide sultan kapının ta dibine gelmiş, içerisini dinliyordu.

O telaş arasında saraylılardan biri elimi tuttu ve beni bir başka salona sürükledi. O salonun bu odaya açılan bir kapısı vardı. O bunu hatırlamıştı. O kapıyı hafifçe araladık, kapının önünde bir paravana duruyordu. Bu paravana bizim görünmemize maniye. Biz sonradan Süleyman Paşa olduğunu öğrendiğimiz zatın Murat Efendi’yi kandırmaya, ona vaziyeti anlatmaya çabaladığını işitiyorduk, tok lügatli ve süslü kelimeler kullanarak konuşuyordu.

Söylediklerini hele o kalp çarpıntıları arasında güçlkle anlıyordum.

Millet ve vekiller Abdülaziz’i tahttan indirmişlerdi ve gene millet ve vekillerin arzusıyla Sultan Murat hünkâr ilan edil-

mişti. Kendisini neresi olduğunu anlayamadığım bir yere götürcekler ve orada resmen bağılıklarını bildireceklerdi.

Murat Efendi'nin yüzünü göremiyorduk. Hiçbir söz söylemeden, cevap vermeden onların söylediklerini dinliyordu. Esasen kadınlar öyle ağlaşıyorlar, öyle bağrışıyorlardı ki, onların seslerini işitmeye imkân kalmamıştı.

Veliaht laf söylemiyordu. Fakat kapının önünde olan valide sultanın sesi duruyordu. Hem ağlıyordu, hem “Ah yavrum, işitiyorum. Bunlar haindirler, sözlerine inanma, seni çıkarıp dışarı bir hıyanet edecekler. Korum kendini Murat'ım!” diyordu.

O zaman bir insanın yerinden kalktığını, kılıcını şakırdatarak bir yere doğru ilerlediğini duyduk. Sonra öğrendik, bu gene Süleyman Paşa imiş. Kapıya yaklaşmış, yavaş sesle valide sultan olduğunu anladığı kadına bir şeyler söylemeye, onu kandırmaya, onu sakinleştirmeye başlamış. Biz söylediği sözleri bir mırıltı halinde duyuyorduk, fakat ne olduğunu işitmiyorduk. Bu sırada herhalde bizim gibi merakla buraya gelmiş olan bir haremağası bizi kapının önünde görünce bileklerimizden tutarak haşin haşin dışarı çekti ve bu suretle bulunduğumuz salondan dışarı, gene dehlize çıkardı.

Kim bilir içeride Murat Efendi'ye ne söylediler, biraz sonra veliahdın fevkalade bozuk bir suratla odadan dışarı çıktığını ve paşa ile zabitlerin arasında divanhanelerden merdivenlere doğru gittiğini gördük. Valide sultan gene dayanamamış, şehzadesini “Murat'ım, evladım, oğlum!” diye hıçkırığa hıçkırığa kucaklamıştı. Onun bu gözyaşları yalnız saray kadınlarının hıçkırıklarını arttırmamıştı, hazır bulunan yabancı erkekleri bile ağlattı. Süleyman Paşa, Sultan Murat'ın koluna girerken valide sultana “Korkmayınız, böyle korkup telaş edecek bir şey yoktur. Bugünden itibaren padişahımızdır,” dedi ve onu merdivenlerden aşağıya indirdiler. Biz bütün cariyeler, sıra,

mertebe tanımadan hep bir arada kadınefendilerle birlikte toplanmıştık. Şayan Kadın, bütün kadınların içinde en fazla keder gösteriyor, âdeta ümitsiz bir halde çırpınıyordu. Şafak sökmek üzere idi. Hep titreşerek ne olacağını bekliyorduk.

Biraz sonra dışarı giden haremağalarından biri içeri girdi ve valide sultanla kadınlara anlattı.

“Efendimiz dışarı çıktıktan sonra hep Süleyman Paşa’nın kolunda meydanlığa kadar ilerledi. Diğer zabitler onları biraz geriden ve arkadan takip ettiler. Efendimiz telaşla yürüyordu. Kendisine söylenilen sorulara cevap vermiyordu. Sarayın önündeki meydanlıkta serasker bir arabada bekliyormuş. Efendimizin geldiği kendisine haber verilmiş olacak ki hemen arabadan atladı. Koşarak geldi, efendimize biat eyledi. Müjde... Bir kötülük yoktur. Efendimiz tahta çıkartılıyor. Kendileri şu anda bir arabaya bindirilmişlerdir. Serasker karşılarında el pençe divan oturuyor. Birtakım yaverlerle, süvarilerle çevrilen araba dörtmala İstanbul cihetine gidiyor.”

Valide sultan büyük bir telaşla geziniyordu. Acaba Abdülaziz’e ne oluyordu?

Onu anlamak istiyorduk. Dolmabahçe’nin veliaht daire-sinde bu hadiseler olurken acaba orada ne gibi vukuat geçiyordu?

Bilmiyorduk ve doğrusu onlar için de ayrıca endişedeydik.

İşte, tam bu bekleşme sıralarında top atılmaya başladı. Atılan topların sayısını dinliyorduk. Ve her top sesi valide sultanın yüzündeki endişe çizgilerinden birini ortadan kaldırıyordu.

“Rabbim sana hamdolsun, aslanıma bir şey olmamış... Murat’ım tahta çıkıyor!” diyordu ve hiç şüphesiz ki o anda en fazla bununla meşgul olduğu için artık Abdülaziz’in ne halde olduğunu düşünmüyordu bile.

Abdülaziz Nasıl Tahttan İndirildi?

Abdülaziz'in sarayında geçen hadiseyi gözlerimle görmedim. Onu ancak size sonradan öğrendiğim ve tabii sarayın içinden işittiğim şekilde anlatayım.

Abdülaziz'in o gece hiçbir şeyden haberi yokmuş. Neşesi pek yerinde imiş. Geç vakte kadar haremde eğlenmiş. Sonra tek başına odasına çekilmiş ve tam bizim daireye zabitler gelip de haremde feryatlar kopunca, hünkâr dairesinden duyulmuş, bütün hademeler olağan dışı bir şey olduğunu anlayarak yataklarından fırlamışlar. Pencereleden ne oluyor diye dışarıya baktıkları vakit sarayın dört bir tarafının askerle çevrilmiş olduğunu görmüşler. Bu vaziyet haremi hümayuna kadar bildirilmiş. Fakat biraz evvel uyuyan ve asabiyeti pek müthiş olan Sultan Abdülaziz'e durumu haber vermek için onu uykusundan kaldırmaya kimse cesaret edememiş.

Süleyman Paşa bizim dairedeki işini bitirip Sultan Murat'ı dışarı çıkarmaya kadar Redif Paşa isminde o devrin paşalarından biri hünkâr dairesini böyle askerle kuşatmış, ne kimsenin dışarı çıkmasına, ne bir kimsenin içeri girmesine müsaade etmemiş. Redif Paşa'nın gelişi şöyle olmuş. Evvela Harbiye mektebi talebesi meydana gelerek oralarını bekleyen askerlerin bulundukları yere baskın yapmışlar ve "Silahlar yere!" kumandasını verince askerler ne olduklarını şaşırmışlar. Derhal silahlarını yere bırakmışlar. Orada bulunan zabitler açıklama istemeye kalkmışlar ama göğüslerine tabancalar dayatılmış. Oradan başka bir yere götürülmüşler. Muhafaza altına alınmışlar. Redif Paşa sarayın selamlık dairesini eline almış ve odada oturmuş, sarayda olup bitenleri de kendi adamları vasıtasıyla öğrenirmiş. Herkes her şeyden haberdar olduğu halde, Sultan Abdülaziz hâdiseyi en geç duymuş.

Tahta çıkış topları atılmaya başlayınca tahttan indirilme meselesini evvela valide sultan öğrenmiş. Hünkâr dairesinin

kapısına gelmiş. Fakat içeri girip oğluna bu hadiseyi bildirememiş. Bu sırada Abdülaziz topların sesiyle uyanmış olacak. Topları saymaya başlamış. O zamanlarda yangınlarda belli bir adette top atmak adeti vardı. Hünkâr topları saymaya başlamış, fakat bakmış ki, sayı geçiyor, ellerini birbirine vurarak haznedarını çağırmış, “Bu ne ki?” diye sormuş, “Toplar atılıyor. Tahta çıkış topları mı bu?”

Haznedar kendisine hiçbir cevap verememiş. Bu sırada kapının arkasında bulunan valide hıçkırarak ağlamaya başlamış.

Abdülâziz “Validemizin sesini duyuyoruz... Validemiz neye ağlar ki?” diye yatağından fırlamış. Bu sırada ona Redif Paşa’dan elçi geldiği söylenilmiş ve kendisine mahpus bulunduğu, karşı koymanın faydasız olacağı bildirilmiş.

Çok azametli ve çok kibirli olan Abdülaziz’in bu hadiseden dolayı fevkalade üzüldüğü söyleniliyordu.

Sultan Murat’ın Padişahlık Günleri

Biz Sultan Abdülaziz’in bütün adamlarıyla birlikte Topkapı Sarayı’na naklinden sonra hünkâr dairesine geçtik, doğrusu istenilirse içimizde neşe yoktu. Biat merasiminden perişan bir halde dönmüş olan Sultan Murat’ın sapsarı ve gülmeyen çehresi hünkâr dairesine hüzün veriyordu.

Hünkâr, amcasının halinden sonra onun taraftarlarının ayaklanacağından kendisine karşı bir darbe yapılacağından korkuyordu.

Esasen yalnız kendi hayatından değil, amcasının hayatından da endişe ediyordu.

Sarayda kulaktan kulağa dolaşan söylentilere göre Sultan Murat tahtı kabul etmeden evvel Mithat, Süleyman ve Hüseyin Avni Paşalara en büyük şart olarak amcasının hayatına ilişilmemesini söylemişti.

Onun hayatına ilişilecek olursa tahtı kabul etmeyeceğini bildirmişti. Ve kendisine de Sultan Abdülaziz'in hayatına kastedilmeyeceği sözü verilmişti.

Fakat gece yarısı yatağından kaldırılarak tahta çıkartılması hadisesi ve o gece geçirdiği korku, onun esasen pek hassas olan asabını bozmuştu.

İlk taht gününün heyecanını henüz yatıştırmaya vakit kalmadan, üç beş gün sonra, kendi isteğiyle Çırağan Sarayı'na nakledilen Sultan Abdülaziz'in ölümü haberi gelince Sultan Murat anlatılamayacak kadar çok üzülmüştü.

O gün öğle yemeğinde sofrada bulunan padişah bu haberi aldığı zaman yanında bulunanlardan işittik. Birdenbire "Ben kan istemem dedim. Ben kan istemem!" diye bağırarak yerinden fırlamış, fakat müthiş surette başı dönerek sendelemiş, yere düşmesin diye onu kucaklarına almışlar. Hususi dairelerine yarı baygın bir halde getirilen hünkârı hep gördük. Hünkârın çok rahatsız olduğu söyleniyordu.

şayan Kadın, her zamanki fedakârlığıyla hünkârın başucuna koşmuştu.

Hemen özel doktorları Doktor Kapuleon, hünkârın başucuna çağırılmıştı.

Hünkâr durmadan kusuyordu, çok rahatsızdı.

Biz genç cariyeler olduğumuz için, daima tekrarlıyorum, birçok şeyleri kulaktan işittik, gözlerimizle görmedik. Mesela o gece hünkârın dili tutulduğu da söylenildi. Bilmem tarih kitapları nasıl yazar?

Doktor Kapuleon'un o gece hünkârın kulakları arasına tam yetmiş sülük yapıştırdığı söylenilirdi. Sonraları bunu Sultan Murat'ın hastalığını arttırmak için kasten yaptığı da rivayet edildi.

Bu buhran geçtikten sonra saraydaki rivayetlere bakılırsa Sultan Murat huzura kabul edilmek isteyen vekilleri "Ben

katillerle görüşmem!” diye birkaç gün kabul etmek istememiş.

Odasında başında bulunan haznedarlar hünkârın durup dinlenmeden “Padişahlık istemem. Kan istemem,” diye söylendiğini işitirlermiş.

Abdülaziz’in ölüm haberi yalnız Sultan Murat’ı değil, bütün sarayı dehşet içinde bırakmıştı. Hele Sultan Murat’ın bu haberi öğrendikten sonra içine düştüğü dehşet herkese yayılıyordu.

Buhran geçince, ‘padişah’ irade ederek birçok büyük tabiplerin ölüyü muayene etmelerini istemiş.

Bir günde yirmi, yirmi beş doktor Çırağan Sarayı’na gitiler. Bu muayene esnasında saraydan giden bir haremağası yalnız hünkâra değil, bize de Çırağan Sarayı’nın vaziyetini anlattı. Bütün bu hekimlerin hepsi işin katil olmayıp intihar olduğuna dair rapor vermişler.

Abdülaziz Öldürüldü Mü, İntihar Mı Etti?

Sultan Abdülaziz’in fevkalade azametli olduğunu dünya bilirdi. Hatta sarayda anlatırlardı. Üçüncü Napolyon’un tahttan indirildiğini işittiği zaman etrafındakilere “İntihar etmemiş mi? Ne haysiyetsiz adam... Hâlâ yaşamaya tenezzül ediyor ha!” demiş.

Sultan Abdülaziz tahttan indirilir indirilmez Pertevniyal Valide Sultan’ın ilk aklına gelen şey bu söz olmuş ve tahttan indirilen sultanın kendisine bir şey yapmaması için makas, bıçak filan gibi sivri şeyler bırakmamaya dikkat etmelerini emretmiş.

İndirilişinin ikinci veya üçüncü günü Abdülaziz tırnaklarını düzeltmek bahanesiyle tırnak kutusunu istemiş. Valide sultana “Verelim mi?” diye sormuşlar. Valide sultan evvela

rıza göstermemiş, fakat Abdülaziz'in ısrarına dayanamamışlar. Valide sultan üzülmeyin diye kutuyu eline verdimiş.

Devrik padişah tırnaklarını kesip düzelttikten sonra cariyeye tırnak kutusunu geri vermiş. O kadar alet makas, törpü filan arasında kutuyu geri alan cariyeye içinden bir makasın eksik olduğunu fark etmemiş bile.

Abdülaziz cariyeye dışarı çıkar çıkmaz odasının kapısını kilitlemiş.

Odada yalnız kalınca, valide sultan oğlunun ne yapacağını merak ettiği için pencerelerden birine bir nöbetçi koydurmuş. Bu nöbetçi cariyeye cumbadan diğer odanın içini seyre dalmış. Abdülaziz arkası pencereye dönük olmak üzere bir geniş koltukta oturuyormuş.

Nöbetçi cariyeye birdenbire Abdülaziz'in başının geriye doğru düştüğünü görünce telaşla haykırmış. Bunu duyan saraylılar feryada başlamışlar. Bu hal üzerine valide sultan oda kapısının kırılmasını emretmiş, kapıyı kırıp içeri girenler, Abdülaziz'i koltuğun üzerinde yıkılmış bir halde, iki bileğinin de şah damarları açık olarak bulmuşlar.

Çırağan'dan dönen haremağası orada gördüğü vaziyeti aşağı yukarı sarayda böyle anlatmıştı. Bundan sonra da demişti ki:

“Valide sultan mecnun gibi bir vaziyettedir. Hususi tabiplerini kendi yanlarına götürdük. ‘Makası ben bıraktım eline çocuğumun, bana doktor değil, cellat getirin. Ben sebep oldum ölümüne,’ diye yürekler dayanmayacak bir şekilce feryat edip duruyordu. Giden yerli ve ecnebi doktorların hiçbiri Abdülaziz'in katledildiğinde en ufak bir şüphe göstermediler. Raporlarla hadisenin bir intihardan ibaret olduğu meydana çıktı.”

Bu söz bütün sarayda kulaktan kulağa yayılmıştı. Kimsenin, ama kimsenin sarayda onun intihar ettiğinde şüphesi

kalmamıştı. Fakat kim bilir belki sadece Murat Efendi'nin aklında böyle bir şüphe kalmıştır.

Sultan Murat Nasıl Delirdi?

Geçmiş günlerden bahsediyoruz. Çok ihtiyarım, zihnim dağılıyor. Şimdi size anlatacağım hikâyeyi nerede duydum, bilmiyorum. Sarayın içinde mi? Yoksa saraydan çıktıktan sonra şehirde mi? Galiba sarayın içinde iken duymuştum gibi geliyor bana. Belki de yanılıyorum.

Sultan Murat padişah olduktan sonra –zavallı ancak üç dört gün akli başında padişah oldu– evet, ne diyordum? Sultan Murat padişah olduktan sonra bir gün sokağa çıkmış. O zaman sokaklarda dolaşan bir adam varmış. Onunla karşılaşmış. Çıplak Mustafa derlermiş. Padişah bu anadan doğma adamı görünce “Kimdir bu?” diye sormuş. Kendisine “Deli Mustafa’dır,” cevabını vermişler. “Neden böyle çıplaktır?” diye sormuş. “Delidir,” demişler. Hiddetlenmiş. “O deli ise biz de deli değiliz ki... O kendisini kapatmasını bilmiyorsa biz onu kapatalım. Onu bir tarafa sokunuz. Hapsediniz. Bu kılıkta şehirde adam gezer mi?” sözlerini söylemiş. Padişah emretti diye Deli Mustafa’yı bir tarafa kapatmışlar.

Deli Mustafa “Beni niçin kapattınız?” diye sormuş. “Padişah Murat Efendimiz böyle istedi,” demişler. Deli Mustafa da “Allah onu da bütün ömrünce kapatsın,” diye beddua etmiş. Meğer bu Deli Mustafa zannedildiği gibi bir deli değil, bir veli imiş. Ahı tutmuş. İşte sarayda “Sultan Murat’ın hastalığı, felaketi bu ah yüzündendir,” derlerdi. Fakat tabii bu doğru bir şey değildir. Sultan Murat’ın felaketine sebep olan Abdülhamit’in kıskançlıkları, entrika ve oyunlarıdır.

Esasen Osmanogulları içinde hakkıyla insan olanlara pek az rast gelinir.

Abdülhamit'in Kıskançlığı

Sultan Abdülhamit ağabeyisini öteden beri çok kıskanırmış.

Sultan Murat, Abdülmecit Efendi'nin bilinen odalıklarından birinin çocuğu idi. Halbuki Sultan Abdülhamit'in validesi olan Çandır Kadın, sarayın en süfli hizmetlerinde kullanılan çirkin ve biçimsiz, terbiyesiz ve huysuz bir cariyeydi. Çandır Kadın, Abdülhamit yedi sekiz yaşlarında iken ölmüştü. Abdülhamit, Abdülmecit'in saray kahya kadınlarından olan ve saray dahilinde çok nüfuzu bulunan Prestu Hanım tarafından büyütölmüştü.

Abdülmecit açık fikirli bir padişahmış, şehzadelerine iyi bir terbiye vermek istemiş. Kendilerine iyi hocalar tutmuş, Türkçe, Arabi, Farisi ve genel bilgilerden başka ecnebi lisanları da öğretmek istemiş. İki kardeş arasındaki yaş farkı pek az olduğu için aynı hocalardan aynı dersleri almışlar.

Murat bilhassa ecnebi lisanlarına ve Avrupa medeniyetini öğrenmeye çok hevesliymiş. Halbuki Abdülhamit bunun tamamıyla aksiymiş. Daha fazla batıl şeylerle, büyülerle, şeyhlerle, hocalarla uğraşıyormuş.

Kardeşinin kendine karşı olan üstünlüğünüyse sürekli kıskanıp dururmuş. Daha şehzadelikleri zamanında Abdülaziz'e durmadan erkek kardeşini jurnal edip dururmuş. Tabii bunun sebebi de aralarında pek az yaş farkı olduğu için saltanat yolunda kardeşini daima kendisine bir engel görmesi olduğunu tahmin etmek zannederim pek yanlış olmaz. Diğer taraftan Osmanogulları içinde sık sık cinnet eseri gösteren padişahların veya şehzadelerin bulunduğunu tarihler de zikreder.

Abdülaziz'in Garip Adetleri

Mesela Sultan Abdülaziz yalnız kırmızı mürekkeple yazılmış belgelere imza atardı. Bunu sarayın içindeyken kaç kere ler kulaklarımla duymuştum. Bir de yangından müthiş kor-

kardı. Bir zamanlar koskoca sarayın içinde kendi odasından başka yerde mum yakılmasını yasaklatmıştı. Hünkâr dairesinin cariyeleri güneş battıktan sonra karanlıkta el yordamıyla iş gördüklerinden şikâyet edip dururlardı.

Sarayda Gözyaşları

Sultan Murat'ın tahta çıktığı gece yatağından kaldırılıp götürülmesi asabını müthiş bozmuş ve kendisini fazla ürkütüp sarsmıştı. Esasen vaktinde fazla alkol kullanmış olan mizacı da asabi olan padişahın tahta çıkış hadisesini takip eden amcasının intiharı zihnini tamamıyla darmadağın etmişti. Fakat hadisenin katil olmayıp da intihar olduğu meydana çıkınca biraz buhranı zayıflar gibi görünmüştü. Halbuki birkaç gün sonra çıkan Çerkez Hasan vakası, onu yeniden büyük bir üzüntü ve ümitsizliği düşürmüştü.

Çerkez Hasan isminde bir adam o zamanlar serasker olan Hüseyin Avni Paşa'yı, bahriye nazırını, daha birkaç kişiyi vurmuştu. Bu hadise Sultan Murat'ın kulağına nasıl gitti bilmiyorum. Fakat bu hadiseden sonra sarayın esasen mevcut olmayan neşesinin bir kat daha solduğunu gördük.

Valide sultan, Şayan Kadın ve daha diğer kadınlar sultanın etrafından ayrılmıyorlar, fakat o hiçbir kimseyi yanına istemiyordu. Yemekten kesilmişti. Bir şey yemiyor, bir kenara büzülerek oturuyordu.

Hususi hizmetlerinde bulunan haznedarlar hep ağlıyorlardı. Çünkü hünkâr bir kenarda oturup mütemadiyen "Padişahlık istemem, kan istemem!" diye kendi kendine ağlayıp duruyormuş. Saraya, özel doktoru Kapuleon'dan başka doktorlar da geliyorlardı.

Fakat padişahın rahatsızlığı hafifleyeceğine günden güne

şiddetlenmekteydi. Bir gün Cuma namazına gitmişti. Cuma alayında arabası içinde birtakım cinnet eserleri göstermiş. Beraber gidenler saraya müthiş üzüntü içinde geldiler. Sonraları ondan da vazgeçildi.

Padişah Murat'a gelen doktorların bir kısmı çok içmekten kaynaklanan beyin rahatsızlığı geçirdiğini söylüyorlardı. Bir kısmı hadiselerden doğma ani bir buhran geçirmekte olduğu fikrindeydiler. Bir kısmı da beyninde bir çıban çıkmış olduğunu ileri sürüyorlardı.

Vekiller halktan padişahın hastalığını saklıyordu.

Fakat şehirde ve memleketin her tarafında Abdülhamit'in çevirdiği entrikalarla galeyan başlamıştı.

Çünkü paşalar Abdülaziz'i tahttan indirip, yerine Sultan Murat'ı geçirirlerken halka hürriyet vaat etmişler galiba.

Padişahın halka hürriyet vermeyi düşünecek hali mi vardı?

Halkı da memnun etmek lazımdı. Sonra da, Abdülaziz için memleketi Rusya'ya sattı derlerdi. Her devlet Murat'ın padişahlığını kabul etmiş, Moskof hükümeti kabul etmemişti ve gene günün birinde galiba Moskof gazeteleri herkesten saklanan hakikati ortaya atmış, padişahın delirdiğini yazmışlar. Bunun üzerine güya sadrazama İngiliz sefiri Avrupa'dan bir doktor getirmelerini ve o neye karar verirse onun sözünde durmalarını tavsiye etmiş. Çünkü İstanbul'daki doktorların hiçbiri bu hastalığın geçici mi, yoksa ebediyen devam edecek bir hastalık mı olduğunu tayin edememişler.

Avrupa'dan ismi hatırımda olmayan bir doktor getirdiler.

Bu doktorun geldiği gün valide sultan büyük bir telaş içerisindeydi.

Herkesten evvel doktorla bir tercüman vasıtasıyla bizzat kendi konuşmak istedi. Bu hekim bilmiyorum Avrupa'nın

neresinden gelmişti. Ama kendisi çok şöhretli bir ilim adamıymış.

Muayeneden sonra kendisini valide sultanın yanına getirdiler.

Valide sultan büyük bir salonda, kafesli bir paravananın arkasında duruyorlardı. Ben konuşma yapıldığı zaman odada bulunmadım, fakat sonradan gördüm. Salonun ortasından paravana daha kalkmamıştı. Ecnebi hekim paravananın öteki tarafında kalmış. Valide sultanın yanında bulunan haznedarlardan biri bana anlattı. Ecnebi doktor rahatsızlığın geçici olduğunu söylemiş. “Çok büyük, fakat geçici bir rahatsızlıktır. Eğer kendisi Viyana’daki şifahanemde altı ay tedavi edilirse tamamıyla kurtulur,” demiş.

İyi bir tedavi ile geçeceği söylenen bu hastalık, padişah Çırağan Sarayı’na nakledildikten pek kısa bir zaman sonra tamamıyla geçti ve bir daha da nüksetmedi.

Bu meşhur hekim giderken padişah Murat’ın hastalığının geçici bir hastalık olduğunu bildiren bir rapor dahi vermiş diye işittik.

Bu muayene ve bu rapordan sonra günün birinde bize “Haydi toplanınız!” dediler. Mayıs ayında Sultan Murat tahta çıkmıştı. Ağustos aylarının ortasına doğru bir gün padişaha “Burada tedavi edilemiyorsunuz, tedavi edilmek üzere Çırağan Sarayı’na buyurunuz,” demişler. Bize de haremağaları ve kalfalarımız bu emri verdiler. Aceleyle eşyalarımızı topladık ve Çırağan Sarayı’na göç ettik. Biz orada padişah Murat’ın hastalığının tedavi edileceğini ve iyileşir iyileşmez saraya döneneğimizi ümit ediyorduk.

Halbuki tahminlerimiz tamamıyla yanlış çıktı.

Meşhur hekimin raporu ortadan yok edildi ve Murat tahttan indirilip yerine Abdülhamit geçti.

Sultan Murat'ın Tahttan İndirilmesi ve Çırağan

Sarayı Faciası

Sultan Murat'ın indirilmesine Mithat Paşa'nın taraftar olmadığı işitmiştik. Fakat her nedense Mithat Paşa da diğerlerinin zoruna tahammül edememiş olacak ki Murat'ın tahttan indirilmesine engel olamamıştı. Saraya bu haber akşam üzeri geldi ve o akşamdan itibaren Çırağan'ın kapılarına nöbetçiler dikildi.

Tarih kitapları bilmem nasıl kaydederler. Fakat ben şunu emin olarak söyleyebilirim ki Sultan Murat o gece tahttan indirildiğini anlayamamış, kendisine söylenildiği halde bu havadise tamamıyla lakayt kalmış ve aradan birkaç hafta geçtikten sonra ancak işin farkına varabilmiştir.

Hapsinden sonra geçen birkaç hafta, hatta birkaç ay zarfında sarayda onun hastalığından başka bir kötülük hissedilmiyordu. Eskiden olduğu gibi muntazam yemek çıkıyordu. Yalnız dışarıdan bir kimsenin içeri girmesi yasak olduğu gibi saraydaki insanların da dışarı çıkması, hatta bahçenin belirli bir sınırından öteye gitmeleri menediliyordu.

Halbuki garip bir tesadüf neticesi artık, hatta Doktor Kapuleon tarafından bile tedavi edilmeyen devrik padişahın günden güne aklı başına gelmekte idi.

Hapsedilmesinden birkaç hafta sonra birinci defa olarak validesiyle yarım saat kadar havai mevzulardan konuşmuş ve gayet aklı başında ve mantıklı sözler söylemiş, lakırdıyı kana, cinayete, intihara ve padişahlığa dökmemişti.

Padişahın halindeki bu iyileşmeyi valide sultan vekillere bildirmek istiyordu.

Fakat Sultan Murat'ın eski vezirleri kendisini tamamıyla unutmuşlardı. Kimse onu arayıp sormuyordu. Bir gece sara-

yının kapısını âdeta yıkarak zorla gelip padişah yaptıkları bu şehzadeyi ne arayan, ne de soran vardı.

Ve şaşılacak şey, sanki Sultan Murat böyle unutulmaktan özel bir zevk duyar gibi günden güne hayata dönüyor, sağlığı düzeliyor, akli eski parlaklığını ve tabiiliğini buluyordu.

Onun iyileşmesi Şayan Kadın'la diğer kadınları, valide sultan, çocukları ve bütün cariyeler için öyle büyük bir sevinçti ki artık Çırağan'da hiçbir kimse padişahın tahttan indirilmesinden dolayı keder duymuyordu

Politikanın ne olduğunu bilmeyen biz saray kadınları kısa bir zaman sonra efendimizin tekrar tahta döneceğini ve bizim için Dolmabahçe Sarayı'nda güzel ve neşeli bir hayat başlayacağını ümit ediyorduk.

Fakat bunu ümit etmek için insan bizim gibi sersem, cahil, her şeyden habersiz zavallı kızlar olmalıymış.

Çırağan Sarayı zannettiğimiz gibi Sultan Murat'ın sıhhatinin iadesini beklemek için gittiğimiz bir yer değildi. Çırağan Sarayı sayısız genç kadınların mezarı oldu. Masallarda vardır... Eski zaman saraylarında yer altında birtakım mahzenler bulunurmuş, oraya unutulması istenilen mahkumlar atılırlarmış ve onlar açlıktan, susuzluktan ölünceye kadar orada kıvranırlar ve nihayet kendi kendilerine ölürlermiş.

İşte Çırağan Sarayı yalnız Sultan Murat için, onun ailesi için değil, sayısız esir kızlar, esir haremağaları için de böyle korkunç bir yer oldu.

Oraya giren bir daha girdiği gibi çıkmadı. Genç, güzel, taze ve körpe kızlar girdi. Günün birinde gözlerinin ferisi sönmüş, belleri bükülmüş, yüzleri çizgi içinde, sefaletten ve yaşanan dehşetli günlerden tanınmaz hale gelmiş bir sürü ihtiyar acuzeler çıktı.

Elli Kişiyse On Beş Kişilik Yemek

Abdülhamit'in tahta çıkışından çok kısa bir zaman sonra günün birinde yemek eksildi, sarayda kapalı olan elli kişiyse on beş kişiyi bile doyurmayacak kadar kıt yemek geldi. Hem de nasıl yemek? Sade suya pis, iğrenç lezzetsiz şeyler.

Kış gelmişti. Sultanlar henüz çocuk denecek kadar küçüktü. Boğaz'ın sert havası ve serinliği hepimizi tır tır titretiyordu. Kömür gelmedi, mum gelmedi. Bir iki mumla koskoca sarayın içinde titreşerek dolaşıyorduk.

İlk kış hepimize dehşet veren bir facia halinde geçti. İlk kış, belki daha ziyade mahrumiyet içerisinde geçen ikinci ve üçüncü ve onu takip eden sayısız kışlarda daha çok şeylere sahip olduğumuz halde onlardan daha müşkül geçti.

Çünkü o zamana kadar içimizde bulunan en adi cariye bile sarayın rahatına, sarayın bolluğuna, sarayın düzenine alışmıştı. İçimizde çocukluğundan beri kış günlerini ateşsiz geçirmeye alışık bulunan yoktu.

Soğuktan Ölen Saraylılar

Saraydan bütün halılar kaldırılmıştı. Yerler yalnız hasır döşeliydi. Üstümüzde kendi hırkalarımız vardı, çok soğuk günlerde yorganlarımıza, battaniyelerimize geriliyorduk ve sırtımızı duvarlara sürte sürte ısınmaya gayret ediyorduk. İlk sene içimizde soğuk alanlar, büyük ateşlerle yatağa düşenler oldu. Gelenlerden doktor istettik.

Doktor yollamadılar. Genç ince bir kız, Hüsnü Cihan, daha saraya ilk girdiğimiz sene soğuk alınlığından öldü. Günlerce ölüsünü kaldırmadılar, "Ölmedi, mahsus yapıyor. Saraydan biri kaçmak istiyor," dediler. Cenazeyi kaldırmadılar. Sonunda geldiler, ölüp ölmediğini anlamak için ayağının

altına kızgın şişler batırdılar. Kız ölmüştü. Hatta kokmaya bile başlamıştı. Öyle bir ölüye bu işi yaptılar.

Saray halkına yapılan eziyet günden güne arttı. Tahammül edilmez hale geldi. Gelen yemeklerin içinde fare ölüleri çıktı. Bunlar mahsus konulmuştu. Yenilmesin diye.

Ateş Yerine İçki

Ölüm vakasından sonra Sultan Murat biraderine soğuktan şikâyet ettiği haberini yolladı.

Bunun üzerine bizi soğuktan muhafaza etmek için saraya ne geldi biliyor musunuz? Odun değil, kömür değil, battaniye değil, ateşe ve giyeceğe ait bir şey değil, içki geldi. İçki... Bol bol konyak, şampanya, şarap şişeleri... Evet, Abdülhamit esasen sonsuz bir ümitsizlik içinde ve soğuktan kıvranan bizleri ayyaş etmek, kötü alışkanlık sahibi etmek için bunu yapıyordu. Yiyecek yoktu, fakat kasa kasa şişeler geliyordu. Maksat esasen içkiye biraz düşkünlüğü olan Sultan Murat'ı, hastalığı buradan geldiği için, büsbütün hasta etmekti. Bu hastalığı şiddetlendirecek zehri de erkek kardeşine Abdülhamit kendi eliyle yolluyordu.

Kısa bir zaman sonra sarayda içki kokusu hemen hemen her ağızdan duyulmaya başladı. Soğuktan titreşenler bir konyağın verdiği ateşle ısınmaya gayret ederlerken bunun kendi kafalarını da sersemlettiğini ve dertleri daha az düşündürdüğüne gördüler. Avunmak ve unutmak için içki birebir görünürdü onlara.

Abdülhamid bu suretle isteğine kavuşmuştu sayılabilir.

“Murat Efendi, Daha Ölmedin Mi?”

Seneler seneleri takip ediyordu. Baskı müthiş bir hale gelmişti. Lanet olası bir fellah, Cafer Ağa, Tanrı'nın her günü Çırağan'a geliyordu.

Vazifesi merdivenin altından yukarıya bağırmaktı.

“Murat efendi hâlâ ölmedin mi? Ne zaman ölümünü gidip efendime müjdeleyeceğim.”

O haremden içeri girdiği zaman bütün kadınlar birer tarafa kaçışırldı. Şeytan görmüş gibi herkes ondan korkar ve kaçardı. Kimse onun suratını görmek istemezdi. Genç sultanlar korku ile ağlaşırlar, kadınefendiler çocuklarını teskin etmeye çalışırlardı.

Sultan Murat bu sözleri hiç duymaz görünürdü.

Derin bir sükûnet ile acı acı gülümser ve başını sallardı.

Padişahlığı ve şehzadeligi zamanındayken çok daha korkak olan Sultan Murat mahpusiyeti müddetince cesaretini kaybeder görünmemişti. Daima mahzun çehreli, dalgın, düşünceliydi, fakat endişeli değildi.

Daha fazla her şeye tevekkül eden, isyan etmeyen ve her şeyin bitmesini bekleyen bir hali vardı.

Sefaletin Azami Haddi

Fakat hiçbir şey geçmiyor, hiçbir şey bitmiyordu. Geçenler yalnız senelerdi. İçimizden ayrılan her yeni ölü kendi hesabıma benim cesaretimi büsbütün kırıyor, maneviyatımı bozuyor, beni korkak ve perişan ediyordu.

Çünkü her hastalanan insanın en ufak bir tedavi görmeden, tıpkı hayvanlar gibi tek başlarına kıvrana kıvrana öldüklerini görüyordum

Sultan Murat tedavi edildikten sonra oradan çıkacağız diye hiçbirimiz yanımıza bütün eşyamızı almamıştık. Beraber getirdiğimiz çamaşır ve elbiseler günden güne eskiyor, söküklerini dikecek iğne iplik bulamıyorduk.

Genç sultanlar büyümüşler, ayaklarına giyecek çorap ve ayakkabıları kalmamıştı. Çıplak ayak yerlere basmamaları

için dadıları, tayaları onları sarayın içinde kucakta dolaştırıyorlardı.

Sarayın içindeki hayat tahammöl edilmez bir hal almıştı. Abdülhamit, Sultan Murat'ın ölmesi için elinden gelen her şeyi yapıyordu. Hastalığını şiddetlensin diye esasen düşkünlüğü olduğunu pek iyi bildiği içkilerle onu zehirlemek istiyordu. Nihayet arzusuna da nail oldu ya... Iki ile böbrekleri bozulan Sultan Murat çeker hastalığına tutuldu ve tedavi görmeden öldü.

Korkunç Günler

ırağan Sarayı'nın korkunç günlerini size tarif edemem.

Hibirimizde artık hayatta ne bir ümit ne de geleceğe emniyeti kalmıştı. Büyük bir dehşet içinde öleceğimiz günü ve yahut ihtiyarlığın gelmesini bekliyorduk.

Çok sevdiğim bir arkadaşım vardı.

Benim yaşımda idi. Belki benden küçüktü. Günü'n birinde hastalandı. Bu bir mide rahatsızlığı mıydı, bir barsak delinmesi miydi, bilmiyoruz.

Vücudu sancılanıyordu. Hemen koştuk, nöbetçilere bir doktor getirmelerini rica ettik.

Nöbetçiler bizi dinlemediler, "İnsan ölüyor," dedik. Evvela haremağaları, sonra bizim harem kadınları yalvardık, yakardık. Kimse bize merhamet etmedi. Kızın rengi mosmor kesiliyordu. Bir ateşimiz yoktu ki su ısıtalım, karnına koyalım. Bir ilacımız yoktu ki verip canının acısını geçirelim. Yüzüne baka baka genç kıızı öldürdük. Hiçbir şey yapamadan, en basit bir tedavi usulü tatbik etmeden can çekişmesini seyrettiğimiz bu arkadaşımın ölümü bana müthiş tesir etti. Bu hayata tahammöl için yaptığımız son gayreti de kırdı.

Kendi kendime düşünmeye başladım: Osmanoğulları, haydi saltanat için, iktidara geçmek için, şunun için, bunun için birbirleriyle mücadele ediyor, kâh bir amcayı, kâh bir erkek kardeşi böyle diri diri gömmekten çekinmiyorlar. Fakat biz... Biz niçin onlar gibi aynı felaketlere maruzuz? Biz esirler niçin onlarla birlikte zulüm çekiyoruz?

Efendilerimiz bizi satın alırlar, biz onları kendimiz seçmeyiz. Bizi kim isterse o satın alır ve bir esiri isterse saraya, isterse altın içine kovsunlar, o esir oldukça hayatın tadını duyabilir mi?

Bunlar yetişmezmiş gibi bir de efendilerimizin kabahatlerini, yani kötü talilerini böyle canımızla ödeyelim.

Bu fikre isyan ediyordum. Daha doğrusu bu hayat içinde bulunmaktan, arkadaşım gibi herhangi bir hastalıktan acı çeke çeke, kıvrana kıvrana, tepine tepine, morara morara en ufak bir yardım görmeden ölmekten korkuyordum.

Öldükten sonra bu uğursuz sarayın bir odasında ötekiler için yeni bir işkence olmak üzere, çürüyünceye, kurtlanınca-ya kadar kalmaktan korkuyordum.

Gençliğim, yaşamak arzum buna isyan ediyordu.

Beşinci Murat'ın Dayanıklılığı

Şehzadeliği zamanında o kadar asabi, padişahlığında o kadar hasta olan Sultan Murat bu mahpusiyeti herkesten daha büyük bir soğukkanlılıkla karşılamıştı. Hepimize cesaret veriyor, hiçbir şeyde fazla telaş göstermiyordu. Kendi çocuklarına kendisi dersler veriyor, onlara piyano, keman ve org öğretiyordu. Geceleri tek başına bir odaya kapanıyor, bir mum ışığında uzun saatler org çalıyordu. Fevkalade kötü şeyler yiyen Sultan Murat istediği zaman, istediği kadar şampanya içiyordu.

Çırağan Sarayı'ndan Nasıl Çıktım?

Günün birinde bir haber geldi. Çırağan Sarayı'nda bulunan halayıklardan çırak olmasını isteyenleri Abdülhamit çıkararak edecekmış.

Bu haberi duyar duymaz buradan kurtulmaktan başka hiçbir şey düşünmedim. Çırak olmasını isteyenlerin içinde Selahattin Efendi'nin gözdeleleri bile vardı.

Birkaç saraylı, geçmiş gün şimdi iyi hatırlamıyorum, belki on, on beş kişi saraydan çıkarıldık. Evvela Yıldız'a götürüldük. Teker teker Abdülhamit'in karşısına çıkarıldık. Abdülhamit ötekilere neler sordu bilmiyorum. Beni de yalnız olarak karşısına aldı ve dedi ki:

“Nasıl, Çırağan Sarayı'nda biraderimizin hiçbir şeyi eksik değil ya?”

Abdülhamit çok kısa boylu bir adamdı. İri, siyah sakalı vardı. Üstünde düz, siyah bir esvap bulunuyordu. Kırmızı fes alına doğru inmişti. Çok keskin bakışlı kapkara gözleri vardı. Ayaklarında uzunca ökçeli iskarpinler bulunuyordu.

Ve “Çırağan Sarayı'nda biraderimizin hiçbir şeyi eksik değil ya?” diye sorarken zerrece utanç duymuyor, Çırağan Sarayı'ndan gelen bir insana bunu sormayı, biraderine karşı bu sahte alakayı göstermeyi, yahut da onun sefaletiyle böyle eğlenmeyi çirkin bulmuyordu.

Gözlerim yerdeydi. Üstümde yırtık pırtık bir esvabım vardı. Çehrem, çehremi çizgileri, yaşımın gençliğine rağmen omuzlarımın çöküklüğü elbette ona Çırağan Sarayı'nın dahili vaziyetinin iyi bir örneğini veriyordu.

Fakat o bütün bunları görmemezliğe, bütün yaptırdığı işkenceleri bilmezliğe geliyor ve cevabım geciktiği için hafifçe asabileşen bir sesle aynı soruyu tekrarlıyordu.

“Biraderimizin hiçbir şeyi eksik değil ya!”

Ona o anda birçok şeyler söylemek, çektiğimizi bütün anlatmak “Padişahımız sayesinde biz kurtulduk, fakat orada olanlara merhamet buyurun padişahım,” demek istiyordum. İstiyordum ama bu hareketimi Abdülhamit nasıl bulacaktı? Bu sözlerimin onu memnun etmesine imkân yoktu. Muhakkak surette kızacaktı ve belki de beni tekrar oraya, o sefaletin içine gönderecekti. Bunun için ona söylemek istediğim şeyi söyleyemedim. Sade önünde eğildim, “Padişah sayesinde Murat Efendi’nin hiçbir şeyleri eksik değildir,” diye cevap verdim.

Fakat sonra artık efendilerim değil, mahbes arkadaşlarım, felaket yoldaşlarım olan genç sultanların hali gözümün önüne geldi ve hafif bir sesle ilave ettim.

“Yalnız Çırağan Sarayı’nın kömürü bitmişti. Boğaz sahilinde kış çok şiddetli oluyor. Murat Efendi ve çocukları soğuktadırlar.”

Bunu kendisince malûm olmayan bir şey dinler gibi alaka ile dinledi ve bana “Peki, bir çaresine bakarız!” dedi.

Dışarı çıktım. Daha o gece bizim hepimizi Yıldız’dan Topkapı Sarayı’na gönderdiler. Topkapı Sarayı’nda bizden başka saraylılar vardı. Yıldız’dan bazı genç kızlar, Veliaht Reşad Efendi’nin dairesinden bazı Çerkez kadınları...

Biz Çırağan’dan çıkanlardan bir iki tanemiz özel bir lütufla Bursa’ya yollandık. Fakat ben ve benim gibi daha birçoklarını, Reşad Efendi’nin ve Yıldız’ın birçok halayıklarını bir gemiye bindirdiler.

Meğer çırak etmek sözü boş lakırdı imiş. Sultan Murat’ın hapishanesinden çıkanları hiç Abdülhamit çırak ederek halk arasına salar mıydı?

Sürgün Hayatı

Bizi Medine'ye sürdü. Medine'de hatırlayamadığım kadar uzun seneler sürgün hayatı geçirdik. Şunu itiraf ederim ki bu sürgün hayatı bizim Çırağan Sarayı'nda geçirdiğimiz hayatın yanında fevkalade serbest ve rahat bir hayattı. Hepimize evler verilmişti. Saraylılar arasında evlenenler de oldu.

Kaç sene olduğunu bilmiyorum. Fakat daha uzun seneler Medine'de kaldık.

Sonra günün birinde hürriyet olmuş, birtakım insanlar bize geldiler, "Esaretten, sürgünden kurtuldunuz. Artık siz bundan sonra memleketin gözbebeği oldunuz," dediler.

Bizi bir vapura doldurdular. Böylece İstanbul'a getirdiler. İstanbul'da her birimize dörder yüz kuruş maaş bağlandı.

Abdülhamit ve Beşinci Murat'ın Kızları

İstanbul'a geldikten sonra saraylılardan öğrendim. Sultan Murat'ın ölümünden sekiz dokuz sene evvel Abdülhamit genç sultanları kendi sarayına çağırtmış, çünkü Abdülhamit'e Beşiktaş muhitindeki dedikodular jurnal edilmekteymiş.

Sultan Murat'ın ölmesi kesinmiş, fakat aynı zamanda hapis hayatını bin mahrumiyet içinde genç sultanların da çekmesi, Çırağan Sarayı'na karşı halkın hissettiği merhameti ve bu merhamet dolayısıyla sevgiyi arttırıyormuş.

Günün birinde bir haremağası Çırağan Sarayı'na gelerek Abdülhamit'in biraderzadelerini çok özlediği ve çok görmek istediği haberini getirmiş. Sultanları zorla Çırağan Sarayı'ndan alıp Yıldız'a götürmüşler. Yıldız Sarayı'nda Hatice Sultan ve Fehime Sultan Abdülhamit'in bütün iltifatlarına rağmen Yıldız'da kalmak istemediklerini, pederlerinin yanına dönmek istediklerini söylemişler.

Padişah Sultan Murat'ın kızlarının artık Çırağan Sarayı'nda

işleri olmadığını, genç kız olduklarını, evlenme çağına geldiklerini, istikballerini düşünmek vazifesinin –pederleri şifa bulmaz bir hastalıkla malul olduğu için– amcalarına düştüğünü söylemiş.

Hatice Sultan “Beni pederimin yanına göndermezseniz sarayınıza ateş koyarım,” demiş.

Abdülhamit bu tehdide ehemmiyet vermemiş. Fakat genç sultan söylediğini yapmış ve günün birinde Yıldız Sarayı’nın harem dairesini tutuşturmuş, üç oda yanmış. Sultanı korkutmak üzere birkaç gün odasına hapsedilmişler ve kendisini Ragıp Paşa istintak etmiş. Nihayet gene amcasının huzuruna çıkarmışlar. Amcası tatlı dille onları kandırmış, babalarının yanına avdetin imkânsızlığını gören iki kız kardeş sultanın yaptığı teklifi kabul edip evlenmeye razı olmuşlar. Kendilerine Ortaköy’de iki saray verilmiş ve Abdülhamit kendi kızlarına verdiği cihazın hepsini Sultan Murat’ın kızlarına da vermiş. Aynı yüzükleri, aynı küpeleri, aynı bilezikleri, her şeyi, her şeyi onlara da vermiş. Halbuki iki genç sultan aralarında bu izdivacın sırf bir gösterişten ibaret olacağına karar vermişler. Saraylarına gittikleri zaman her biri Enderun beylerinden olup sonunda paşalık rütbesi verilen kocalarına “Paşa dairesini size hazırladık. Cariyelerimizden herhangi birisini seçerseniz veya ne kadarını seçerseniz seçiniz ve beraberinize alınız. Fakat bizim aramızda zevç ve zevcelik mevzuu bahis olamaz,” demişler.

Paşalarını haremnden çıkarıp paşa dairesine ve en güzel cariyelerle birlikte kapamışlar. Bunun üzerine paşalar saraya şikâyet etmişler, saraydan Ragıp Paşalar, İzzet Paşalar sultanlara gelmişler. Sultanları maaşlarını kesmekle tehdit etmişler. Hatta maaşlarını dahi kesmişler, fakat onlar Abdülhamit’in kendilerine çeyiz olarak verdiği mücevherleri satmışlar ve hürriyetin ilanında da genç sultanlar Bab-ı Meşihata müracaat ederek bu nikâhın mekruh olduğunu, çünkü kendi rızalarıyla

evlenmeyip amcalarının icbarıyla evlendiklerini söylemişler ve kocalarından ayrılmışlar.

Bir Roman Kahramanı: Şayan Kadın

Çırağan Sarayı'nın içinde hayatı bir roman kahramanına benzeyen en dikkat çekici sima Şayan Kadın'dı.

Şayan Kadın, son demine kadar Sultan Murat'ın yanından ayrılmamıştı ve o öldükten sonra Çırağan Sarayı'nın yanmayan kısmının bir dairesindeki odaya kapanmış, hatta perdeleri bile indirmiş, "Ancak benim cenazem buradan çıkacak," demiştir ve bu sözünü de tutmuştur.

Babalarının ölümünden ve hürriyetin ilanından sonra müteaddit kereler kızı Hatice Sultan validesinin eline, eteğine kapanarak kendi sarayına götürmek istemiş, fakat Şayan Kadın Çırağan'dan değil, bu odadan bir daha dışarı çıkmamış.

Hatta "Efendim bu bahçeyi, bu denizi görmeyi severdi. Ben artık onları göremem!" diye perdelerini bile açmamış.

"Alnımın Kara Yazısı"

Bana gelince esaret, halayıklık, sonra mahpusiyet, ve sürgün hayatını geçirip İstanbul'a serbest olarak döndükten sonra, eski efendilerimi bir kere görmek istedim. Fakat Sultan Murat'ın çocukları beni tanımadılar, onlar çok küçücükken sarayı terk etmiş olduğum için beni hatırlamadıklarını söylediler. Kim bilir belki de kendilerini felaket zamanında terk eden bir eski halayıklarının bir daha görmek istememişlerdir.

Ben bu suretle hayatta kimsesiz ve tek başıma kaldım.

Benim gibi saray, hapis ve sürgün hayatından başka bir şey bilmeyen bir kadın için kırk beş yaşından sonra tek başına ve yardımsız hayatta kalmak ve yaşamaya çabalamak kadar müşkül ne vardır?

Dört yüz kuruş pek az bir para idi. Bu para ile umumi harpten evvel bile yaşanmıyordu. Umumi harp içinde açlık ve sıkıntının bin birini çektik, harp sonunda o dört yüz kuruş maaş da kesildi.

Şimdi dünya yüzünde yapayalnız ve işte bu odanın bir köşesinde, şu yatağın içine kıvrılmış ölümü bekliyorum.

Hayattan hiçbir şikâyetim yok. Ben herkesin kendi alınının yazısını çektiğine inanırım. Benim alın yazım kötü imiş.

“Yalnız Ölümü İstiyorum”

Hiçbir kimseden bir istediğim yok, yalnız ölümü istiyorum. Gelmeyen gelmekte naz eden ölümden başka hiçbir şeye karşı ne hasretim, ne de isteğim var.

Ben kimsesiz bir kadını. Gene başımı yağmurdan barındıracak şöyle bir dam altını bulmuş olmam bana ne mutlu! Hayatta hiçbir kimse bana bir şey vaat etmedi ki “Neden bana bunu yapmadınız?” diye gidip kendisinden hesap sorayım.

İhtiyar olduğum için komşularım halime acıyor. Kimisi odamı süpürüyor, kimisi yatağımı düzeltiyor, kimisi bir kap yemek pişirerek önüme getiriyor. İnsanların kalbinde merhamet ve insanlık kaldıkça benim hiçbir şeye ihtiyacım yok.

Hayat bir büyük mektep oldu bana. Hünkâr saraylarında kardeşten kardeşe esirgenen insaniyeti ben burada şu fukaralara terk edilmiş olan, fukaraları barındıran medresenin çıplak duvarlı taş zeminli odalarında, işsiz, fakir, yoksul ve biçareler arasında buldum.

Osmanoğulları'na ait sarayların içyüzünü görmüş, buradaki korkunç hayata karışmış olan bu ihtiyar kadın artık susmuştu. Buruşuk yüzünü yastıklara kapamış bir çocuk gibi hıçkırarak hıçkırıyor ve hıçkırıkları arasında “Neden beni konuş-

turdun kızım?” diyordu. “Ben artık hayatta bir tek şey istiyorum. Unutmak ve unutulmak. Yok olmak. Toprak olmak.”

Bir sevgili bekler gibi heyecanla, sabırsızlıkla ölümü bekleyen bu ihtiyar kadına karşı kalbimde sonsuz bir merhamet hissi duyarak yanından ayrılırken, saltanat devrinin sönmez hunharlığına feda olmuş, o devrin entrikalarına ve ihtiras mücadelelerine kurban gitmiş daha nice isimsiz ve sahipsiz esir kızlar bulunduğunu düşündüm.

Ve sessiz adımlarla onun odasından dışarı çıktım.

SON

Bir Haremağasının Hatıraları Hakkında

Serdar Soydan

Suat Derviş, Berlin anılarında* *Bir Haremağasının Hatıraları*'nın yazılış öyküsünü uzun uzadıya anlatır.

Bir seneyi aşkın bir süredir Almanya'dadır. Öyküleri, fıkra ve makaleleri Alman gazete ve dergilerinde yayınlanmakta, bu sayede geçimini sağlamaktadır. Oldukça profesyonel bir şekilde, kendisine bir yazar menajeri ve bir hususi çevirmen tutarak çalışmaktadır.

1931 yılının sonbaharında kanser teşhisi konan babası İsmail Derviş, ona refakat eden annesi Hesna Hanım ve erkek kardeşi tedavi için, ablası Hamiyet'le yaşayan Suat Derviş'in yanına gitmiştir. İsmail Derviş'in tedavisi, geç kalınmış, oldukça masraflı bir tedavidir. Kalem emeğiyle ancak kendisini ve ablasını geçindirebilen, menajer ve çevirmeninin ücretlerini ödeyebilen Suat Derviş, birden üç boğaza daha bakmak, dahası bütçesini kat be kat aşan babasının tedavi masraflarını üstlenmek zorunda kalmıştır.

Devamını kendisinden dinleyelim.

... Para lazımdı.

İşte bu parayı ben bir tesadüf ile buldum.

Günün birinde ufak bir fıkra ile *Tempo* gazetesine gittim. Pitigrilli'nin bütün eserlerinin çevirmeni olan Doktor Manfred George'un yanına bunu konuşmak için girdim.

* Bu anılar 1939 yılında *Son Posta*'da tefrika edilmiş ve ilk kez İthaki Yayınları tarafından, Suat Derviş'in anılarını ve söyleşilerini içeren *Anılar, Paramparça* adlı cilt içerisinde yayımlanmıştır.

Halbuki o bana ummadığım bir teklifte bulundu.

“Suat Derviş. Siz bize eski sarayların hayatına ait bir roman yazar mısınız?”

Bu romanı pek çabuk istiyordu. Kahraman bir haremağası olacak... Geniş kâğıtlar üzerine makine sayfasıyla dört yüz sayfa olacak ve Almanca on beş günde teslim edilecekti.

Evvla bir özet istiyordu. Özeti ertesi güne kadar gelmesi lazımdı. Eğer roman kabul edilirse on dört bin mark verilecek, bunun yedi bini eser teslim edildikten sonra okuyup kabul edildiği gün, yedi bini de yayınlanmaya başladığı gün ödenecekti.

Tabii hiç düşünmeden, hiç itiraz etmeden bunu kabul ettim.

Eve sevinçle döndüm. Hemen çevirmenime haber yolladım. Gece sabaha kadar o, ben, kız kardeşim, bir masanın başına geçtik, oturduk.

Oda kapısını kapadık. Babacığının iniltilerini duymak istemiyorduk. Bütün ısırapları geçirecek çare elimizdeydi.

Aklımda hiçbir mevzu yoklu. Yalnız babamı düşünüyorum ve yalnız babamı unutmak istiyordum. Felaketimi unutmak, romanı düşünmek, romanı yaratmak lazımdı.

O gece, insanüstü bir kuvvet harcayarak zihnimi bu mevzu üzerinde yoğunlaştırdım ve bir gecede etrafı ve ayrıntılarıyla bir roman özeti yazdım. Türkçe yazıyordum. Kız kardeşim acele ile bunu Fransızcaya tercüme ediyor, çevirmense Fransızcadan Almancaya çeviriyordu. Oda sabahın ışıkları ile ağardığı zaman benim işim bitmişti. Yatağımın üstüne atıldım ve saatlerce ağladım. Hıçkırıklarımı babama duyurmamaya gayret ediyordum.

Ertesi gün öğle üstü romanın özeti bitmişti.

Gazetede bir iki yazar toplanmış, bunu okuyup bir karar vereceklerdi. Ben cevap bekliyordum. Bu cevabın babamı kurtaracağını zannediyordum.

İki saat kadar bekledikten sonra cevabı aldım. Konu beğenilmişti. On beş gün içinde bunu teslim etmek lazımdı. Tamam edildikten sonra roman bir kere daha okunacak ve eğer uygun görürlerse alınacaktı.

O zaman gazetenin yazı işleri müdürüne bu işin beni on beş gün başka işlerden menedeceğini söyledim. Evime kapalı rahat çalışabilmem için beş yüz mark avans istedim.

Beş yüz mark avansı aldım. Bunun yüzde yirmi beşini aramızda kararlaştırdığımız şekilde çevirmene verdim. Bu ilk netice çevirmene cesaret ve kuvvet vermişti. Bundan sonra çalışmaya başladık.

Sabahleyin yedide kalkıyordum. Yazı yazmaya başlıyordum. Babamın tedavisi için yatağının başucunda oturuyor, doktora gitmek için evden çıksam da yazı kâğıtları elde bulunuyordu. Başımı kaldırmadan durmadan yazıyordum.

Saat onda yataktan kalkan kız kardeşim benim yazdıklarımı hem düzeltiyor hem temize çekiyor, ona üslup ve karakterini veriyordu. Erkek kardeşim günde iki üç kere şehrin ta uzak bir yerinde olan çevirmenim Telli Grüneş'e gidiyor, ondan çevrilmiş ve makine ile yazılmış sayfaları getiriyordu. Ben saat üçe kadar durmadan yazıyordum.

Odamda yazı masam yoktu. Pencerenin içine kâğıtlarımı koyuyordum.

Bazen enerjim bitiyor, yorgunluktan gözlerim kapanıyor, o zaman uyumamak için ayağa kalkıyor ve ayakta yazıyordum. Ben saat üçte yatağa girdiğim zaman kız kardeşime düzeltmesi lazım gelen yirmi otuz yeni sayfa bırakıyordum.

Arada bir dışarıya çıkıyor, büyük kahve ibriğiyle kahve yapıyor, uyumamak için kuvvet bulmak için onu içiyorduk.

Bu on beş gün hayatımın en müthiş günleridir. Bir daha öyle bir on beş gün yaşayacak kudret bulabileceğimi düşünemiyorum.

Bu on beş günün sonunda roman hazırlanmıştı. Koskoca bir paketle gazeteye gittiğim zaman yazı işleri müdürü hayret etti.

“Bu kadar enerji!” diyordu.

Ona o zaman olanları anlattım. Paraya ihtiyacım olduğunu ve bunun sebebini söyledim. Romanı kendi şöyle bir gözden geçirdi.

“İki gün sonra geliniz. Ben çabuk okuturum. Size verdiğimiz sözü tutalım,” dedi.

Noel gelmişti. Tatil başlamıştı. Yılbaşından önce parayı almak lazım geliyordu.

Noel gecesinin sabahı başımıza bir felaket geldi.

Babamın ağzından kan boşandı. Hemen hastaneye nakle edilmesi gerekiyordu. O gün onu ambulansla hastaneye götürdük.

Kalbi çok zayıflamıştı. Başhemşire bize ümit kalmadığını söylediği zaman, on beş gün niçin o kadar çalıştığımızı kendi kendime soruyordum.

Halbuki kalp dayandı. O krizi atlattık. Daha ertesi gün *Tempo*'ya gittiğim zaman roman henüz okunmamıştı. Fakat beğenilmeyen yerlerini değiştireceğimize dair verdiğim söze güvenildi ve bana altı bin beş yüz mark verildi.

Tabii bunun dörtte birini de yine çevirmene verdim. Ve paralarla hastaneye döndüğüm vakit babamı biraz daha iyi buldum.

Hayatta en çok istediğim şey, bir romanımın yabancı bir dile tercüme edilmesiydi.

Buna rağmen *Tempo* gazetesi tarafından fevkalade surette reklamı yapılan romanımın yayınlanması bana zevk vermedi.

Roman başlamadan bir gün evvel dört sayfalık el ilanları dağıtıldı. Bütün Berlin sokakları, kaldırımları metrelerle benim ve romanımın ismini taşıyan kâğıtlarla dolmuştu.

Dört milyon nüfuslu bir şehirde her elde kendi romanının ilanını görüyordum. Bu çok istediğim bir şeydi. Beni sevindirmesi lazım geliyordu. Fakat sevindiremiyordu. Hiçbir şey düşünerek halde değildim.

Suat Derviş'in on beş günlük bir zaman diliminde ve büyük acılara göğüs gererek kaleme aldığı romanı büyük sükse yapar. *Tempo* gazetesinde, yirminci tefrikanın yayınlandığı gün Suat Derviş gazete idarehanesine çağrılır ve pek çok ülkeden, çeşitli gazete ve dergilerin romanın telifini almak, onu kendi dillerine çevirip tefrika ettirmek için teklif gönderdiğini öğrenir.

Hatta Ullstein grubu, romanın telifini toptan satın almak için Suat Derviş'e yüklü bir miktar para teklif eder. Ancak Suat Derviş Türkiye Cumhuriyeti Devleti vatandaşı olduğu, ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti o tarihte telif haklarını düzenleyen uluslararası Bern Anlaşması'nın imzacılarından biri olmadığı için bu hak devri gerçekleşemez. Suat Derviş anılarında, tüm bu süreç yaşanırken gerek konsolosluk, gerek büyükelçilikle iletişime geçtiğini, iki kurumun da konuyla ilgilenmediğini söyler.

Buna rağmen *Bir Haremağasının Hatıraları*, Suat Derviş'in ve menajerinin çabalarıyla birkaç ülkeye satılır.

Suat Derviş'in Türkiye'ye dönüşünü müjdeleyen 23 Şubat 1933 tarihli *Milliyet* gazetesi haberinde bu başarının altı çizilir.

“Berlin'in en büyük gazetelerinden olan *Tempo* genç Türk yazarından tefrika olarak yayınlanmak üzere bir roman yazmasını istemiştir. Suat Derviş Hanım bunun üzerine *Saraylılar* adlı romanını *Tempo*'da yayınlanmıştır.

Roman daha bitmeden Almanya'nın birçok mühim merkezlerindeki yerel gazeteler tarafından da tefrikasına başlanmış ve Letonya, İsviçre, Romanya, Yugoslavya, Danimarka ve İskandinavya dillerine çevrilmiş ve yayınlanmıştır.

Şimdi de Çekoslovakya'da Rodino adındaki büyük yayın kurumu romanın Çekçeye çeviri hakkını istemiş bulunmaktadır.

Bu, hiç şüphesiz, büyük bir edebi başarıdır. Bir Türk kadın yazarının henüz erkekler tarafından erişilemeyen bu başarısı sevinilecek bir neticedir. Suat Derviş'i tebrik ederiz."

Suat Derviş, Türkiye'ye gelir gelmez dört koldan matbuata girer. Gazeteler ve dergilerde birbirinin peşi sıra öyküleri romanları görülür. *Bir Haremağasının Hatıraları* da çok geçmeden anadilinde, Suat Derviş'in kaleme aldığı dilde tefrika edilmeye başlanır.

Son Posta gazetesi yeni tefrikasının reklamını Almanya'daki ve Macaristan'daki roman tanıtımlarını, Suat Derviş'in yer aldığı gazete kupürlerini kullanarak yapar.

Fraüen des Sultans

Die neue weltliche Dichtung ist
in verschönerter und
so leicht zu verstehen
formiert, wie eine der
schönsten Gattungen
des Dichtens, das Drama.
Wie es in Europa
die höchsten Stellen
erfüllt, so ist die
schöne, neue Dichtung
auch den
höchsten Stellen
des Dichtens, das Drama,
angewandt. Die neue
Weltliche Dichtung ist
eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.
Die neue Weltliche Dichtung
ist eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.

neue
Artikel-
Reihe
im

Tempo

Die neue weltliche Dichtung ist
in verschönerter und
so leicht zu verstehen
formiert, wie eine der
schönsten Gattungen
des Dichtens, das Drama.
Wie es in Europa
die höchsten Stellen
erfüllt, so ist die
schöne, neue Dichtung
auch den
höchsten Stellen
des Dichtens, das Drama,
angewandt. Die neue
Weltliche Dichtung ist
eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.
Die neue Weltliche Dichtung
ist eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.

Die neue weltliche Dichtung ist
in verschönerter und
so leicht zu verstehen
formiert, wie eine der
schönsten Gattungen
des Dichtens, das Drama.
Wie es in Europa
die höchsten Stellen
erfüllt, so ist die
schöne, neue Dichtung
auch den
höchsten Stellen
des Dichtens, das Drama,
angewandt. Die neue
Weltliche Dichtung ist
eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.
Die neue Weltliche Dichtung
ist eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.

Die Harem Aghasins Häturati

Die neue weltliche Dichtung ist
in verschönerter und
so leicht zu verstehen
formiert, wie eine der
schönsten Gattungen
des Dichtens, das Drama.
Wie es in Europa
die höchsten Stellen
erfüllt, so ist die
schöne, neue Dichtung
auch den
höchsten Stellen
des Dichtens, das Drama,
angewandt. Die neue
Weltliche Dichtung ist
eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.
Die neue Weltliche Dichtung
ist eine der schönsten
Gattungen des Dichtens.

Bugün İç Sayfamızda Arayınız

297

Bu tanıtımlar sayesinde *Tempo* gazetesinde *Sultanın Karı-ları* adıyla yayınlandığını öğrendiğimiz roman, *Son Posta*'da 21 Eylül 1933 – 3 Ocak 1934 tarihleri arasında, 92 tefrika olarak ve *Bir Haremağasının Hatıraları* başlığıyla yayımlanır. Başlığın hemen altında 'kendi lisanından' ibaresi vardır. Bu, romanın ana karakteri Hayrettin Ağa'nın ağzından, birinci tekil şahısla, yani 'ben anlatıcı' kullanılarak anlatıldığını im-ler.

Suat Derviş'in Türkçeden önce birkaç dilde tefrika edilen, o dönem için büyük bir başarı elde etmiş bu romanı kelimenin tam anlamıyla bir 'sükût suikastı'na uğrar. Şimdiye kadar hakkında hiçbir yazıyla, hiçbir eleştiriyle karşılaşmadım.

Almanya'da ve Avrupa'nın pek çok yerinde başarı kazanan bu roman, düşünebiliyor musunuz, neredeyse doksan yıl boyunca kitaplaşmamış bile. Akıl sır alır gibi değil. Roman oryantalist bulunabilir. Avrupalıların görmek, okumak istediği bir Türk imajı, egzotik bir saray ortamı yarattığı, bu yüzden başarılı olduğu da söylenebilir. Sonuçta roman zaten Avrupalılar tarafından sipariş edilmiştir. Ama bu kadarı bile söylenmemiştir. Kaldı ki bu durum da, romanın başarısını, Türkiye Cumhuriyeti Devleti vatandaşı bir yazarın tüm Avrupa'da, hem de 1930'larda romanını dilden dile dolaştırabilmiş olması gerçeğini gölgeleyemez.

Suat Derviş belki de hayatı boyunca defaatle yaşayacağı bu sükût suikastına isyan ederek tam yirmi yıl sonra romanı bir kez daha tefrika ettirmiştir.

Ancak birkaç hatırşinas, cesur gazete dışında artık kendi adını bile kullanamayan, başka mahlasların ardına sığınmak

anlamamızda büyük bir öneme sahiptir. Zira roman, hadım edilen bir erkeğin komplekslerini, bu yüzden yaşadığı acıları, davranışlarının, haleti ruhiyesinin değişimini anlatır.

Suat Derviş *Bir Haremağasının Hatıraları*’nı kaleme alırken, yukarıda da okuduğunuz şartların, ölümün eşiğindeki babası yan odadayken hissettiği aczin, çaresizliğin etkisiyle belki de derinlemesine bir haremağası portresi çizmiştir. Davranışları, tepkileri öngörülemez Hayrettin Ağa pek çok saray romanındaki entrik, kötücül haremağalarından bu psikolojik derinlikle ayrılır.

Şahabettin Süleyman, 1911 yılında yayınlanan “Kara Bela Münasebetiyle” adlı makalesinde önce Namık Kemal’i, daha sonra da yazarın *Kara Bela* adlı oyununu otopsi masasına yatırır. Namık Kemal’in adından da anlaşılacağı gibi haremağalarını ötekileştiren, onları şeytanlaştıran oyunu Şahabettin Süleyman’a göre gerçeği yansıtmamaktadır. Zira haremağaları kara birer bela değil, siyah birer süstür. Ve bu yüzden nefrete, hakarete değil merhamete layıktırlar. Hatta Şahabettin Süleyman bu uzun yazıyla kalmaz, *Siyah Süs* başlıklı, ne yazık ki elimizde nüshası bulunmayan, el yazmaları kim bilir ne zaman yok olup gitmiş, belki de hâlâ keşfedilmeyi bekleyen bir oyun da kaleme alır.

İşte Suat Derviş, Şahabettin Süleyman’ın bu saptamasına uygun bir eser vererek bir haremağasının iç dünyasını, köleliğin ve hadımlığın onun ruhunda yarattığı tahribatı, psikolojisini, hayatını nasıl altüst ettiğini ortaya koyar büyük bir başarıyla.

Suat Derviş’in haremağası, Hayrettin Ağa, yazılışından neredeyse doksan yıl sonra karşınızda. Hayrettin Ağa’nın bu hazin macerasını okurken, şu tesadüfe bakın ki ismi Hayrettin olan sonuncusu 1979’da ölen, Osmanlı sarayının tüm hare-

mağalarını, onların çektikleri çileleri, çocuk yaşta vatanlarından koparılışlarını, adetini, dilini bilmedikleri bir coğrafyada bedensel bütünlüklerinin hiçe sayılışını, ilkel metotlarla sakatlanışlarını, kuma gömülerek etleri dağlanırken hissettikleri acıyı düşünün. Köle olarak satılığa çıkarılışlarını, tüm kaderlerinin bir başkasının iki dudağının arasında oluşunu aklınıza getirin. Suat Derviş, göreceksiniz, okuyacaksınız, tüm bunları düşünmüş, bu acıyı, o sırada çektiği acıya katmayı başarak kelimelere dökmüş.

Bir Haremağasının Hatıraları'nın ardına, Suat Derviş'in bu defa Yıldız Sarayı'ndaki bir haremağası yerine Çırağan Sarayı'ndaki bir cariyenin gözünden aynı dönemi anlattığı *Bir Saraylının Hatıraları* başlıklı kısa bir tefrikasını da ekledik. Bu iki metin, Suat Derviş'in de içine doğduğu II. Abdülhamit'in saltanatının son yıllarına, yani İstibdat Dönemi'ne dair pek çok ayrıntıyla harmanlanmış.

“Siyah istanbulin ve kırmızı fes giyen haremağaları canlı mahluklardan ziyade birer heyulayı hatırlatıyorlardı.”

Bir Haremağasının Hatıraları, II. Abdülhamit saltanatının son birkaç yılı içerisinde Yıldız Sarayı’nda geçen ve bu dönemi Hayrettin adlı bir haremağasının gözünden tüm ayrıntılarıyla anlatan bir tarihi roman. Ancak Suat Derviş sadece hareme ait bilinmeyenleri, saray entrikalarını anlatırken değil, hadım edilen, köleleştirilen bir erkeğin psikolojisini tasvir ederken de ustalığını gösteriyor.

Bu romanı okurken Osmanlı sarayının gelmiş geçmiş tüm haremağalarını, bu insanların çocuk yaşta vatanlarından koparılışlarını, âdetini, dilini bilmedikleri bir coğrafyada kuma gömülerek etleri dağlanırken hissettikleri acıyı düşünün. Köle olarak satılığa çıkarılışlarını, hayatları boyunca tüm kaderlerinin bir başkasının iki dudağının arasında oluşunu aklınıza getirin. Göreceksiniz ki Suat Derviş tüm bunları düşünmüş, hissetmiş ve bu acıyı, karanlığı kelimelere dökebilmiş.

Serdar Soydan’ın sonsözüyle.

www.ithaki.com.tr

9 786257 650007
■ ■ ■ /ithakiyayinlari